

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YABANCI DİLLER ANA BİLİM DALI
ALMAN DİLİ EĞİTİMİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**SON DÖNEM TÜRK-ALMAN ÇOCUK VE
GENÇLİK YAZINI POPÜLER KÜLTÜR
METİNLERİNDE OLAĞANÜSTÜ GÜÇLER**

AYŞE ÇİFTÇİ

TEZ DANIŞMANI

YRD. DOÇ. DR. HİKMET ASUTAY

EDİRNE 2010

Başlık: Son Dönem Türk- Alman Çocuk ve Gençlik Yazını Popüler Kültür
Metinlerinde Olağanüstü Güçler

Yazan: Ayşe ÇİFTÇİ

ÖZET

Bu çalışmada 2006- 2009 yılları arasında Türk ve Alman yazarlar tarafından kaleme alınmış çocuklara yönelik iki görsel metin ile iki yazılı metin bağlamında olağanüstü bir güç olarak peri kavramı incelenmiş ayrıca çocukların okuma alışkanlığı kazanmasında, okumanın toplumsallaşmasında çocuk gençlik yazınında fantastik ve olağanüstü güçlerin rolü irdelenmiştir.

Tezin ilk bölümünde olağanüstü güçler ve fantastik yazın ele alınmış, olağanüstü öğelerin oluşturduğu fantastik yazının Dünya, Almanya ve Türkiye’deki tarihsel gelişimi sunulmuş, medya metinleri bağlamında olağanüstü güçler ve fantastiğin yeri irdelenmiştir. Olağanüstü bir güç olarak peri kavramı açıklanarak, Avrupa, Alman ve Türk yazını eserlerinde ne sıklıkta yer aldığı incelenmiştir. İkinci bölümde peri figürünün Türk ve Alman çocuk gençlik yazınında ne gibi işlevleri olduğu, kurguya ne gibi değişiklikler kattığı eser incelemeleri bağlamında ortaya konulmuştur. Üçüncü bölümde ise okumanın toplumsallaşmasında çocukların imgelemi ve estetik algısı bağlamında fantastiğin ve olağanüstü güçlerin işlevleri tartışılmıştır.

Sonuç bölümünde ise çalışma boyunca saptanan bilgiler doğrultusunda olağanüstü güçler, fantastik yazın ve peri figürü hakkında bir değerlendirme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler:

1. Çocuk Gençlik Yazını
2. Olağanüstü güç
3. Fantastik yazın
4. Peri
5. Okuma edimi

Title: Extraordinary Powers in Turk-German Children and Youth Literature Popular Culture Texts of the Last Period

Author: Ayşe ÇİFTÇİ

ABSTRACT

In this study, the concept of fairy as an extraordinary power has been searched in the context of two visual texts and two written texts which were child-oriented, written by Turkish and German writers between the years 2006-2009. Moreover, the role of fantastic and extraordinary powers in children's picking up reading as a habit, making reading socialized and children's youth literature is considered.

In the first part of the thesis, extraordinary powers and fantastic literature have been discussed; the development of fantastic literature formed by extraordinary elements in Germany, Turkey and the World has been presented. The place of extraordinary powers and fantastic has been explicated in the context of media texts. It has been analyzed that how frequently the concept of fairy, being explained as an extraordinary power, took place in works of European, German and Turkish literature. In the second part, the functions fairy figures have, the changes they add in Turkish and German children's youth fiction have been put forward in the context of analysis of the studies. And in the third part, imagination of children in socialization of reading and in the concept of aesthetic perception, functions of fantastic and extraordinary powers have been discussed.

In conclusion part, an evaluation has been made about extraordinary powers, fantastic literature and fairy figure within the context of the information that is detected throughout the study.

Key Words:

1. Children's Youth Literature
2. Extraordinary power
3. Fantastic literature
4. Fairy
5. Reading performance

ÖNSÖZ

Lisans ve yüksek lisans eğitimim süresince maddi manevi tüm çıkmazlarımda yanımda olan, emeğini, derin bilgi birikimini, zamanını benden esirgemeyen değerli danışmanım Yard. Doç. Dr. Hikmet Asutay’a şükranlarımı sunarım.

Trakya Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi’ne çalışmama sağladığı maddi desteğinden ötürü teşekkür ederim.

Selena yapımı konusunda yaptığım araştırmalarda bana her türlü bilgi ve dökümanı sağlayan Selena yapımının Yönetmeni Bora Onur’a, eserin senaristi Gani Müjde’ye teşekkür ederim.

Çalışmamda sıkça kendilerine ve eserlerine atıfta bulunduğum, fantastik öğeler konusunda ülkemizde tek yüksek lisans tezinin yazarı Seda Gül Kartal’a ve danışmanı Prof. Dr. Kazım Yetiş’e bu değerli çalışmasından ötürü teşekkür ederim.

Lisans ve yüksek lisansım süresince, kendilerinden ders aldığım Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretmenlerime ayrıca teşekkürü bir borç bilirim.

Edirne’ye her ziyaretimde bana evlerinin kapısını içtenlikle açan, beni ailelerin bir ferdi olarak gören Alıcı Ailesi’ne teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek Lisans eğitimime başlamam konusunda verdiği maddi manevi desteklerden ötürü, bugün aramızda olmayan merhum Mehmet Aydın Hepgül’e teşekkürü borç bilirim.

Özel yaşamımda ve bu çalışma süresince maddi, manevi desteklerini esirgemediği ve en önemlisi yaşamımda var olduğu için hayat arkadaşım Cemal Köle’ye minnettarım.

Tezimde, Zwerg Nase adlı eserin deşifresinde bana yardımcı olan, beni bugünlere getiren annem Nezahat Çiftçi’ye, babam Ali Çiftçi’ye ve bunaldığım her

an beni motive eden sevgili kardeşim Merve Çiftçi'ye minnettar olduğumu belirtmeliyim.

Her biri olağanüstü olan çocuklara...

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	v
RESİMLER LİSTESİ	viii
KISALTMALAR	xi
1. GİRİŞ	1
1.1. Kavram Açıklaması	3
1.2. Kapsam ve Sınırlılıklar	6
 2. OLAĞANÜSTÜ GÜÇLER VE FANTASTİK YAZIN	
2.1. Olağanüstü Güçler.....	7
2.2. Fantastik Yazın.....	8
2.2.1. Fantastik Yazının Tanımı.....	8
2.2.1.1. Fantastik Yazının Tanım Tartışması.....	9
2.2.2. Dünya ve Alman Yazınında Olağanüstü Güçler ve Fantastik.....	15
2.2.3. Türk Yazınında Olağanüstü Güçler ve Fantastik.....	29
2.3. Çocuk ve Gençlik Yazınında Olağanüstü Güçler ve Fantastik.....	38
2.3.1. Alman ve Avrupa Yazınında Olağanüstü Güçler ve Fantastik.....	38
2.3.2. Türk Çocuk ve Gençlik Yazınında Olağanüstü Güçler ve Fantastik	45
2.4. Drama ve Çoklu Ortam Metinleri.....	49
2.4.1. Çocuğa Yönelik Medya Metinlerinde Olağanüstü Güçler ve Fantastik.....	50
2.4.2. Alman ve Türk Çocuk Filmlerinde Olağanüstü Güçler	

ve Fantastik.....	51
2.5. Olağanüstü Bir Güç Olarak Peri Kavramı.....	55
2.5.1. Peri/ Fee Kelimesinin Etimolojik Kökeni.....	55
2.5.2. Alman Yazınında Peri Figürü.....	56
2.5.3. Türk Yazınında Peri Figürü.....	70
2.5.4. Olağanüstü Bir Güç Olarak Peri Figürünün Çocuk ve Gençlik Yazınında Nitelik ve İşlevleri.....	76

3. ESER İNCELEMELERİ

3.1. Selena.....	80
3.1.1. Yapı ve Biçim İncelemeleri.....	80
3.1.1.1. Yapı İncelemesi.....	80
3.1.1.2. Biçim İncelemesi.....	81
3.1.2. İçerik İncelemesi.....	92
3.1.3. Eserde Peri Figürü.....	96
3.2. Zwerg Nase.....	99
3.2.1. Yapı ve Biçim İncelemesi.....	99
3.2.1.1. Yapı İncelemesi.....	99
3.2.1.2. Biçim İncelemesi.....	99
3.2.2. İçerik İncelemesi.....	108
3.2.3. Eserde Peri Figürü.....	110
3.3. Namen, Los!.....	113
3.3.1. Yapı ve Biçim İncelemesi.....	113
3.3.1.1. Yapı İncelemesi.....	113
3.3.1.2. Biçim İncelemesi.....	114
3.3.2. İçerik İncelemesi.....	117
3.3.3. Eserde Peri Figürü.....	119
3.4. Üç Sihirli Öpücük.....	120
3.4.1. Yapı ve Biçim İncelemesi.....	120
3.4.1.1. Yapı İncelemesi.....	120

3.4.1.2. Biçim İncelemesi.....	121
3.4.2. İçerik İncelemesi.....	125
3.4.3. Eserde Peri Figürü.....	126

4. OLAĞANÜSTÜ GÜÇLER, FANTASTİK YAZIN VE ÇOCUK

4.1. Çocuk ve Okumanın Toplumsallaşması.....	129
4.1.1. Çocuklarda Okuma Zevki ve Fantastik Yazın.....	131
4.2. Yazında Olağanüstü Güçler ve Fantastik Bağlamında	
Çocuk İmgelemi ve Estetik Algısı.....	136
4.2.1 İmge ve Çocuk.....	136
4.2.2. Çocuk Yazını ve Estetik Algısı.....	138
4.2.2.1 Olağanüstü Güçler ve Fantastik Bağlamında	
Çocuğun Estetik Algısı.....	139

5. SONUÇ.....	142
İNCELENENE VE YARARLANILAN YAZIN ESERLERİ.....	147
KAYNAKÇA.....	149
ALMANCA ÖZET (ZUSAMMENFASSUNG).....	xiii
RESİM KATALOĞU.....	xxiii
EKLER.....	1ii

RESİMLER LİSTESİ

İKİNCİ BÖLÜM

Resim: 1.1. Sophie Anderson'un bir peri çizimi.....	56
Resim: 1.2. The Fairy Circle Idylls of the King.....	57
Resim: 1.3. Illustruation of Connla and Fairy Maiden.....	58
Resim: 1.4. Bowyer İncili'nden bir İsa ve melekler tasviri	59
Resim: 1.5. Pamuk Prenses masalında cadı çizimi.....	60
Resim: 1.6. Kleine Hexen Geschichten adlı öykü kitabından bir cadı çizimi.....	60
Resim: 1.7. Primrose Fairy, bir peri ve elf çizimi.....	61
Resim: 1.8. Peter Pan ve Tinkerbell.....	61
Resim: 1.9. The Quarrel of Oberon and Titania.....	62
Resim: 1.10. Peri Melusine'in bir çizimi.....	63
Resim: 1.11. Pinokyo ve Mavi Peri.....	64
Resim: 1.12. Tinkerbell.....	65
Resim: 1.13. Die Kleine Fee Amelie adlı kitaptan bir kesit.....	66
Resim: 1.14. Nee Sagte die Fee adlı kitaptan peri çizimi.....	67
Resim: 1.15. Zauberhaftes Feenland adlı kitaptan periler.....	67
Resim: 1.16. Feengeschichten adlı kitaptan bir peri çizimi	68
Resim: 1.17. Zauberhaftes Feengold adlı kitaptan peri çizimi.....	68
Resim: 1.18. Winx Club Perileri.....	69
Resim: 1.19. Barbie Fairytoria'dan bir peri.....	69
Resim: 1.20. Okuma Perisi adlı öyküde peri figürü.....	73

Resim: 1.21. Gururlu Peri adlı eserde peri figürü.....	74
Resim: 1.22. Küçük Peri Mine adlı eserde peri figürü.....	75
Resim: 1.23. Cadılı Masallar adlı kitapta cadı çizimi.....	75
Resim: 1.24. Sleeping Beauty adlı filmde periler.....	78
Resim: 1.25. Sleeping Beauty adlı filmde periler.....	78

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Resim: 2.1. Selena dizi afişi.....	81
Resim: 2.2. Selena.....	86
Resim: 2.3. Selena ve Hades.....	86
Resim: 2.4. Dizide Selin karakteri.....	87
Resim: 2.5. Dizide Leyla karakteri.....	87
Resim: 2.6. Dizide Nazlı karakteri.....	88
Resim: 2.7. Dizide Hades karakteri.....	88
Resim: 2.8. Dizide Honos karakteri.....	89
Resim: 2.9. Dizide Afrodite Karakteri.....	89
Resim: 2.10. Dizide Ekrem, Kıvılcım, Aslı.....	90
Resim: 2.11. Zwerg Nase'nin çekim aşaması.....	100
Resim: 2.12. Filmde Wilhelmine ve Alois.....	102
Resim: 2.13. Kräuterweis Fee'nin evi.....	102
Resim: 2.14. Jakob.....	104
Resim: 2.15. Zwerg Nase.....	104
Resim: 2.16. Genç Jakob.....	104

Resim: 2.17. Kräuterweis Fee.....	105
Resim: 2.18. Kräuterweis Fee.....	106
Resim: 2.19. Zwerg Nase ve annesi.....	106
Resim: 2.20. Wilhelmine ve Alois.....	107
Resim: 2.21. Mimi ve Zwerg Nase.....	108
Resim: 2.22. Feengeschichten kitap kapağı.....	113
Resim: 2.23. Namen, los! Adlı öyküden bir kesit.....	114
Resim: 2.24. Namen, los! Adlı öyküden bir kesit.....	116
Resim: 2.25. Namen, los! Adlı öyküden bir kesit.....	117
Resim: 2.26. Namen, los! Adlı öyküden bir kesit.....	117
Resim: 2.27. Üç Sihirli Öpücük adlı öykü kitabının kapağı.....	120
Resim: 2.28. Üç Sihirli Öpücük adlı öyküden bir kesit.....	121
Resim: 2.29. Üç Sihirli Öpücük adlı öyküden bir kesit.....	123
Resim: 2.30. Üç Sihirli Öpücük adlı öyküden bir kesit.....	124
Resim: 2.31. Üç Sihirli Öpücük adlı öyküden bir kesit.....	124
Resim: 2.32. Üç Sihirli Öpücük adlı öyküden bir kesit.....	125

TÜRKÇE KISALTMALAR

ABD : Amerika Birleşik Devletleri

Bk. : Bakınız

Çev. : Çeviren

dk : Dakika

ÇGY : Çocuk ve gençlik yazını

Hızl. : Hazırlayan

MÖ : Milattan önce

MS : Milattan sonra

No : Numara

s. : Sayfa

sn. : Saniye

Vb. : Ve benzeri

Vd. : Çok yazarlı eserlerde ilk yazardan sonrakiler

Yy. : Yüzyıl

ALMANCA KISALTMALAR

BC : Bevor Christianity

Hrsg. : Herausgeber

KJL : Kinder- und Jugendliteratur

Vgl. : Vergleichen Sie

Vrl. : Verlag

1.GİRİŞ

Yazın metinlerinde olağanüstü güçler yüklendikleri bir takım doğaüstü güç ve yeteneklerle kurguyu gerçeklikten düşselliğe taşırlar. Günlük yaşamda karşılaşılması mümkün olmayan hortlak, vampir, cadı ve peri gibi olağanüstü güçler, kurguya gerçeğin üzerinde bir boyut katar. Masallarda, destanlarda, fantastik ve fantezi yazında sıkça yer alan bu güçler alımlayıcıyı yepyeni dünyalar ve durumlarla yüz yüze getirir. Olağanüstü güçler ve öğeler çağımızda medya teknolojileri sayesinde adeta ete kemiğe bürünmüş, bu da olağanüstü güç, öğe odaklı metinlerin alımlanma talebinin artmasına neden olmuştur. Özellikle Türkiye’de 2000’li yıllardan sonra peri öğelerinin sıkça kullanıldığı medya yapımları oldukça yüksek izlenme oranına sahiptir. Son yıllarda bu çoklu ortam metinlerinde sıkça karşılaşılan olağanüstü güçler çocuklar tarafından da beğeniyle alımlanmaktadır. Bu nedenle çalışmamızda ÇGY’da işlevleri ve özellikleri bakımından olağanüstü güçlerin ve olağanüstü bir güç olarak peri figürünün popüler yazın eserlerinde nasıl yer aldığı, ne gibi işlevlere sahip olduğu, çocukların okuma ediminde nasıl katkıları olduğu sorularına cevap aranacaktır.

Masallarda, destanlarda, efsanelerde yer alan olağanüstü güç ve öğeler fantastik yazını ortaya çıkarmıştır. Fantastik yazın ise bu olağanüstü güç ve öğeleri kendi kurgusunda fantastik öğelere dönüştürmüştür. Bu dönüşüm sonucunda fantastik öğe, olağanüstü öğe, güç gibi bu hayali kavramları karşılamak üzere birçok kavram adı ortaya çıkmıştır. Bu kavramların yazınbilimciler tarafından henüz kesin bir ayrımının yapılmamış olduğu görülmüştür. Bu kavramların çalışmamızda çelişkilere yol açmaması için kavram açıklaması başlığı altında bu kavramlara dair bir ayrım ve tanımlama yapılacaktır.

Araştırmamızın ilk bölümünde olağanüstü güçler ve fantastik yazın irdelenerek, fantastik yazının olağanüstü güçler bağlamında tarihsel gelişimi, türü, sınıflandırılması ele alınacaktır. Fantastik yazının özellikleri, ölçütleri, tanımı konularında yazın bilimcilerin görüşlerine yer verilecektir. Fantastik türün ölçütleri

konusunda Tzvetvan Todorov'un *Fantastik Edebi Türe Yapısal Bir Yaklaşım* adlı eseri temel alınacaktır. Ayrıca ÇGY bağlamında fantastik öğeler konusunda Kartal'ın *Cumhuriyet Dönemi Türk Çocuk Roman Hikâyelerinde Fantastik Öğeler (1923-1960)*¹ çalışmasında ortaya koyduğu birçok saptama ve görüşünden yararlanılacaktır.

Olağanüstü güç ve öğelerin fantastik yazını oluşturan dek eserlerde nasıl dile geldiği, hangi eserlerde yer aldığı gibi konular önce Dünya ve Alman yazınında, ardından Türk yazını başlıkları altında irdelenecektir. Ayrıca ÇGY'da önemli bir yer tutan olağanüstü güçler ve fantastik yazın, Avrupa- Alman ve Türk ÇGY bağlamında incelenecektir. Bu incelemelerimiz doğrultusunda olağanüstü güçlerin ÇGY'da, yalnızca yazılı eserlerde değil, görsel metinlerde de oldukça sık kullanıldığı göz önüne alınarak drama ve çoklu ortam metinleri ilişkisine ayrıca değinilecektir. Bir sonraki adımda ise çocuklara yönelik medya metinlerinde olağanüstü güç ve öğelerin nasıl dile geldiği, fantastik çocuk metinlerinin çoklu ortamlara, özellikle filmlere nasıl aktarıldığını incelenecektir. Türkiye ve Almanya'da oldukça farklı etkenleri olan çocuklara yönelik filmlerde olağanüstü güçlerin nasıl işlendiğini, fantastik çocuk filmlerinin nasıl ortaya çıktığı bu iki farklı kültür bağlamında irdelenecektir. Ayrıca yine ilk bölümde araştırmamızın inceleme nesnesi olan peri figürüne ait bir araştırma yapılacaktır. Buna göre peri sözcüğünün etimolojik kökeni, kültürel kökeni, peri figürünün hangi eserlerde nasıl yer aldığı, hangi özelliklere sahip olduğunu belirlemek amacıyla Türk ve Alman yazını ve ÇGY bağlamında bir inceleme ortaya konulacaktır.

Çalışmamızın 2. Bölümünde iki adet Alman yazarın kaleme aldığı, iki adet Türk yazarın kaleme aldığı toplam dört popüler kültür ve ÇGY eseri² ele alınacaktır. Almanya'dan *Zwerg Nase*³ adlı popüler kültür metni ile *Namen, Los!*⁴ adlı yazılı

¹ Seda Gül Kartal'ın, 2007'de yayımlanan Prof. Dr. Kazım Yetiş danışmanlığında hazırladığı yüksek lisans tezidir. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden yapmış olduğumuz taramalarda ÇGY bağlamında fantastik öğeleri konu alan tek yüksek lisans tezidir.

² Metinlerin seçiminde araştırma nesnemiz olan peri figürünü içermesi ve son dönemde yazılmış metinler olmasına dikkat edilmiştir.

³ Wilhelm Hauff tarafından 1826'da yazılmış bir eserdir. Eserin dili Almancadır. Eser ilk kez "Märchen-Almanach auf das Jahr 1827 für Söhne und Töchter gebildeter Stände" içeriğinde yayımlanmıştır.

çocuk öyküsü, Türkiye’den ise popüler kültür metni olarak *Selena*⁵ dizisi ve *Üç Sihirli Öpücük*⁶ adlı öykü kitabı ele alınacaktır. Bu eserler yapı, biçim ve içerik bakımından incelenecektir. Bu incelemeler doğrultusunda Türk ve Alman ÇGY metinlerinde peri figürünün nasıl yer aldığı, kurguya ne gibi değişiklikler kattığı, hangi işlevlere ve olağanüstü güçlere sahip olduğu saptanacaktır.

Çalışmamızın 3. Bölümünde ise okumanın toplumsal bir alışkanlığa dönüşmesinde çocuğun, fantastik yazının ve olağanüstü güçlerin nasıl rol oynadığı tartışılacaktır. Ayrıca bu bölümde olağanüstü güç, olağanüstü ve fantastik öğelerin çocuğun imgelemi ve estetik algıları bakımından nasıl işlevlere sahip olduğu belirlenecektir.

Çalışmanın yazım kuralları Türk Dil Kurumu Yazım Kılavuzu’na⁷ göre, kısaltmalar ise Türk Dil Kurumu Kısaltmalar Sözlüğü’ne⁸ göre düzenlenmiştir.

1.1. Kavram Açıklaması

Bu çalışma sırasında, olağanüstü güç, olağanüstü öğe /figür ve fantastik öğe/ figür kavramları arasında, bu güne dek bir ayırım yapılmadığı gözlemlenmiştir. Bu kavramların daha önce ayırımlarının ortaya konulmamış olması bir takım kavram karmaşalarına neden olabilmektedir. Bu yüzden bu kavramlar araştırma konusu olan

³ Wilhelm Hauff tarafından 1826’da yazılmış bir eserdir. 2007 yılında Felicitas Darschin yönetmenliğinde yeniden sinemaya uyarlanmıştır. Bu filmin 2008 yılında Ki-Ka adlı Alman çocuk kanalında prömiyeri gerçekleşmiştir

⁴ Wannessa Walder tarafından yazılmış, Betina Gotzen- Beek tarafından resimlenmiştir. Eser 2007 yılında, Leserabe serisinde Feengeschichten adlı kitapta basılmıştır

⁵ Gani Müjde’nin yazdığı, Bora Onur’un yönettiği 2006- 2008 yılları arasında Atv’de yayınlanan çocuk dizisi.

⁶ Aytül Akal tarafından yazılmış, Esin Şahin tarafından resimlenmiştir. Eserin 1998’de ilk basımı, 2006’da üçüncü basımı yapılmıştır

⁷(01.01.2010)

<http://tdk.gov.tr/TR/Genel/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFFAAAF6AA849816B2EF9DAC10DE3DF29AC6>

⁸ (01.01.2010)

<http://tdk.gov.tr/TR/Genel/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFFAAAF6AA849816B2EF6ADB17BCA15FC4FC>

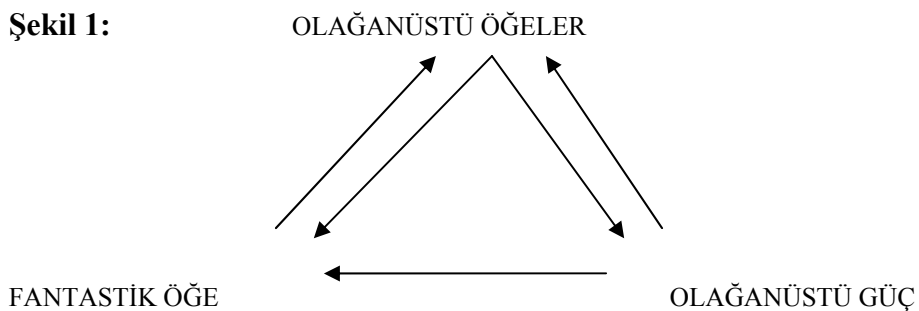
peri figürü bağlamında açıklanacak, kavram karmaşasına yönelik bir çözüm önerisi getirilmeye çalışılacaktır.

Türkçe’de sıfat olarak kullanılan olağanüstü ve doğaüstü sözcüğü, güç, öge, figür, karakter gibi isimleri nitelemektedir. Türk yazınında *hayali* olan yazınsal öge ve figürleri isimlendirmek için olağanüstü, doğaüstü, fantastik gibi isimler kullanılmaktadır.

Almanca’ya baktığımızda ise hayali yazın öğelerinin Phantastische Elemente/ Figuren, Irreale Elemente/ Figuren, Wunderbare Elemente/ Figuren, Irreale Mächte gibi kavramlarla isimlendirildiği görülmektedir.

Buna göre Alman ve Türk yazınında kullanılan kavramlar oldukça benzerlik göstermektedir. Bu benzer kavram kullanımının nedeni, Alman Yazınında olağanüstülük içeren metinlerin ve bunların incelemelerinin dilimize çeviri yoluyla girmiş olması ve bu kavramların birebir Türkçe karşılığının bulunarak dilimize geçişi olabilir. Her iki dilin olağanüstü öge / güç / figür, fantastik, alanlarında kullandığı terminoloji uyuşmaktadır. “Wunderbare Elemente” terimi dilimize birebir çevrildiğinde, olağanüstü öğeler terimi karşımıza çıkmaktadır. Her iki dilin aynı terimleri içeriyor olması, bu iki dilin de bu konuda aynı kavram karmaşasına sahip olduğunu göstermektedir. İki dilde de farklı işlevlere ve özelliklere sahip olağanüstü öğeler rastgele isimlendirilmektedir. Oysa bu kavramlar farklı işlevde ve özellikte yazın öğelerine işaret etmektedir. Bir diğer söylemle olağanüstü öge/figür, olağanüstü güç, fantastik öge/ figür kavramları ayrı özellikteki ve işlevdeki öge ve figürlere işaret eder. Bu ilişkiyi bir şekil ile ifade edecek olursak:

Şekil 1:

Olağanüstü öge + Fantastik = Fantastik öge

Olağanüstü güç + Fantastik = Fantastik güç

Olağanüstü öge + güç = Olağanüstü güç

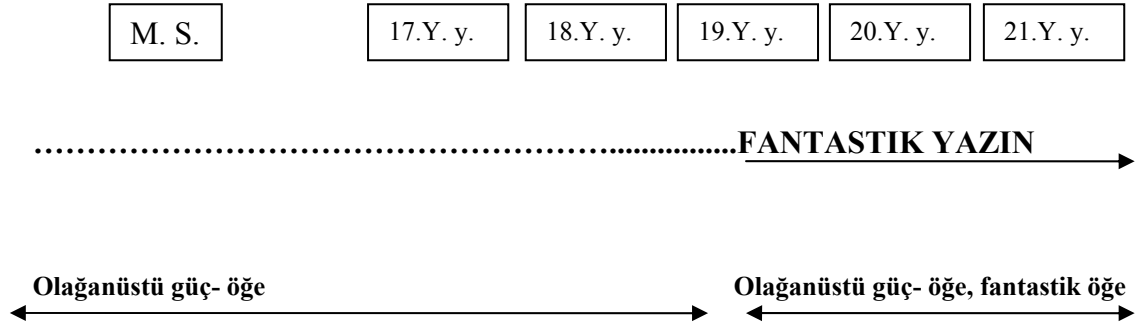
Şekil 1'e göre olağanüstü ögeler üst kavramdır. Olağanüstü ögenin alt başlığı olan fantastik ve olağanüstü güçler belirli özelliklere sahip olduğunda olağanüstü bir öge olmaktan çıkar ve fantastik öge ya da olağanüstü güce dönüşür.

Olağanüstü ögeden olağanüstü güce: Olağanüstü bir öge/figür pozitif bilimin açıklayamadığı bir etkiyle, güçle değişiklik yaratabiliyorsa bu olağanüstü figür/öge olağanüstü bir güç olarak nitelenebilir. Örneğin peri figürü, etrafında herhangi bir olağanüstü güçle değişiklik yaratmazsa olağanüstü öge/ figür olarak kalır. Oysa peri büyü ya da sihirle etrafında değişiklik yaratabiliyorsa bu, perinin olağanüstü bir güce sahip olmasının bir sonucudur. Böylelikle peri olağanüstü bir güç olarak nitelenebilir.

Olağanüstü güç ya da ögeden fantastik ögeye: Herhangi bir olağanüstü öge ya da güç fantastik olarak kurgulanmış bir eserde yer alıyorsa fantastik bir öge olarak nitelenir. Kurgu fantastiğin ölçütlerini yerine getiriyorsa içinde barındırdığı öge ya da güçler fantastik öge ya da figür olarak nitelenebilir. Örneğin olağanüstü güç olarak nitelenebilecek pozitif bilimin açıklayamadığı bir güce sahip peri bir masalda yer alırsa olağanüstü bir güç, fantastik kurguya sahip bir metinde yer alırsa fantastik öge/ güç olarak nitelenebilir.

Yazında Olağanüstü Güçler ana başlıklı metnimiz için yaptığımız taramalarda özellikle çeviri eserlerde yer alan olağanüstü öge, olağanüstü güç gibi kavramların tümüne fantastik denildiğini gördük. Fantastik yazının ortaya çıkışının Avrupa Romantizmiyle tarihlendirilmesi, daha önceki yazın örneklerinde yer alan olağanüstüleri fantastik olarak nitelemeyi olanaksız kılmaktadır (Bk. Şekil 2).

Şekil 2:

Eser taramalarımızın en eski olağanüstü öğelere kadar dayanıyor oluşu, tüm olağanüstülere fantastik yerine olağanüstü güç, öge denmesini gerektirmiştir. Öte yandan çalışmamızın son dönem Alman ve Türk yazını, ÇGY da içeriyor olması, bu dönemde fantastik türün var oluşu, başlıklarımızda olağanüstü güçler ve fantastik kavramlarının ikisini birden kullanılmasına önemli bir gerekçedir.

1.2. Araştırmanın Kapsamı ile Sınırlılıklar

Çalışmamızın inceleme eserleri 2006 -2009 yılları arasındaki peri figürü içeren görsel ve yazılı olmak üzere, Türk ve Alman çocuk yazını metinlerini kapsamaktadır.

Araştırmanın ilk bölümünde yararlanılan kaynaklar ve adı geçen eserler konusunda bir zaman aralığı sınırlaması yapılmamıştır. Buna göre ulaşılabilen fantastik yazın türünde ve olağanüstü öğeler içeren tüm eserlere değinilmeye çalışılmıştır.

2. OLAĞANÜSTÜ GÜÇLER VE FANTASTİK YAZIN

2.1. Olağanüstü Güçler

Olağanüstü sözcüğünün sözlük anlamı, “alışılmıştan, benzerlerinden farklı olan fevkalade, olağanın, alışılmışın dışında” dır (Bk. TDK Türkçe Sözlük). Olağanüstü güç ise yazın bağlamında, kendisi de dâhil olmak üzere herhangi bir şeyi ya da varlığı pozitif bilimlerle açıklanamayan bir etkiyle değiştirebilen karakter ya da öğelerdir. Buna en iyi örnek olabilecek durum, bir cadının süpürgesiyle uçabilmesi, büyü ile bir insanı herhangi bir hayvana dönüştürebilmesi, böylece olağanın üzerinde bir sonuç yaratmasıdır. Bu örnekten yola çıkılacak olursa, cadının büyü ile insanı hayvana dönüştürme durumu olağanüstü bir güçle gerçekleşmiştir. Bu noktada cadının sahip olduğu süpürgeyle uçabilmek, insanı hayvana dönüştürmek gibi özellikleri cadının olağanüstü bir güç olmasının sonucudur. Olağanüstü güç, alışılanın dışında, pozitif bilimin ve aklın yadırgadığı bir etkiye sahip varlık ya da durumlardır. Diğer bir deyişle de bilimin açıklayamadığı, olağanın üzerinde bir güce sahip olma durumu ve bu güce sahip olan figürler olağanüstü birer güçtür.

Yazında olağanüstü güçlerin sıkça kullanılmasının nedeni insanoğlu için açıklanamayan olayların daima merak, endişe, korku gibi duygulara sebep olmasıdır. Eserlerin kurgulanması sürecinde bu olağanüstü güçler kullanılarak alımlayanın merak, korku, endişe gibi duygularının açığa çıkarılarak, metnin canlandığı bu duygularla etkisinin arttırılmaya çalışılması da kurguya olağanüstü güçlerin dâhil edilmesine ayrı bir sebeptir. Olağanüstü güçlerin yazın metinlerinde yarattığı mucizevî değişiklikler de, merak, korku ve endişenin dışında umut, sevinç, rahatlama gibi olumlu duygular uyandırmasına neden olmaktadır.

Olağanüstü güçler dünyadaki birçok kültürün inanışlarında ve halk kültürlerinde yer almaktadır. Her ne kadar insanlığın tarihiyle yaşıt bu olağanüstü güçler bir takım ilkel inanışlara dayansa da, günümüzde bu olağanüstü güçler fantastik yazın türü altında her gün yeniden yaratılmakta ve kişileştirilmektedir.

Fantastik yazının temelini olağanüstülüğün oluşturduğundan yola çıkılacak olursa, olağanüstü güçlerin günümüzdeki inceleme başlığı olan fantastik yazına değinmekte yarar vardır.

2.2. Fantastik Yazın

Bu bölümde fantastik yazının sözlük ve ansiklopedilerde yer alan tanımına kısaca değinilecek, ardından olağanüstü güçlerin oluşturduğu bu türe yönelik bir bakış açısı getirilmeye çalışılacaktır. Çünkü her ne kadar fantastik yazının tanımı birçok ansiklopedi, sözlük ve yazın araştırmacıları tarafından yapılıyor olsa da, “Fantastik yazın tanımlanamayan bir türdür (Krichbaum, 1979: 179- 182)”. Bu durumun en önemli sebebi de yazın kuramcılarının bu türün tanımı hakkında hemfikir olmamalarıdır. Bunda fantastik yazının henüz 19. yüzyılın ortalarında dikkat çekmeye başlamasının ve diğer türlerden ayrılma gereğinin bu yıllardan itibaren ortaya çıkmasının etkisi vardır (Bk. Durst, 2007: 17- 47). Dolayısı ile fantastiğin yeni bir tür olarak tanım kazanmaya başlaması, kendi içinde ancak eser boyutunda ‘fantastik mi, değil mi?’ sorularına cevap bulabilmesi, fantastiğin tanımlanmasını giderek güçleştiren nedenlerdendir. Fantastiğin ölçütleri ve tanımı konusunda yazınbilimciler farklı görüşler ortaya koymaktadır. Durst’a göre fantastiğin tanımlanabilmesi için fantastik yazının kavramı ve boyutu bağlamında, başlıca kuramcılarının tanımlamaları kronolojik açıdan incelenmelidir (Bk. Durst: 2007). Bu nedenle fantastik yazını tanımlamaya çalışmak açısından, başlıca yazınbilim kuramcılarının görüşlerine kısaca değinmekte yarar vardır.

2.2.1. Fantastik Yazının Tanımı

Fantastik kelimesinin birinci sözlük anlamı: “18. Yüzyıldan başlayarak Fransa’ da gelişen edebi bir tür”, ikinci sözlük anlamı ise “gerçekte var olmayan,

hayali” dir. Fantastiğin bir diğer tanımlaması ise “sihirli, büyülü, inanılmaz, olağanüstü öğelerin oluşturduğu” dur (Bk. TDK Türkçe Sözlük).

Fantastik olarak kurgulanmış yazın örneklerinin ilk belirtisi, gerçek olarak algıladığımız evrende pozitif bilimlerin açıklayamayacağı olayların gerçekleşmesidir. Gerçekte var olmayanın, gerçek dünyaya ait olmasıdır. Düşlerde var olabilecek öğelerin zaman ve mekândan arınarak gerçek dünyaya aitmiş gibi anlatılmasıdır. Diğer bir söylemle fantastik; aklın reddettiğini, aklın kabul ettiği ile aynı kurguda anlatmaktır.

2.2.1.1. Fantastik Yazının Tanım Tartışması

Fantastik yazın, gerçeğin üstünde olanları varmış gibi anlatır. Fantastik anlatıların sınırsız bir hayal gücüne dayanması fantastik türün tanımlanmasını güçleştirmektedir. Bu noktada kuramcılar oldukça karşıt görüşler dile getirmiş olsalar da fantastik türün kabul edilen en belirgin kuralı olağanüstü güçlerle yapılandırılmış olduğudur.

Fantastiğin bir yazın türü olarak ayrı bir sınıfa dâhil edilmesi oldukça yenidir. Oysa fantastiğin temelleri olağanüstüne, olağanüstü ise kökenleri açısından efsanelere, mitlere, destanlara ve masallara dayanır. Dolayısı ile fantastik yazının temelleri insanlığın en eski eserlerine dayanır.

20. yüzyıla dek fantastik kelimesinin ansiklopedi ve sözlüklerde dahi kavramsal karşılığı konusunda ortak bir karşılık bulunamamaktadır. Kimi ansiklopedilerde fantastik, yazınsal tür olarak bile kabul görmez, daha çok psikolojinin ortaya çıkardığı olağanüstünün bir formu olarak karşılık bulurdu (Bk. Durst, 2007: 20). Bir yazın türü olarak fantastiğin günümüzde hala yazın bilimciler tarafından ortak bir tanımını yapılamamaktadır. Fakat kuramcıların birçoğunun benimsediği tanım ve sınıflama Todorov’a aittir. Todorov fantastiği bir tür olarak

kabul etmektedir. Todorov fantastiği yapısal olarak inceleyerek, fantastiğin diğer olağanüstü öğeler içeren türler arasında bir sınıfa dâhil eder. O'na göre bir anlatının fantastik olabilmesi için bazı ölçütler gerekmektedir. Todorov fantastiği tekinsiz ve olağanüstünün arasına yerleştirir:

Şekil 3:

<i>Saf Tekinsiz</i>	<i>tekinsiz- fantastik</i>	<i>olağanüstü- fantastik</i>	<i>Saf Olağanüstü</i>
-------------------------	--------------------------------	----------------------------------	---------------------------

(Todorov, 2004: 50)

T. Todorov'un tablosuna göre kurgudaki olağanüstü olaylar, kurgunun bitiminde akıl ve mantıkla açıklanabiliyorsa kurgu tekinsiz türe dâhil olur. Öte yandan okuyucu olağanüstü olayların gerçeküstü olduğu konusunda şüpheyne kapılmıyorsa, buna mantıklı bir açıklama getiremiyorsa, bir kabulleniş söz konusuysa kurgu olağanüstü türe girer. “İşte fantastik bu olağanüstü ve tekinsiz türün arasında bir yerlerdedir (Bk. Todorov, 2004). “[...] anlatının sonuna eklenecek bir cümle dahi”, Todorov'un modeline göre metnin türünü tamamıyla değiştirebilir, “Kahramanın uyandığına dair tek bir cümle, anlatıyı olağanüstü türe götürür” (Durst, 2007: 49).

“Yanıtlardan herhangi birini seçtiğimiz anda fantastikten uzaklaşarak komşu bir alana, ya tekinsiz ya da olağanüstü türlerin alanına girmiş oluruz. Fantastik, kendi doğal yasalarından başka yasa tanımayan bir öznenin görünüşte doğaüstü bir olay karşısında yaşadığı kararsızlıktır.”

(Todorov, 2004: 32)

Todorov'un bir kurgunun fantastik olabilmesi için üzerinde durduğu üç ölçüt vardır:

1. Okuyucunun⁹ gerçeklik konusunda şüpheyne düşmesi, fantastik ve olağanüstülüğün sınırı okuyucunun okuma işlevi sırasındaki kararsızlığı noktasında çizilir¹⁰.
2. Eserde herhangi bir kahraman gerçeklik konusunda şüpheyne düşer¹¹,
3. Metin şiirselliğne ve alegoriye kapalıdır¹².

Todorov’a benzer özellikte fantastik tanımlamalarının birçoğnu Todorov’un belirlediğni gerçeklik düzlemini benimsemektedir. “Castex, Fransa’da Fantastik Öykü adlı eserinde fantastiğni Todorov’a benzer bir şekilde tanımlar (Kartal, 2007: 8)”. P. Castex fantastiğni: “Zihnın yerinden yurdundan uzaklaşmasını ifade eden mitolojik anlatıların veya peri masallarının geleneksel uydurmacılığından farklı olarak fantastik, gerçek yaşam çerçevesine gizemin zorla dâhil edilmesiyle” tanımlar (Steinmetz, 2006: 16). Ayrıca Castex fantastiğnin gerçeklikle yan yana duruşunu:

⁹ Buna göre T. Todorov’un belirlediğni ilk fantastik ölçütü: Okuyucunun metni alımlarken, anlatının dünyasının gerçekliğı sınırında şüpheyne, belirsizliğne düşmesidir (Bk. Todorov, 2004). “Okuyucu tarafından, yaşanan gerçeküstü olayların gerçek mi yoksa bir düşten mi ibaret olduğı mevzuunda devamlı suretle şüphe duyulmasıyla oluşan fantastik, bu dengenin bozulmasıyla birlikte eserde yok olur ve eser tekinsiz türe veya olağanüstü türe koyar. Todorov’ a göre anlatılan olayların gerçek mi yoksa bir düşten mi ibaret olduğı sorusu karşısında okuyucunun düştüğü mutlak tereddüt eserin fantastik olmasını sağlayan ilk koşuldur. Bir başka deyişle eserin fantastik türe dâhil olmasını okuyucunun bakış açısı sağlar (Kartal, 2007:7)”.

¹⁰ Bu noktada fantastiğnin belirlenişinin özneye bırakılmasının birçok kuramcıya göre tehlikesi; metni alımlayan farklı kişilerin, farklı duygular yaşayabileceğni, tür ayrımı noktasında farklı çıkarımlar yapabilecekleridir. T. Todorov’un bu tanımlamasına karşı yapılan eleştirilerden biri de; Todorov’un sınıflandırdığı türler arasına dâhil edilemeyecek metinlerin bulunmasıdır. Diğer bir söylemle Fantastiğni oluşturan en önemli yapıtaşları olan olağanüstü öğelerin metinden metine farklı işlevlere sahip olmaları, farklı şekillerde dile gelmeleri, gerçeklikle kırılıp kırılmamaları noktasındaki ölçütlerin her metinde benzerlik göstermeyebileceğni görüşüdür. Herhangi bir metinde geçerliliğni olan ölçütler, başka bir metinde yer bulmayabilir. Öte yandan herhangi bir grubun metni alımlarken elde ettiğni ahılma sonuçları, diğer grupta çok daha farklı sonuçlar olarak ortaya çıkabilmektedir (Bk. Lem, 1984: 92- 122). Dolayısıyla Todorov’un yapısal çözümlemesine ilişkin ölçütlerle bir kurgunun fantastik olup olmadığı noktasında çelişkilere yol açabilmektedir.

¹¹ Bu şart ilk koşulun yerine gelmemesi halinde geçerli olabilir. Bir diğer deyişle okuyucu şüphelenmese de, şüpheyne düşen bir kahramanla özdeşleşen okuyucu şüphe halini, kahramanla birlikte yaşar. Bu noktada şüphe ve belirsizlik koşulları dolaylı yoldan gerçekleşse de yine de şüphe şartı tamamlanmış olur.

¹² Alegorik ve şiirsel alımlamada esas olan metnin o anda ne anlattığı değil, altında yatan alt metinde yer alan didaktik unsurlar önemlidir. Dolayısı ile Todorov şiirselliğni ve alegoriye reddederek fantastik metnin ancak gerçek üst metninle alımlanabileceğni savunur. Burada fantastiğnin gerçeklik düzleminde, olağanüstünün kurgulanmasının önemi vurgulanır.

“Fantastik, günlük gerçekliğin yapısında bir kırılma, bir yırtılma yarattı” sözleriyle ifade eder (Steinmetz, 2006: 17). Todorov’un belirlediği koşullardan biri olan gerçeklik ve figür arasındaki bağı Castex, başına gerçekdışı bir olay gelen, şoka uğrayan ve zihnin karşı çıkışlarına rağmen bir olgunun gerçekliğini hissedene veya hissettiğine inanan birinin düğümü olduğunu belirtir (Bk. Castex, 1951).

Fantastik yazını Vax “Todorov’un tanımını güçlendirecek şekilde fantastiğin gerçeğin bir parçası olduğunu belirtir (Kartal, 2007: 8)”. Vax fantastiği: “açıklanamayanın olağanını olağanüstünü delmesi” olarak tanımlarken, “bizim gibilerin gündelik hayatta açıklanamaz olanla aniden karşılaşmamızı sağlar” söylemiyle fantastiğin işlevinden bahseder (Bk. Durst, 2007: 31). Caillois’un yaptığı fantastik tanımı Todorov’ un tanımına benzerdir:

“Fantastikte; doğüstü, evrenle olan bağlantısında kendini bir yarık gibi gösterir. oradaki olağandışı yasaklanmış bir saldırı halini alır ve şimdiye dek inanılan geçerli olan herşey, değişmez yasalar bu dünyadaki emniyete endişe verici bir etki yapar ve herşeyi yıkar[...] Fantastikte olağanüstü, olağan dünyayla bir bağlantı kurar, olağan dünyadaki geçerli olan tüm kural ve inançları sarsıcı bir etkiyle yıkar. Olağanüstü olağan dünyada inanılan gerçekleri yerle bir eder. Bu da alımlayıcının emniyet hissini sarsar ve gerçekleri yeniden sorgulamasına yol açar”.

(Caillois, 1974: 46)

Fantastik türün yazarlarından biri olan Lovecraft, türü tanımlarken Todorov’la ‘şüphe’ konusunda ayrılır. O’na göre bir anlatının fantastik olup olmadığı: “bilinmedik güçler ve atmosferin okuyucunun derin korku duygusunu çağrıştırmaları ve bu duygularla temasa geçip geçmediği” ne bağlı olarak belirlenir (Lovecraft, 1995: 13)”. Bu tanıma göre Lovecraft, anlatının fantastik türde olmasını alımlayıcının, olağanüstü ile karşılaştığında, korku ve dehşete kapılması olarak belirler. “[...] Lovecraft, fantastik edebiyatı, okuyucuyu karanlık ve gizemli mekânları, hayaletler, periler gibi tabiatüstü varlıkları ile dehşete düşüren gotik romanın devamı olarak görmektedir (Kartal, 2007: 9)”.

Türkiye’de ise Moran fantastiği tanımlarken, Todorov’un tanımlarından yola çıkmış, fakat fantastiği Todorov’un ölçüt ve sınıflandırmasının dışına çıkarak çok daha geniş bir anlamda kullanmıştır: “Gerçekliğin mekân, zaman, karakter

kavramlarını, canlı cansız ayrımını tanımayan ve bildik dünyamızın ötesinde alternatif bir dünyayı işin içine katan anlatıların tümüne verilen addır (Moran, 2007: 60)”. Kartal, Moran’ın fantastiği üç alt sınıfa ayırdığını şöyle ifade eder:

“Okurdaki tereddüt halinin oluştuğu anlatıları belirsiz fantastik, olağanüstü gibi görünen fantastik olayların tabiat yasalarıyla açıklanamadığı anlatıları garip (tekinsiz), ontolojik bakımdan ayrı bir dünya sergileyen anlatıları ise olağandışı olarak adlandırır”.

(Kartal, 2007: 10)

Moran Fantastiği Todorov’un sınıflandırmasına karşın daha geniş anlamda ele almasına gerekçe olarak şunları belirtmiştir:

“ Terminolojide bu değişikliği yapmamın nedeni Todorov’ un ‘fantastik’ dediği yani sona kadar kararsızlık sergileyen türe Türk edebiyatında rastlanmaması ve buna karşılık günümüz dünya ve Türk edebiyatında yazılan kimi fantastik romanlara Todorov’ un sisteminde yer bulunmaması. Bu durumda fantastik terimini dar değil geniş anlamda kullanmanın daha uygun olacağını düşündüm.”

(Moran, 2007: 60)

Moran bu sözleriyle, bir anlamda Todorov’un koyduğu ölçütleri sınırlı bularak, her metinde genel geçerliği olamayacağı kanaatiyle bir bakıma eleştiri de yapmıştır.

Tüm bu görüşlere bakıldığında fantastiğe dair iki önemli özellik vardır; gerçeklik ve şüphe. Fantastik anlatılarda olağanüstü öğeler gerçek bir dünya üzerine yerleştirilir¹³. Gerçek dünyada yer alan olağanüstü öğeler, bu gerçek dünyanın

¹³ Eğer yaratılan dünya gerçek değilse tür fanteziye yaklaşır: 19. Yüzyıldan itibaren işlevleri, sınıfları, tür ayrımı, tanımlaması yapılan fantastik yazın ve fantezi arasındaki farklar da araştırılmaya başlanmıştır. İlk bakışta, fantastik olduğu sanılan anlatılar, zaman içinde fantastik yazının sınırlarının ve ölçütlerinin belirlenmesiyle fantezi ve fantastiğin farklı iki tür olduğu öne sürülmüştür. Fantastik yazın ve fantezinin en önemli ortak noktası olağanüstü öğelerin anlatıda oldukça önemli işlevler yüklenmesidir. Fantezi türünde yer alan olağanüstü öğeler fantastik öğelerle oldukça benzer olsa da, fantastiğin alılmayıcı üzerindeki şaşkınlık, şüphe, tereddüt gibi etkileri, fantezi türünün alımlayıcı üzerindeki etkilerinden değildir. Fantastik yazının gerçeklik üzerine olağanüstü bir kurgusu varken, fantezide olağanüstü üzerine bir olağanüstü kurgusu söz konusudur. Diğer bir söylemle fantezi, kendine has kuralları olan, kendine has bir yaşayış biçimi olan bir dünyanın anlatısıdır. Oysa fantastik içinde bulunduğumuz olağan dünyaya serpiştirilen olağanüstülerden oluşur. Fantastikte alılmayıcı ikilem yaşar bunun en önemli nedeni içinde bulunduğumuz gerçeklikte geçmesidir. Hâlbuki fantezide alımlayıcı esere başladığı andan itibaren kendine has bir sistemi olan bir dünyayla karşılaşır ve

sorgulanmasına neden olur. Diğer bir söylemle okuyucu, hayali ögenin gelişiyse gerçek dünyanın gerçek olup olmadığı, hayali ögenin gerçekte olup olmadığı ile ilgili şüphe duyar. Bu anda olağanüstü öğeler gerçek dünyanın gerçekliğini sona erdirir. Gerçek dünyadaki değerleri değiştirir, yerine yenilerini koymaya başlar. İşte bu noktada okuyucunun hissettiği duygu ya da duygular fantastiği oluşturur.

Olağanüstü öğeler içeren tüm türlerde olduğu gibi, fantastik yazın da insanoğlunun düş gücünü son sınırlarına kadar kullandığı bir alandır. Elbette ki bunda diğer türlerden farklı olarak olağanüstü bir karakter yaratıp şekillendirmek, bu karakteri içinde bulunduğumuz dünyaya adapte etmek, dahası eserde yer alan her düşsel yaratıyı betimlemek oldukça düş gücü gerektiren olaylardır. Fantastikte yazar kurguda düşsel öğelerin altına gerçekleri saklayarak bir anlatı ortaya çıkarır. Burada fantastiğin didaktik bir amacından bahsedilemez fakat olağanüstü öğelerin gerçeğin birer simgesi olarak kullanıldığı fantastik yazın kurguları vardır. Fantastik yazın bu nedenle “kaçış edebiyatı ya da kaçışçı edebiyatı olarak da tanımlanır (Kartal, 2007: 12)”. Fantastik türde eser veren yazarlar bu ithama karşı çıksa da, fantastiğin yaşadığımız dünyadan bir kaçış yolu olduğunu savunanlar da vardır. Fantastiğin bir kaçış yolu olduğunu savunanlar, fantastiğin akıl ve gerçekle ilişkisini reddederek, fantastiğin görünürde olan gerçeğin altındakileri aramayı yol edindiğini hiçe sayarlar. Ursula Le Guin, fantastiğin kaçış olduğunu reddetmese de, akıldan bir tür kaçış olduğuna karşı çıkar:

“Büyük fanteziler, mitler ve masallar gerçekten de rüyalara benzer; bilinçdışından bilinç seslenirler, bilinçdışının diliyle, simgeler ve arketiplerle, kelimeler kullansa da, müzik gibi işlev görürler; sözel akıl yürütmeyi devre dışı bırakıp doğruca söylenemeyecek kadar derinde yatan düşüncelere giderler”.

(Le Guin, 2002: 32)

Tolkien de Fantastiğin gerçeklikle ve akılla olan bağıını şöyle ifade eder:

alımlayıcı bu dünyaya yabancılaşarak kurgunun düşsel olduğu gerçeğiyle baştan yüzleşir, tereddüt ve şüpheyi düşmeden olağanüstülükleri kabul eder.

“Fantezi doğal bir insan etkinliğidir. Akli kesinlikle yok etmez hatta ona hakaret bile etmez ve bilimsel gerçekliğe olan açlığı körleştirmez ya da bilimsel gerçekliğin algılanışını çarpıtmaz. Tam tersine akıl ne kadar keskin ve açıksa o kadar iyi fantezi yaratılabilir. İnsanlar gerçeği (olgular ya da kanıtlar) bilmek istemedikleri ya da gerçekleri algılayamadıkları bir duruma girseler, onlar iyileşene dek Fantezi de zayıf kalırdı. Çünkü yaratıcı Fantezi, dünyadaki olayların güneşin altında göründükleri gibi olduklarının güç bir biçimde tanınmasına dayanır; gerçeğin tanınmasına dayanır, gerçeğin esiri olmaya değil”.

(Tolkien, 1999: 77)

Tolkien’in de belirttiği gibi her ne kadar fantastik yazın düşsellikle özdeşleşse de, gerçeklikle olan bağları en az diğer yazın türlerinde olduğu kadar kuvvetlidir. Çünkü fantastik yazın gerçek bir düzlemde yer alır, gerçekliğin üzerine olağanüstüyü koyar. Olağanüstü ise gerçekliğin sorgulanmasına neden olur, bu da okuyucuyu yeni değerlerle yüzleştirir. Şüphe halindeki okuyucuyu sorgulamaya, gerçeğin ne olduğunu bulmaya yöneltir.

Fantastik yazın, olağanüstü öğelerin ve gerçekliğin oluşturduğu bir yazın türüdür. Tarihin ilk yazın örneklerinde yer alan olağanüstü güç ve öğeler zamanla gerçeklikle buluştukları fantastik yazını meydana getirmiştir. Dolayısı ile bu yazın türünün geçmişten bu yana gelişimini, olağanüstü güçler ve fantastik bağlamında aynı başlık altında incelenmesi yerinde olacaktır.

2.2.2. Dünya ve Alman Yazınında Olağanüstü Güçler ve Fantastik

Tarihin ilk çağlarından bu yana, olağanüstü güç ve öğeler sözlü ve yazılı yazın eserlerinde sıkça yer almaktadır. Olağanüstü öğe ve güçler tarihte yazının ilk örnekleri olan, mitolojik eserlerde, masallarda, efsanelerde, destanlarda ve halk hikâyelerinde yer almıştır. Yazının icadından önce, sözlü yazına ait doğal destanlarda¹⁴ olağanüstü öğelere sıkça rastlamak mümkündür.

¹⁴ Destanlar, doğal ve suni olarak iki başlık altında incelenmektedir. Doğal destanlar; anonim olarak ortaya çıkmış, genellikle daha sonra bir şair tarafından yazıya dökülmüştür. İlliada’ nın Odeyssia’ sı

İlk çağlarda, Türk yazının sözlü döneminde ortaya çıkan, olağanüstü öğelerin yer bulduğu doğal destanlar; *Yaratılış Destanı*, *Oğuz Kağan Destanı*, *Türeyiş* destanlarıdır. Yazının bulunuşundan sonra ise Dünya'nın bilinen en eski yazılı destan örneği olan *Gilgamiş Destanı* 'nın başkahramanı yarı insan, yarı tanrı olan Gılgamiş yine olağanüstü karakterlere bir örnek teşkil eder.

Eski Yunan'da, olağanüstü güçlere verilebilecek örnek, Yunan Mitolojisi'nden, Homeros'un *Odyseia Destanı*'ndaki tek gözlü dev canavar *Kiklop Polyphemos*'tur. Özellikle halk inanışlarının etkisiyle ilk yazın örneklerinde yer bulan olağanüstü öğeler, eski Yunan ve Roma' da halk hikâyelerinde hayaletler ve periler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Steinmetz, Eski Yunanlarda kutsalın saldırısıyla ortaya çıkan dehşet duygusunun “*thambos*”¹⁵ R.Otto'nun “*Le mysterium tremendum*”¹⁶ kavramı ile eşdeğer tutarak, o döneme ait tüm yazın, destan ve dramalarında kullanıldığına dikkat çeker ve bugünkü fantastik yazının temellerinin bu kavrama bağlı olarak ortaya çıktığını belirtir (Steinmetz, 2006: 48) .

Yine Steinmetz Antik çağda sıkça rastlanan hayalet ve peri hikâyelerinin haricinde yer değiştirme gibi olağanüstü güçlere yer veren M.Ö. II. yüzyılda *Lucius Apuleius* 'un *L'Âne d'or'un*¹⁷ 'a dikkat çeker. “Başkalaşımalar berisinde olağandışına elverişli etkileyici bir fabllar toplamı bulunduğunu keşfettiğimiz ilk eserdir (Steinmetz, 2006: 48)”. *Altın Eşek* olarak da bilinen eser kuşların hislerini anlamaya hevesli *Corinthuslu Lucius* 'un, büyücüleriyle ünlü *Tasalya* 'ya gelmesi, fakat bir yanlışlık sonucu kuş yerine eşeğe dönüşmesiyle başlar. Oldukça zeki bir eşeğe dönüşmesine rağmen konuşamaması ona bir takım sıkıntılar getirir. Oysa bir eşeğe dönüşmüş olması ve değişik toplumlara girmesi O'na, insanoğlunun doğasını

gibi. Suni destanlar ise bir olayın destana benzetilerek şairce destanlaştırılmasıdır. Firdevsi' nin *Şahname* 'si, Dante' nin *İlahi Komedya* sı gibi.

¹⁵ Yunanca' da; şaşırtıcı, sarsıcı ve dehşetverici anlamında kullanılmaktadır.

¹⁶ Dehşetengiz esrar olarak çevrilmiştir.

¹⁷ Başkalaşımalar

açıklamak adına bir fırsata dönüşmüştür. Eser insanoğlunun doğasını anlamak üzerine kurgulanmıştır.

“*Apuleius, Başkalaşım*lar’ ı yazarak, bilmeden kendi asalet beratını sadece romana değil, bir takım ana izleklerini (doğüstü güçlerin kullanılması, gerçekliği istila eden düşlerin kuvveti, dönüşen kişilerin başından geçen büyük serüvenler, yanılmanın gücü)¹⁸ zaten keşfetmiş bulunduğu geleceğin fantastik türüne de vermiştir.”

(Steinmetz, 2006: 49)

Antikçağın ardından gelen dönemlerde olağanüstü öğeler başta Alman, Türk, Roma ve Yunan yazını eserlerinde olmak üzere halk hikâyelerinde, peri masallarında yer almaya devam etmiştir.

Doğu kültürlerinde olağanüstü öğeler içeren halk hikâyeleri, Arapça efsane veya batıl inanç kökünden gelen *hurafıyya* sözcüğü ile *hikayat huraffıya* olarak isimlendirilir. Sihrin ve sihirli güçlerin temelini oluşturan bu eserlere verilebilecek en ünlü örnek; doğu yazınında 8. Yüzyılda ağızdan ağza dolaşan halk hikâyeleri olarak ortaya çıkmış *Binbir Gece Masalları*’dır. 9. yüzyılda derlenmiş, olağanüstü öğelerin sıkça yer verildiği masallar gerçek olay ve kişilere de gönderme yaparak fantastik türe yaklaşmıştır:

“*M.S. 8. yüzyıl ve 16. yüzyıl arasında Batı dillerine tercüme edilen masalların batılı yazarlar üzerinde derin tesirleri olur. Batı edebiyatına ait birçok eserde bu masallara ait öğelerin varlığına rastlanır.*”

(Kartal, 2007: 14)

Doğu yazınında olağanüstü öğeler, 8. ve 16. yüzyılda Doğu ve Batı’yı etkilemiş olan *Binbir Gece Masalları*’nda olduğu gibi sihir ve sihirli güçler olarak karşımıza çıkarken, Uzakdoğu’da ise olağanüstü öğeler kendini, hayalet hikâyeleri olarak çevrilen Japonca *genso*, Çince *zi gai* hikâyelerinde göstermektedir.

14. Yüzyılın ilk yarısında Dante’nin alegori ve olağanüstü öğelerle bezenmiş *Komedy*a adlı epik şiiri, Dante’nin cehennem, araf, günah ve tövbekârlık arasında bir

¹⁸ Parantez yazara aittir.

haftalık düşsel yolculuğunu konu eder. Daha sonra eser Giovanni Boccaccio tarafından eserdeki olağanüstü öğelerin ahiret inancını desteklediği gerekçesiyle 1360 yılında Hristiyanlaştırılarak *İlahi Komedya* ismini almıştır.

Orta çağda Hristiyanlık Dünyasında mucizelere ve şeytani olaylara olan inançlar yalnızca inanç boyutunda kalmamış, bu olağanüstü öğeler dinle de beslenerek destanlarda yer bulmuştur. 1560'ta *İşitilmemiş Öyküler* derlemeleri ortaya çıkmıştır. Mucizelerin anlatıldığı eserde, olağanüstü olaylar tanrının gücüyle sebeplendirilip okuyucuyu şaşırtmak amacını gütmektedir.

Batı yazınında, olağanüstü öğelerin yazında yer buluşu Aydınlanma çağına dek tanrısallıkla iç içedir. Orta çağ ve Aydınlanma çağına dek olan süreçte olağanüstü öğelerin yer bulduğu, dini eserler dışında, öne çıkan çok eser bulunmamaktadır. Bu dönemde olağanüstü öğelerin yer aldığı en önemli eserler, İngiliz yazınında William Shakespeare'in 17. Yüzyılın başlarında kaleme aldığı, fantastik öğelerin kullanıldığı ilk tiyatro eserleri arasında olan *A Midsummer Night's Dream*¹⁹ ve *The Tempest*²⁰ bulunmaktadır:

“17. yüzyılın başında Shakespeare'in *Bir Yaz Gecesi Rüyası* (1600) ve *Fırtına* (1623) adlı oyunları fantastik öğelerin kullanıldığı ilk tiyatro eserleri arasındadır. Oyunlarda tabiatüstü varlıklarla düşsel bir dünya çizilir.”

(Kartal, 2007: 14)

Aydınlanma çağı, batı toplumu için ikilem dönemi olmuştur. Bu çağda akıl ve körü körüne inanış bir aradadır. Aydınlanma çağını hazırlayan Rönesans ve Reform hareketleri 17. yüzyılda akli ve bilimi ön plana çıkarmaya başlar, bu nedenle dinsel otorite etkisini kaybetmeye başlar. Bu gelişmeler ışığında Batı toplumunun, kilisenin mutlak hâkimiyetinden çıkışı ve bilimin egemenliği altına girişi nedeniyle, peri masallarındaki, halk hikâyelerindeki ve destanlardaki olağanüstü öğeler sorgulanmış, akıl ve mantıkla açıklanamamış, bu da fantastik yazının doğmasına temel oluşturmuştur. Diğer bir deyişle akıl ve mantık, toplumda artık sorgulamaksızın, körü

¹⁹ Bir Yaz Gecesi Rüyası Çev. Fatma Çolak

²⁰ Fırtına Çev. Can Yücel

körüne inanç ve teslimiyeti yıkmış, olağanüstü öğelere şüphe ile bakışı getirmiş, bu şüphe fantastiğin ilk şartı olan düş ya da gerçek arasında kalan ikilemi yaratmıştır. J. L. Steinmetz bu durumu şu şekilde ifade etmiştir:

“17. yüzyıl peri masallarında ele alınan belirli tipte bir olağandışına karşılık duyarlılık göstermişse, onu izleyen yüzyıl, buna karşılık, bugün anladığımız anlamda fantastiğin doğuşunu kolaylaştıran bir zihniyetin evrimleşmesine tanık oldu. Durduk yere Aydınlanma Çağı diye adlandırılmayan bu dönem çifte bir düşünce sistemiyle belirlenir: bir taraftan filozofların göklere çıkardığı usçu, gerekirci akım, diğer taraftan sipiritüalizme, okültizme ve “illüminizm” terimiyle gösterilen her şeye duyulan bir ilgi [...] Aklın ışığı bu en derinlerden gelen aydınlıkla ikiye katlanır. Ruhun güçlerine inanmakla birlikte dinsel inançlar pek kuvvetli olmayan bazı insanlar gizli örgütlerde, çeşitli mason derneklerinde bir araya gelirler. Bir kez tanrıya inanmaz olunca ki çağın dizginlerinden boşalmış ahlaki için son derece ciddi ve sıkıntılı bir durumdur, ne şeytan unutulur ne de Lesage’ı esinleyen merakın muzip cini Asmodée gibi şer ortakları.”

(Steinmetz, 2006: 52)

Aydınlanma döneminin, fantastik yazının oluşumunun temellerini hazırladığı dönemde, 1815’ de Kont Potocki tarafından yazılmış *Zaragoza’da Bulunmuş Elyazması* isimli eser 1958’de yayımlanmıştır. Başkahramanın olağanüstü altı serüveninin anlatıldığı öyküler birbirlerine bağlantı biçimiyle ve kurgusuyla fantastik yazın açısından temel bir eserdir. “Gerçeklikten yanılsamaya, gerçekliği saptıran ve inanılmaz bir ipnotizmayla onları kabul edilebilir kılan farklı anlatı katmanları gelişir (Steinmetz, 2006: 54)”. Yine J. L. Steinmetz’e göre (2006: 54) fantastik yazının yaratıcılarından biri olarak saydığı Cazotte, 1772’ de kısa bir roman olan *Le Diable Amoureux*²¹ adlı eserini yayınlar. Konusu ilksel dünyalar ve hava perileri olan bu roman fantastik yazın bağlamında “ hem ilksel hem de öncü bir metindir (Steinmetz 2006: 54)”. Ardından Mayer’ in 1785 ve 1789 yılları arasında yazdığı, *Le Cabinet des Fées* adlı eseri yayınlanır. Klasikler arasında bulunan, J. W. Goethe’nin 49 yıl boyunca yazmayı sürdürdüğü, 1832’ de tamamladığı *Faust*²² adlı eser içerdiği olağanüstü varlıklarla fantastik yazının ilk klasik örneklerine dâhil edilebilir.

Olağanüstü öğeler, Aydınlanma çağı itibariyle yalnızca peri masallarında ve halk hikâyelerinde yer almamış, o dönem itibariyle yeni bir tür olan fantastik yazının

²¹ Aşık Şeytan Çev. İsmail Yerguz, Mukadder Yayıncılık

²² Faust Çev. Ali Çankırılı

en önemli yapıtaşlarını oluşturmuştur. 18. yüzyıl fantastik yazının bir tür olarak kabullenildiği ilk dönemdir, bu dönemin ardından fantastik yazın 19. yüzyılda yükselişe geçen bir tür olmuştur.

“Tabiatın akıl ve mantık ile denetlenebileceği inancı zamanla yok olur ve yerini tabiata teslimiyet alır. Bu ortam, klasik akımın karşısında gotik edebiyatın doğmasına zemin hazırlar. 18. yüzyılın ortasında da pre-romantizm akımıyla Ortaçağ romanslarına, efsanelere ve mitolojiye yapılan dönüşle olağanüstü, eserlere girmeye başlar.”

(Kartal, 2007: 15)

18. Yüzyılın ortalarında ortaya çıkan gotik yazın eserleri içerdiği olağanüstü öğelerle fantastik yazının yönünü belirlemede, gelecek yüzyıllarda fantastik yazına malzeme olacak karakterler yaratmasıyla bugünkü fantastik yazına temel olmuştur. Buna örnek olarak J. L. Steinmetz, 1764 yılında Kont H. Walpole’un *The Castle of Otranto*²³ adıyla yayımlanan eserini gotik yazının ilk örneklerinden biri olarak kabul eder. Steinmetz, Walpole’un fantastik yazına sağladığı katkıyı “ bir sonraki yüzyıl yazarlarının sonuna kadar geliştirecekleri şaşırtıcı zenginlikteki malzemeyi sağlamış olur” sözleriyle ifade ederken, eserdeki olağanüstü öğeler ve kurgu arasındaki ilişkiyi şu şekilde izah eder: “karmakarışık bir entrikanın arasına açıklanmaz olarak kalan bazı doğüstü unsurların adeta zevkle sokulduğu görülür (Steinmetz, 2006: 57)”.

Yine aynı yüzyıl içerisinde, gotik yazının dolayısıyla fantastik yazının temeli olarak görülen eserlerden biri olan 1786’ da yayımlanan W. Beckford’ un *Vasık*²⁴ adlı eserini 1794’de A. Radcliff’in *The Mysteries of Udolpho* adlı eseri izler. Bu eser birçok araştırmacıya göre fantastik yazının temeli sayılsa da Steinmetz roman kahramanı “Émilie’yi korkutan ve aslında balmumundan iç karartıcı görünüşte bir heykelcikten ibaret olan birkaç sahne dışında fantastikle bir ilgisi yoktur (Steinmetz, 2006: 58)” ifadesiyle eseri fantastikle bağdaştırmadığını belirtir.

²³ Otranto Şatosu Çev.Banu Irmaklı, Kaan Çaydamalı

²⁴ Vathek Çev. Mukadder Yaycıoğlu, İsmail Yerguz

Romantizm ve modern fantastik ögeler; Romantizm dönemi modern fantastik ögelerin ortaya çıkışında bir dönüm noktasıdır. Klasik akıma bir karşı çıkış olan bu akımda, insanoğlunun düş gücünün sınırsızlığı esas görülür. Romantik sanatçıların bilinçdışını yaratmaya olan çabası, onları halk hikâyeleri ve destanlardaki geleneksel olağanüstü öğelerden beslenmeye yöneltir. 19. Yüzyılda romantizm akımının gerçekliğe kafa tutan tavrı fantastik yazın için uygun zemini hazırlamaya başlar, halk hikâyeleri, masallardaki olağanüstü öğeler romanlarda ve hikâyelerde yer tutmaya başlar fantastik edebiyat, böylece halk biliminden beslenmeye başlamış olur (Bk. Kartal, 2007: 17).

Geleneksel peri masalları, halk hikâyelerinde yer bulan devler, periler, canavarlar gibi olağanüstü öğelerle beslenen Batı yazını, bu yüzyılın sonlarına doğru 1818’de İngiliz yazar, Mary Shelly’nin yazdığı *Frankenstein* adlı gotik romanında olduğu gibi, modern, kurgusunda bilimin yardımıyla ortaya çıkan olağanüstü karakterlerle tanışır.

Alman yazınında, fantastik asıl atılımını Alman romantiklerinin, öz kültürlerindeki olağanüstü öğeleri yeniden keşfetmesiyle 19. Yüzyılın sonunda gerçekleştirir:

“Avrupa romantizmlerinin çoğunluğu gibi Alman romantizmi de kısmen kendi ulusal kaynaklarının yeniden keşfedilmesi üzerine kurulmuştur. Bu anlamda, kısmen folklore ve sözlü kültürün yaşlı insanlar tarafından hala anlatılmakta olan ve Cermenlik temellere derinden kaynamış öğelerine bağlıdır.”

(Steinmetz, 2006: 60)

Musaeus 18. yüzyıldan itibaren, başta romantik bir amaç gütmeksizin Germen aslına dayalı olan sözlü yazın örneklerini bir araya getirmeye başlar. Ardından J. G. Herder’in Alman Milliyetçiliği’ni ortaya çıkaran düşünceleri o dönemde Alman yazınına daha ulusalcı bir kimliğe sokarak romantiklerin, yeniden özgün peri masallarına yönelmesine neden olur.

J. L. Tieck'in 1812 ve 1816 yılları arasında Alman masallarını derlemiş, kişisel hayallerini yerli olağanüstü karakterlerle bir araya getirerek fantastik eserler yaratmıştır.

“Onun Märchen’ ininin²⁵ çoğu bireysel hayallerden, şu içe işleyen hayal kırıklıklarından doğup gelişir; ama olağanüstünün geleneksel malzemesinden de yararlanır. Böylece, bir türden diğerine geçişin gözlemlenmesine ve fantastiğin karma niteliğinin, daha doğrusu temel melezliğin ölçülmesine olanak sağlar”.

(Steinmetz, 2006: 62)

J. L. Tieck başta eski *Melusine*, *Maguelone*, *Tanhäuser* gibi efsaneleri yeniden kendi tarzınca yaratarak, ardından *Die Freunde*, *Der Goldene Topf*²⁶, *Runnenberg* ve *Der Blonde Eckbert*’ in konularını kendisi bulur. Bu masalların ortak konusu yabancılık kavramıdır. Bu yabancılık ve getirdiği yalnızlık öylesine büyüktür ki, yabancı kişi kendisini ormanda bulur, orada periler veya elflerle karşılaşır. Bu noktada olağanüstü öğeler sahneye çıkar ve fantastik evrenle temas başlar. Gerçeklikten ortaya çıkan sorunlar, fantastik dünyada çözümünü bulur.

O dönemde derlenen masallardaki olağanüstü öğeler o günkü yazının güncel eserlerine girmeye başlar. E. T. A. Hoffmann’ın 1816’ da *Die Elixiere des Teufels*, 1817’ de *Nachtsücke* ve *Der Sandman*²⁷ adlı eserleri fantastik türün öncü eserleri arasına girer. Fantastik türün ilksel ve en iyi örneklerini veren E. T. A. Hoffmann’ın “şeytanî (Steinmetz, 2006: 68)” yanı o günün teknolojik gerçeklerini kullanarak, fantastik bir dünyaya geçişe olanak sağlamasıdır. Hoffmann masalsı imgeleri kullanırken, masalı aşarak fantastik yazının bazı önemli kurallarına da özen gösterir:

“Düşlem dünyayı kaplar; anlatıcının kesinleyici bakışı, gündelik hayata gösterdiği dikkat, tiyatronun ikiye bölme, aynalarının pahına, optik araçların büyütme veya küçültme tekniklerine başvurarak bir bölgeden, diğerine geçme yeteneği çift anlamlılığın egemen olduğu bir alan, bir sahne oluşturur. Hoffmann’ in söyleyecek-

²⁵ Steinmetz’ in Fantastik Edebiyat adlı eserinde masal sözcüğü yerine “Märchen” sözcüğü kullanılmıştır. Çev. Hasan Fehmi Nemli

²⁶ Altın Kupa Çev. Erol Mutlu

²⁷ Kum Adam/ Seçme Masallar Çev. İris Kantemir

bizi de ilgilendiren bir kaç sözü vardır. Belirsizlikten münasebetsiz görünümde durumlar çıkarır.”

(Steinmetz, 2006: 70)

Almanya modern fantastiğin temellerini başka ülkelerin yazarlarına yaptığı etki ile atmıştır. Alman yazının Amerika ve Avrupa yazınına etkileri; E. T. A Hoffmann'ın ve J. L. Tieck'in eserlerindeki olağanüstü öğelerin var oluşu, yalnızca Alman yazınına değil o dönemde Avrupa ve Amerikan yazınına da etkilemiştir. Amerikalı yazar, W. Irving Alman ulusal kültüründen etkilenecek, 1819' da çeşitli zaman şaşırtmacalarıyla tarihi sorguladığı *Rip Wan Winkle* eserini yazar.

Amerikan yazınında fantastik öğelere, yazar N. Hawthorne'un eserlerinde olağanüstü öğelere sıkça rastlamak mümkündür. *Rappaccini's Daughter*²⁸, 1836'da yazdığı *The Minister's Black Veil*, 1854'de yazdığı romanı *The House of Seven Gables* adlı eserleri büyümlü bir ortam yarattığı eserlerindendir.

Amerikan yazınında, E.A. Poe tam anlamıyla fantastik yazına dâhil edilemese de kullandığı olağanüstü öğelerle, bilinmeyen ve gizem gibi işlediği konularla polisiye ve gerilimin türünün öncülerinden biri olmuştur. 1843'de *The Gold-Bug*²⁹, 1841'de *The Murders in the Rue Morgue*³⁰, 1842'de yazdığı *The Oval Portrait*³¹ önemli eserlerindendir. Poe, fantastiğe olağandışı kullanarak yaklaşırken, bilinmeyeni açıklamadaki ısrarı eserlerini aynı zamanda fantastik olmaktan uzak tutar. “Çalınan Mektup, Morgue Sokağındaki Cinayet şaşırtır, ama bunun tek nedeni suçlunun ortaya çıkarılmasıdır; oysaki fantastik kendini bütün açıklamalardan bağışık tutabilir (Steinmetz, 2006: 95)”.

Fransız yazınında olağanüstü öğeler, Amerika'da E.T.A Hoffmann'ın etkisiyle yükselen fantastik yazının gelişim süreci Fransa'daki ile benzerlik göstermektedir. 1820'lerde, önce E.T.A Hoffmann, ardından E. A. Poe'nun

²⁸Rappaccini'nin Kızı Çev. Zeynep Avcı

²⁹Altın Böcek Çev. Nazım Dersan

³⁰Morgue Sokağı Cinayeti Çev. Memet Fuat

³¹Oval Portre Çev. Emre Miyasoğlu

eserlerinden etkilenen H. Balzac, C. Nodier, T. Gautier, A. Dumas, P. Mérimée gibi yazarlar romantik dönemde fantastiğe yaklaşanlar arasındadır.

1789 Fransız Devrimine dek, soyut kavramlarla açıklanan toplumsal olgular, 19. Yüzyılın ikinci yarısında yazına da hâkim olan pozitivist felsefe ile toplumsal olgular pozitif bilimlerle açıklanmaya çalışılmış, olaylar kesin yargı ve hükümlere bağlanmaya çalışılmıştır. Realizm akımının baş gösterdiği yıllarda H. Balzac, N. V. Gogol, F. M. Dostoyevski, G. D. Maupassant eserlerinde realizmin ve pozitivistizmin somut kuralcılığına rağmen, olağanüstü öğeler içeren eserler yaratmışlardır.

19. Yüzyılda fantastik nitelikte birçok eser yazılır. 1831’de H. Balzac’ın *Le Peau de Chagrin*³² eserinde, tılsımlı bir deri parçasının, onu bulan kişinin dileklerini gerçekleştirmesiyle kısalan ömür imgesi anlatılır. 1835 yılında N. V. Gogol’ un *Burun* adlı gerçeküstücü öyküsü, toplumla insan psikolojisinin arasındaki ilişkiyi gerçeküstü öğelerle anlatmıştır. 1837’de P. Mérimée’nin *La Vénus d’Ille*³³ adlı eseri “hiç kuşku yok ki, fantastik evrenin en güzel parçalarından birini oluşturur (Steinmetz, 2006: 89)”.

Fransız, G.D. Maupassant, Amerikan, E. A. Poe’ nun korku ve gerilim eserlerinin etkisiyle bir 19. Yüzyılda korku ve gerilimi konu alan yazın gelişme göstermiştir.

19. Yüzyılda, İrlanda da Fransız ve Alman gerilim ve korku eserlerinden etkilenmiştir. B. Stoker’ın 1897’de kaleme aldığı *Dracula* adlı eser, fantastik ve gotik öğelerle bezenmiş bir fantastik korku romanı niteliğindedir.

Kartal’a göre roman türünün 19. Yüzyılda yazına hâkim olması, fantastik yazını bir süre duraklatmış, bu duraklama döneminde fantastik yazın kendine yol aramaya başlamıştır (Kartal, 2007: 18). 20. Yüzyıla gelindiğinde ise bilimin dışladığı fantezi, yine bilimin yalnızlaştırdığı insanın sığınacağı bir yazın türü olmuştur. Bu

³²Tılsımlı Deri Çev.Adil Demir

³³ Araftaki Ruhlar ve İlle Venüs’ü Çev. Yaşar Nabi Nayır

yüzyılda olağanüstü öğelerin eserlerdeki işlevi değişmiştir. Gerçeği bir bıçak gibi kesen, olağanüstü öğelerin anlatıya aniden girişinin yerini, eserin başından sonuna dek hâkim olan, okuyucuyu ve eser kahramanını dehşete, şaşkınlığa düşürmeyen, kabullenilmiş ve doğal bir olağanüstü alır. Todorov bu gerçekliği kesmeyen, kabullenilmiş olağanüstülerin olduğu eserleri fantastik türün özelliklerini taşımadığı gerekçesiyle F. Kafka'nın 1915'de kaleme aldığı *Die Verwandlung*³⁴ adlı eserini fantastik türün sonu olarak görür. Bu eserin başkahramanı, bir sabah uyandığında kendini bir böceğe dönüşmüş halde bulur, eser boyunca kendisinin bir böceğe dönüştüğünü yadırgamaz. Başından itibaren olaylar olağanüstünün etkisi altında başlar ve olağanüstülüğün etkisi altında son bulur.

Aynı yüzyılın başlarında Jean Paul Sartre, 1947' de yayımladığı *Les Jeux Sont Faits*³⁵ adlı eserinde, öldükten sonra tanışan ve âşık olan bir çiftin ikinci bir şans için dünyaya gönderilmelerini takip eden olayları öyküler. Olağanüstü öğeler bu eserde de konunun başından sonuna kadar hâkimdir.

Fantastik yazının son yüzyıldaki atılımlarıyla zirveye çıkması, J.R.R Tolkien sayesinde gerçekleşmiştir. 1937'de yayımlanan *Hobbit*³⁶ adlı eserinin başarısı ardından, 1954'de çocukluğundan beri geliştirdiği “Elf dilini” de kullandığı *The Lord of the Rings*³⁷ serisini yayınlamaya başlar. Sırasıyla 1954'de *The Fellowship of the Ring*³⁸, *Two Towers*³⁹, 1955'de *Return of the King*⁴⁰ nü yayınlanmıştır. J.R.R Tolkien, elfler, hobbitler, orklar gibi olağanüstü karakterleri içerisinde barındıran, hiçbir düşsel âlemle eşdeğer tutulamayacak, kendine ait yaşam tarzı ve diliyle yepyeni bir düşsel âlem olan Orta Dünya'yı yaratmıştır⁴¹. Bu yenedünya kitleleri etkilemiş,

³⁴ Dönüşüm Çev.Nafer Ermiş

³⁵ İş İsten Geçti Çev.Zübeyir Bensen

³⁶ Hobbit- Oradaydık ve Şimdi Buradayız Çev.Esra Uzun

³⁷ Yüzüklerin Efendisi Çev. Çiğdem Erkal İpek

³⁸ Yüzük Kardeşliği Çev. Çiğdem Erkal İpek

³⁹ İki Kule Çev. Çiğdem Erkal İpek

⁴⁰ Kralın Dönüşü Çev. Çiğdem Erkal İpek

⁴¹ J.R.R Tolkien'inki gibi yoktan var edilen düşsel dünyalar üzerine kurgulanmış eserler, T. Todorov' un fantastik tanımına uymamaktadır. T. Todorov' un (Todorov, 2004: 50) sınırlarını çizdiği fantastik yazın tanımına göre, bu düşsel dünyalar gerçekliği kesmediği, okuyucu ve eser kahramanının “kararsızlığı (Todorov, 2004: 39)”na yol açmadığı, gerekçesiyle fantezi yazın olarak da tanımlanabilir.

fantastik yazın adına eser veren birçok yazar buna benzer bir dünya yaratmaya çalışmıştır.

R. Silverberg, Fantezinin Kısa Hikâyesi adlı makalesinde, J.R.R Tolkien'in fantastik yazına yaptığı katkıları şu şekilde ifade etmiştir:

“Her şey 1960larda J. R. R. Tolkien'in Yüzüklerin Efendisi üçlemesinin kitabının (önceleri istemeyen bir yayıncı tarafından basılmayan) baskılarının birden piyasada boy göstermesi ve fantastik kurguya karşı müthiş bir ilgi ve açlık yaratmasıyla başladı. Tolkien'in kitapları o kadar büyük bir ticari başarı yakaladı ki yayıncılar benzer üçlemeler yazabilecek yazarlar aramaya başladılar ve bir anda her yer bazıları olağanüstü derecede satış rakamları yakalayan Hobbitvari romanlarla doldu. Bir Zamanlar sadece küçük, hevesli bir grup insan tarafından sevilen Robert E. Howard'ın Conan romanları, aynı zamanlarda oldukça geniş bir okur kitlesi edindi. Birkaç yıl sonra da Tolkien yayıncısı olan Ballantine Books, fantastik kurgu serisi altında, editörlüğünü Lin Carter'in yaptığı harikulade bir dizi başlattı ve bu dizi E. R. Edison, James Branch Cabell, Lord Dunsany ve Mervyn Peake gibi klasik fantezi ustalarının ve başyapıtlarının çağdaş okuyuculara ulaştırılması sağladı ve o zamandan beri fantezi çağdaş yayıncılıkta önemli bir etken olmaya başladı. Henüz elli yıl önce bilim kurgunun üvey kardeşi olarak kabul edilen fantastik kurgu, şimdilerde oldukça tutulan bir alan haline geldi”.

(Bk. Silverberg)

20. Yüzyılda, yazın eserleri teknolojik gelişmelerin ışığında kitlelere daha da çabuk ulaşmaya başlar. Bilgi akışının ve iletişimin hızlanması, okurun talepleri doğrultusunda, yazın eserlerinin de türü, akımı, konusu noktalarında çeşitliliğe yol açar:

“Metinlerin, realizm, natüralizm, ya da ekspresyonizm türünden bir sanat akımının şemsiyesi altında toplanmasının olanaksızlaştığı, her türlü edebiyat eğiliminin yaşandığı bir dönemdir 20. Yüzyılın sonu.”

(Ecevit, 2006: 33)

Bu çeşitlilik, olağanüstü öğelerin sıkça yer aldığı fantastik yazın eserlerine olan ilgiyi azaltmaz. Modernizme ve pozitivistliğe bir tepki olarak ortaya çıkan postmodernizmle birlikte, pozitivistliğin reddettiği hayal, rüya, metafizik, olağanüstü gibi konular insanların ilgisini çekmeye devam eder. 1960'lardan sonra bilhassa 1980'lerden itibaren hızlı bilgi akışı, iletişim araçlarının hayal dünyasını zorlayan ürünleri neticesinde olağanüstü öğeler sıklıkla medya ve yazın metinlerinde yer almaya başlar.

Özellikle 1970’li yıllardan itibaren J. R. R. Tolkien’ den etkilenen yazarlar, fantastik türdeki eserlerini seri halinde yayınlamaya başlarlar. 1982 yılında yayımlanmaya başlayan S. King’in yedi ciltlik *The Dark Tower*⁴² serisinde yine Tolkien’inkine benzeyen bir dünya söz konusudur. Bu uzun soluklu hikâyenin kahramanları bir büyücüyü yakalamak için ava çıkan silahşor Roland ve onun cesur yoldaşlarıdır. Eserde yalnızca bu arayış sırasında yaşanan maceralı olaylar değil, Roland’ın ve yoldaşlarının geçmişleri, onların farklı zaman ve dünyalarda tanışmaları da hikâye edilir. *The Dark Tower* hikâyelerinin bir diğer önemli özelliği King’in diğer romanlarıyla yaptığı bağlantılardır. Yazar pek çok romanında ve öyküsünde sık sık *The Dark Tower* ve Roland’a göndermeler yaptığı gibi, buralardan aldığı karakterleri *The Dark Tower* hikâyelerine gönderme yapar. Yazar romanlarını bu şekilde birbirine bağlayarak kendi eserlerine ait geçişli bir dünya yaratmıştır.

Yine J.R.R Tolkien’in Orta Dünyasına benzer, olağanüstü olayların anlatıldığı 1980’lerde, D. Eddings, 1990’larda *Elenium* ardından *Tamuli* ve *The Dreamers* serisini yayımlar.

1960’larda yazın hayatına başlayan, fantastik ve bilimkurgu yazarı U.K. Le Guin fantastik kurgularıyla dikkat çeken yazarlardandır. *Yerdeniz* serisi ile fantastik türde kendine önemli bir yer edinen U.K. Le Guin, serisinde temel olarak Çevik Atmaca Ged’in hayatı anlatır. *Earthsea*⁴³ serisinin ana temaları sırasıyla, büyüme, doğum, ölüm, yıkımla hesaplaşmadır.

20. yüzyılda, normal ya da gerçekçi kabul edilen sanat akımlarında olmaması gereken sihirli, mantık dışı ve olağanüstü öğelerin önemli bir yer tuttuğu ‘büyülü gerçekçilik’ adlı sanat akımı, 1960’larda Latin Amerika yazını ile yükselişe geçmiştir. Olağanüstü öğelerin doğal, zorlamasız, tanrısal olarak yer alması noktasında fantastik yazından ayrılrsa da fantastikte yer alan olağanüstü öğelerle

⁴² Kara Kule Çev. Gönül Suveren, Nejat Ebcioglu

⁴³ 1968’ de *Earthsea 1: A Wizard of Earthsea*, 1970’ de *Earthsea 2: Atuan The Tombs of Atuan*, 1972’de *Earthsea 3: The Farthest Shore*, 1990’ da *Earthsea 4: Tehanu*, serinin son kitabı olan, 2001’de *Earthsea 5: The Other Wind* adlı eserler yayımlanmıştır. Türkiye’de *Yerdeniz Serisi* adıyla, Çiğdem Erkal İpek çevirisiyle yayımlanmıştır.

benzerlik gösteren ögelerin varlığı, bu akıma dâhil eserleri fantastik türe yaklaştırmıştır. Akımın en önemli temsilcilerinden biri, İspanyol Gabriel García Márquez'dir. Márquez 1967'de yayımlanan, *Cien Años de Soledad*⁴⁴ adlı eserinde çocukluğunun geçtiği Aracataca'yı *Macondo* adıyla fantastik bir kurguyla sunmuştur.

Almanya'da Büyülü gerçekçilik akımına dâhil en önemli eserlerinden bir de Günter Grass'ın *Die Blechtrommel*⁴⁵ adlı romanıdır. 1959' da yayımlanan romanda yazar 2. Dünya savaşını cüce kahraman Oskar Matzerath'ın gözüyle, fantastik bir kurgu üzerinden anlatmıştır. Patrick Süskind'in 1985 yılında yayımladığı, dünyaca ünlü eseri *Das Parfum*⁴⁶, 18. Yüzyılda Fransa'da yaşayan Jean-Baptiste Grenouille'in, salt kokulara karşı olağanüstü ölçüde duyarlı ve istediği kokuları üretebilmek için cinayet işlemekten kesinlikle çekinmeyen bir katilin hayat hikâyesini konu alan tarihsel romandır. Eserde katilin koku alma duyusu ve etrafındaki kokular olağandışı birer öge olarak kullanılmıştır.

Olağanüstü ögelerin sıkça kullanıldığı, Büyülü gerçekçilik akımı etkisinde bir diğer ünlü eser Salman Rüşdi'nin 1975'de kaleme aldığı *Midnight's Children*⁴⁷ adlı romanıdır. Yapıtın kahramanı ve anlatıcısı olağanüstü bir burnu ve uza duyum yeteneği olan Salem Sinai'dir. Hindistan'ın tarihinin büyüğü bir biçimde ele alındığı eserde politik meseleler ve olağanüstü güçlere sahip çocukların öyküsünü anlatılır.

Olağanüstü ögelerin günümüzde en sık yer aldığı tür Fantastik yazın türüdür. Son yıllarda fantastik türde Amerika ve Avrupa'da yapıtlar veren önemli yazarlar H. Brennan, P. Carman, T. Goodkind, S. Meyer, R.A Salvatore, M. Weis, T. Hickman, H. R. Haggard'dır.

Özetle fantastik yazın her ülke ve kültürde farklı etkenler sonucu ortaya çıkmıştır. Çünkü her kültür geçmişinde kendine ait farklı olağanüstü ögeleri barındırmaktadır. Fantastik yazında otantik bir takım olağanüstü ögelerin kurguya

⁴⁴ Yüzyıllık Yanlılık Çev. Seçkin Selvi

⁴⁵ Teneke Trampet Çev. Kamuran Şipal

⁴⁶ Koku Çev. Tevfik Duran

⁴⁷ Gece Yarısı Çocukları Çev. Aslı Biçen

katkıları bulunmaktadır. Bu nedenle fantastik yazının Türkiye’de gelişimi ve içerdği olağanüstü öğeler Avrupa yazınından oldukça farklıdır. Türk yazınında fantastiğin ve olağanüstü öğelerin ayrıca irdelenmesi gerekmektedir.

2.2.3. Türk Yazınında Olağanüstü Güçler ve Fantastik

Olağanüstü güçler, ilk olarak Türk yazınının temelini oluşturan, destanlarda, masallarda, halk hikâyelerinde ve efsanelerde bulunmaktadır:

“Türk halkbilimindeki sözlü gelenekler içinde insanların hayatını etkileyen, inançlarla yakından bağlantılı, olağanüstü nitelik taşıyan, gizli güçlere sahip olduğu kabul edilen, ancak ne oldukları pek bilinmeyen varlıklarla ilgili pek çok anlatı vardır.”

(Duvarcı, 2005:125)

Sözlü yazın döneminde olağanüstü öğeler içeren ilk eserler; Bay- Ülgen’in yeryüzünü yaratmak için tanrı tarafından dünyaya gönderilmesini anlatan, *Yaratılış Destanı*; Göktürkleri ve bir kurt tarafından yetiştirilen Türk Hakani’nı konu eden *Bozkurt Destanı*; yine Türklerin türeyişini konu alan *Ergenekon Destanı*, Göktürklerin dağılmasının ardından Türklerin yeniden güçlenmesini konu alan *Türeyiş Destanı*, Altay Türklerini konu alan *Alp Manas* destanlarıdır. Bu destanların en önemli ortak noktaları Türklerin tarihini, kahramanlıklarını olağanüstü öğelerle süslenerek anlatılmış olmasıdır. *Alp Manas Destanı*’nda kahramanın atı, sahibini düşman yurduna gitmemesi için ikna edemeyince, gökyüzüne uçup yıldıza dönmesi *Bozkurt Destanı*’nda bir kurdun bir bebeği alıp büyütmesi, *Yaratılış Destanı*’nda tanrının yeryüzünü yaratması için bir elçi göndermesi v.b. olaylar olağanüstü güçlerin Türk yazınının ilk dönemlerinden beri yer aldığının bir göstergesidir.

İlk Türk destanlarında sıkça yer alan olağanüstü öğeler ve ifadeler içeren anlatım biçimiyle güçlendirildiği göze çarpmaktadır. Duymaz destanlar ve olağanüstülüğün bağını şöyle ifade eder:

“Akli ve mantığı devre dışı bırakma, ortak değer ve doğruları aşma yoluyla oluşan her şey olağanüstüdür ve her olağanüstülük bir abartmayı işaret eder. Destanlarda anlatılanlar bu anlamda abartılı ve olağanüstü bir nitelik taşır.”

(Duymaz, 2002: 114)

Manas Destanı’nın önemli halkalarından biri olan, *Er Töstük* masalı başta olmak üzere birçok Türk halk hikâyesi ve destanında yer alan, Türk ve Dünya yazının çeşitli mitolojik eserlerinde en sık karşılaşılan olağanüstü öğelerden biri de Zümrüd- ü Anka⁴⁸ adlı kuştur. Olağanüstü güçlere ve görünüşe sahip olan bu kuş en sık, kahramanların binek aracı olarak karşımıza çıkar. “Çeşitli adlarla ve özellikleriyle anılan bu olağanüstü kuşun (Duymaz, 1998: 95)” tehlike anında ortaya çıkması, kaf dağı adlı hayali bir dağ olan dağda yer alması gibi olağanüstülükler, Zümrüd-ü Anka’nın bulunduğu eserleri fantastiğe yaklaştırır.

İslamiyet dininin Türkler tarafından kabulünden sonraki dönemlerde, dinle buluşan olağanüstü öğeler de biçim değiştirmiştir. Duvarcı’ya göre İslamiyet’ten önceki dönemlerde yer- su ruhları olarak adlandırılan olağanüstü varlıklar, İslamiyet’ten sonraki dönemlerde Kur’an-ı Kerim’de cin, şeytan olarak adlandırılmasının etkisiyle cin olarak isimlendirilmişlerdir (Bk. Duvarcı, 2005: 125). Dinsel öğelerle buluşan olağanüstü öğeler, yazın eserlerinde de bu şekilde yer almaya devam etmiştir. Oğuz Türklerinin epik destanlarından biri olan *Dede Korkut Hikâyeleri* bu dönemde, dinsel ve olağanüstü öğelerin birleştiği eserlere verilebilecek bir örnektir.

İslamiyet’in Türkler tarafından benimsenmesinin ardındaki dönemlerde olağanüstü öğelerin sıkça yer aldığı diğer bir tür de evliya menkıbeleridir. “Evliya Menkıbeleri insanlara, ders ve öğüt vermek için anlatılan ya da yazılan içeriğinde kerametler gibi fantastik olaylara da yer verilen didaktik metinlerdir (Bk. Düzgün, 2008)”. Evliyaların şekil değiştirme ve uçabilmesi, hayvanlarla konuşması, aynı anda farklı mekânlarda bulunması v.b. olağanüstü olayları anlatan bu menkıbeler Türk halk yazınında, dini ve olağanüstü öğelerin iç içe geçtiğine dair diğer bir örnektir. Bu

⁴⁸ Bu kuşun adı farklı kültürlerin mitolojilerinde, farklıdır. Yunan mitolojisinde, Phonix; İran mitolojisinde Srmurg; Arap mitolojisinde Anka gibi.

menkıbeler ve halk hikâyeleri dışında, o dönemde: “Tarikat ileri gelenlerinin hayatlarının ve kerametlerinin anlatıldığı velâyetnamelerde ve halkın engin düş gücüyle oluşturduğu masallarımızda da fantastik öğelere rastlarız (Kartal, 2007: 23)”.

16. Yüzyılda halk yazını ürünü olarak karşımıza çıkan *Aslı İle Kerem* efsanesinde, dolaylı da olsa fantastik dini motifler karşımıza çıkmaktadır. Kerem’in Aslı’ya olan sonsuz aşkının konu edildiği eserde, Müslüman olan Kerem’in, Ermeni olan Aslı ile kavuşamaması, aşklarının bu yüzden engellenmiş olması gibi olaylar eserin kurgusundaki dini motifleri oluşturur. Olağanüstü olaylar ve öğelerle süslü bu eserde, Aslı’nın gömleğinin büyüdü düğmeleri, Kerem’in ah deyince yanıp kül olması gibi olağanüstü olaylara rastlanır.

“Divan edebiyatında da, mesnevi tarzı eserlerde fantastik öğelere rastlarız (Kartal, 2007: 23)”. Divan yazının en önemli olan eserlerinden biri olan, 18. Yüzyılda Şeyh Galip’in kurguladığı *Hüsn-ü Aşk* adlı eseridir. Bu mesnevi tarzı eserde olağanüstü öğeler tasavvufi semboller olarak bulunmaktadır:

“Şeyh Galip'in 18. yüzyılda yazdığı 'Hüsn ü Aşk' (Güzellik ve Aşk) adlı yapıtı tasavvufî bir mesnevî olmakla birlikte 'güzellik' ve 'aşk' kavramlarıyla temsil edilen, kadın ve erkek arasındaki aşkın bir soyutlamasıdır. Sembolik ve alegorik öğelerle bezenmiş sürreel bir masal niteliğindedir. Hayal ile gerçeğin birbirine karıştığı bir yolculuktur. İçsel dönüşümü temsil eden fantastik bir kurgudur.”

(Kalem, 2008)

Dini motiflerle bütünleşmiş olağanüstü öğelerle dolu eserlere, 19. yüzyıldan sonra, siyasi ve bir kültür hareketi olarak ortaya çıkan Tanzimat yazınının etkisiyle ile yeni eserler eklenir. Türk yazını, batıdan gelen modern roman, tiyatro ve hikâye türleriyle tanışır:

“XIX. Yüzyılda sosyal ve kültürel bir değişim içine giren Osmanlı İmparatorluğu'nda edebiyat alanında da büyük yeniliklerle karşılaşılır. Batılı anlamda roman ve tiyatronun yaşamımıza girmesi, bu yeniliklerin en önemlileridir.”

(Gökalp, 1999: 185)

Gökalp'e göre kültürel, yazınsal, siyasal bir dönüşüme giren Osmanlı İmparatorluğu'nda, sözlü yazından yazılı kültüre dönüşümünün habercisi olan eserler 18. Yüzyılın sonlarından itibaren ortaya çıkmaya başlar (Gökalp, 1999: 186). Gökalp'in "Türk yazılı anlatısının batılı roman örneğine doğru ilerlerken yarattığı ilk metinler (Gökalp 1999: 186)" den biri olarak nitelediği *Muhayyelât* adlı eser 18. yüzyılın sonlarında Giritli Aziz Efendi tarafından kaleme alınmıştır. "Sözlü kültürle yazılı kültür arasında ilginç bir geçiş eseri" olan *Muhayyelât*" hem masal hem gerçek (Gökalp, 1999: 186)" olması özelliğiyle, olağanüstülüklerin gerçek mekânda ve zamanda yaşanması özelliği ile fantastiğin birçok özelliğini kurgusunda barındırmaktadır (Kartal, 2007: 24). *Muhayyelât* bağımsız, masalsı üç hayalden oluşmaktadır:

"Üç hayalin her biri, birbirinden bağımsız da olsa hepsinde hem ana anlatılar hem de iç anlatılar bakımından ortaklıklar görülür. Bu ortaklıklardan en önemlisi, anlatılarda masal dünyasının kurallarının işlemesidir; cinler, ifritler, dervişler ve sihirli nesnelerin yanı sıra, olağanüstü güçlere sahip kişiler, bu dünyanın en önemli göstergeleridir. Anlatıların hepsinde ya bir şeyi aramak üzere (arayıcı kahraman) ya da kendi isteği dışında (kurban kahraman) evinden ayrılan bir başkişinin maceraları aktarılır. Ve anlatıların sonunda masal dünyasının adalet mekanizması işler; iyiler –zaten hak ettikleri- mutluluğa kavuşurlar, kötüler de cezalandırılırlar."

(Gökalp, 1999: 188)

Özellikle ikinci hayalde bulunan tasavvufî simgelerle iç içe geçmiş olan "bütün olağanüstü niteliklerine rağmen, aktarılan maceraların masala oranla daha gerçekçi bir hava taşıması (Gökalp, 1999: 188)" özelliğiyle de *Muhayyelât*, o dönemde fantastik türe en yakın duran eser olmuştur. *Muhayyelât* gerek kurgusal özellikleriyle, gerek masalsı olağanüstülüğü dile getirişiyle, Türk yazınının modern romana geçiş sürecinde oldukça önemli bir yere sahiptir:

"Türk romanı bir mirasın reddiyle başlar. Aziz Efendi'nin 18. yy sonlarında Muhayyelat ile son büyük örneklerinden birini vererek, üstelik türü modern romana taşıyacak birkaç ilmek de atarak kurguladığı anlatısında somutlaşan bu mirastır bu: Doğunun olağanüstü masalları..."

(İnci, 2005: 73)

Muhayyelât'ın fantastiğe yakın duruşu, dönemin gerçekçi yazını savunan, başta Nâmık Kemal olmak üzere, yazarlar tarafından ciddiye alınmamıştır, hatta zararlı bulunmuştur:

“Batı’nın gerçekçi edebiyat örneklerini tanıdıktan sonra böyle bir edebiyatı Türkçede de geliştirmek için yola çıkanların ilk adımı, doğu masalındaki bu fantastik içeriğe saldırmak olur. Bu içeriğin pek çok unsurunu kendilerine en yakın duran eserde, Muhayyelât’ta bulurlar. Binbir Gece Masalları’nın motifleriyle kurulmuş, olağandışının en doğal haliyle yaşadığı, cinlerin, perilerin cirit attığı Muhayyelât, bütün ilk romancılarımızın hedef tahtasıdır.”

(İnci, 2005: 73)

Türk yazını, *Muhayyelât*'ın bu tepki ile karşılaşması üzerine olağanüstü öğeler bulunduran anlatılardan uzaklaşır. Gerçekçi yazın akımı güç kazanır. Olağanüstü öğeler içeren eserler, bu uzaklaşma döneminden sonra ‘hiciv’ konusu haline gelir. 18. Yüzyılın sonlarında Ahmed Midhat Efendi’nin *Çengi* adlı romanında olağanüstü öğeler alay konusu olarak kullanılır. Romanda, başkahraman, Daniş Çelebi’nin *Muhayyelât*’tan etkilenecek, düş dünyasında yaşaması konu edilir.

Aynı dönemde Hüseyin Rahmi Gürpınar “cin-peri inancını yukarıdan yöneltilmiş bir bakışın alaycılığıyla eleştirir (Bk. İnci, 2005: 74)”. Gürpınar’ın 1912’de yazdığı *Cadı*, 1927’de yazdığı *Kaynanam Nasıl Kudurdu*, 1929’da yazdığı *Mezarından Kalkan Şehit* v.b. eserlerinde, batıl inançlara karşı durarak halkı bilinçlendirmeye çalışır. *Gulyabani*’de, anlatıcı ve başkahraman olan Muhsine Hanım, hizmetçi olarak çalıştığı evde olağanüstü varlıklar ve olaylarla karşılaşır. Okuyucu alımlama sırasında tüm bu olağanüstülüklerle kayıtsız şartsız inanır ve bu noktada fantastik denilebilecek eser, eserin sonunda ise tüm bu olağanüstülüklerin mantıklı bir açıklaması yapıldığında fantastik türün dışına çıkar.

Tanzimat döneminde her ne kadar gerçekçilik anlayışı baskın olsa da, bu dönemde de gerçekçilik anlayışına zıt denilebilecek, olağanüstü öğelerin yer aldığı eserler de verilmiştir. Bunlardan başlıcası Filibeli Ahmet Hamdi’nin 1910 yılında yazdığı *Âmâk-ı Hayal* adlı eserdir:

“ Filibeli Ahmet Hilmi ’nin 1910 yılında ilk baskısı yapılan A ’mak-ı Hayal adlı yapıtı içerdiği doğaüstü öğelerden dolayı ilk bakışta “fantastik” bir yapıt olarak görülebilir. Kitap, Raci ’nin hayallerini ve felsefî düşüncelerini içeren kimi birbiriyle ilintili, kimi de yapıtın bütünüyle ilgisiz hikâyeler üzerine kurulu, dramatikten çok epik bir yapı gösterir. Bu hikâyelerin çoğunluğu, Raci ’nin günlük gerçeklikten bilinmeyen bir zamana ve mekâna yaptığı yolculuklarını ve dönüşümlerini içermektedir[...]Kitabın bütününde, hayal dünyası ile gerçek dünya birbirine karşıt ve geçişsiz bir biçimde konumlandırılmıştır. Hayalden gerçeğe, gerçekten hayale hızlı geçişler yapılır. Raci bu dünyadayken bu dünyanın gerçekliğine, hayal dünyasında yaşarken hayal dünyasının gerçekliğine tâbi gibidir.”

(Uçar, 2005)

Yine Tanzimat döneminde olağanüstü öğeler bulunduran eserler vermiş yazarlardan biri Abdülhak Hamid Tarhan’dır. A.H. Tarhan’ın 1915’de yazdığı Turhan adlı eserinin son sahnesi ruhlar âleminde geçer. 1925’de yazmış olduğu *Arziler* adlı eserinde ise yer yer fantastik ve bilimkurgu özellikli öğeler göze çarpmaktadır.

Tanzimat döneminin ardından, İstiklal Savaşı, Osmanlı Devleti’nin yıkılması ve Cumhuriyetin ilanıyla yeni bir döneme giren Türk yazını 1940’lı yıllara kadar ilk Cumhuriyet yılları yazını olarak isimlendirilmiştir. 1940’lı yıllara dek Tanzimat döneminde eser veren yazarlar da bu döneme dâhil olmaktadır. Dolayısı ile Cumhuriyetin ilk yıllarında da Türk yazını gerçekçilik anlayışının etkisinde bulunmaktadır. Gerçekçilik anlayışıyla eser veren yazarların yanı sıra “bu dönemde edebiyatçılarımızdan bazıları eserlerinde fantastik öğelere yer vermeye başlarlar (Kartal, 2007: 27)”.

Cumhuriyet dönemi Türk yazınında, romanlardaki gerçekçilik tutkusu ve karşıtlığını İnci şu sözlerle ifade etmektedir:

“Romandaki ‘gerçekçilik’ savaşı, Cumhuriyet döneminde yöntemden içeriğe doğru yeni bir açılım kazanır. Türk edebiyatçısının Şinasi’den beri ‘büyü’sünde olduğu pozitivizm, daha geniş ve destekli bir yaşama alanı bulduğu Cumhuriyet’in ilk yıllarında perçinlenerek sürer. Buna bağlı olarak dönemin romanları da pozitivist bir dünya görüşünü aktarmaya çalışan yansıtmacı gerçekçi yöntemin ürünleridir. Ancak her durumun karşıtını yaratarak ilerlemesi gibi bir süre sonra özellikle aydınlar arasında görülen inanç problemi, romanımızda da metafizik konuların, varlık ötesinin yeniden kurcalanmasına yol açacaktır. Bu dönemde metafizik

konuları ideolojik kaygılarla yoklamış ve konu edinmiş üç romancı dikkati çeker: Hüseyin Rahmi Gürpınar, Peyami Safa ve Reşat Nuri Güntekin.”

(İnci, 2005: 79)

Reşat Nuri Güntekin’ in 1935’de kaleme aldığı *Gökyüzü* adlı eserinde ruh çağırma, ruhlarla irtibata geçme gibi konular işlenir. Aklın önceliğine inanan başkahraman, başından geçen olağanüstü olaylar nedeniyle metafiziğe yönelip, metafiziği araştırmaya başlar.

Bu dönemde Peyami Safa eserlerinin birçoğunda, ruh ve beden ilişkisini irdelemiştir:

“Peyami Safa’nın özellikle son iki romanı olan Yalnızız ve Matmazel Noraliya’nın Koltuğu’nda (1949) kendini gösteren bu sorunsal, beden ile ruhun birlikteliklerinde yer alan çatışma ve uyumu gözler önüne sermektedir. Bedenin mi yoksa ruhun mu yüceltileceği, bir canlının yaşamı boyunca bu iki kutup arasında yaşadığı gelgitler, materyalist ve manevi dünya arasındaki var olan çatışma ve köprüler sorunsalın içeriğini oluşturmaktadır.”

(Gün, 2002: 5)

P. Safa’nın eserlerinde ruh ve beden çatışması, *Matmazel Noraliya’nın Koltuğu* adlı eserinde de konu edilir. Bu eseri diğerlerinden ayıran en önemli nokta ise, *Matmazel Noraliya’nın Koltuğu’* nda ruhların yarattığı olağanüstülüktür. Eserin başkahramanı Ferit’in başından geçen, akıl yoluyla açıklanamayan olağanüstü olaylar bu eseri fantastiğe yakın kılar.

İnci’ye göre Peyami Safa eserlerinde Reşat Nuri Güntekin ve Hüseyin Rahmi Gürpınar gibi, garip ya da olağanüstü içeriği gerçekçi roman kalıpları içinde (İnci, 2005: 78)” işlemektedir.

Ahmet Hamdi Tanpınar’ın 1936 yılında yayımlamaya başladığı hikâyelerinde, fantastik bir ortam hâkimdir. Hikâyelerinde bilinçaltı, psikanaliz gibi motifler dikkat çeker.

1960'lı yıllarda halk yazınına bir dönüş yaşanır. Bu dönüşün önemli bir temsilcisi olan Yaşar Kemal, eserlerinde halk inanışları sonucu ortaya çıkan olağanüstü öğelerden yararlanarak bunları kurgusunda işler.

1980'li yıllarda ise Türk romanı gerçekçilik akımının dışına çıkmaya başlar, bu da fantastik eser ve olağanüstü öğelerin yer aldığı metinler ortaya konulmasını sağlar. Özellikle Nazlı Eray Fantastik kurguda eserler verir. Nazlı Eray eserlerinde fantastik bir kurgu üzerine postmodern romanın özelliklerini de bu kurgunun üzerine koyar. Nazlı Eray'ın "Yoldan Geçen Öykü" adlı eserinde hem postmodern, hem Hâbnâme⁴⁹, hem de fantastiğe ait özellikler vardır (Bk. Kırıcı, 2007: 149). Post modern romanlar kaleme alan yazarlar arasından "Murathan Mungan ve Orhan Pamuk postmodern edebiyatın etkisi ile fantastik öğelere eserlerinde yer verir (Kartal, 2007: 28)".

Latife Tekin' in post modern romanı *Sevgili Arsız Ölüm* 'de köyden şehre göç eden bir ailenin hikâyesi anlatılır. Eserde yer alan olağanüstü durumlar okuyucuda şüphe uyandırır da roman figürleri bu durumları olağan kabul eder bu da eseri fantastik türe dâhil eder. Latife Tekin'in bu eserinde işlenen göç ve uyum motifleri olağanüstü durumlarla buluştuğu için eseri alışagelmış köyden şehre göç öykülerinden farklı bir eser haline getirir. *Sevgili Arsız Ölüm* 'de göç hikâyeleri konu edilen Huvat Ailesinin ve Akçalı köylülerinin batıl inançları doğrultusunda, eserde olağanüstü güçler sıkça yer alır:

"Akçalı'nın köylüleri kutsal ve dünyevi gerçeklik düzlemlerinin iç içe girdiği bir halk kültürü dünyasında, sürekli olarak ikisini birden yaşayan insanlardır. Ne ki onların 'kutsal'ı, resmi İslaminkinden çok cin, peri gibi doğaüstü varlıklara, doğa yasalarına meydan okuyan büyü, tılsım ve fal gibi edimimleri içeren bir halk dininin boş inançlarla yoğrulmuş 'kutsal' gerçekliğidir".

(Moran, 2007: 81)

⁴⁹ Hâbnâme: " rüyada görmüş gibi, bir olay ve kişi hakkındaki fikirleri söyleme tarzında yazılmış eserlere denir. Hâbnâmeler manzum veya mensur olabilir. Veysi'nin Hâbnâmesi bu türün en önemli örneği kabul edilir. Ziya Paşa ile Namık Kemal'in "Rüya" adlı eserleri de bu türde kaleme alınmış edebiyatımızda bilinen eserlerdir. Hâbnâmelerde asıl olan; olaylar ve kişiler hakkında düşünce ve görüşleri, rüyada görülmüş gibi, bir anlatım biçiminde sunmaktır". (Kırıcı, 2007: 150)

1990’larda da Nazlı Eray, fantastik türde eserler vermeye devam eder. 1993’de *Yıldızlar Mektup Yazar*, 1994’de *Ay Falcısı*, 1999’da *Örümceğin Kitabı* gibi eserleri gibi.

Günümüzde ise fantastik türde eserler verme çabasında olan genç yazarlardan biri Barış Müstecaplıoğlu’dur. *Perg Efsaneleri* adlı serisi Türk Yazının ilk fantastik serisidir. Bu serinin ilki *Korkak ve Canavar*, ikincisi *Merderan ın Sırrı* adlı kitapları 2002’de, serinin son kitabı olan *Bataklık Ülkesi* 2004’de yayımlanmıştır. *Perg Efsaneleri*’nde olağanüstü güçler etik doğruları vurgulamak amacıyla kullanılmıştır:

“Roman, gerçekçi bir metni aratmayacak ölçüde derinlikle işlenmiş karakterlerle dolu. Müstecaplıoğlu salt bir serüven kurgusu yerine daha insani ve gerçekçi bir metin ortaya koymuş. Yazarın temelde anlatmak istediği, ceza, mükafat ve benzeri etik kavramlar. Bu kavramlar, modern anlamda ruh bilimsel fetişler olarak karakterin gelişim sürecinin safhalarını temsil eden simgeler olarak kullanılmış. Korkak bir savaşçının sihirli bir kılıç olan Gorba yardımıyla kaybettiği erkine kavuşması, bir diğer baş karakterin büyü sonucu mahkûm olduğu dış görünüş gibi... Bu simgeler, fantastik dünyanın dokusu içinde fiziksel biçimler bulmuş”.

(Bengi, 2004)

Günümüzde, olağanüstü güçlerin yer tuttuğu, fantastik eserler kaleme alan yazarlar: Sadık Yemni, Burak Turna, İhsan Oktay Anar, İsmet Yazıcı, Gülten Dayıoğlu, Nefrin Tokyay, Yücel Banku, Orkun Uçar, Saygın Ersin’ dir. Her geçen gün bu yazarlara yenileri eklenerek Türkiye’de Fantastik yazın türüne yeni örnekler verme çabası artmaktadır.

Türk yazının gerçeklik akımının etkisinden çıkması ve modern romanın Türkiye’de okur kitlesi edinmesi, Türk yazarların da fantastik ya da olağanüstü güçler içeren düşsel romanlar yazmaya başlamasına neden olmuştur. Ülkemizde yakın bir zamana dek olağanüstü öge içeren anlatıların ÇGY’la özdeşleşmesi, bu öğeleri içeren anlatıların yetişkinler alımladığı takdirde eleştiri konusu yapılması 1980’lere kadar olan dönemlerde fantastik ve olağanüstü güç içeren anlatıların azlığının bir nedenidir. Son yıllarda ise ithal edilen olağanüstü güç içeren yazılı ya da görsel metinlerin başarısı, yetişkinler tarafından da olağanüstü güçler içeren eserlerin

sevilerek alımlanabileceğini⁵⁰ göstermiş, bu da Türk yazarları fantastik anlatılara yöneltmiştir. Türk yazar ve okurların fantastik ve olağanüstü güçler içeren metinlere bu yönelişi, çocuk ve gençlerin de bu yazın örneklerini benimsemesine neden olmuştur.

2.3. Çocuk ve Gençlik Yazınında Olağanüstü Güçler ve Fantastik

ÇGY kavramsal boyutta yetişkin yazınına oranla çok daha geç varlık kazanmış bir yazın koludur. Her ne kadar olağanüstü güçler ve fantastik öğeler yetişkin yazınında insanlığın ilk zamanlarında yarattığı metinlerde yer bulsa da, ÇGY'nın da bu güçler ve fantastiğin gelişimi yetişkin yazınından farklı bir süreç izlemektedir. Bu nedenle olağanüstü güçler ve fantastik, ÇGY açısından ayrıca incelenmelidir. Ayrıca fantastiğin ve olağanüstü güçler içeren anlatıların kültürden kültüre farklı bir ilerleme hızı kaydetmesi nedeniyle de Türk ve Alman- Avrupa bağlamında ayrı birer başlıkta irdelenmesi yerinde olacaktır.

2.3.1. Alman ve Avrupa Çocuk ve Gençlik Yazınında Fantastik ve Olağanüstü Güçler

Alman ve Avrupa ÇGY'da fantastiğin başlangıç noktası, fantastik yazının doğduğu Romantizm dönemine dayanır. Bu döneme dek, çocuk ve gençler olağanüstü güçleri masallardan, sözlü anlatılardan ve efsanelerden dinlemekteydiler.

Aydınlanma Döneminde, toplumsallaşmanın normları gereği çocuk psikolojisinin anlaşılması bir gereklilik olmuştur (Bk. Steinlein, 1987: 103). Bu

⁵⁰ Alımlama: Metin incelemesiyle ortaya çıkmış bir kavramdır. Alımlama öncelikle metin incelemesiyle (etkenler ve şartlarla) ilgilidir. Bu kavramdan geniş anlamda yazılı ve görsel metinlerin algılanması, yorumlanması, çıkarım yapılması dolayısıyla kişiden kişiye değişen metin okuma etkenleri, metnin içeriği, yazar, okuyucu bağlamında bir kavram düşünülmelidir (Bk. Luserqe Jaqui). Almanca: Rezeption İngilizce: Distribution kelimeleriyle karşılık bulur.

dönem itibariyle fabllar, tarihi kahramanlık destanları çocuklara sözlü olarak aktarılır. Fakat bu yıllarda fantastik ve olağanüstülük kavramları korku kavramıyla anlamdaş birer kavramdır. Diğer bir deyişle olağanüstü güçler birer korkutucu öğedir (Bk. Patzelt 2001: 22).

Romantik Dönem, Avrupa’da çocukluğun ve çocuğun değer kavramlarının ortaya çıktığı zamandır. “Büyümeden önce, çocuklar önce çocuk olmalıdır görüşü bu dönemde ortaya çıkmıştır (Patzelt, 2001: 23)”. Çocukluk: “anamlıyı ve anlamsızın ayırımına varmayı henüz bilmemek, gerçeği ve hayali karıştırmaktır, bunları ve sınırsız hayali birbirine karıştırmaktır (Ewers, 1984: 22)”. Ewers’ in tanımına uygun bir çocukluk kavramı ve çocukluğun kendine has bir dünyasının olduğu bu dönemde kabul görmeye başlamıştır. Çocukluğun dünyasının hayallere dayandığı ve dayanması gerektiği Romantizm’ de kabul görmüş, bu yönde şiirsel, masalsı şarkı ve anlatılar kurgulanmıştır. Bu dönemde yetişkinler için kurgulanan metinler de hayallere ve masallara dayanır.”E.T.A Hoffmann’ın bu dönemdeki yapıtları fantastiğe kaynaklık eder” (Patzelt, 2001: 23)”. 1818’de E.T.A Hoffmann’ın *Das Fremde Kind* adlı eseri, 1816’da *Nussnacker und Mausekönig*⁵¹ adlı eserlerindeki öğeler geniş anlamda fantastik öğeler olarak nitelendirilir.

1900’lü yıllarda ÇGY Avrupa’da didaktik bir araç olarak kullanılır. Bu yıllarda özellikle olağanüstü öğeler açısından zengin fantastik bir eser olan *The Wonderfull Wizard of Oz*⁵² Amerikalı Yazar L. Frank Baum tarafından 1900 yılında yayımlanır. Eserde kötülüklere karşı savaşan “Dorothee fantastik ve kurmaca gerçek dünya arasında bir köprü bulur (Patzelt, 2001: 27)”.

“1945’e kadar ülkeler kendilerine ait ÇGY geleneklerine geri dönerler (Tabbert, 2005: 192)”. Diğer bir deyişle bu yıllarda 2. Dünya savaşına denk gelen bir dönemde, ÇGY eserleri açısından bir durgunluk yaşanır ve halklar kendi halk masalları ve yerli anlatılarına dönerler. Fakat bu sıralarda Almanca’nın konuşulduğu coğrafyada, G. Bassewitz’in tiyatro eseri *Peterchen’s Mondfahrt* fantastik birçok öge

⁵¹ Fındıkkıran ve Fare Kral Çev. Haluk Arıcan

⁵²Oz Büyücüsü Çev. Hale Kuntay

kullanılır. Daha sonraki yıllarda Erich Kaestner'in 1932'de yazdığı *Der 35. Mai* adlı eserinde olağanüstü güçler yer alır. Fantastik bir yolculuğun anlatıldığı eser Almanya'da çocuklara yönelik yazılmış ilk fantastik eserlerdendir.

Almanya ve Avrupa'da ÇGY fantastiği 1945'lerden sonra kavramsal olarak tanımlanmaya başlar. Fakat fantastiğin ilk tohumları masal derlemeleriyle atılmıştır. Avrupa'da bugünkü fantastik yazının geldiği noktaya önemli katkılar sağlayan Grimm Kardeşler, W. Hauff, C. Perrault gibi masal derleyici ve yazarlar İngiltere'de Lewis Carrol gibi yazarlara fantastik alanında ilham vermiştir. Lewis Carroll *Alice's Adventures in Wonderland*⁵³ adlı eserini 1865'te yazarak, ilk didaktik olmayan çocuk eserini yayımlamıştır (Bk. Tabbert, 2005). Çocuklar için uygun olup olmadığı hala tartışılan bu fantastik eserin ardından, yine çocuklara uygunluğu tartışılan fantastik bir eser olan *Pippi Langstrumpf*⁵⁴, 1945'te İsveçli yazar Astrid Lindgren tarafından kaleme alınmıştır. 2. Dünya Savaşının bitimine rastlayan yıllarda bu eser uluslar arası bir yankı uyandırmıştır. O dönemde karamsar bir hava içinde olan Avrupalı çocukların ihtiyacı olan olumluluğu getirmiş ve ÇGY açısından yeni bir dönem başlatmıştır. Pippi kurmaca gerçeklik ve fantastik köprüsünde “aile, okul ve devlet otoritesine karşı çıkar (Kaminski, 1988: 88)”.

“Fantastik Çocuk ve Gençlik Yazını konusunda araştırmalar, 2. Dünya savaşı sonrası yıllara, Fantastik Çocuk ve Gençlik Yazınının başlangıcına dayanır. Her ne kadar Fantastik Yazının motifleri ve öğeleri, içinde gerçeklikten vazgeçilen nitelikte eserlerde bulunsa da, çocuk kitabı klasikleri Lewis Carroll'un Alice Harikalar Dünyasında (1865), Carlo Collodi'nin Pinokyo (1883), ya da Matthew Barries'in Peter Pan ya da Büyüme İstemeyen Çocuğun Masalı (1911) gibi tüm kitapların tümü masaldır, masalsı anlatıdır, ya da olağanüstü anlatıdır ve başka bir sınıflama gerektirir”.

(Roeder, 2006: 52)

1945'lerden sonra savaşın da etkisiyle ÇGY eserlerinde dinsel ve politik motiflere rastlanmaya başlanmıştır. Erich Kästner'in 1949'da kaleme aldığı *Die*

⁵³ Alice Harikalar Diyarında Çev.Şengün Oral

⁵⁴ Pippi Uzunçorap Çev. Ali Arda

*Konferenz Der Tiere*⁵⁵ politik motifler göze çarpar. Nassen bu dönemde Biedermeier dönemine benzer bir şekilde düzen ve ideal yetişme konusunda çocuklara ders verici metinlere dönüş yaşandığını belirtir (Bk. Patzelt,2001: 28).

1950’li yıllara gelindiğinde, savaşın izlerinin yavaş yavaş silinmesiyle, gerçek ve olağanüstülüğün bir arada kullanıldığı ÇGY eserleri dönemi başlar. Fantastik korku hikâyeleri popüler olmaya başlar:

1950- 1960’lı yıllarda neredeyse unutulmak üzere olan Otfried Preussler, James Krüss, Michael Ende gibi yazarlar fantastik anlatıların ilerlemesine katkı sağlamıştır. Preussler’in 1956’da Der Kleine Wasserman, 1957’de Die Kleine Hexe⁵⁶ ya da 1966’da Das Kleine Gespenst [...]”

(Patzelt, 2001: 30)

Aynı dönemde R. Koch ÇGY’da masal ve fantastiğin sınırlamasını yapar. Fantastik anlatı olarak nitelendirdiği ÇGY anlatılarını karşılaştırarak ve ölçerek olası ve olası olmayan olarak bir fantastik ölçütü belirler (Bk. Patzelt, 2001: 29).

1950-1960’lı yıllarda fantastiğin korkunç olağanüstü güçlerle kurgulanmasının dışında, çocukların sevdiği karakterlere öykünerek iyi davranışlar sergilemesi amaçlanan fantastik anlatılar da vardır. Jim Knopf hikâyelerinde, dostluk ve yardımlaşmak gibi değerler olağanüstü güçler altına saklanarak, macera anlatı olarak çocuklara aktarılır.

James Krüss ise fantastiği 1962’de yazdığı *Timm Thaler* ya da *Das verkaufte Lachen* adlı romanında şeytani motifler, kayıp çocuklar, para gibi konuları işleyerek, fantastiği toplumsal eleştiri amaçlı olarak kullanır (Bk. Patzelt, 2001: 31).

Fantastiğin farklı motiflerinden biri de oyuncaklardır. Çocuklara yönelik eserlerde hayali arkadaş motifi oldukça sık kullanılır. Hayali arkadaş çoğu kez eserin kahramanı olan bir çocuğun oyuncuğu olur, çocukla konuşur, ona arkadaşlık eder.

⁵⁵ Hayvanlar Toplantısı Çev. Hüseyin Tüzün

⁵⁶ Küçük Cadı Çev. Esat Mermi Erendor

Pauline Clarke'nin 1968'de kaleme aldığı *Die Zwölf vom Dachboden* adlı eserinde bu motiflerle fantastik bir anlatı yaratılır. Lindgren'in 1952'de kaleme aldığı *Im Wald Keine Räuber* adlı eserinde oyuncak ayı⁵⁷ olağanüstü bir öge olarak dile getirilir.

“ Oyuncak ayı irrite edici, kafasında antenleri olan ya da korkunç bir canavar değil, çocuğun dünyasında önemli bir yere sahip, çocuğun güvendiği bir oyuncaktır. Üstelik çocuğun onunla iletişime geçebildiği, fantastik yönü gerçeğe dayalı, çocuğu düşündüren, konuşturan, ifade ettiren bir öge. Dahası bu anlatı ögesi Fantastiğin okuyucularının beklentisi kadar gerçek”.

(Patzelt, 2001: 31)

1970'lerde batıdaki ülkelerin birer endüstri ülkesine dönüşmesiyle, ekonomik şartlar düzeldikçe savaş dönemi ÇGY bu yıllarda sona ermiştir. Bu dönemde anti-otoriter bir anlayış benimseyen ÇGY ortaya çıkmıştır. Fantastik yazını da etkileyen bu değişim, olağanüstü güçlerin de didaktiklikten uzaklaşmasına neden olmuştur (Bk. Tabbert 2005: 193). C. Nöstlinger'in 1972'de kaleme aldığı *Die Gurken König*⁵⁸, M. Ende'nin 1973'de yazdığı *Momo*⁵⁹ eserinde olduğu gibi, anti-otoriter ÇGY olağanüstü öğeleri de bu yönde değiştirir.

Teknolojinin de bu yıllarda yaptığı atak, fantastik öğelerin çocuğa yönelik filmlerde de kullanılmasına ve giderek popülerleşmesine neden olur. Ayrıca 1970'li yıllarda yetişkinler için fantastik kavramı filmlerle daha da beğeni toplar. “ÇGY'nın çift hedefli bir yazın olduğu” göz önüne alındığında yetişkin çocuğa, çocuk yetişkine fantastiği alımlama talebi açısından yardımcı olmuştur (Bk. Ewers, 1990: 15-24). ÇGY' da fantastik Almanya'da teknolojinin de katkısıyla “70'lerden bu yana giderek güçlenmektedir (Bk. Tabbert, 2005: 194)”.

1980'lerde ise giderek gelişen teknoloji ve medya metinleri sayesinde yetişkinlere yönelik olağanüstü güçler, çocukların ve gençlerin de ilgisini çekmeye

⁵⁷ Teddybear

⁵⁸ Kim Takar Salatalık Kral'ı Çev. Selahattin Dilidüzgün

⁵⁹ Momo Çev. Leman Çalışkan

başlar. 1979-1986'da A. Sommer Bodenburgs' un *Der Kleine Vampir*⁶⁰ serisi çocuklar ve gençler tarafından oldukça sevilerek okunur. Daha sonraki yıllarda olağanüstü bir güç olarak vampir figürü çocuklar için daha da yumuşatılmış Willis Hall gibi yazarlar 'anti- vampir' olarak tanımlanabilecek vejetaryen vampirler yaratarak çocukların korku duyabileceği bir olağanüstü öğeyi sevimli hale getirerek alımlanmasını sağlamıştır.

Vampirlerin çocuklar için masumlaştırıldığı ve çocuğa yönelik bir hale getirilmesinde olduğu gibi masal öğeleri de çocuklara yönelik hale getirilmiştir. Buna benzer bir dönüşüm cadı, hortlak figürleri için de geçerlidir. Almanya'da 1984'de Walter Wippersberg' in *Schlechte Zeiten Für Gespenster*, Eva Ibbotson'un 1989'da *Hecky Hexe* gibi yayımladığı eserlerdeki korku öğesi olarak kullanılan olağanüstü güçler çocuğa göre hale getirilmiştir.

Aynı yıllarda Almanya'da fantastik, çocukların yabancılarla uyum içerisinde yaşayabilmesi amacıyla, sosyal telkin amaçlı kullanılmıştır. Bunun örneklerden biri de Angelika Mechtler' in öyküleridir. 1984'te kaleme aldığı *Die Reise Nach Tamerland* adlı eserde Türk arkadaşlarını anlayamayan bir çocuğun hikâyesi fantastik öğelerle anlatılır.

1990'lı yıllarda ise Almanya klasik çocuk fantastiğine bir dönüş yapar, yetişkinlerin karanlık fantastik sayfaları çocuk odalarına girmeye başlar (Bk. Patzelt, 2001: 38). 19. Yüzyılın klasik fantastik eserleri Wolfgang Ecke tarafından antoloji halinde yayımlar. Bu eserler çocuklar için çok uygun olmasa da gençler bu “tüyler ürpertici fantastiği (Bk. Patzelt, 2001: 39)” alımlarlar. Bu yıllarda bu antolojinin yanında 80'lerin etkisiyle canavar ve vampir hikâyeleri çocukların alımadığı eserler olmaya devam eder. 1995'de Brandon Robshaw'ın *Die Phantastischen Abenteuer des Raincoat Man* adlı eseri yayımlanır.

⁶⁰ Küçük Vampir Kitap Okuyor Çev. Sıdika Orhon

1990'ların ikinci yarısında Fantastik ÇGY eserleri çizgi roman, çizgi film, çizgi dizi gibi görsel metinlerine aktarılır. 1997'de Knister'in *Die Reise zur Umkehrwelt* adlı bilimkurgu eser çocuklara o günlerde hız kazanan internet kullanımı ve bilgisayar oyunları hakkında bilgi verir.

1990'larda Alman çocukları tarafından alınılan fantastik eserlerde sık kullanılan bir öge de dinozorlardır. Ülkemizde de sevilerek izlenen *Denver Sevimli Dinozor* gibi sevimli dinozor hikâyeleri artık günümüzde yaşamadıkları için fantastik birer öge olarak kabul edilir.

1990'larda diğer bir fantastik eğilim klasik bir olağanüstü güç olan masal kahramanının günümüz dünyasına gelişidir. Kirsten Boie' nin 1997'de kaleme aldığı *Prinzessin Rosenblüte* adlı eserde modern ve eski dünya arasındaki karmaşalar işlenir.

“1970’li ve 80’li yıllarda fantastiğin önemli temsilcilerinden Paul Maar (Patzelt 2001: 36)” *Sams* adlı fantastik bir seri yaratmıştır, daha sonra bu seri müzikleştirilmiş, 2001 yılında filmleştirilmiştir. *Sams* adlı eserde “yetişkinlere çocukluğuna dönme imkânı verilmesi” gibi fantastik özellikler bulunur (Bk. Patzelt, 2001: 36).

Günümüzde ise Almanya’da “duyuüstü telepati, tele kinetik güçleri olan fantastik çocuk figürleri” çocukların hayal edebilme yeteneğine hitap etmek amacıyla kullanılmaktadır (Bk. Patzelt, 2001: 41). Çoğunlukla bu figürleri içeren eserlerde psikolojik bir çevre savaşı, olağanüstü güçlerle gerçekleşir.

Günümüzde diğer bir fantastik eğilim de çocuk kitaplarındaki büyülü ve mitsel anlatılardır. Bu eğilim daha çok Büyülü Gerçeklik akımına dayanır. Büyülü Gerçeklik akımında yazılan bu eserler daha çok Almanca’ya çevrilmiş, Avusturyalı Jacki French ve Lygia Bojunga Nunes’in çocuklara yönelik eserlerinde görülür.

Almanya’da da tüm dünyada olduğu gibi çocukların kullanımına sunulan internet sayesinde olağanüstü güçler bilgisayar oyunlarında eğlence amaçlı, yazın ve okuma dersinde motive etme amaçlı olarak sıkça karşımıza çıkmaktadır. Büyük hızla gelişen iletişim araçları, dünyanın herhangi bir yerinde sevilerek alımlanan bir olağanüstü gücü aynı anda başka ülke çocuklarına benimsetmekte ve sevdirmektedir.

Almanya’da fantastik yazının gelişim süreci ülkemize göre daha hızlıdır. Özellikle son yirmi yılda Almanya’da fantastik çocuk kitapları ve olağanüstü güçler çocuk psikolojisine uygun, hayal dünyalarına katkı sağlayabilecek özelliktedir. Alman ÇGY yazarları olağanüstü güçleri özellikle çocuklar için masumlaştırmakta ve çocukların okuma alışkanlığı kazanmaları bakımında yarar sağlar hale getirmektedir.

2.3.2. Türk Çocuk ve Gençlik Yazınında Olağanüstü Güçler ve Fantastik

Ülkemizde Çocuk ve Gençlik Yazını 20. Yüzyılın başından itibaren içi doldurulmaya başlanmış bir kavramdır. Çocuk ve gençler için yaratılan eserler henüz oldukça yeni sayılabilir. 20. Yüzyıla dek Türk Yazınında yer alan masallar, destanlar, efsaneler, fıkralar v.b. sözlü yazın eserleri çocukların ve gençlerin alımlama ihtiyacını doldurmuştur.

Türkiye’de ÇGY konusunda başlangıç noktası olarak kabul edilebilecek dönem Tanzimat Dönemi’dir. Tanzimat Dönemi’ ne dek çocukların terbiyesi ve ahlaki gelişimine katkıda bulunmak amaçlı didaktik eserlerden bahsedilebilir. Nabi’nin oğluna terbiye vermek amacıyla yazdığı *Hayriyye*, Sümbülzade Vehbi’ nin yine ahlak ve görgü dersleri veren *Lütfiyye* adlı mesnevileri, Kayserili Doktor Rüştü’nün *Nuhbet-ül Etfal* adlı öykülerden oluşan alfabe kitabı çocuklar için verilmiş ilk eserlerdendir (Bk. Kartal, 2007: 43).

Tanzimat Dönemi'nde Namık Kemal ve Gerçekçilik akımını benimseyen yazın çevrelerinin olağanüstü öğeler içeren eserlere karşı küçümseyici tavrı ülkemizde bugünkü fantastik yazını, dolayısıyla da ÇGY fantastik yazını eserlerinin gecikmesinin başlıca nedenidir.

Tanzimat Dönemi itibariyle de çocuk ve gençlik için çeviri eserler yoğunluktadır. Bunlardan başlıcaları: 1859'da *Telemak*, 1864'de *Tercüme-i Hikâye-i Robinson*, 1872'de *Gülver' in Seyahatnamesi*, 1880'de *80 Günde Devriâlem* gibi.

1900' lü yıllarda ise çocuklara yönelik şiir türünde eserler verilmeye başlanır. 1911 İbrahim Alaaddin Gövsa'nın *Çocuk Şiirleri*, 1914' de Ali Ulvi Elöve'nin *Çocuklarımıza Neşideler*, 1918'de Mehmet Fuat Köprülü'nün *Mektep Şiirleri* adlı çocuk kitapları yayımlanır. Cumhuriyet Dönemi'ne dek çocuklara yönelik roman ve hikâyeden bahsetmek mümkün değildir.

Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren ise çocuklara yönelik yazılan eserlerin önemli bir çoğunluğu piyeslerden oluşmaktadır. 1926'da Behçet Yazar *Orhan* adlı bir çocuk kitapları serisi yayımlar. Bu kitaplar okumaya yeni başlayan çocuklar için hikâye kitaplarıdır.

1930'lara dek çocuklar çeviri hikâye ve roman okumaya devam eder. Bu yıllardan itibaren ise çocuklar için roman ve hikâye konusunda Türk Yazını bir ivme kazanır. Mahmut Yesari'nin 1930'da kaleme aldığı *Bağrı Yanık Ömer*, 1936'da Huriye Baha Öniz'in *Köprüaltı Çocukları* romanları ilk çocuk romanlarındandır.

1931'de ise olağanüstü güçlerin yer aldığı fantastik bir eser olan, Cemil Cahit Cem'in *Bir Kedinin Devriâlemi* yayımlanır. İskender Fahreddin Sertelli'nin 1936'da *Tahtları Deviren Çocuk*, 1938'de *Tanrı'nın Oğlu*, 1939'da *Karakurum'dan Tuna'ya Türk Akını*, *Kubilay Han'ın Akınları* adlı romanlarda olağanüstü öğeler bulunur (Bk. Kartal, 2007: 45).

1930’lu yıllardan itibaren çocuklara yönelik eserler sayıca artsa da, roman ve hikâye türünde çocuklara yönelik eserler oldukça azdır. Bu nedenle fantastik çocuk yazını gelişemez.

1940’lardan itibaren ise çocuk eserleri artmaya devam eder. Masal türünde birçok yabancı eser Türkçeye çevirilir. Fantastik olarak nitelendirilebilecek birçok eser ithal edilerek çocukların beğenisine sunulur. Bu yıllarda çocuk fantastik eserleri artar. 1944’de Fayka’nın *Beyaz Ülke*, 1945’de *Siyah Ülke* adlı romanları oldukça beğeni toplar. Aysel Gülnaz 1947’de yazdığı, *Ördek Kardeş İstanbul’da ve Ali Baba 100 Yaşında* adlı eseri çocukların düş gücünü geliştirmeye yönelik bir eserdir. Yine aynı yılda, Türkan Ali Yaşın’ın *Sihirli Ördek* adlı kitabında yer alan *Yıldız’ın Yaramazlığı* adlı hikâye,” sadece fantastik öge içermesiyle değil, fantastik edebiyatın tanımına uygun bir kurguya sahip olmasıyla da dikkat çeker (Kartal, 2007: 46)”.

1950’li yıllarda da Türk Çocuk Yazını eserleri artmaya devam eder. Ayrıca bu yıllara 1940’larda olduğu gibi masalların dönemidir. Sabri Altınay, Şükran Eğilmez, Hasan Çeliker gibi yazarlar masal türünde birçok çocuk eseri yazar. Nurullah Ataç, Orhan Şevket Yüksel, Tahsin Yücel ve daha birçok yazar Andersen, Grimm, Perrault’un masallarını dilimize çevirir. Perrault’un masallarının çevirileri dilimize ‘peri masalları kavramını’ getirir.

1960’lı yıllarda masallar popülerliğini korumaya devam eder. Hilmi Dilibal *Binbir Gece Masallarını* dilimize çevirerek Doğu’daki olağanüstü güçlerle Türk çocuklarının tanışmasını sağlar. Kemalettin Tuğcu bu yıllarda toplumsal gerçekliğe dayalı çocuk eserlerini yayımlamaya başlar: “Kemalettin Tuğcu’nun toplumsal konularda yazdığı çocuk kitapları, Türkiye’de aslında hiçbir zaman tam anlamıyla başlamayan fantastik çocuk edebiyatının ortaya çıkışını engeller (Kartal, 2007: 48)”. Bu toplumsal ahlaka dayalı kitaplara beğeni arttıkça diğer yazarlar da buna yönelik eserler vermeye başlar.

1970’lerde ise çocuklar düş dünyalarını masallarla tatmin etmeye devam ederler. Masalların bu denli talep gördüğü yıllarda yine fantastik türde çocuk eserleri

yazmak yazarların gündeminde olmaz. Çocuklarda ahlaki ve milli bilinci arttırmaya yönelik gerçekçi çocuk eserleri bu yıllarda da yerini korur.

1980'lere gelindiğinde ise çocuklara yönelik bilim kurgu eserleri yazılmaya başlanır. Bilimkurgu ve fantastik türde Gülten Dayıoğlu çocuk kitapları yazarak, çocuklara yönelik Fantastiğin öncülerinden biri olur. 1982'de *Akıllı Pireler*, 1988'de *Uçan Motor*, 1989'da *Parbat Dağının Esrarı* adlı kitapları yazar ve gelecek yıllarda da bu türde eser vermeye devam eder.

2000'li yıllarda gelişen teknoloji ile daha kolay ulaşılabilir hale gelen fantastik ÇGY eserleri ülkemizde diğer yıllara oranla daha çok rağbet görür hale gelmiştir. Akın bu konuya şöyle açıklık getirmiştir:

“Bugün, fantastik ve bilimkurgunun edebiyattaki ağırlığı biraz daha göze batar hale gelmiştir. Bunda televizyon, sinema ve çizgi romanların temel ivme gücünü çoğunlukla bilimkurgu nitelikli yapıtlarından almalarının payı büyüktür. Ülkemizde bu tarz kitaplar özellikle çeviri biçiminde daha da fazla rağbet görmektedir. Bilgisayar ve internetin de popülerleştirdiği bu tarz, yazılı edebiyatın ilgi alanından fazla uzakta zaten kalamazdı”.

(Akın, 2009: 71)

Günümüzde Türkiye’de fantastik türde ve olağanüstü güçler içeren eserler veren başlıca yazarlar: Dinçer Sümer, Erhan Bener, Cahit Zarifoğlu, Aytül Akal, Hidayet Karakuş, Ayla Kutlu, Hüseyin Yurttaş, Aslı Der, Hakkı Özkan, Ahmet Tural ve Fatih Erdoğan’dır.

Türkiye’de fantastik ÇGY’nın 1980’li yıllardan itibaren ivme kazanmasına rağmen, günümüzde Batı’ya oranla hala yerli fantastik ÇGY eserlerinin gelişimi istenen düzeye ulaşmamaktadır. Bunun başlıca sebepleri, fantastik eser alımlama ihtiyacının çeviri eserlerle giderilmesi, toplumun ve yazın çevrelerinin olağanüstü güçler içeren anlatılara olumsuz tutum sergilemesidir. Çocukların hayal dünyalarına yatırım olabilecek değerde fantastik ÇGY eserleri, hayal ürünü olması nedeniyle, çocuklarda olumsuz davranışlara yola açabileceği gerekçesiyle ÇGY bağlamında dışlanmaktadır. Çünkü ülkemiz “henüz didaktik- eğitici bakış açısı geleneğini

sürdürmektedir (Arkılıç-Songören, 2006: 256)”. Oysa nitelikli olağanüstü öğeler ÇGY eserlerinin çocuklar tarafından alımlanması çocukların değerler dizgesine katkı sağlayabilecek yönde kullanılabilir.

2.4. Drama ve Çoklu Ortam Metinleri

İnsanlığın ilk çağlarından itibaren, insanlığın doğal bir etkinliği olarak ortaya çıkmış olan drama, belli bir metne dayanarak gerçekleştiğinde tiyatroya, tiyatronun da biz uzantısı olan medya metinlerine kaynaklık eder.

Günümüzde teknolojinin bir sonucu olarak drama metinleri ve yazın anlatıları filmler, diziler, bilgisayar oyunları gibi çoklu ortam metinlerinde yer bulmaktadır. Diğer bir deyişle yazınsal okumanın süreci elektronik araç gereçlerle farklı bir boyut kazanmıştır. Alımlama ve ileti aktarma süreci her ne kadar yazılı metinler ve görsel metinlerde farklılık gösterse de, alımlama boyutunda medya okuryazarlığı gün geçtikçe daha da önem kazanan bir alımlama yoludur.

Drama, tiyatro ve çoklu ortam metinleri temelde role dayalı metinlerdir. Bu bakımdan ortaklığı olan metinler, sunum aşamasında birbirinden ayrılır. Tiyatroda sunu seyirci ve oyuncunun birebir etkileşimdedir. Oysa medya metinlerinde oyuncu kamera gibi araçlarla iletisini alımlayıcıya iletir. Etkileşim dışında diğer bir fark ise medya metinlerindeki algı boyutudur; medya metinlerinde iki boyutlu görüntüyle alımlayıcıya mesaj iletilir, tiyatrodaki ise görüntü tamamen canlı ve üç boyutta alımlayıcıya aktarılır. Filmlerde alışageldiğimiz iki boyutlu mesaj iletimi gelişen teknolojiyle artık üç boyutlu olarak da aktarılmaktadır. Fakat bu noktada yine mesajı veren oyuncu ile mesajı alan seyirci birebir iletişimde değildir.

“[...] Film drama metinlerinin teknolojik olarak yeniden üretimidir, bu yeniden üretim sürecinde dramada olan üç boyutlu gerçek iki boyutlu olarak sunulur.[...] Drama ve film yapısal boyutta ve temelde bir takım ortak kriterlere sahiptir”.

(Pfister, 2001: 47)

Medya metinlerinde iletiyi yalnızca oyuncu aktarmaz, herhangi bir görüntü, kamera tekniği, ses, müzik gibi araçlarla da ileti seyirciye aktarılır. Bunun gerçekleştiği bir diğer metin aktarma türü de animasyon ve çizgi filmlerdir. Çizgi film ve animasyon filmlerde oyuncu, animasyon ya da çizgi karakterdir. Bu noktada aktarılmak istenen ileti, bu hayali yaratılar aracılığıyla alımlayıcıya gönderilir. Sonsuz biçim ve şekilde yaratılabilen bu öğeler, olağanüstü birer yaratıdır.

Teknolojinin drama metinlerini medya metinlerine sonsuz çeşitlilik ve biçimde aktarabilmesi özellikle film sektöründe yeni olağanüstü güçlerin yaratılmasına ve hâlihazırda var olan olağanüstü güçlerin yeniden görselleştirilmesine olanak sağlamıştır.

Drama ve tiyatro metinleri yazınsal alımlama sürecine dâhil kavramlar olarak niteleniyorsa, o halde yazınsal metinlerin elektronik biçime dökülerek alımlanması da yazınsal bir alımlama süreci olarak kabul görülebilir.

İnceleme eserlerimizin medya metinlerinden seçilmiş olmasından hareketle bu bölümde drama metinlerinin elektronik birer formu olan çoklu ortam metinleri ve filmler üzerinde durarak, ÇGY bağlamında olağanüstü güçler içeren ve fantastik filmlerin Almanya ve Türkiye açısından gelişimi açıklanmaya çalışılacaktır.

2.4.1. Çocuğa Yönelik Medya Metinlerinde Olağanüstü Güçler ve Fantastik

İnsanlığın sonsuz yaratısının bir sonucu olarak ortaya çıkan olağanüstü güçler ve fantastik, son hızla gelişen medya sektörüne de oldukça zengin bir kaynak oluşturmaktadır. Özellikle son yüzyılda her eve giren televizyon ve bilgisayar, olağanüstü güçleri evlerimize taşımaktadır. Birçok masal ve hikâyede yer alan olağanüstü güçler medya metinlerine aktarılarak görsel ve işitsel çeşitliliğin doruğunda yeniden yaratılıp görselleştirilmektedir. Ayrıca çizgi romanlarda yer alan

olağanüstü güçler de filmlere aktararak çocuk ve gençleri hedef alan yeni pazarlar ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu pazarların en önemlisi olağanüstü güçlerin kahraman olduğu bilgisayar oyunlarıdır. Her yıl milyonlarca genç ve çocuk medyanın yeniden yarattığı bu olağanüstü kahramanları filmlerden sonra, oyunlardan da alımlamaya devam etmektedir.

Çocuk ve gençlerin görsel medyaya olan ilgisi, günümüzde metin alımlamanın da boyutunu değiştirmiştir. Medya metinlerinin ortaya çıkmasından önceki yıllarda dinleyici ya da okuyucu olarak çocuk figürü bugün görsel okuyan çocuk figürüne dönüşmüştür. Bu dönüşümde elbette çocukların severek alılmadığı figürler olan olağanüstü güçlerin rolü önemli ölçüdedir. Çocuklar ve gençlere yönelik medya metinlerinde yer alan olağanüstü öğelerle bu metinler çocuklar ve gençler için daha da cazip hale gelmiştir. Çocukların severek alılmadığı medya metinlerinin başında olağanüstü güçlerin teknolojik efektlerle süslendiği masallar, animasyon-çizgi film ve diziler başı çekmektedir.

2.4.2. Alman ve Türk Çocuk Filmlerinde Olağanüstü Güçler ve Fantastik

Film kelimesi çağımızda “resim kesitlerinin akışı” olarak tanımlanmaktadır (Bk. Sahr, 2004: 25). Dramanın elektronik bir formu olan film, popüler kültür bağlamında korkuları, ikilemleri, problemleri ele alan ve bu duyguları besleyerek, ideolojik, ekonomik, görsel yönlendirme yapabilecek bir iletidir (Bk. Seeslen, 1999). Filmlerin “görsel- işitsel metinler” olarak adlandırılması yönüyle yazın araştırmacılarının ve yazın öğretmenlerinin ilgi odağı haline gelmektedir, çünkü ileti alıp- verme yönüyle filmler de belli bir metne dayanır ve alımlanma yönüyle yazılı metinlere alternatif bir okuma gerçekleşmesine olanak sağlar (Bk. Sahr, 2004: 26).

Çocuk filmleri ise içerik, anlama yönüyle çocuğa uygun üretilen, çocuğun eğlence, gevşeme, bilgilenme ve gelişme gibi ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik

olmalıdır (Bk. Sahr, 2004: 26). Senaryonun dayandığı metnin yazınsal olup olmadığına bağlı olarak sınıflanabilecek yazınsal çocuk filmleri: masala, destana, resimli çocuk hikâyesine, şiire, çocuk ve gençlik anlatısına, romana bağlı olarak elektronik bir forma dönüşen görsel- işitsel metinlerdir.

Amerika ve Avrupa’da çocuk filmlerinin başlangıcı, 1916’da Asta Nielsen’in *Külkedisi*’ni filmleştirmesiyle başlar, 1917’de Paul Leni’nin *Dornröschchen*’i, 1926’da Lotte Reiniger’in *Prens Die Abenteuer des Prinzen Achmed*’i filmleştirmesiyle masallardan uyarlanan bu sessiz filmler çocuk filmleri antolojisinin ilk örnekleri ortaya çıkar (Bk. Köhler- Wulff, 2002: 295). Dolayısıyla çocuk filmleri olağanüstü güçleri konu alan metinlerle ortaya çıkmıştır denilebilir. Aynı dönemde Charlie Chaplin filmleri, *Laurel ve Hardy* serileri çocuklar tarafından da alımlanan yetişkinlere yönelik filmlerdir. Dünya’da yeni olağanüstü kahramanlar yaratarak çocuk ve gençlere yönelik görsel metinler oluşturan en önemli isim Walt Disney’dir. Mickey Mouse, Donald Duck gibi hayal kahramanlarının yaratıcısı olan Walt Disney kendisiyle aynı adı taşıyan Walt Disney Film’de birçok masalı çizgi film tekniğinde sinemaya uyarlayan ilk isimlerdendir. Ardından gelen yıllarda W. Disney’in açtığı yoldan birçok sinemacı çocuklara yönelik fantastik ya da olağanüstü güçler içeren medya metinlerine imzalarını atmışlardır. Her geçen gün gelişen sinema sektörü, animasyon alanındaki gelişmeler sayesinde çocuklara yönelik filmlerde olağanüstü güçleri kullanmaya devam etmektedir.

1920’li yıllarda Almanya da kendi yazın kaynaklarına yönelerek masal ve çocuk yazını anlatılarına dayanan filmler üretmeye başlar. Erich Kästner’in *Emile und Dedektive* adlı eseri 1931’de filmleştirilir. Astrid Lindgren, Michael Ende, Otfried Preußler gibi çocuk yazınının önemli isimlerinin eserleri filmlere konu olur. *Pinokyo* gibi olağanüstü güçler içeren metinler, *Heidi*, *Robinson Crusoe* gibi eserler en sık filmi yapılan çocuk yazını örnekleridir.

İkinci Dünya savaşının ardından gelen yıllarda, çocuk sinema filmlerinde masallar büyük yer tutar. 1950’de Paul Verhoeven’in *Das Kalte Herz*, 1953’de Wolfgang Staudte’nin *Die Geschichte vom Kleinen Muck* Almanya’da çocuklara

yönelik yazın eserlerinin senaryolara kaynaklık ettiği filmlerdendir. Aynı yıllarda olağanüstü güçlerin büyüğü görselliğiyle sinemaya aktarıldığı Doğu Avrupa'dan ithal edilen masal filmleri çocuklar tarafından büyük beğeni toplayan filmler olmuştur. Bunlardan başlıcaları: 1946'da Rusya tarafından yapılmış *Die Steinerne Blume*, 1967'de *Die Schneekönigin*, Çekoslovakya'dan 1973 yapımı *Drei Haselnüsse für Aschenbrödel* gibi filmlerdir. 1970'lerde ise çocuklara bilinç sağlamayı amaç edinen gerçekçi çocuk filmleri rağbet görür. 1980'lerde ise:

“1980'ler büyük ticari başarı sağlayan fantastik çocuk filmleriyle doludur: örneğin Ulrich Königs'in *Usta Edel* ve *Pumuckl*'i 1982' de televizyon dizisi olarak yaklaşık 52 bölüm, Wolfgang Petersens'in 1984'de *Sonsuz Öyküler*'i, 1986'da *Johannes Schaafs*'ın *Momo* adlı filmleri”.

(Sahr, 2004: 29)

1990'larda ise ev sineması kavramıyla, video film furyası başlamış, çocuk filmlerinin kalitesi tartışmaya açık bir hale gelmiştir. 2000'li yıllarda, bu sorun devam etmiş, bu dönemde yaşanan durgunluk 1998'de *Hans im Glück* gibi filmlerle giderilmeye çalışıldıysa da Almanya'da bu durgunluk devam etmektedir. Fantastik filmler Almanya'da da azlığından yakınılan bir sinema türü konumundadır. Çocuklara ve gençlere yönelik birçok filmde bahsedilse de, olağanüstü öğeler içeren ya da fantastik olarak nitelendirilebilecek çocuk ve gençlik filmi sayısı çok değildir. 1996'da *Die Phantastische Reise des Kleinen Simone*, 2004'de *Adolar's Phantastische Abenteuer* Serisi, Erich Kästner'in *Die Fliegende Klassenzimmer* adlı eseri 1954'de, 1973'de ve 2003'de olmak üzere üç kez filmleştirilmiştir.

Almanya'da özellikle çocuk kanallarında yayınlanan masal filmleri oldukça beğenilerek alınılanmaktadır. *Sindrella*, *Karlar Kraliçesi* gibi birçok klasik masal aslına uygun olarak film haline getirilmeye devam etmektedir. Almanya'da en son olarak filmleştirilen Fantastik bir eser olan Hoffmann'ın *Der Zwerg Nase* adlı eseridir. 2008'de RTL tarafından çocuk ve gençlere uygun olarak çekilen filmin 2008 Haziran ayında ilk gösterimi Ki- Ka adlı çocuk kanalında gerçekleşmiştir.

Çocuk ve gençliğin severek alınımadığı masal ve öyküler gerek çizgi-animasyon film gerekse çeşitli görüntü teknikleriyle zenginleştirilmiş filmlere senaryo kaynaklığı etmektedir. ÇGY’ında yazınsal metin olarak yaratılan metinler drama ve teknoloji yardımıyla çocuk ve gençlerin beğenisine tekrar tekrar sunulmaktadır. Özellikle son yirmi yılda fantastik yazın medya metinlerine aktarılmış, çocuk ve gençlerin ilgi odağı haline gelmiştir. Buna örnek olabilecek iki örnek Almanya ve Türkiye’de yüksek hâsılatlı gişe başarıları elde etmiş *Yüzüklerin Efendisi* ve *Harry Potter* Serileridir. Asılları yazılı metinlere dayanan bu filmler yazın eserlerinin medya metinlerine aktarılmasına iyi birer örnek olmuştur. Olağanüstü güçler ve fantastiğin bu derece başarıya sahip olması Türkiye’de de yapımcıların dikkatinden kaçmamış içeriğinde olağanüstü güçler barındıran birçok dizi film yapılmıştır. 2003 yılında *Sihirli Annem*, 2006 yılında *Selena*, 2008 yılında *Prenses Perfinya* ve *Bez Bebek* gibi diziler çocuk ve gençlerin beğenisine sunulmaktadır. Türkiye’de içinde bulunduğumuz yıllarda çocuk dizileri dışında fantastik ya da olağanüstü güçler içeren uzun metrajlı filmlerden söz etmek mümkün değildir. 1960-70’li yıllarda fantastik ve olağanüstü öge içeren filmler yapıldıysa da, bu filmlerdeki kahramanlar ya Batı’nın fantastik karakterleri ya da taklit bir takım filmlerdir (Bkz. Scognomillo- Demirhan, 2005). O dönemde çocukların alımladığı medya metinlerinin başında “çizgi romanlarla gelen” kahramanlar vardır (Bkz. Scognomillo- Demirhan, 2005). 1966’da *Örümcek Adam*, 1967’de *Klink*, 1968’de *Kızıl Maske* gibi çocuklara hiç de uygun olmayan metinler özellikle erkek çocukların ilgisini çeker. Türk Sineması aynı yıllarda masalları çocuklar için filmleştirir. 1970’de *Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler* 1971’de *Sindrella/ Kül Kedisi* gibi masallar özellikle kız çocukların beğenisini kazanır. Ülkemize özgü bir masal kahramanı olan Keloğlan 1948’de ilk kez filmleştirilir. 1971’de *Keloğlan Aramızda*, *Keloğlan ile Can Kız*, *Keloğlan*⁶¹ ve *Yedi Cüceler* adlı üç film daha çekilir. Ayrıca *Ayşecik* serisi acıklı kurgusuyla dikkat çekici çocuk filmlerindendir.

⁶¹ Ayrıca Keloğlan Masalları “Bir Varmış Bir Yokmuş Keloğlan Masalları “ adıyla çizgi dizi olarak 16.03.2009 tarihinden itibaren TRT’ de yayımlanmaktadır. Bu projenin yapımcısı ve yönetmeni Sevgi Kartarı’dır.

Medya metinleri birçok kültürün yazınsal eserlerini medya araçları sayesinde tüm dünyada birden tanınır hale getirmiştir. Dolayısıyla özellikle ABD'nin başı çektiği, olağanüstü güçler içeren medya metinlerini ülke ve kültüre göre ayırmak olanaksız hale gelmektedir. Bir diğer deyişle küreselleşen dünyada, aynı anda olağanüstü güçler çocuklar arasında tanınmakta ve sevilebilmektedir.

2.5. Olağanüstü Bir Güç Olarak Peri Kavramı

Peri figürü, herkesçe bilinen, olağanüstü bir ögedir. Peri dendiğinde her bireyin zihninde canlanan peri kavramı oldukça farklı niteliklerdedir. Bir diğer deyişle, perinin varoluşu, şekli, büyüklüğü, cins özellikleri ve güçleri insanoğlunun Periyi nasıl hayal ettiğine bağlıdır. Bir hayal gücü ürünü olan peri figürüne bu nedenle şekil, büyüklük ve cinsi özellikler konusunda sınır getirilemez. Dolayısı ile periyi tam olarak tanımlamak ve sınıflandırmak oldukça zordur. Bugün peri olarak tanımladığımız, özelliklerini kesinlikle ortaya koyduğumuz peri figürü gelecekte karşımıza çok daha farklı özelliklerde çıkabilecek bir kavramdır. Peri kavramı çeşitli yazın eserlerinde farklı birçok özellikte karşımıza çıkmaktadır. Bunun en önemli nedeni “Perinin özelliklerinin ülkeden ülkeye farklılık gösteriyor” olmasıdır (Grebing, 2007: 4). Bu yüzden, peri figürünün Alman- Türk Kültürü ve yazınında, ÇGY’da nasıl işlendiği, ne sıklıkta yer aldığı araştırılarak, bu bölümünde Peri/Fee kelimesinin, Türkçe ve Almancadaki etimolojik kökeni, kültürel kökenine kısaca değinilerek, peri kavramının daha iyi açıklanmasına çalışılacaktır.

2.5.1. Peri/ Fee Kelimesinin Etimolojik Kökeni

Türkçede peri kavramının sözlük tanımı: “Tabiatüstü bir güce sahip olduğu varsayılan, hayali, dişi varlıktır(Bk. Meydan Larousse)”. Peri kelimesi etimolojik açıdan incelendiğinde Farsça kökenli bir kelime olduğu görülmektedir. Farsça melek

anlamında *par*, Zend Dilinde yanında duran manasında *pairik* kelimesinden kısılarak Türkçe'ye girmiş bir kelimedir (Bk. TDK Etimolojik Sözlük).

Almancada *Fee* kelimesinin Türkçe sözlük karşılığı peridir. *Fee* kelimesinin Almancadaki sözlük anlamı; hassas, sevimli, dost canlısı ya da, karanlık dişidir (Bkz. Wahrig Deutsches Wörterbuch: 2008). Kelime etimolojik açıdan incelendiğinde Latince *fata*, eski Fransızcada *fae* kökeninden *fée* kelimesine, İngilizcede *fay* kelimesinden *fairy*, Almancada *feie*, *feine* kökeninden *fee* kelimesine dönüşmüştür (Bk. Schreiber, 1842).

2.5.2. Alman Yazınında Peri Figürü

Resim: 1. 1.
(Claudia Sophie Anderson: 1823- 1903)

Avrupa'nın Hristiyanlaşması öncesinde, peri figürünün ilk örneklerine Kelt Mitolojisinin bir kolu olan, İrlanda Mitolojisi'nde rastlanır. Özellikle İrlanda dilinde yer alan Sidhe/ Peri kavramı, diğer Avrupa dillerinde yer almasa da, peri özellikleri taşıyan ilk peri figürü Fransız ve Alman Yazınında aynı özellikler taşımaktadır. Bir yazın figürü olarak peri, görünüş, kişisel nitelikleriyle İrlanda Mitolojisi'nde ve Avrupa yazınındaki örnekleriyle birebir uyumaktadır. Bu nedenle peri kavramına köken olarak Kelt /İrlanda Mitolojisi işaret edilebilir. Yüzyıllarca Kelt Tanrı-Tanrıçalarının ve Kahramanlık Destanlarının yazıya dökülmesi yasak olduğundan, Kelt efsaneleri ağızdan ağza yayılmıştır. 6. ve 11. Yüzyılda ise yazıya dökülmüştür.

Bu yazıya dökülen hikâyelerden biri olan, Kelt Mitolojisine ait *Echtra Condla*⁶² adlı hikâyede ilk kez peri özellikleri taşıyan genç ve güzel bir kadının zengin bir adamı, sadece kadınların yaşadığı, kimsenin yaşlanmadığı denizin arkasında tutsak ettiği anlatılır (Bk. Grebing). Keltlerce “anaçlık, dişilik, eş olmak, annelik gibi kavramlar kültürel hayatın odak noktasıdır. Dolayısı ile peri kavramı onlar için büyük önem taşır (Schreiber, 1842: 7)”. Artus Anlatı⁶³ akımına dâhil olan, *Vita Merlini*⁶⁴ adlı eserde Perilerin içinde yaşadığı *Apfeland* adlı bir yerden bahsedilir (Bk. Grebing, 2007: 9). Marie de France’nin *Lai de Lanval* adlı eserinde, peri figürü ilk kez erotik bir figür halinde anlatılır. Eserde Lanval Peri ile karşılaştığında neredeyse tamamen çıplaktır. Peri manevi ve insani kurallardan tamamen yoksun olarak tasvir edilmiştir. 13. Yüzyılda Wirnt von Grafenberg’in Artus Anlatı olarak kaleme aldığı eserde bir peri figürü olarak Florie gösterişli kıyafetler ve mücevherle tasvir edilir. Periyle aşk, büyü gibi tipik periye ait motifler ilk kez bu eserde anlatılmaktadır. Kelt Mitolojisine dayanan Artus Anlatılarda perilerin bugünde geçerli olan tipik özellikleri belirlenmiştir. Bunlardan bazıları: dişi özellikleri, doğurganlıkları, aşkları, büyü yapabilme v.b (Bk. Resim 1. 2.).

Resim 1. 2.
“The Fairy Circle Idylls of the King”
 (Gustave Dore: 1856)

⁶² Condla's Abenteuer, Condla'nın Kabusu

⁶³ Avrupa’da, 11. Yüzyılda ortaya çıkmış bir edebi akım. Kelt Mitolojisi öğelerine dayanarak, Kral Artus’un idealize edildiği, kahramanlıkların anlatıldığı, fantastik yapıda anlatılardır (Bk. Metzler Literatur Lexikon)

⁶⁴ Merlin’in Hayatı, Geoffrey von Monmouth 1150’de derlemiştir.

Resim: 1. 3.
Illustration of Connla and Fairy Maiden
 (John Dickson Batten, 1892)

Perilerin bir halk inancı olarak ortaya çıkmasında Almanya ve Avrupa ülkelerinin asırlardır dini olan Hristiyanlığın rolüne baktığımızda; perilerin var olduğuna dair İncil’de hiçbir ipucu yoktur⁶⁵. Fakat İncil’de geçen melek betimlemeleri peri figürüyle oldukça benzeşmektedir (Bk. Resim 1.4.). Kanatlı ve kucağında bebekle betimlenen melek figürleri, birçok İsa betimlemesinde göze çarpmaktadır (Bk. Schreiber, 1842). Fakat peri figürü, betimlemelerdeki melek figürüne oldukça benzese de, Hristiyanlık dinin bir sonucu olarak periye olan inançtan söz edilmemektedir.

⁶⁵ İncil’de yapılan taramalarda peri kelimesi bulunamamıştır.

PHILLIP MEDHURST. THE EARLY LIFE OF CHRIST IN THE BOWYER BIBLE

BOWYER BIBLE VOLUME 32 PRINT 4260
ANGELS MINISTER TO CHRIST
BERNARDINO PASSERI (FL. 1577-1585)

Resim: 1. 4.

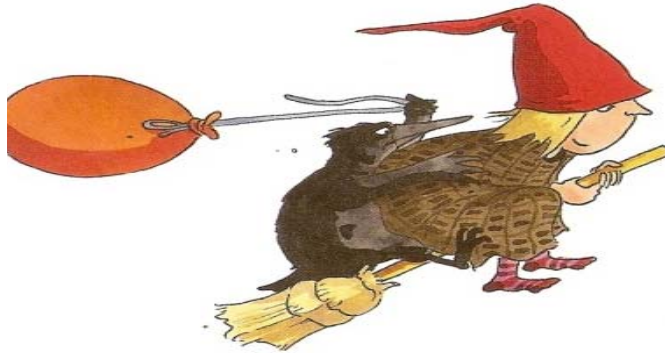
Bowyer İncili'nde İsa ve melekler tasviri
(Bowyer İncili: 1577)

Ortaçağ Avrupa'sında 'batıl' olarak nitelendirilebilecek olgulardan 'büyücülük' o dönemde toplumu oldukça meşgul etmiş bir kavramdır. Dolayısı ile bu meşguliyet büyü ile ilgili birçok kavramı da beraberinde getirmiştir. Bunlardan en önemlisi perinin karşıt kavramı olarak cadı figürüdür (Bk. Resim 5-6). Her iki figür büyü özelliğini kullansa da perinin daha çok iyiliğe yönelik büyü yapması, periye karşı olumlu, cadıya karşıysa olumsuz bilinç geliştirilmesine neden olmuştur. Özellikle peri masallarının birçoğunda yer alan peri figürü cadının zıttı olarak tasvir edilmektedir.

Resim: 1. 5.

Pamuk Prenses masalında yer alan cadının bir çizimi
(Disney, Snow White and Seven Dwarfs: 1937)

Resim: 1. 6.

Kleine Hexen Geschichten adlı öykü kitabından bir cadı çizimi
(Abedi, Scholz "Kleine Hexen Geschichten": 2002)

Avrupa'nın Hristiyanlaşmasının ardından gelen yüzyıllarda, Avrupa'nın kültüründe peri bir halk inancı olarak yaşamaya devam etmiştir. Buna dair; yeni doğan bebekleri koruduğu, ölen bebeklerin ruhlarından doğduğu, çıplak ya da giyinik olduğu, büyülemek gibi yeteneklerinin olduğu, ormanlarda yaşadıkları, baharı hazırladıkları, mevsimleri değiştirdikleri, bahar gelince ormanlarda dans ettiklerine v.b. halk inanışları vardır (Bk. Stecher, 2005). Ayrıca Avrupa Kültüründe perilere dair inanışın yanı sıra Elflere de bir inanç söz konusudur (Bk. Resim: 1. 7.). Bazı

Alman inançlarına göre Elfler Perilerin erkeğidir. Elfler de perilerle özellikler bakımından oldukça benzeşmektedir. Bu yüzden: Alman ve Avrupa Kültürü'nde peri ve elf kavramları birbiriyle sıkça karıştırılan kavramlardır. Bunun en önemli sebebi peri dendiği zaman, iki farklı peri kavramıyla karşılaşılmıştır; ilki *Sindrella* masalında olduğu gibi insan büyüklüğünde ya da insanda daha büyük peri, ikincisi ise *Peter Pan* adlı eserde yer alan *Tinkerbelle* gibi küçük sevimli ve uçabilen, zihinlerimizde canlanan peridir (Bk. Resim: 1. 8.). Bu peri uçabilmesi ve fiziksel olarak küçük olması nedeniyle elflerle karıştırılmaktadır(Bk. Grebing, 2007: 6).

Resim: 1. 7.
Bir peri ve elf çizimi
 (Primrose Fairy Brain Froud: 2005)

Resim: 1. 8.
Peter Pan ve Tinkerbelle
 (Disney, Peter Pan: 1953)

Peri Avrupa Halk yazını dışında ilk kez popülaritesini drama metinleriyle kazanır. 16. Yüzyılda W. Shaekspear *Midsummer Night Dream* adlı eserinde Puck adlı bir peri figürü yaramaz ve sevimli olarak tasvir eder (Bk. Resim: 1. 9.). İtalyan T. Tasso'nun aynı yüzyılda kaleme aldığı *La Gerussaleme Liberta* adlı eser operaya uyarlanmış, eserde yer alan peri figürü sayesinde, tiyatro salonlarında da peri figürü ün kazanmıştır (Bk. Metzler Lexikon Literatur 2007: 233).

Resim: 1. 9.

“Paton The Quarrel of Oberon and Titania”, Bir Yaz Gecesi Rüyası için resmedilmiştir
(Sir Joseph Noel: 1846)

Avrupa’da, Aydınlanma çağında derlenen peri masalları⁶⁶ peri ve yazın kavramının en yakın durduğu noktadır. Bu masallar C.Perrault tarafından 1697’de derlenmiş, 1698’de Marie-Catherine d'Aulnoys *Contes des Fees* adlı eseri ve A. Galland’ın derlediği *Binbir Gece Masalları* aynı kitapta yer alarak döneminde büyük yankı uyandırmıştır. Bu derlemeler sayesinde peri kavramı toplumda oldukça sık kullanılan bir kavram haline gelmiştir (Bk. Metzler Lexikon Literatur 2007: 233). Bu masallarda yer alan cadı ve peri figürleri, zıt kavramlar olarak kullanılmış, anlatının dönüm noktalarında önemli işlevler üstlenmişlerdir. 1786’da Alman Christoph Martin Wieland tarafından *Dschinnistan* isimli kitapta derlenen peri masallarında periler sıkça yer alır. Ayrıca Peri Kral⁶⁷ ve Kraliçesi tasvir edilir. Peri figürü her ne kadar Almanya’da, Fransa ve İtalya’nın etkisiyle üne kavuşmuş olsa da, asıl ününe

⁶⁶ 17. Yüzyılda Fransa’da Kelt mitolojisine dayanan Peri motiflerinin sıkça yer aldığı anlatılar Peri Masalları olarak derlenmiştir.

⁶⁷ Doğu kaynaklı karakter isimleriyle dikkat çeker. Örn; Nadir ve NadineTürk Halk Hikâyelerinde yer alan Peri Padişahı figürüyle benzerlik gösterir.

C. M. Wieland sayesinde ulaşmıştır. A. Hamilton'un, A. Galland'ın Binbir Gece Masalları çevirisini kullanarak parodi haline getirdiği Binbir Gece Masalları'nda yer alan peri figürünü de hiciv konusu etmiştir.

1816'da E.T.A Hoffmann'ın en önemli eserlerinden biri olan *Nussnacker und Mausekönig* peri figürü yardımsever bir karakter olarak tasvir edilir. Bu yönüyle peri Masallarındaki İyilik Perileriyle özdeşleşmiştir. Müzikalde yer alan Şekerleme perileri de Noel bayramları ile özdeşleşir. 1892'de Tchaikovsky'nin *Nussnacker* adlı eseri bestelemesi ve operaya uyarlamasıyla, bu masal zaman içinde çocuk ve gençliğin alımladığı bir eser haline gelir. 1826'da Wilhelm Hauff'un Almanya'da derlediği peri masalları oldukça sevilir özellikle *Zwerg Nase* adlı eser hala Almanya'da klasik masallar arasındadır. Bu masalda peri alışılmışın dışında özelliklerle göze çarpar.

Romantik çağın ilk yıllarında ise bu cadı- peri karşıtlığına, Avrupa Mitolojisine dayanan eserlerde *Esterelle*, *Melusine*, *Mailure* gibi sihirli olumlu amaçlar için kullanan perilerin yanı sıra, *Karabossa* ve *Fanferlüsche* gibi kötülük için sihir yapan periler de yer almaktadır (Bk. Resim: 1. 10).

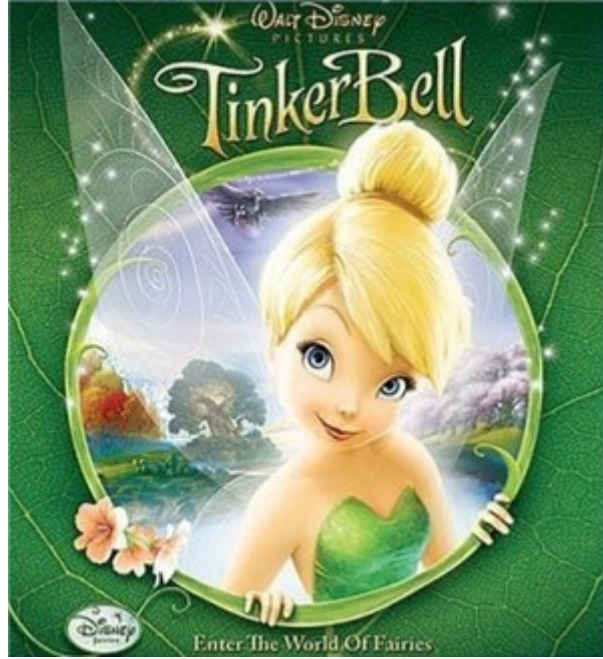
Resim: 1.10.
Peri Melusine'in bir çizimi
 (Fee Melusine, Bernhard Richel: 1473)

Avrupa'nın Gerçekçilik akımından etkilendiği yıllarda ise C. Collodi'nin 1883'te kitap halinde yayımlanan *Pinokyo* adlı eserde Mavi Peri Pinokyo'ya yol gösterici bir tutum sergiler (Bk. Resim: 1. 11.).

Resim: 1. 11.
Pinokyo ve Mavi Peri
(Disney Pinocchio: 1940)

Romantizm döneminin sonlarına doğru J. M. Barrie adlı İskoç yazarın kaleme aldığı *Peter Pan* adlı eser, peri figürünün çeşitlenmesinde oldukça önemli bir rol oynar. 1904'de tiyatro oyunu olarak yazılan eserde, *Tinkerbell* adlı peri küçük ve sevimli özellikleriyle ilk kez tasvir edilir. Tinkerbell'le klasik peri özelliklerinin dışına ilk kez bu drama metni ile çıkılır. Günümüzde peri kavramının çeşitlenmesi ve her metinde farklı özelliklerle karşımıza çıkması *Peter Pan* adlı eser sayesinde gerçekleşir. Günümüzde popüler kültür metinlerinde sıkça karşımıza çıkan *Tinkerbell*, medya metinlerinde yaklaşık 10 cm. boyunda, yeşil elbiseli, kelebeği anımsatan kanatlarıyla, kıskanç bir işçi peri olarak görülmektedir. Yetişkinler için yaratılmış *Peter Pan* karakteri zamanla yine çocukların alılmadığı, bir karakter haline dönüşmüştür. *Tinkerbell* ise çocuk ve gençler tarafından oldukça sevilen bir peri olduğundan, *Peter Pan* adlı eserden bağımsız olarak çocuk ve gençlik odaklı filmde bağımsız yer almıştır (Bk. Resim: 1. 12.).

Resim: 1.12.
***Tinker Bell* film afişı**
 (Disney Tinker Bell: 2008)

Günümüzde Avrupa’da peri figürü birçok yazın metninde yer almaktadır. Bu metinler arasında periye en sık rastladığımız metin türü ise drama metinleridir. Özellikle animasyonla hazırlanan çocuk ve genç kitle odaklı filmlerde peri figürüne daha çok rastlanmaktadır. Olağanüstü bir öge olan peri figürü insanoğlunun yaratı gücüyle sayısız şekilde ve özellikle görselleştirilmektedir.

Perilerin günümüzde en sık yer aldığı diğer metinlerse çocuk kitaplarıdır. Özellikle Almanya’da 2000’li yıllardan sonra çocukların eğitimi için hazırlanmış kitaplarda peri figürü sıkça kullanılmaktadır. Bunlardan biri de *Die Kleine Fee Amelie* adlı okul öncesi çocukların ailelerini tanıma, sayıları öğrenme, zihinsel motor gelişimlerine katkıda bulunması amaçlanan kitaptır (Bk. Resim: 1. 13.). Peter Conrady’nin hazırladığı bu kitapta yer alan başkahraman peri Amelie öğretme amaçlı olarak kullanılmış, sayfalar peri Amelie’nin çizimleriyle renklendirilmiştir. Yine okul öncesi çocukları hedef alan Ingrid Kellner, Martina Mair’in kaleme aldığı *Kleine Feen Geschichten* adlı kitapta küçük peri hikâyeleriyle, perilerin hayatları anlatılmaktadır. Bu küçük hikâyelerde çocuklara iyilik, hoşgörü gibi kavramların önemi vurgulanmaktadır. Peri figürünün oldukça farklı niteliklerde tasvir edildiği

çocuk kitaplarından *Nee! Sagte die Fee* adlı eserde tembel, kirli ve öğrenmeyi sevmeyen bir peri figürü çizilmiştir (Bk. Resim 1.14.). Çocukların okul öncesi dil eğitimine yönelik eserlerden biri de Gillian Doherty ve Teri Gower'in hazırladığı *Zauberhaftes Feenland* adlı kitaptır (Bk. Resim: 1.15.). Kitapta peri motifleri kullanılarak, çocukların resimlerdeki kavramları öğrenmeleri hedeflenmiştir. Kitapta aynı zamanda perilerin günlük yaşamlarına ve yuvalarına dair motifler yer almaktadır. Yine V. Walder ve B. Gotzen- Beek'in bir eseri olan *Feengeschichten* adlı eser çocukların okumaya ilk başladığı 1. Seviyeden itibaren okuma alışkanlığını kazandırmak üzere hazırlanmış kitaplardandır (Bk. Resim: 1. 16.). *Zauberhaftes Feengold* adlı eserde ise yine çocuklara yönelik peri hikâyeleri yer almaktadır (Bk. Resim: 1.17.)

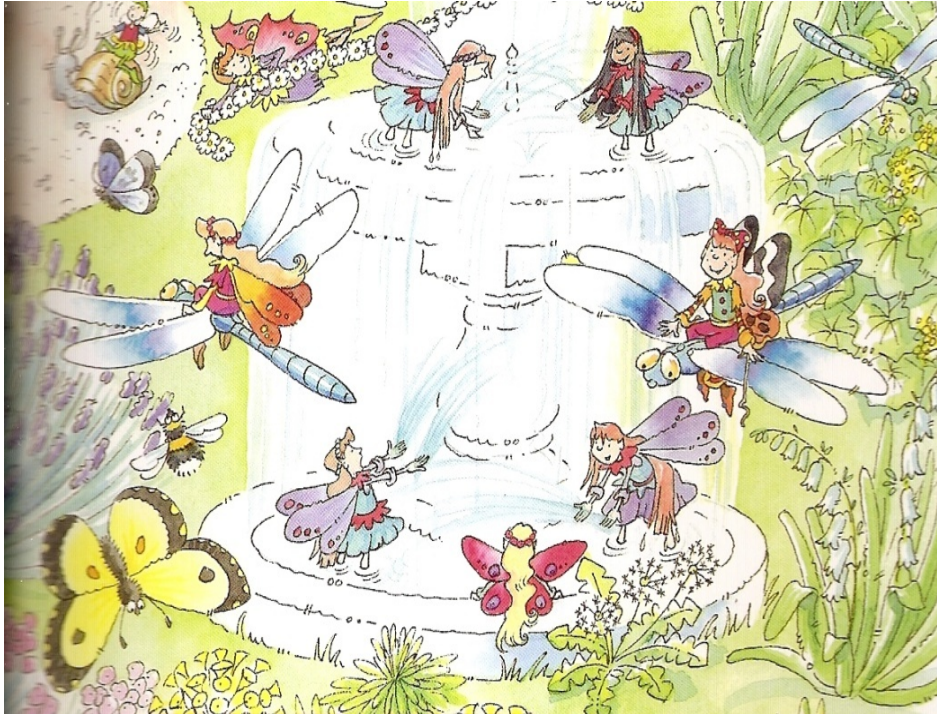

Resim: 1.13.

Die Kleine Fee Amelie adlı kitaptan bir kesit
(Sengelhof, Die Kleine Fee Amelie: 2008)

Resim: 1. 14.
Nee Sagte die Fee adlı kitaptan peri çizimi
 (Boie, Timm: 2000)

Resim: 1. 15.
Zauberhaftes Feenland adlı kitaptan peri çizimleri
 (Doherty, Gower, Zauberhaftes Feenland: 2007)

Resim: 1. 16.
Feengeschichten adlı kitaptan bir peri çizimi
 (Gotzen- Beek, Walder, *Feengeschichten*: 2007)

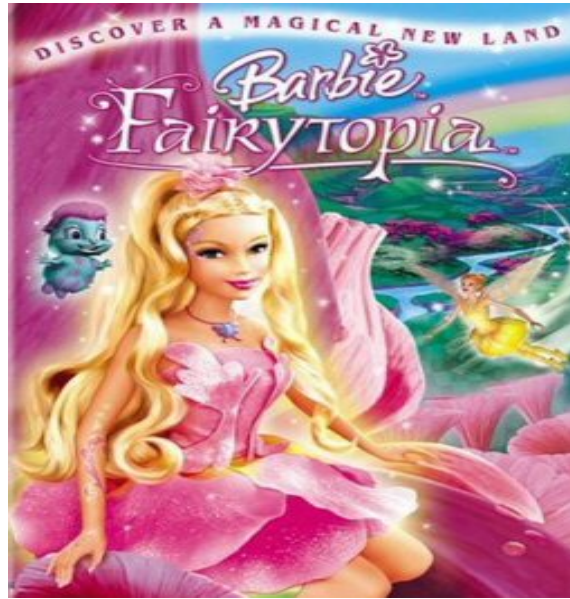
Resim: 1. 17.
Zauberhaftes Feengold adlı kitapta yer alan periler
 (Gregor, Rees: 2007)

Avrupa ülkeleri ve Türkiye’de çocuklar tarafından takip edilen periler arasında *Winx Club Perileri* ve *Barbie Peri* vardır. *Winx Club*’ta peri figürleri tamamen modernize edilmiştir (Bk. Resim: 1. 18.). Özellikle kız çocukların çok sevdiği bir figür/oyuncak olan *Barbie*, *Fairytopia* adlı animasyon filmde peri figürüne dönüşmüştür (Bk. Resim: 1. 19.). Özellikle çoklu ortam metinlerine

yansıyan Perili eserlerin birçoğu kız çocuklarını hedef almaktadır. Elbette bunda peri figürünün estetik oluşu önemli rol oynamaktadır.

Resim: 1. 18.
Winx Club Perileri
 (Winx Fairies Ignio Straffi: 2004)

Resim: 1.19.
Barbie Fairytopia'dan bir peri
 (Duane Barbie Fairytopia:2005)

Avrupa ve Alman Yazınında peri figürü, günümüzde özellikle Fantastik yazında ve ÇGY da sıkça yer almaktadır. Almanya'da çocuk eğitimi açısından fayda sağlayabilecek kitaplar, peri figürüyle renklendirilmiş, çocukların severek alımadığı

peri figüründen ahlaki, dilsel ve zihinsel- motor gelişimlerine katkıda bulunması amacıyla yararlanılmıştır.

2.5.3. Türk Yazınında Peri Figürü

Peri kelimesinin etimolojik kökeninin Farsça'ya dayanması peri kavramının Türk Kültürüne Doğudan gelen bir kavram olduğunun önemli göstergelerinden biridir. Doğu çıkışlı bir kavram olarak tanımlanabilecek peri kavramı her ne kadar akıllarda Batılı bir kavram olarak yer etmiş olsa da Türk Toplumunun peri gibi olağanüstü güçlere olan inancı Türk sözlü yazınının ilk zamanlarına dek uzanmaktadır:

“Türk Halkbilimindeki sözlü anlatımlar içinde, olağanüstü özellikler taşıyan, gizli güçlere sahip oldukları düşünülen fakat ne olduğu bilinmeyen varlıklarla ilgili pek çok inanç ve uygulama vardır. Bunlara genel olarak cin, peri, cadı denir”.

(Duvarcı, 2005: 145)

Özellikle Türk Yazının ilk adımları olan destanlarda peri figürüyle oldukça sık karşılaşılmaktadır. Destanlarda sıkça yer alan motiflerden biri olan peri ile evlenme, Türklerin 16. Yüzyıldan önce de Batı mitolojisiyle henüz tanışmamış olmasına karşın peri figürünün benimsendiğinin bir göstergesi sayılabilir.

“Destan kahramanlarının tanrı, peri kızlarıyla evlenmeleri motifi de XVI. asırda teşekkül etmiş olan destanlarda bile görülmektedir. XV. asrın tarihi şahıslarından olan Edige Beyin adı çevresinde meydana gelen destana göre onun büyük atalarından Baba Tükles bir su perisi kız ile evlenmiştir. Bu Göktürk destanının motifidir. Türklerin babası yaz ve kış tanrılarının kızlarıyla evlenmişti. Oğuz Kağan destanına göre Oğuz Han ıstık içinden çıkan ilâhî bir kızla evlenmişti. Dede Korkut hikâyelerinden birinde Salur Kazan'ın çobanı peri kızıyla evlenmiş, ondan Tepegöz doğmuştur”.

(Bk. Donuk, 2009)

Perilerin Türk Halk Yazınında oldukça sık karşımıza çıkması Türk toplumunun inanç sistemiyle oldukça yakından ilişkilidir. Türklerin olağanüstü

güçlerin var oluşuyla ilgili inançları, İslamiyet Öncesi dönemlerde toplumun anlamlandırılmayan bir takım doğa olaylarını olağanüstü varlıklarla ilişkilendirmesiyle başlar. İslamiyet Öncesi dönemlerde Anadolu’da” Türk inanç sisteminde, Şamanizm’de var olan iyi ve kötü ruh (yir-sub)lar günümüzdeki konuyla ilgili inanç ve uygulamaların en eski kalıntılarıdır”(Duvarcı, 2005:136)”. Daha sonraki dönemlerde İslamiyet’in Türkler tarafından kabul edilişyle olağanüstü bir takım güçlerin var olduğuna dair inanış İslam inancıyla daha da beslenir. Şeytan, cin gibi ateşten yaratıldığına inanılan öğeler, Türklerin daha önce inandığı iyi- kötü ruhlar gibi olağanüstü kavramların yerini almıştır. Kuran-ı Kerim’in Türkçe Meali incelendiğinde “cin” kelimesiyle otuz kez karşılaşılmaktadır (Bkz. Öztürk, 1999). Her ne kadar Kuran-ı Kerim’de perilerden bahsedilmiyor olsa da, cinlerden bu kadar sık bahsedilmesi Türk toplumunun öteden beri var olduğuna inandığı peri kavramını da cinlerle bağdaştırmasına neden olmuştur. Peri toplumumuzda halk arasında cinin dişisi olarak da tanımlanmaktadır (Bk. Duvarcı, 2005).

İslamiyet’in Türkler arasında 10. Yüzyıldan itibaren yayılmasının ardından gelen toplumsal değişim Doğuda Müslüman toplumlarla olan ilişkileri kuvvetlendirmiş, Doğu İslam toplumlarıyla o zamana dek olan savaşlarla olan kültür alışverişi yoğunlaşmıştır. Bu alışverişin en önemli getirilerinden biri de yazın alanında halk masalları alışverişidir. Bunun en belirgin örneği; Ortadoğu’nun halk masalları olarak nitelendirilebilecek Binbir Gece Masalları’nın Türk toplumunda ağızdan ağza yayılışıdır. Türklerin o dönemde de yerleşim coğrafyası olan Ortadoğu’da “Binbir Gece Masalları, bayram geceleri kahve kahve dolaşan meddahlar tarafından yayılmıştır[...] (Tülücü, 2004: 6)”. Eserde bugünkü Türkiye sınırları içerisinde geçen öykülerin anlatılması bu masalların Türk İslam kültürüyle de yakından ilişkili olduğuna dair bir göstergedir. Tülücü Binbir Gece Masalları’nın kökeni ile şunları ifade eder:

“Masalların çeşitliliği ve geçtiği yerlerin farklılığı (Hindistan, İran, Irak, Mısır, Türkiye vb.) bunların tek bir yazarın elinden çıkmadığını gösterir. Masalların doğal ve özentisiz bir üslûpla kaleme alınmış olması, konuşma dilinde kullanılan deyimler ihtiva etmesi ve profesyonel Arap yazarlarında görülmesi imkânsız dil yanlışları taşıması da bu görüşü destekler”.

(Tülücü, 2004: 5)

Binbir Gece Masallarında yer alan peri kavramı, Türk Destanlarındaki peri kavramıyla iç içe geçmiş ve Türk Toplumunun zaten benimsemiş olduğu bu kavram Doğu masallarının da etkisiyle daha da benimsenmiştir. Özellikle türünün en bilinen örneklerden biri olan anonim Keloğlan Hikâyelerinde peri kavramı, peri padişahı, peri kızıyla evlenme gibi motifler sıkça görülmektedir.

Peri kavramı Türk kültürüne eski Türk inançları kapsamında girmiş bir öğedir. Sözlü halk masalları ve destanlar dışında, yazınımızda yazılı eserlerde peri kavramına sık rastlamamaktayız. Perilerin Türk- İslam Toplumunun yazın eserlerinde sık yer almayışının kanımca en önemli nedenlerinden biri din olgusudur. İslam dininin büyü ve sihri yasaklamasının, perilerin birçok metinde büyü ve sihir yeteneği ile karşımıza çıkması periye karşı geliştirilen olumsuz tutumların en önemli nedenlerindendir⁶⁸.

İslamiyet'in büyü ve sihri günah olarak nitelendirmesi, bir şeyi emek vermeksizin kolay yoldan elde etmeye karşı duruşu peri figürüne toplumun bakışını değiştirmiş, dolayısı ile Türk- İslam kültürüne ait yazın eserlerinde periye sık yer verilmemiştir. Perinin Türk- İslam yazınında yer almayışının diğer nedenleri şunlar olarak görülebilir:

-İslamiyet'in kabulü ile değişen değer ve inanç sisteminin değişmesi, toplumda Perinin dışı bir varlık olması nedeniyle, cinsel çağrışıma neden olabileceğinden ötürü yazılı eserlerde çok yer almaması,

⁶⁸ Kuran-ı Kerimde adları geçen, sihir ve büyü meleği olarak isimlendirilen Harut ve Marut adlı iki meleğin halk arasında lanetlendiğine dair inanışlar söz konusudur. Oysa Kuran-ı Kerimde bu meleklerin lanetlendiği değil, temize çıktığı yer almaktadır:

“[...] Ancak şeytanlar küfre sapmıştı; insanlara büyüü öğretiyorlardı. Ve Babil’de Harut ile Marut adlı iki melek üzerine indirileni öğretiyorlardı. Oysaki o iki melek, “Biz bir imtihan aracıyız, sakın küfre sapma!” demedikçe hiç kimseye bir şey öğretmiyorlardı. İnsanlar onlardan erkekle eşinin arasını açacakları şeyi öğreniyorlardı. Ne var ki onlar onunla Allah’ın izni olmadıkça kimseye zarar veremezler. Onlar kendilerine zarar veren, yarar vermeyeni öğreniyorlardı. Yemin olsun ki, onu satın alanın ahrette hiçbir nasibi olamayacağını açıkça bilmişlerdir. Öz benliklerini sattıkları şey ne kötüdür! Bir bilebilselerdi...(Öztürk, 1999: 28)”.

-Peri kavramının olağanüstü bir öge olması: 19. Yüzyılda etkisini Türk Yazınında da gösteren Gerçekçilik akımının etkisiyle olağanüstü öge içeren eserlerin ciddiye alınmaması, dolayısı ile olağanüstü bir öge olan Peri kavramı da eserlerde sık yer almamaktadır.

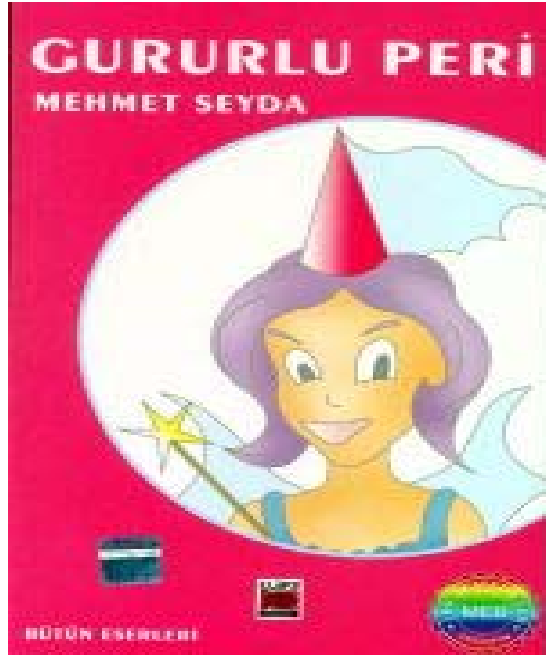
Cumhuriyet'in ilanının takip eden yıllardan günümüze dek peri figürünün en sık karşımıza çıktığı alan Çocuk ve Gençlik Yazını eserleridir. Ayrıca medya metinlerinde son yıllarda yoğun bir şekilde perili diziler de Çocuk ve Gençlik Yazını eserleri içerisinde sayabileceğimiz peri figürü barındıran eserlerdendir. Çocuklar için kaleme alınmış drama eserlerinde de peri oldukça sık yer almaktadır.

Günümüzde Türk ÇGY'da peri figürü çeviri, uyarlama ÇGY eserlerinde vardır. Yerli yazında peri figürü kullanan yazarların başında Aytül Akal gelmektedir. Peri Masalları adlı bir seri de hazırlayan yazar, özellikle çocuklara has korkuları konu alarak, eserlerinde peri figürünü başkahraman ya da yardımcı bir figür olarak kullanmıştır. Peri Masalları dizisinde *Karanlıktan Korkan Çocuk, Üç Sihirli Öpücük* kitaplarının yanı sıra *Okuma Perisi* (Bkz. Resim:1. 21) adlı eserinde “Peri figürünü çocukları kitapla tanıştırmak için olumlu bir araca Okuma Perisine dönüştürmüştür (Çiftçi 2009: 40)”.

Resim: 1. 20.

Okuma Perisi adlı öyküde peri figürü
(Akal, Aytül, Ayşin Delibaş Eroğlu Okuma Perisi:2000)

Resim: 1. 21.
Gururlu Peri adlı eserde peri figürü
 (Seyda, Gururlu Peri: 2005)

Mehmet Seyda'nın kaleme aldığı Gururlu Peri adlı eserde başkahraman Peri'nin başından geçen öyküler ders verici bir amaçla anlatılmaktadır (Bkz. Resim: 1. 21). Nihan Temiz'in peri Masalı Derin Orman adlı eserinde de peri figürüyle eğlenerek peri dünyasının gizemleri anlatılmaktadır.

Ülkemizde ÇGY eserlerinde yer alan peri figürlerinin birçoğu uyarlanmış, çeviri eserlerde vardır. Claire Gaudriot'un kaleme aldığı, Aydan Sümercan'ın çevirisini yaptığı *Küçük Peri Mine* serisi çocuklar tarafından oldukça talep görmektedir (Bk. Resim: 1.22.). Küçük Peri Mine, alışagelmışten oldukça farklı, modern, alet ve araç kullanan bir peri figürüdür. Ayrıca çeviri eserlerden en sık çocuklar tarafından alınılan eserler elbette Peri masallarıdır. İçinde bulunduğumuz günlerde çok satış talebi gören *Perili Masallar* ve *Cadılı Masallar* adlı Fatih Erdoğan'ın redaksiyonunu yaptığı resimli çocuk kitaplarıdır (Bk. Resim: 1.23.).

Resim: 1.22.
Küçük Peri Mine adlı eserde peri figürü
 (Gaudriot Küçük Peri Mine İş Başında: 2008)

Resim: 1. 23.
Cadılı Masallar adlı eserde cadı figürü
 (Campos, Cadılı Masallar)

ÇGY bağlamında, peri figürü çeviri eserlerde sık karşılaşılan bir öge olmasına karşın Türk ÇGY eserlerinde çok da yer bulan bir figür değildir. Yetişkin yazınında ise peri, her ne kadar yerli Halk Yazını örneklerinde sık yer alsın da, ÇGY’da olduğu gibi sık kullanılan bir figür değildir.

2.5.4. Olağanüstü Bir Güç Olarak Peri Figürünün Çocuk ve Gençlik Yazınında Nitelik ve İşlevleri

Perilerin en sık karşımıza çıktığı metinler olan masallar, ÇGY’na uyarlanarak zaman içinde çocukların alımladığı metinler haline gelmiştir. İçinde bulunduğumuz yüzyılda özellikle çocukların beğeniyle alımladığı masallar, görsel metin tasarımcılarının da dikkatini çekmiş, birçok masal film, animasyon ya da çizgi film olarak yeniden yorumlanmıştır. Perileri de sıkça içeriklerinde bulunduran masallar en çok Disney tarafından filmleştirilmiş, metinlerde yer alan olağanüstü karakterler zihinlerde Disney’in tasarladığı şekilde zihinlerde yer etmiştir.

Perilerin yazın metinlerinde ifade edilişi birçok metinde değişiklik gösterse de fiziksel ve kişilik özelliklerini başlıca hatlarıyla şu şekilde anlatmak mümkündür. Periler dış görünüşleriyle gerekse yaşam tarzlarıyla, insanoğluna has özellikler taşır. Birçok metinde Periler ve aileleri yan yana gelen iki kavramdır. Özellikle resimli çocuk kitaplarında, insanlar gibi bir arada yaşadıkları, gündelik hayatta sorumlulukları olduğu anlatılır. Dış görünüşleri; uzuvları itibarıyla iki el, iki kol, iki ayaktan ve bir baştan ibarettir. Onları dış görünüş olarak insandan ayrı kılan tek farklı uzuvları kanatlarıdır. Birçok kültürde inanıldığı gibi, günümüzde de yazın metinlerinde dişi olarak tasvir edilir. Periler en sık sarı uzun saçlı, kanatlı ve beyaz tenli kadın olarak tasvir edilmiştir.

Periler dünyalarında yalnız olmaktan hoşlanmazlar bu nedenle arkadaşlık kurarlar. Periler insanlar gibi konuşabilir ya da telepatiyle iletişime geçebilirler, fakat yazın eserlerinde genellikle metnin dilinde iletişim kurarlar. İletişimlerini konuşarak

gerçekleştiren Perilerin sesi oldukça yumuşak ve sevecendir. Periler hikâye kahramanlarıyla iletişime geçtiğinde genellikle zaman kavramlarını yitirirler. Bunun sebebi; periler dünyasında zaman, kahramanın dünyasından çok daha yavaştır. Periler birçok eserde mekândan bağımsız tasvir edilir. Periler dilerlerse uçabilir, dilerlerse görünmez olurlar.

Birçok eserde perilerin dünyası, neşeli, eğlenceli olarak tasvir edilir. Dans etmeyi, eğlenceler düzenlemeyi ve şarkı söylemeyi çok severler. Geceleri düğünler ve eğlenceler hazırlarlar. Kendilerine ait insansı hisleri vardır, sevinmek, üzölmek, korkmak v.b.

Periler hazinelerin ve altınların saklı oldukları yeri bilirler. Bu yüzden her zaman periler eser kahramanlarıyla iletişime geçmez, kahramanlar onu çağırır. Yardıma ihtiyacı olan kahramanın kendisini çağırmasıyla yanında belirir, büyü, sihir ya da fikir verme yoluyla kahramana yardımcı olur.

Günümüz yazınında periler karakter olarak “iyi” özellikler taşıyan karakterlerdir. Geçmişte birçok mitolojik eserde perilerin dişi özelliklerinin çok öne çıkması, Perilerin kötü olarak da tasvir edilmesine de yol açmıştır. Günümüzde ise Periler özellikle “iyi” olarak tasvir edilir. Perilerin zihinlerde iyilik kavramıyla yan yana yer etmesinde en etkili eserler Perrault’un ve Grimm Kardeşler’in derlediği peri masallarıdır. Ardından gelen eserlerdeki perilerin çoğu bu masalların etkisiyle olumlu olarak tasvir edilmiştir (Bk. Resim:1. 24.- 1.25.).

- “Perinin birçok Batı kökenli masalda başkahramana sihirle yardım etmesi. Örneğin; *Sindrella*
- Birçok yazılı ve sözlü metinde cadının çirkinliğiyle bütünleşen kötölük kavramı, perinin ise güzel tasvir edilerek güzelin aynı zaman da iyi de olacağına dair inanış,
- Perinin birçok eserde minik, kanatlı ve pırıltılı görünüşüyle tasvir edilip küçük ve sevimli olandan zarar gelmeyeceği inanışı. Örneğin; *Peter Pan* ve *Tinker Bell*
- Mucizelere inanış ve mucize beklentisi ve perinin birçok eserde mucizeler yaratması, kişilerde olumlu tutuma sebep olmaktadır.”

(Çiftçi, 2009: 36)

Resim: 1. 24.
Sleeping Beauty adlı filmde periler
 (Disney Sleeping Beauty: 1959)

Resim: 1. 25.
Cinderella adlı filmde peri ve Sindrella
 (Disney Cinderella: 1950)

Peri figürü zaman içinde yetişkinler için yaratılan eserlerin, ÇGY uyarlanmasıyla ÇGY'nının en sık kullanılan figürlerinden biri olmuştur. Peri figürünün ÇGY'da yer almasının sebeplerinden biri, çocuklara yönelik metnlerinin bir rutini haline gelen iyi- kötü savaşıdır. Bu savaşta iyinin iyilikle, kötünün kötülükle karşılık bulmasında peri figürü dengeleyici bir işleve sahiptir. Kurgusal bağlamda peri figürü metne şu değişiklikler katarak dâhil olur:

- “Mucize işlevi; yazarın “çaresiz” kahramana mucize dışında bir çözüm sunmaması, hikâyenin tıkanıp bir anda perinin ortaya çıkması ve bir anda tüm çözümsüz görünen sorunları sihirle çözmesi,
- Heyecan işlevi; sorunun çözümsüz görüldüğü bir anda çıkıp gelmesiyle kahramanın şaşırıp heyecanının artışı, dolayısı ile metni alımlayanın da heyecanının artması,
- Estetik işlevi; hikâye ortamında olumsuzlaşan görsel öğelerin perinin güzel görünüşüyle olumsuzlaşan ortamı güzelleştirmesi,
- Adalet işlevi; metnin sonunda iyinin mutlulukla ödüllendirilmesi, kötünün mutsuzlukla cezalandırılması konusunda metnin akışını değiştirmesi,
- Öğreticilik işlevi; kahramana yalnızca sihir ve büyüyle değil, yol göstererek çözüm sunması,
- Arkadaşlık işlevi; kahramanın yalnız olduğu anlarda yanında belirmesi,
- Görsellik işlevi, özellikle günümüzde sıkça rastladığımız medya metinlerinde kullanılan birçok efektle film karelerinde büyü bir atmosfer sağlamaktadır”.

(Çiftçi, 2009: 37)

Peri figürü daha önce de belirtildiği gibi, yazında var olan olağanüstü güçlerin en eskilerinden biridir. Peri figürünün ÇGY’ya da yer almaya başlamasından itibaren peri figürünün anlatılarda gerçekleştirdiği, sihir ve büyü gibi motifler ÇGY araştırmacıları tarafından eleştirilen bir konu olmuştur.

“Öyle ki sihir yapmak ve sihre inanmak 21. yüzyılda çoktan modası geçmiş ve Türk Eğitim Sistemi içerisinde hiçbir şekilde yeri olmayan bir konudur. Her yeri geldiğinde öğretmenlerimiz tarafından “çağdışı” olarak gösterilmektedir. Ayrıca Sihirli Annem Dizisini seyreden öğrenciler de “çalışmadan, terlemeden, gayret harcamadan ‘başarılı olabilmek’ hayaline kapılabilmektedirler”.

(Çelikten, 2007: 373)

Her ne kadar peri figürü birçok ÇGY eserinde olumlu görevler üstlenmiş olsa da, çocuk ve gençlerin eseri alımlarken ‘emek vermeden elde etme’ yanılgısına düşebilecek olması olumsuz olarak nitelenebilecek bir özellik olarak görülebilir.

Peri figürü barındıran eserler ÇGY açısından önem taşımaktadır. Özellikle ÇGY önemli bir kısmını kapsayan peri masallarında sıkça karşılaşılan peri figürü bunun bir göstergesidir. Peri figürünün ÇGY eserlerinde işlevleri, kurguya kattıkları değişiklikler ve olağanüstü güçleri son dönem popüler kültür metinleri bağlamında bu çalışmanın 2. Bölümün eser incelemeleri başlığında irdelenecektir.

3. ESER İNCELEMELERİ

Bu bölümde Türk ve Alman Çocuk yazınına ait iki çoklu ortam metni, iki yazılı metin olan toplam dört eser içerik ve yapı olarak incelenecektir. İncelemeler sonucunda peri figürünün kurgulara ne gibi değişiklikler kattığı, kurgularda hangi işlevleri olduğu, hangi olağanüstü güçlere sahip olduğu inceleme metinleri kapsamında ele alınacaktır.

3.1. Selena

Bu bölümde Türkiye’de oldukça sevilerek seyredilen¹ *Selena*² adlı televizyon dizisinin 58. bölüm³ senaryosu⁴ metin bağlamında incelenerek, bölümde bir peri figürü olarak Selena’nın olağanüstü güçleri ve kurguya kattığı değişiklikler belirlenmeye çalışılacaktır.

3.1.1. Yapı ve Biçim İncelemeleri

3.1.1.1. Yapı İncelemesi

Ele alınan senaryo metni sahneler halinde bölümlere ayrılmıştır. Ayrılan sahnelerde sözlü rolü olan oyuncuların adlarının hemen yanına replikleri⁵ yazılmıştır. *Selena*⁶ yapımının⁷ 62 sayfadan oluşan yazılı senaryo metni görsel kayda geçtikten

¹ Bk. Reyting Sonuçları ek:1. 1

² Selena dizisi 2006- 2009 yılları arasında Atv ekranlarında haftalık olarak yayımlanmaktadır. Selena adlı televizyon dizisi, 104 bölüm halinde yayınlanmıştır. Ekranlarda ‘genel izleyici’ profiline uygun, daha çok çocuk ve gençlere yönelik bir televizyon projesidir. Senaryonun yazarı Gani Müjde, dizinin yönetmeni ise Bora Onur’dur. Dizinin 58. Bölümünün senaryosu Ek:1. ’de yer almaktadır.

³ Çalışmamızın başında, 17.01. 2008 tarihinde projenin senaristi Gani Müjde ile yapılan görüşmelerimiz sonucunda dizinin o tarihte son bölümü olan 58. Bölüm senaryosu tarafımıza gönderilmiştir. Çalışmamızın güncelliği açısından 58. Bölüm ele alınmıştır.

⁴ Senaryo:” Bir dramada, yazarın yazıyla sahnenin planlaması üzerine geçici bir bakış yarattığı olay akışı planıdır”. (Bk. Arıkan: 2002: 725)

⁵ Replik: sahne sanatlarında,” Oyuncunun, sözü karşısındakine bırakırken söyleyeceği son söz”. (Bk. Arıkan: 2002: 721)

⁶ Dizinin adı olan Selena, Selin, Leyla ve Nazlı adlarının ilk iki harfinin birleşiminden oluşmuştur: Se-Le- Na Bu bilgi Gani Müjde ve Bora Onur ile 01.17. 2008 tarihinde yapılan görüşmeden edinilmiştir.

sonra ortalama olarak 80 dakikalık bir film haline gelmektedir. Ayrıca filmin ilk 2 dakikalık süresini müzikli bir tanıtımlık⁸ oluşturmaktadır.

Senaryo metni haftalık olarak hazırlanmaktadır. Bu nedenle bölümler güncel olayları da içerebilmektedir. Her hafta ekranlarda yayınlanan dizi, aynı kahramanların başından geçen olayları bölümler halinde anlatmaktadır.

Resim: 2. 1.
SeLeNa Dizisi'nin yayımlanmamış afişidir⁹

3.1.1.2. Biçim İncelemesi

Senaryoda yer alan her sahne arasındaki geçişler, metnin yayındaki akışı içinde görüntünün diğer bir sahneye geçmesiyle gerçekleşmektedir. Dış çekim ve iç çekimlerdeki ışık ayarları farklı, sahne ışıklandırmaları oldukça aydınlıktır. Dizinin çekimi oyuncuların hareketlerini, etrafta olup bitenlerin kameraya birebir

⁷Yapım kelimesi yerine sinema terminolojisinde prodüksiyon kelimesi kullanılmaktadır. Prodüksiyon aşamaları şunlardır: “ön prodüksiyon (yapım öncesi), çekim, post prodüksiyon (çekim sonrası)” (Bk. Monaco, 2009: 127). Buna göre senaryo aşaması ön prodüksiyon, senaryonun görsel kayda geçmesi çekim aşamasına, efektlerin eklenmesi, miks gibi aşamalar ise post prodüksiyona aittir.

⁸ Tanıtımlık kelimesi yerine sinema ve televizyon terminolojisinde jenerik terimi kullanılmaktadır. Bir filmde emeği geçenlerin adlarını, filmin yapımıyla ilgili bilgileri içine alan ve filmin başında, bazen sonunda sunulan liste anlamındadır.

⁹ 15.01. 2008 tarihinde Bora Onur tarafından bu çalışmaya özel olarak gönderilmiş ilk afiş taslağıdır. Bu afiş daha sonra yaratılan karakterlerin görüntülerinde yapılan değişiklikler nedeniyle yenilenmiştir.

yansıtılmasıyla gerçekleşmektedir. Dizinin çekimleri sırasında ortaya çıkan bazı yanlışlıklar o sahnelerin yeniden çekilmesiyle düzeltilmektedir.

Dizinin görsel metni ile yazılı metni arasında oyuncuların doğaçlama yapması sonucu küçük farklar oluşabildiği göze çarpmaktadır. Ayrıca senaryoda bulunan fakat yönetmenin çocukların izlemesini uygun bulmadığı sahneler yönetmen tarafından değiştirilebilmektedir. Dizinin çekim süresi oyuncuların programlarına göre ayarlanmakta, bir bölüm için ortalama 5 ile 7 gün çalışılmaktadır. Senaryonun oyuncular ve teknik ekip tarafından görselleştirilmesinin ardından, görsel metne efekt¹⁰ eklenebilmesi stüdyoya gönderilmektedir.

Senaryoda yer alan cümlelerin çoğu günlük dile uygun, küçük yaşta çocukların dahi anlayabileceği seviyededir. Eserde konuşulan dil Türkçedir. Kullanılan dilin nitelikleri ve kullanım şekli dizide yer alan karakterlerin özelliklerine ve onların sosyal statüsüne göre değişmektedir. Türkçe öğretmeni olan Burak oldukça düzgün ve argodan uzak cümleler kullansa da matematik öğretmeni Alamet her cümlesinde karakterinin bir özelliği olarak, argo içeren cümleler ve ironilerle dile gelmektedir:

“ALAMET- Oturun beynamazlar.

OZAN- O elinizdeki kovalar ne için hocam?

ALAMET- Küresel ısınma var ne olur ne olmaz diye yanımda su taşıyorum. (es) Sanane beynamaz. Sana hesap mı verecem? Ben kendi anama babama hesap vermiyorum. Yaş gelmiş otuza. Hazır mama çocuğu. Kalk git lan. Kalk git . Çık dışarı.”

(Bk. Ek: 1, s. 38)

“SELENA- Burak lütfen kalkma. Konuşmamız gerek.

BURAK- Benim seninle konuşacak bir şeyim yok.

SELENA- O zaman sadece dinle. Sabahtan beri seni arıyorum telefonla ama açmıyorsun.

BURAK- Tanımadığım numaraları cevaplamıyorum. Şimdi müsaadenle derse gitmem gerek.”

(Bkz. Ek 1: s, 20)

¹⁰ Bu efektlerin eklenme süresi, o bölümde efekt sayısının yoğunluğuna göre değişmektedir. Bu efektler çoğu zaman çeşitli animasyon teknikleriyle yaratılmaktadır.

Oyuncular repliklerine doğaçlama ile katkıda bulunmaktadır. Bu katkılar çoğu zaman espri niteliğindedir. Özellikle senaryoda ‘kötü’ karakteri oynayan oyuncuların replikleri oldukça ironik ve esprilidir:

*“Hades tekrar elini uzatır.
AĞAÇ- Ananassstım.
HADES-İllllginç!!! Tiki olan bir ağaç.
Hades meyveyi koparır.
AĞAÇ- Bunu yapman yasak.
HADES- Biliyorum. Ama huyum böyle.
Ne yapacaksın beni kovalayacak mısın?
HADES- Acele edip koşmaya başlayım.
Slow motion kaçıyormuş gibi yapar.
HADES- Haa haa haa!... Selena yasak bahçenin meyvesinden bir ısırık alınca her tarafı şişim şişimşişecek.
AĞAÇ- Bunu senin yanına bırakmazlar.
HADES- Buraya girmek yasak olduğu için kimseye söyleyemeyeceksin. Şimdi gitmem lazım. Bir arkadaşım la buluşucam. Onu orada ağaç etmeyim.
Haa haa haa!...”*

(Bk. Ek1: s,13)

Metnin tamamı görsel semboller ve diyaloglardan oluşmaktadır. Görsel sembollerin başında oyuncuların jest ve mimikleriyle yaptıkları küçük göndermeler vardır. Oyuncuların dışında kullanılan görsel öge oldukça azdır. Diyaloglarda kullanılan dil sayesinde de ironi, kelime oyunları, esprilerle metin zenginleştirilmiştir.

Senaryo anlatılan zaman olarak ikiye ayrılmıştır çünkü olaylar iki ayrı ana ortamda geçmektedir. Birinci ana ortam şu anda üzerinde yaşadığımız günümüz Türkiye’si, ikinci olarak da Ütopya¹¹ denilen fantastik bir dünyadır. Türkiye’de yaşanan olaylar günümüzü anlatmaktadır¹². Ütopya ise ölümsüzlüğün ve

¹¹ Ütopya, aslında olmayan, tasarlanmış olan ideal toplum ve devlet şekli anlamı taşır. Köken olarak Yunanca "yok/olmayan" anlamındaki ou, "mükemmel olan" anlamındaki eu ve "yer/toprak/ülke" anlamındaki topos sözcüklerinden türemiştir. Kullanımı Thomas More’un 1516’da yazdığı *De Optimo Reipublicae Statu deque Nova Insula Utopia* veya kısaca *Utopia* isimli kitabıyla yaygınlaşmıştır. Ütopyalar, bugün gerçekleşmesi imkânsız toplum tasarımlarıdır. Ütopyalar üzerine görüşler iki biçimde ortaya çıkmıştır. Bir kısmı özendirici, istenen nitelikte, diğer bir kısmı ise korkutucu, ürkütücü ütopyalardır. (Bk. Meydan Larousse)

¹² Örneğin Selin, Nazlı ve Leyla’nın okuduğu okuldaki müfredat, okul ve ev ortamı tamamıyla günümüz Türkiye’sine uygun bir gerçeklikte görselleştirilmiştir.

zamansızlığın dünyasıdır. Dünya ve Ütopya arasında gidiş gelişlerin olduğu sahnelere bakıldığında zaman kavramının her iki ortam için de geçerli olduğu görülmektedir. Ütopya ve Dünya'daki zamanın akışının hızı aynıdır.

Eserde anlatıcı olarak kamera ve oyuncuların diyalogları göze çarpmaktadır. Metnin görselinde herhangi bir anlatıcı yoktur, bunun yerine oyuncuların mizansenleri, diyalogları, monologları, görüntüleri kamera ve yönetmenin bakış açısıyla aktarılmaktadır.

Eserde yer alan karakterler:

Eser için yaratılan karakterlerin isimlerine bakıldığında, karakter isimlerinin belli bir takım işlevleri olduğu göze çarpmaktadır. Sanayi, Alamet, Müstesna gibi karakterlerin isimleri karakterlerin sosyal statülerini belirler niteliktedir. Bu isimler hem güldürü ögesi olarak, hem de kırsal yerlerden kente göç etmiş, hizmetli olarak hayatını kazanan karakterleri vurgulamak için kullanılmıştır. Öte yandan Ütopya'da yaşayan karakterlerin isimleri de Roma ve Yunan mitolojisinde yer alan tanrıların isimleridir. Bu karakterler ve isimleri esere grotesk¹³ bir takım motifler katmaktadır. Hades, Honos, Afrodit gibi isimler özellikle Ütopya'nın fantastik bir dünya olmasına vurgu yapmaktadır. Eserde bu mitolojik isimlere karakterler uygun davranışlar sergilese de, kimi zaman karakterlerin davranışları, durumları ve isimleri ortaya tezat durumlar çıkarmaktadır. Örneğin incelenen bölümde, Afrodit'in şişmanlayarak çok da hoş olmayan bir hale dönüşmesi, Afrodit'in güzellik özelliğine tezat bir mizahi motif oluşturmaktadır (Bk. Ek 1: s. 24).

Eserde yer alan karakterleri şu şekilde gruplamak mümkündür:

Evde; Selin, Leyla, Nazlı, Aslı, Kıvılcım, Ekrem, Müstesna, Zülfikar

Okulda; (Selin, Leyla, Nazlı, Kıvılcım), Burak Hoca, Alamet Hoca, İrem, Ozan, Erdem, Sanayi, Behlül, Fitnat

¹³ “Grotesk ,varlıkların absürd (sıra dışı) özelliklerle yeniden tasviri ile dünyaya ait olmayan bir olgu haline getirilme sanatıdır (Bk. Metzler Literatur Lexikon)”.

Ütopya’da; Hades, Yüce Honos, Afrodit, Selena

Dünya ve Ütopya’da; Hades ve Selena sürekli iki dünya arasında gidip gelir, ayrıca boyut değiştirme güçleriyle istedikleri her an istedikleri mekâna yolculuk edebilmektedirler.

Projenin her bölümünde, anlatının zenginleşmesi açısından, yeni karakterler eklenmektedir. Projenin ilk bölümünden itibaren ana karakterler olan, Selena, Hades, Selin, Leyla ve Nazlı anlatıda sabit kalan karakterlerdir. Anlatıdaki olaylar projeye de adını veren Selena üzerine yoğunlaşmıştır.

Selena¹⁴: Eserin başkahramanlarından biridir. Hades’in zıt karakteri olarak dile gelmektedir. Selena karakteri Ütopya’da yaşamaktadır, fakat Selena Ütopya’dan Dünya’daki iyiliğin kötülüğe yenilmesi nedeniyle yeryüzüne gönderilmiştir¹⁵. Selena iyilik için kötülükle savaşan, olağanüstü güçlere sahip bir peri figürüdür¹⁶. İyilere iyilikle karşılık veren, fakat bir kötülükle karşılaştığında da savaşmasını bilen bir karakterdir. Selena ölümsüzdür, fakat insani duygulara sahiptir. Burak Hoca’ya âşıktır ve O’nunla olağanüstü güçlerini saklayarak sıradan bir kadın gibi bir ilişki yürütmektedir. Selena karakteri dizide iyilik- kötülük yarışında kötülükler efendisi Hades’ ten daha başarılı olmakla, Selin, Nazlı ve Leyla’ya göz kulak olmakla yükümlüdür. Selena hem dünyada hem Ütopya’da bir yaşam sürer, sürekli iki dünyasında gelip gider. Hades’in yaptığı kötülükleri olağanüstü güçleriyle iyiye çevirmeye çalışır. Selena’nın kullandığı dil de oldukça olumludur. Ses tonu ise oldukça yumuşaktır.

¹⁴ Dizide bu karakteri Sinem Kobal canlandırmaktadır

¹⁵ Dünya’da iyilik ve kötülük dengesi bozulunca, Yüce Honos Hades’e Selena hakkında ‘kalem kırma’ hakkı tanır. Hades Selena’yı bu kalemin içine hapseder. Selena bu mahkûmiyetten ancak üç masum çocuğun adını söylemesiyle kurtulacaktır. Selena’nın içinde bulunduğu kalem yeryüzüne Selin, Leyla ve Nazlı’nın ailesiyle yaşadığı evin bahçesine düşer (Bk. Selena, 2007: Bölüm 1).

¹⁶ Eserin senaristi ve proje tasarımcısı Gani Müjde Selena’yı İyilik Meleği olarak karakterize etmiştir. Fakat dizinin yönetmeni Bora Onur Selena karakterini bir peri olarak dile getirilmesini uygun görmüştür. Oyuncu Sinem Kobal ise karakteri için Süper Kahraman tanımını kullanmıştır. Bu bilgiler Gani Müjde ve Bora Onur’la 17.01.2008 tarihinde yapılan görüşmeden edinilmiştir.

Selena sarı uzun saçlı, oldukça zarif bir görüntüye sahiptir. Selena yeryüzüne indiğinde bu dünyaya ait kıyafetlerle görselleştirilmiştir (Bk. Resim: 2. 2.). Ütopya’da ise çok daha gösterişli, o dünyaya ait masalsı kıyafetlerle yer almaktadır (Bk. Resim 2. 3.).

Resim: 2. 2.

Selena’nın dizide Dünya’ya ait, günlük bir kıyafetiyle görüntüsü

Resim: 2. 3.

Selena ve Hades’in dizi tanıtımı için çekilmiş bir fotoğrafı.

Selin¹⁷: 13 yaşlarında bir genç kızdır. Eserin başkahramanlarından. Kardeşleri Nazlı ve Leyla’dan yaşça büyüktür. Selin anne ve babalarının ölümünden sonra kız kardeşlerine göz kulak olmaya çalışmaktadır. Selin kardeşleriyle birlikte aynı okulda okumaktadır. Oldukça iyi kalpli, çalışkan ve dürüştür. Selena O’na hayvanlarla konuşabilme yeteneği hediye etmiştir. Selin hayvanlarla iletişim

¹⁷ Dizide bu karakteri Cansu Demirci canlandırmaktadır.

kurabilmekte, onlardan iyiliğin ve kötülüğün gidişatına dair haberler alabilmektedir. Selin temiz ve düzgün bir görünüme sahiptir (Bk. Resim: 2. 4.).

Resim:2. 4.
Dizide Selin karakterinin dizi tanıtımında kullanılmak üzere çekilen bir fotoğrafı

Leyla¹⁸: eserin başkahramanlarından. Leyla 11 yaşlarında bir kız çocuğudur. Üç kardeşin ortancasıdır. Selena O'na eşyalara hükmedebilme gücü vermiştir. Sevgi dolu, iyimser ve dost canlısıdır. Okulda çok başarılıdır. Leyla oldukça güzel ve sevimli bir yüze sahiptir (Bk. Resim: 2. 5.).

Resim: 2. 5.
Dizide Leyla karakterinin projenin tanıtımında kullanılmak için çekilen bir fotoğrafı

Nazlı: Eserin başkahramanlarından. Henüz 7 yaşında küçük bir kız çocuğudur (Bk. Resim: 2. 6.). Oldukça iyi kalpli, meraklı, zeki bir çocuktur. Nazlı

¹⁸ Dizide bu karakteri Gizem Güven canlandırmaktadır.

ölen anne ve babasının yerine ablalarını koyarak, bütün sevgi ve ilgiyi onlardan beklemektedir. Selena O'na hızlı hareket edebilme yeteneği vermiştir.

Resim: 2. 6.

Dizide Nazlı karakterinin projenin tanıtımı için stüdyoda çekilmiş bir fotoğrafı

Hades¹⁹: Ütopya'da yaşayan kötülük adına savaşan bir erkek karakterdir. Hades²⁰ adlı karakter sahip olunabilecek en kötü huylara sahiptir. Yeryüzündeki kötülüklerin artmasıyla çok mutlu olmaktadır. Karanlık güçlerin efendisidir. Kötülük için savaşan Hades aynı zamanda alaycı, esprili, aşağılayıcı repliklerle dile gelmektedir. Yüzü bir takım siyah motiflerle süslenmiş olağanüstü güçleri bu görüntüsüyle daha da desteklenmiştir (Bk. Resim: 2. 7.).

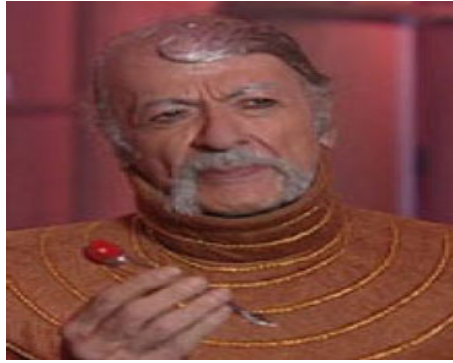
Resim: 2. 7.

Dizide Hades karakterinin, projenin tanıtımında kullanılmak üzere çekilmiş bir fotoğrafı

¹⁹ Hades adlı karakter Sinan Çalışkanoğlu tarafından canlandırılmaktadır.

²⁰ Gani Müjde bu kötü karaktere Hades ismini vererek, Yunan Mitolojisi'ne ait Hades adlı yer altı tanrısına göndermede bulunmuştur.

Yüce Honos²¹: Yaşlı bir karakterdir. Honos onurlu²², tarafsız ve lider bir karaktere sahiptir. Ütopya'nın koruyucusu ve lideridir. Dizide oldukça yaratıcı kostümlerle göze çarpmaktadır (Bk. Resim: 2. 8.).

Resim: 2. 8.
Dizide Yüce Honos karakterinin, diziden alınmış görüntüsü.

Afrodit²³: 30'lu yaşlarda yardımcı bir karakter olan Afrodit²⁴, saf, güzel ve masumdur. Bu karakterin en büyük özelliği Ütopya'da geçen olaylarla ilgilenmek yerine sürekli güzelliğiyle meşgul olmasıdır. Kostümleri oldukça gösterişli ve kadınsıdır (Bk. Resim: 2. 9).

Resim: 2. 9.
Dizide Afrodit karakterinin, diziden alınmış görüntüsü.

²¹ Yüce Honos karakteri dizide Kayhan Yıldızoğlu tarafından canlandırılmaktadır.

²² Honos Roma mitolojisinde onur, askeri adalet ve şövalyelik tanrısıdır. (Bk. Ana Britannica)

²³ Afrodit dizide Ebru Karanfilci tarafından canlandırılmaktadır.

²⁴ Afrodit: Yunan Mitolojisinde aşk ve güzellik tanrıçasının adıdır.(Bk. Ana Britannica)

Aslı: 40'lı yaşlarında 2. Evliliğini yapmış bir kadındır (Bk. Resim: 2. 10). Kıvılcım'ın annesi, Ekrem'in eşidir. Selin, Leyla ve Nazlı'nın yengesidir. Çocukların mutsuzluğu için elinden geleni yapan, sürekli Hades'in emirleriyle kötülük yapan tipik bir "üvey anne" modelidir. Selin, Leyla ve Nazlı Aslı Yenge ile aynı evde yaşamak zorundadırlar.

Ekrem: Selin, Leyla ve Nazlı'nın amcalarıdır. 50'li yaşlarında çalışkan ve dürüst bir iş adamıdır (Bk. Resim:2.10.). Eşi Aslı ve üvey kızı Kıvılcım'ın üç kız kardeşe yaptıkları kötülüklerin farkına varamaz.

Kıvılcım: 13 yaşlarında genç bir kızdır. Şımarık, kötü huylu, hilekâr ve kıskançtır. Annesi Aslı O'nun bu kötü huylarıyla iftihar etmektedir. Kıvılcım, Selin, Leyla ve Nazlı ile özel bir ilköğretim okulunda okumaktadır (Bk. Resim:2.10.).

Resim: 2. 10.

Dizide sırasıyla, Ekrem, Kıvılcım, Aslı karakterlerinin, proje tanıtımında kullanılmak üzere stüdyoda çekilmiş fotoğrafları.

Müstesna: Ekrem ve Aslı'nın evinde hizmetçidir. Oldukça anaç, dürüst ve iyi kalplidir.

Zülfikar: Müstesna'nın oğludur. Ekrem ve Aslı'nın şoförüdür. İyi yürekli bir gençtir.

Burak Hoca: Henüz 20'li yaşlarda bir Türkçe öğretmenidir. Selin, Leyla, Nazlı ve Kıvılcım'ın okuduğu okulda çalışmaktadır. Oldukça düzgün ve iyi karakter özelliklerine sahiptir. Selena'ya âşıktır.

Fitnat: 30'lu yaşlarda yardımcı bir karakterdir. Özel Fitnat Koleji'nin sahibi ve yöneticisidir. Aslı'nın yakın arkadaşıdır. Selin, Leyla ve Nazlı'nın okulda da mutsuz olması için elinden geleni yapar. Hırslı, kurnaz ve kıskanç bir karakterdir. Burak Hoca'ya âşık olduğundan Selena'yı kıskanarak sürekli Selena'ya karşı komplolar kurar.

Alamet Hoca: Hades'in Dünya'daki kötülükleri arttırabilmek için yarattığı matematik öğretmeni karakteridir. Cahil, kurnaz ve kibirlidir.

Sanayi: Özel Fitnat Koleji'nin kantinini işletmektedir. Sevimli, merhametli ve dürüst bir karakterdir.

Behlül: Özel Fitnat Koleji'nin temizlik görevlisidir.

Kuzey: Burak Hoca'nın genç müzisyen bir arkadaşıdır. Hırslı ve düzenbazdır. Selena'ya âşık olup, Burak ve Selena'nın ayrılması için elinden geleni yapmaktadır.

Ozan ve Erdem: 13 yaşlarında iki ergen gençtir. Ozan ve Erdem birbirleriyle yakın dostturlar. Ozan Leyla'nın, Erdem ise Selin ile yakın arkadaşlıklar. Üç kız kardeşle aynı okulda öğrenim görmektedirler. Oldukça yardımsever karaktere sahiptirler.

Senaryo metninde her kahramanın repliği ve yer aldığı birer sahne vardır. Fakat rol dağılımına bakıldığında, en çok replik Selena, Hades, Selin, Leyla ve Nazlı'ya aittir. Ayrıca her kahramanın yaşadığı olaylar iç içe anlatılmaktadır. Bu iç içe geçen olaylar Selena ve Hades karakteri sayesinde birbirine bağlanmaktadır. Farklı olaylar, farklı sahne ortamlarında anlatılmaktadır.

Selena adlı dizinin senaryo metni iç içe geçmiş birden çok anlatıdan oluşmaktadır. Bu anlatılar kahramanların başından geçen günlük olayları kapsamaktadır. Eserde Dünya’da geçen olaylar ve Ütopya’da geçen olaylar birbirleriyle bağlantılı olarak kurgulanmıştır. Ütopya fantastik bir dünyadır. Bu fantastik dünya ile Dünya arasındaki köprü işlevini Selena ve Hades görmektedir. Bu iki dünya arasındaki olay örgüsü, yazar tarafından oldukça doğal ve günlük bir dille kaleme alınmıştır. Yazılı metin alınılırken Ütopya ve Dünya arasındaki geçişler yadırganmakta ve okuyucuda şüphelere yol açmaktadır. Ayrıca kostüm, dekor, efekt gibi öğelerin ve oyuncuların performansları göz önüne alındığında alımlayıcıda ‘acaba’ sorusunu ortaya çıkarmaktadır²⁵. Yerli fantastik bir yapım olan *Selena*, Türkiye’nin güncel olaylarını konu aldığı için eseri masal ya da olağanüstü olmaktan uzaklaştırmaktadır. Çünkü izleyici yanı başında olduğunu gözlemlediği olayları bu dizide de gözlemleyebilmektedir. Böylece izleyici esere yabancılaşmak yerine kanıksamakta dolayısı ise şüphe halini daha yoğun yaşamaktadır. Bu da *Selena* dizisini fantastiğe taşımaktadır.

Ayrıca dizinin tüm bölümleri gözden geçirildiğinde fantastik Ütopya herhangi bir gerçeklikle kırılmaz. Bu eserde gerçeğin kırılması yerine fantastik Ütopya ve Dünya iç içedir. Bu iki dünyada geçen olaylar birbirini etkilemektedir. Yazılı metne bakıldığında ise alegorik bir anlatı değil, her şeyin olduğu gibi anlatıldığı bir anlatı yolu seçilmiştir.

3.1.2. İçerik İncelemesi

Senaryo metni birkaç ayrı olaydan oluşmaktadır. Eser, kendisini aldattığını düşünen Burak’a açıklama yapacak bir yol arayan Selena’nın görüntüsüyle başlar. Öte yandan Hades Ütopya’da Selena için Yasak Bahçe’deki ağaçtan elma koparır. Hades bu elmayı yiyen Selena’nın birden bire şişmanlayacağını düşünerek sevinmektedir. Fakat bu elmayı yanlışlıkla Afrodite yer ve birden bire şişmanlayıverir.

²⁵ Bu yadırgama konusunda ülkemizde yerli fantastik kurgulara çok rastlanmasının etkisi de tartışılabilir.

Diğer olaysa Selin, Leyla ve Nazlı'nın okula geç kalmasıdır. Kıvılcım üç kardeşin okula geç kalmasını amaçlayarak, çalar saatin pilini çıkarır. Geç uyanan kızlar kahvaltıya geç kalırlar bu yüzden Aslı üç kız kardeşe okula yürüyerek gidip gelme cezası verir. Kıvılcım ve arkadaşı İrem su okul yolunda Selin, Leyla ve Nazlı'yla okula yürüyerek gittikleri için dalga geçerler. Okul sahnesinde ise Almet Hoca öğrencilerin tırnaklarını kontrol etmektedir. Fakat tırnakları temiz olanları azarlamakta, tırnakları kirli olanları ise okula överek almaktadır. Diğer bir sahnede ise Ozan ve Bu Selin, Leyla, Nazlı'yı okul bahçesinde beklemektedir. Kıvılcım sahneye girerek kızların başka gençlerle gezdikleri için okula geç kaldıkları yalanını söyler. Selin, Leyla ve Nazlı Ozan ve Erdem'e okula yürümek zorunda kaldıkları için geç kaldıklarını açıklarlar. Okulda ise Fitnat'ın Sanayi ile diyaloglarına geçilir. Okul bahçesinde ise Selena ve Nazlı karşılaşırlar, Nazlı herkesin sihir yeteneği olursa Dünya'nın daha güzel bir yer olacağına inanmaktadır. Selena Nazlı'yı bulutların üzerinde bir geziye çıkararak, herkesin sihir gücü olursa bu gücün nelere yola açabileceği konusunda Nazlı'yı bilinçlendirmeye çalışır. Bu kısa gezintinin ardından Selena Burak'la bir kez daha konuşmak için okula ısınlanır. Fakat Burak hala Selena'nın kendisini aldattığını düşünmektedir. Ütopya'da Hades Afrodite spor salonunda çalıştırır. Okulda ise Almet Hoca matematik dersi için sınıfa girmiştir, Selin ve Leyla'yı aşağılayarak onlara sınıftaki tüm öğrencilerin gözü önünde temizlik yaptırır. Burak gerçeği anlamak için Kuzey'le konuşur, Kuzey Selena'nın sözlerini yalanlayarak, bir ilişkilerinin olduğunu iddia eder. Ütopya'da ise Afrodite'nin sihirli elmayı yiyerek şişmanladığı ortaya çıkar. Yüce Honos panzehiri Afrodite anlatarak Hades'i bulmasını ister. Okulda dersler sona erdiğinde Almet Hoca, kötülük yapmak için bir yaşlı teyzeye yardımcı olur gibi yaparak, yaşlı kadını trafiğin ortasında tek başına bırakarak kaçır. Bu sırada Selin, Leyla ve Nazlı eve yürüyerek dönmektedirler. Selena ise Burak'ın evine giderek bir kez daha durumu açıklamaya çalışır fakat Burak O'na inanmamaktadır. Selena çok üzülerek oradan ayrılıp Kuzey'in yanına gider ve Burak'a her şeyi anlatmasını rica eder fakat Kuzey anlatmayacağını söyler. Kuzey basın toplantısındaiken Selena O'ndan intikam almak için doğru söylemesi için büyü yapar. Kuzey yazdığı şarkıların kendisine ait olmadığını itiraf ederek, hayranlarına rezil olur. Ertesi gün Kuzey Burak'a giderek, O'na gerçekleri anlatır. Burak Selena'yı affetmiştir. Ütopya'da Hades Afrodite

yasak elma yedirdiği için cezalandırılır. Burak Selena'nın yanına giderek Selena'ya inanmadığı için pişman olduğunu söyler.

Projenin tüm bölümleri göz önüne alındığında, ana anlatı motifi iyilik ve kötülük savaşıdır. Eser boyunca iyiliğin temsilcisi Selena ve kötülüğün temsilcisi Hades her zaman bir yarış içerisinde. Anlatıda her kötülük kötülükle, her iyilik iyilikle karşılık bulmaktadır. Bu da esere masalsı bir motif oluşturmaktadır. Eserde göze çarpan diğer masalsı motifler ise, Hades'in kopardığı sihirli elma, öksüz ve yetim kalan üç çocuğun yengeleri ve kuzenleri tarafından ezilmesi vb.

Eserde değinilmesi gereken bir diğer motif dizisi mitolojik motiflerdir. Bazı kahramanların adlarını mitoloji tanrılarının alması ve bu tanrıların özelliklerini taşıyor olması Yunan Mitolojisi'ne birer gönderme niteliğindedir.

Bu dizinin her bölümünde olduğu gibi, bu bölümde de sosyal sınıf çatışmaları, zenginlik- yoksulluk, kırsal- kent yaşamı gibi tezatlarla değinilmektedir. Yoksulluğun ayıp olmadığı, zenginlerin de mutsuz olabileceği, köylünün kentte yaşayandan bir eksiği olmadığı gibi mesajlar dolaylı olarak metinde aktarılmaktadır. Sosyolojik bir takım motiflere çocuk ve gençlerin 'öteki' yle özdeşim kurabilmesi amacıyla yer verilmiştir. Eserde okul müdürü olan Fitnat'a âşık olan, kantin işletmecisi Sanayi ve temizlik görevlisi olan Behlül'ün, Fitnat tarafından hor görülmesi, klasik bir masal ögesi olan zengin- fakir aşkına bir gönderme yapmaktadır.

Eserde birçok olağanüstü öge ve güç kullanılmıştır. Bu olağanüstü güç ve öğeler çoğu kez didaktik bir amaçla kullanılmış, çocukların sihir ve büyüyle bir şeyler elde etmesinin iyi olmayacağı vurgulanmıştır. Selena ve Nazlı'nın diyalogları buna iyi bir örnektir:

*“Bu kez de ekranda yine birkaç çocuğu
sihirle bir sürü rengarenk şekerler yaparken
görürüz.
Bu şekerleri yapan çocukların dişlerini*

görürüz daha sonra hepsi çürük içindedir...

NAZLI – Ay çok fenaaa, dişleri çürümüş çocukların!...

SELENA – Evet, maalesef çok şeker yemekten Nazlıcım. Sihirle sürekli şeker yapıp yiyorlar...

NAZLI – Bilinçli olmayan insanların elinde sihir olması çok iyi olmuyor galiba?...

SELENA – (Gülümseyerek) Galiba... Şimdi istersen sizin eve gidip bir bakalım mı?...

NAZLI – Bakalım Selena abla... ”

(Ek 1: s, 28)

Dizide iyilik ve temizlik, kötülük ve pislik motifleri de işlenmektedir. Dizide kötü bir karakter olan Alamet Hoca'nın öğrencileri okula alırken, tırnak kontrolü yapması ve okula tırnakları temiz olan öğrencileri kabul etmemesi ironik ve tezat bir örnekleme niteliğindedir. İzleyicinin alışık olduğu bir durum tam tersi bir biçimde anlatılmış, pisliği kötülerin sevebileceği gibi bir mesaj verilmeye çalışılmıştır. Diziyi alımlayan çocuk ve gençlerin özdeşim kurdukları Selena, Nazlı, Leyla, Selin gibi iyi karakterlerin örnek alınabileceği var sayılmıştır. Çocuk ve gençlerin kötü karakterlerle yabancılaşması, onları yanlış örnek olarak kabul edecekleri düşünülerek, çocukların yapmaması gereken tüm yanlış davranışlar bu karakterler üzerine yüklenmiştir.

Eserde bir diğer mesaj ise, dürüstlüktür. Selena'nın Selin, Leyla ve Nazlı'dan yardım istediği anda yalanın kötü olduğu, gerçekleri söylemenin daha doğru olduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca gerçekleri söylemenin karşıdaki kişiyi üzme olasılığına rağmen, masum yalanların bile ileride sorun olabileceği mesajı verilmektedir:

“SELİN- Bana kalırsa olan biteni Burak hocaya anlatmalısın Selena...

LEYLA- Evet Selena... bence de gerçekleri söylemelisin.

SELENA- Ya bana inanmazsa?

SELİN- Bence inanır...

NAZLI- Hem sen demez misin bize, bedeli ne olursa olsun her zaman doğruyu söyleyin diye.

SELENA- Galiba haklısınız kızlar. Daha fazla yalan söyleyemem Burak'a... Zaten zararsız sandığım yalanlar yüzünden bu hale düştüm ya... İşe bak. Size örnek olmam gerekirken...”

(Ek 1: s, 6)

Eserde fantastik öğeler, fantastik olarak kabul edilebilecek tüm hareketler görsel efektlerle meydana getirilmiştir. Zamanın dondurulması, boyutlar arasında gidilip gelinmesi, ışınlama ile yolculuk, Ütopya’da yer alan Yasak Bahçe’deki ağacın konuşması, Selena’nın Kuzey’e dürüstlük büyüsü yapması vb.

Selena dizisi her ne kadar sihir, büyü, fantastik öğeler içeren figürler içermesiyle eleştiri konusu olsa da, sahneler ayrıntılı olarak ele alındığında, çocuk ve gençlere yönelik olumlu mesajlarla dolu olduğu görülmektedir.

Selena dizisi genel izleyici kitlesine yönelik bir yapımdır fakat yapımda özellikle küçük yaşta bu yapıyı takip eden çocuklar için olumsuz bir takım motifler de göze çarpmaktadır. Bu bölümde anlatılan Selena- Burak aşkı, Fitnat’ın eski kocasını kendisini yatakta bir başkasıyla aldattığını vurgulayan replikleri (Bk. Ek 1: s, 27), kötü karakterin kullandığı argo söylemler yapıyı küçük yaştaki çocukların seyretmesinde olumsuzluk²⁶ doğurabilecek motifler olarak varsayılabilir.

3.1.3. Eserde Peri Figürü

Selena adlı peri figürü, masallarda yer alan tipik peri figüründen oldukça farklıdır. Selena tipik peri figürünün aksine yanlışlar da yapabilen, duygularını sıradan bir genç kız gibi yaşayan ve gösteren bir peri figürüdür. Selena tipik peri modelinin oldukça modernize edilmiş halidir. Gerek dış görünüşü, gerekse teknolojik imkân ve araçlardan yararlanma yönüyle tipik peri görüntüsünün dışına çıkmaktadır.

Selena çağa oldukça uygun kostümlerle göze çarpmaktadır. Ütopya’da seçtiği kıyafetlerle, Dünya’da giydiği kıyafetler oldukça farklılık göstermektedir. Selena

²⁶ Dolayısıyla eserin fantastik olması nedeniyle eleştirilere konu olması yerine repliklerin ve argo söylemlerin eleştiri konusu olması daha yerinde olacaktır. Diğer bir söylemle, eserdeki fantastik öğeler olumlu bir amaca yönelik kullanılırken, espri amaçlı kullanılan argo söylemler çocuklar için daha büyük olumsuzluk teşkil etmektedir. Bu nedenle eser gençlerin alımlamasına daha uygun bir eserdir demek mümkündür.

kostümleriyle her iki dünyaya da uyum sağlamaktadır. Selena bu iki dünyada eylemleriyle de değişiklik göstermektedir. Örneğin Selena yeryüzünde cep telefonu kullanmakta, sihir gücünü insanlardan saklamaktadır. Selena kanatları olmaması nedeniyle yeryüzünde peri imajını oldukça kolay saklayabilmektedir.

Selena karakteri, alışagelmiş peri figürüne insansı özellikler katılarak, modernize edilerek sunulmuş bir peri figürüdür. Tipik peri modeliyle en çok benzeşen yönü iyi niteliklere ve sihir gücüne sahip olmasıdır.

Selena eserde şu olağanüstü güçlere sahiptir:

- Zamanı dondurabilme,
- Bir yerden bir yere sihirle yolculuk edebilme,
- Dürüstlük büyüsü yaparak insanlara gerçeği söyletebilme,
- Bulutların üzerinde uçabilme,
- Dünya'nın herhangi bir yerinde yaşanan bir olayı, sihirli ekranından seyredebilme.

Selena kurguda başkahraman olduğu için, kimi zaman olayların öznesi, kimi zaman olayların nesnesi olabilme işlevine sahiptir. Diğer bir deyişle Selena sorun çözebilirken, kendi sorunlarını çözemez bir duruma da düşebilmektedir.

Eserde Selena şu işlevlere sahiptir:

- Selena Ütopya ve Dünya arasındaki dengeyi kurarak, fantastik ve olağan arasında köprü işlevi görmektedir.
- Selena kurguyu, kullandığı olağanüstü güçlerle olağandan fantastiğe taşımaktadır.
- Selena insani hislere sahip olmasıyla, genç kız ve çocukların kendisiyle özdeşim kurabilmesi adına da bir işleve sahiptir.

- Selena öğretici bir işleve sahiptir. Selin, Leyla ve Nazlı' ya verdiği öğütlerle, onları dolayısıyla izleyicileri iyiye ve güzele yöneltmek açısından önemli bir işlev kazanmaktadır.
- Selena iyilere iyilikle, kötülüklerle kötülükle cevap verdiğiinden, eserde iyi- kötü dengesinde önemli bir işleve sahiptir.
- Selena'nın kurgudaki diğer katkılarında biri de eserde masalsı motifleri belirginleştirmesidir. Selena kahramanların çaresiz kaldığı bir anda, onlara yol göstererek ya da sihir gücünü kullanarak yardımcı olmaktadır. Bu noktada Selena kurgunun düğüm noktalarını çözebilmektedir.
- Selena yardıma ihtiyacı olan çocukların yardımına koşarak onların Dünya'da daha mutlu olabilmesi için çaba göstermektedir. Bu yardımsever kişiliğiyle çocuk ve gençlere örnek olma işlevine sahiptir.
- Selena motif olarak iyilikle özdeşleştiğinden kişiliğinde olumsuz bir özellik bulundurmamaktadır. Selena'nın kurgudaki en önemli özelliği olumlu ve olumsuz karşıtlığını sempatik görüntüsüyle olumluya çevirebilme özelliğidir.
- Metnin zıtlıklar üzerine kurulduğu göz önüne alındığında yazar Selena'nın görselliğini kullanarak, iyiliğin gücünü Selena ile belirginleştirmiştir.
- Selena karakterinin görsel olarak güzel ve zarif özelliklerinin olması, esere iyi karakterlerin ayı zamanda güzel de olacağı vurgusunu yapmaktadır.
- Selena karakteri dış görünüşüyle esere estetik bir katkı sağlamıştır.

Selena figürü, tipik peri ve sıra dışı özellikleriyle kurguyu olağanüstüden fantastiğe taşımıştır. Yazar Selena'yı sıra dışı bir peri figürü olarak tasarlamış, Selena üzerinden birçok olumlu mesaj vermiştir. Selena fantastik bir güç olarak yaratılmış olsa da olağanüstü güçlerini gerçekleri saklamak için değil, gerçekleri belirginleştirmek ve düşündürmek amacıyla kullanan bir peri figürüdür.

3.2. “Zwerg Nase”

*Zwerg Nase*²⁷ adlı Alman Çocuk ve Gençlik yazınına ait film²⁸ biçim ve içerik bakımından incelenecek, eserde yer alan peri figürünün olağanüstü güçleri ve bu figürün kurguya kattığı değişiklikler belirlenmeye çalışılacaktır.

3.2.1.Yapı ve Biçim İncelemeleri

3.2.1.1. Yapı İncelemesi

Zwerg Nase adlı yazılı metin filmleştirilmek amacıyla öncelikle senaryo metni halinde yazılmış, ardından çekimleri gerçekleştirilerek film haline getirilmiştir. *Zwerg Nase* yaklaşık olarak 85 dakikalık bir film olarak tek bölüm halinde televizyonda yayımlanmıştır. Orijinal eser metni senaryoya aktarılırken gerek diyalog metinleri gerekse ortam betimlemeleri açısından değişikliğe uğramıştır. Orijinal yapıtın ve filmin dili Almancadır.

3.2.1.2. Biçim İncelemesi

Zwerg Nase adlı eser toplam 40 ayrı sahneden oluşmaktadır. Sahneler arası geçişler konunun akışına paralel gerçekleşmektedir. Her olay yeni bir sahnede anlatılmaktadır. Sahneler genellikle iç ortamda çekilmiştir. Dışarıda geçen olaylar ise dış ortam çekimiyle görsel metne aktarılmıştır. İç ortam çekimlerinde ve dış ortam çekimlerinde farklı aydınlatmalar kullanılmıştır. Aydınlatma eserin anlatıldığı zamana uygun olarak ayarlanmıştır. Anlatının yaşandığı zamanda henüz elektrik olmadığı göz önünde bulundurularak, gün ışığının olmadığı anlardaki sahneler daha az ışıkla çekilmiştir. Eserde aydınlatma, dekor, kostüm gibi öğeler anlatının çağına uygun olarak seçilmiş bu da eseri daha gerçekçi bir hale getirmiştir. Filmin büyük bir

²⁷ Wilhelm Hauff tarafından 1826'da yazılmış bir eserdir. Eserin dili Almancadır. Eser ilk kez "Märchen-Almanach auf das Jahr 1827 für Söhne und Töchter gebildeter Stände" içeriğinde yayımlanmıştır.

²⁸ 2007 yılında Felicitas Darschin yönetmenliğinde yeniden sinemaya uyarlanmıştır. 2008 yılında Ki-Ka adlı Alman çocuk kanalında prömiyeri gerçekleşmiştir

bölümü gerçekçi olarak aktarılmaktadır, fakat filmde özellikle peri figürünün olduğu sahneler görsel efektlerle daha büyülü bir atmosfer olarak görselleştirilmiştir.

Filmde oyuncuların kameraya yönelik oynadığı gözlemlenmektedir. Sahneler tek bir kamera açısından kaydedilmiştir (Bk. Resim: 2. 11.).

Resim: 2. 11.
Zwerg Nase filminin çekimleri aşamasından bir görüntü.

Eserde oyuncuların kullandığı repliklere bakıldığında her figürün kendine ait bir anlatı üslubu olduğu göze çarpmaktadır. Örneğin eserde uşak çok daha resmi ve mesafeli bir dil kullanmaktadır:

Diener : „Kollege Oberküchenmeister seine Durchlaucht haben sich einen kleinen Scherz erlaubt „.

Mimi ise çok daha ironik ve samimi ifadelerle dile gelmektedir (Bk.Ek:2, 45. dk. 30.sn):

Mimi : „Halst du mich für dumm. Ich heiße auch nicht Schnabel. Zufällig ein langer Schnabel habe. Jetzt leg das Messer weg! Moment!“.

Eserin bütününe bakıldığında kullanılan ifadelerin, figürlerin yaşına sosyal statülerine, karakter özelliklerine, içinde bulundukları durumlara göre değişebildiği görülmektedir. Filmde yer alan birçok ifade anlaşılır olsa da, kimi zaman saray

halkının kullandığı resmi dil ve mutfak terimleri eserin anlaşılmasını zorlaştırmaktadır:

Jakob : „Man verteilt das Ei weis über die Torte. Ab in den offen und fertig ist das Johannisbergbaiser, auch Traublusskuchen genannt“.

(Bk. Ek: 2, 40.dk. 30. sn)

Eserde birçok öğretici söz yer almaktadır. Özellikle peri figürü bu sözleri sıkça tekrarlamakta bu da metne ders verici motifler kazandırmaktadır:

Kräuter Fee : „Lernen soll er dazu ist der hier. Wer hoch hinaus will, muss klein anfangen. Blitz, klein..

(Bk. Ek: 2, 7.dk. 30. sn.)

Kräuter Fee : „Ohne Fleiss kein Preis .Ruckzack nun richtet er sich zu seiner vollen grösser auf. Und zeigt Respekt vor den alten Meistern. Stauben. Söhnchen, stauben Söhnchen. Die Bilderrahmen. Hopzack!“

(Bk. Ek: 2, 8.dk, 42.sn)

Eserde üç ana anlatı ortamı bulunmaktadır. Bunlardan ilki Jakob ve ailesinin yaşadığı köy, ikincisi Peri'nin yaşadığı ev, üçüncüsü ise dükün yaşadığı saraydır (Bk. Resim:2. 12.). Bu üç ana ortamdan, saray ve köy oldukça masalsı bir dekorla görselleştirilmiştir. Perinin yaşadığı ev ise anlatı zamanının öğelerinden oldukça bağımsız objelerle görselleştirilmiştir. Periye ait ev aynı zamanda olağanüstü öğelerle daha büyüleyici bir hale getirilmiştir. Buna örnek olarak içinde aşçıların tutsak edildiği tablolar, camdan oluşan yer döşemeleri, kavanozda saklanan büyümlü parıltılar, yedi yıllık bir zaman dilimine ayarlanmış guguklu saat v.b. Eserde perinin yaşadığı ev olağanüstülüklerin yaşandığı bir dünya olarak görselleştirilmiştir. Saray ortamı her ne kadar perinin evi kadar olağanüstü objelerden oluşmasa da, sarayda da gerçekleşen bir takım olağanüstü olaylar vardır. Bir kazın dile gelmesi, bir ağacın etrafa ışık saçması v.b. Eserde her ne kadar fantastik eserlerde olduğu gibi gerçek ve

fantastik dünya arasında keskin çizgiler yoksa da, bu eserde özellikle perinin evi olağanüstü bir dünya olarak görselleştirilmiştir (Bk. Resim:2. 13).

Resim: 2. 12.

Zwerg Nase filminde, sarayın yemek odasında Wilhelmine ve Alois'in akşam yemeği sahnesinden bir görüntü.

Resim: 2. 13.

Zwerg Nase filminde Kräuterweis Fee'nin evinden bir görüntü.

Esere türü açısından bakıldığında, olağanüstü öge ve olaylar karşısında kahramanların ve seyircinin şüpheye ya da dehşete kapılmaması, her olağanüstünün olağan kabul edilmesi gibi durumlar eseri fantastik türden ayırmakta, olağanüstü anlatıya yaklaştırmaktadır.

Eserde herhangi bir anlatıcı yer almamaktadır. Anlatı yönetmenin gözünden kameranın bakış açısıyla aktarılmaktadır.

Eserde yer alan karakterler:

Eserde yer alan figürleri şu şekilde gruplamak mümkündür,

Köyde: Jakob, Hanne, Jakob'un babası

Perinin evinde: Baharat Perisi, tutsak aşçılar

Sarayda: Dük Alois, Nepomuk, Mimi, Uşak Pestolazzi, Aşçı Schorsch, Gräfin Wilhelmine

Jakob/ Zwerg Nase: Jakob²⁹ karakteri 10 yaşlarında bir erkek çocuğudur (Bk. Resim: 2. 14.). Jakob ailesinin tek çocuğudur. Ailesine yetiştirdikleri baharatları satmaları için yardımcı olur. Satış ve baharatları tanıma konusunda çok yeteneklidir. Jakob karakteri Baharat Perisi'nin kendisini tutsak etmesinin ardından Zwerg Nase³⁰ adlı oldukça çirkin ve büyük burunlu bir cüceye dönüşür (Bk. Resim: 2. 15.). Jakob bu çirkin bedende yaşamaya mahkûm olur. Jakob bu bedende yaşamaya devam ederken karakter özellikleri de değişir, çünkü bir çocuk olarak başladığı serüveni süresince aynı zamanda bir yetişkine dönüşmektedir. Eserin sonunda ise Jakob karakteri yetişkin bir delikanlı olarak görselleştirilmiştir³¹ (Bk. Resim: 2. 16.).

²⁹ Çocuk Jakob'u Justus Kammerer canlandırmaktadır.

³⁰ Filmde Zwerg Nase'yi Michael Markfort canlandırmaktadır.

³¹ Filmde yetişkin Jakob'u Daniel Roesner canlandırmaktadır.

Resim: 2. 14.

Zwerg Nase filminde, Jakob'un sihirli baharatı kokladığı anın bir görüntüsü.

Resim: 2.15.

Zwerg Nase karakterinin Zwerg Nase filminden bir görüntüsü.

Resim: 2.16.

Zwerg Nase filminde, Zwerg Nase'nin Jakob'a yeniden dönüştüğünde saraydan Mimi ile kaçarken bir görüntüsü.

Baharat Perisi/ Kräuterweis Fee: Bu karakter eserde iki ayrı dış görünüşte yer almaktadır. Baharat Perisi³², eserin başında daha yaşlı ve çirkin olarak görselleştirilmiştir (Bk. Resim:2. 17.). Bu karakter evinin dışında yaşlı ve çirkin bir kadinken, evinde daha genç ve güzel bir kadın haline dönüşmektedir (Bk. Resim: 2. 18.). Peri kişilik özellikleri bakımından, alışagelmış peri figürünün dışında bir görüntü ve davranış biçimine sahiptir. Peri figürü eserde oldukça iyi yemek yapabilen, kıskanç ve öğretmekten zevk alan bir karakter olarak yer almaktadır. Baharat Perisi kendini bir peri olarak tanıtmakta, fakat Jakob O'ndan bir cadı diye bahsetmektedir.

Resim: 2. 17.

Zwerg Nase filminde Kräuterweis Fee'nin Jakob ve annesinin baharat tezgâhında baharatları koklarken görüntüsü.

³² Filmde her iki görünüşteki Baharat Perisi/ Kräuterweis Fee'yi Mechthild Grossmann canlandırmaktadır.

Resim: 2. 18.

Zwerg Nase film setinde Kräuterweis Fee'nin genç hali

Jakob'un Annesi: Anne karakteri³³ 30'lu yaşlarında hayatını pazarda baharat satarak kazanan bir kadındır (Bk. Resim: 2. 19). Oğlu Jakob ve eşini çok sevmektedir.

Resim: 2. 19.

Zwerg Nase filminde, Zwerg Nase'nin başından geçenleri annesine anlatmaya çalıştığı sahneden bir görüntü.

³³ Filmde bu karakteri Edda Leesch canlandırmaktadır.

Jakob'un Babası: Hayatını ayakkabı yaparak kazanan, orta yaşlı bir erkektir³⁴. Baba, ailesine çok düşkündür.

Nepomuk: 12 yaşlarında bir erkek çocuktur, sarayda yamak olarak çalışmaktadır. Zwerg Nase/ Jakob'un arkadaşıdır. Nepomuk³⁵ oldukça yardımsever ve dost canlısı bir karakterdir.

Herzog Alois/ Dük Alois: Orta yaşlı, asil, gurmeliğiyle meşhur, alaycı kibirli bir erkek karakterdir. Dük³⁶, Gräfin Wilhelmine evlenmeyi çok istemektedir (Bk. Resim: 2. 20.).

Gräfin Wilhelmine: Genç ve güzel bir kadındır. Wilhelmine³⁷, yemekten iyi anlayan kaprisli bir karakterdir (Bk. Resim:2. 20.).

Resim: 2. 20

Zwerg Nase filminde, Wilhelmine'nin Alois'i ziyarete geliř sahnesinden bir görüntü.

Mimi: Eserde bir cadının kendisini büyülemesiyle bir kaza dönüşmüştür (Bk. Resim: 2. 21.). Babasının hazırladığı panzehiri içtiğinde genç ve güzel bir genç kıza dönüşür³⁸. Mimi akıllı, sevimli ve hazır cevaplı bir karakterdir. Zwerg Nase'nin masallardaki gibi genç ve yakışıklı bir delikanlıya dönüşeceğini hayal etmektedir.

³⁴ Filmde bu karakteri Johannes Silberschneider canlandırmaktadır.

³⁵ Filmde bu karakteri Peter Kanzler canlandırmaktadır.

³⁶ Filmde bu karakteri Markus Majowski canlandırmaktadır.

³⁷ Filmde bu karakteri Inga Busch canlandırmaktadır.

³⁸ Genç kız Mimi'yi Josefina Preuss canlandırmaktadır.

Resim: 2. 21.

Zwerg Nase filminde, Mimi ve Zwerg Nase'nin diyalog sahnelerinden bir görüntü.

Aşçı Schorsch: Sarayda 20 yıldır yemek yapan yaşlı bir ustadır.

Uşak Pestalozzi: Uzun yıllardır Dül Alois'in hizmetkârlığını yapan, hırslı kıskanç bir karakterdir.

3.2.2. İçerik İncelemesi

Der Zwerg Nase adlı görsel metin yalnızca bir kahramanın başından geçen olaylara odaklanmıştır.

Görsel metin, Jakob'un annesi ile taze baharatları satmak üzere pazara gitmeleriyle başlar. Her şeyin oldukça olağan görüldüğü bir anda, çirkin ve yaşlı bir kadın korkunç sesler³⁹ çıkararak Jakob ve annesine yaklaşır. Yaşlı kadın tezgâhta duran baharatlara tek tek dokunduğu için Jakob O'na kızar ve ikisi tartışmaya başlarlar. Jakob yaşlı kadını çok öfkelenmiştir. Yaşlı kadın baharatları satın alır, Jakob'dan kendisine aldıklarını taşıması için yardımcı olmasını ister. Eve ulaştıklarında yaşlı kadın Jakob'a bir tas çorba ikram etmek istediğini belirtir ve Jakob'u zorla içeri alır. Yaşlı kadın evine girdiğinde 40'lı yaşlarda bir kadına dönüşür ve aslında kendisinin baharat perisi olduğunu söyler. Jakob'a içinde sihirli bir baharatın olduğu çorbayı içirir. Jakob artık Baharat Perisi'nin tutsağı

³⁹ Cadıların çıkardığı ürkütücü naralara benzemektedir.

olmuştur. Peri yedi yıl boyunca Jakob'a yemek yapmanın inceliklerini öğretir. Bu arada Jakob, oradan nasıl kaçabileceğini araştırır, tablolara tutsak edilmiş aşçılara sorar ama oradan kaçmasının imkânsız olduğunu öğrenir. Bir gün Baharat Perisi evde yokken içtiği çorbadaki baharatı bir tablonun içinde bulur, tutsak edilmiş aşçılar o baharatı koklamaması için O'nu uyarırlar. Jakob tüm uyarılara rağmen baharatı koklar, hapşırır ve kendisini dışarıda bulur ve kurtulmanın mutluluğu ile ailesinin yaşadığı köye gider.

Jakob annesini pazarda bulur, annesine başından geçenleri anlatmak üzereyken annesi O'nu tanımaz. Jakob başından geçenleri annesine anlatmaya çalışsa da annesi O'nu dinlemez. Jakob babasına koşar, babası da Jakob'a bir yabancı gibi davranır. Jakob kendisini görmek için bir ayna bulur ve aynadaki görüntüsüne çok şaşırır, çünkü Jakob çok güzel bir çocuk olarak girdiği Baharat Perisi'nin evinden büyük burunlu bir cüce olarak çıkmıştır. Jakob'a daha sonra annesi inansa da babası O'nu görünüşünden dolayı aşağılayarak dükkânından kovar. Jakob ağlayarak oradan uzaklaşır.

Ertesi sabah uyandığında Nipemuk'la tanışır. Nipemuk Jakob'a bir aşçı olarak sarayda çalışabileceğini söyler ve O'nu saraya götürür. Sarayda yine dış görünüşünden ötürü aşağılanır, ama öyle güzel yemekler yapabilmektedir ki dük O'nu aşçı olarak işe alır, O'na 'Zwerg Nase'⁴⁰ adını takar. Hergün sarayda muhteşem yemekler yapan Jakob/ Zwerg Nase bir gün pişirmek üzere aldığı kazlardan birini kesmeye çalışırken, kaz konuşmaya başlar ve kendisini Mimi olarak tanıtır. Mimi genç bir kızken, bir peri O'nu büyülemiş ve kaza dönüştürmüştür. Zwerg Nase ve Mimi iyi dost olurlar. Mimi Zwerg Nase'ye eski haline dönüşebilmesi için Baharat Perisi'nin baharatını yeniden koklaması gerektiğini söyler. Jakob ve Mimi o baharatı dolunaylı bir gecede bulurlar. Zwerg Nase baharatı koklar ve genç ve güzel bir delikanlıya dönüşür, yeniden Jakob olur. Mimi ve Jakob saraydan kaçarlara.

⁴⁰ Zwerg Almandan Türkçeye cüce, Nase ise burun olarak çevrilir.

Jakob ve Mimi, Mimi'nin yaşadığı köye giderler. Mimi'nin babası Mimi'ye bir iksir içirir, Mimi de eski haline, genç bir kıza dönüşür. Jakob Mimi'yi de yanına alarak ailesinin yaşadığı köye döner. Annesi ve babası bu kez Jakob'u kabul ederler. Jakob ve Mimi bir lokanta açarlar orada enfes yemekler yaparak mutlu bir hayat sürerler.

Eserde yer alan başlıca motif güzellik ve çirkinlik kavramlarıdır. Görsel metinde oldukça çirkin betimlenen Zwerg Nase karakteri çirkinliğinden dolayı sürekli aşağılanır ve hor görülür. Zwerg Nase yemek yapma konusundaki başarısına rağmen saray halkı tarafından alay konusu haline gelir. Eserde alımlayıcı ile Zwerg Nase arasında bir özdeşim kurulması amaçlanmış, dış görünüş konusundaki ön yargıların ne denli boş olduğu vurgulanmıştır. Bu eserde özellikle çocuk izleyicilere herkesin duyguları olduğu, çirkin bir görünüme sahip olan insanların hayatta nasıl zorluklarla mücadele ettiği anlatılmaktadır. Ayrıca Mimi figürü dile geldiğinde hayvanların da hisleri olduğu konusu vurgulanmıştır. Eserde işlenen diğer motifler, peri figürünün sürekli dile getirdiği çalışmak ve öğrenmenin faydalarıdır.

3.2.3. Eserde Peri Figürü

Kräuterweis Fee/ Baharat Perisi alışagelmış 'iyilik perilerinden' oldukça farklı bir karakterdir. Eserin başında dile gelişi dış görünüş özellikleri bakımından bir cadıyı andırmaktadır. Anlatının ilerleyen sahnelerinde, Baharat Perisi kendi evinde oldukça farklı bir görünümde. Baharat Perisi'ni tipik perilerden ayıran özellikleri şunlardır:

- alışagelmış perilerin güzelliğinden yoksun olması,
- saldırgan tavırları,
- kıskanç ve ihtiraslı olması,
- insanları kendi ihtirasları sonucu tutsak etmesi,
- öfkeli olduğu insanları sihirle çirkinleştirme.

Bu eserde kurgunun ağırlık noktası peri figürü üzerindedir. Baharat Perisi bu eserde olağanüstü güçleriyle bir çocuğu tutsak etmiş, O’nu kaçtığında cezalandırmış ve çocuğun sıradan hayatını olağanüstü güçleriyle sıra dışı bir hayata çevirmiştir.

Baharat Perisi eserde şu olağanüstü güçlere sahiptir:

- Kendi dış görünüşünü değiştirebilmesi,
- Tutsaklarını yer döşemesine ya da tabloların içinde hapsedmesi,
- Baharatları kullanarak insanları büyüleyebilmesi,
- Cezalandırmak istediği insanların dış görünüşünü değiştirebilmesi,

Eserde Baharat Perisi, cadıya benzer özellikleriyle dikkat çekmektedir. Bu figür kendisini peri olarak tanıtmakta ve öyle görmektedir. Oysa Jakob ve ailesi O’ndan bir cadı olarak bahsetmektedir.

Eserde Jakob/ Zwerg Nase’nin başından geçen olaylar kurgunun iskeletini oluşturmaktadır. Başkahramanın başından geçen olayların olağandan olağanüstüne taşınmasındaki asıl işlev ise Baharat Perisi’ne aittir. Diğer bir söylemle, bu kurguda peri figürü eseri olağandan olağanüstüne taşımakta oldukça önemli bir işleve sahiptir. Eserde Baharat Perisi’nin diğer işlevleri şunlardır:

- Baharat Perisi her şeyin olağan olduğu sahneleri, olağanüstüne taşımayarak alımlayıcıda heyecan yaratmaktadır,
- Baharat Perisi başkahramanın yaşamında ve görünüşünde değişiklikler yaratarak başkahramanın hikâyesini anlatılmaya değer kılmaktadır,
- Baharat Perisi, verdiği öğütlerle öğrenmenin ve çalışmanın önemini vurgulamaktadır,
- Baharat Perisi, kendisini çirkin bularak aşağılayan başkahramanı aynı duruma düşürerek kendisiyle duygudaşlık kurulmasını sağlamaktadır,

- Baharat Perisi, gerçekleştirdiği büyülerle eserin masal türüne dâhil olmasını sağlamıştır.

Eserde Baharat Perisi, gerek dış görünüşü gerekse karakteristik özellikleriyle, bir karakterde hem cadı hem peri niteliklerini barındırmasıyla oldukça ilginç bir peri figürüdür. Peri figürü bu eserde kötülükler yapıyor olarak görünse de, eserin alt metninde peri figürü eylemleriyle örtük bir takım olumlu mesajlar vermektedir. Bunlardan en önemlisi de çirkin yaratılıştaki insanların hislerini anlamaya yardımcı olmasıdır. Bu noktada olumsuz bir figür olarak kabul edilebilecek Baharat Perisi olumsuzlukların fark edilebilmesi açısından önemli bir role sahiptir.

Özellikle Avrupa yazınında sıkça karşılaşılan kötü peri⁴¹ niteliklerini karakterinde barındıran Baharat Perisi, akıllarda yer eden ‘peri iyidir’ yargısını yeniden sorgulamaya sebep olmaktadır.

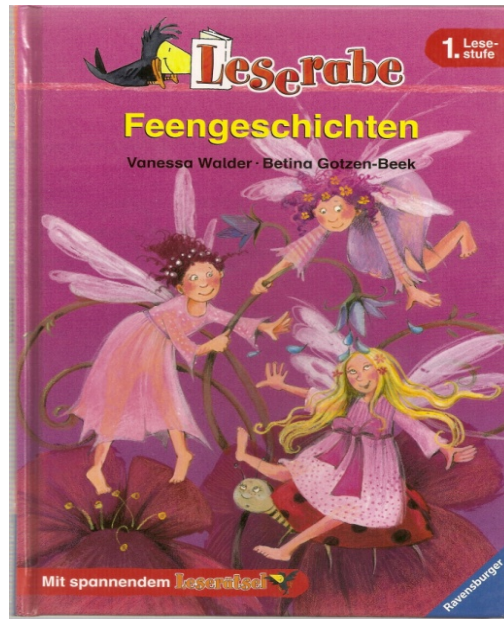
⁴¹ Fransız yazınında yer alan Fanferlusch adlı kötü peri gibi.

3.3. “Namen, los!”

Namen, los! adlı Alman Çocuk Yazını’na ait hikâye biçim ve içerik bakımından incelenecek, eserde yer alan peri figürünün olağanüstü güçleri ve kurguya yaptığı katkıları belirlenmeye çalışılacaktır.

3.3.1. Yapı ve Biçim İncelemeleri

3.3.1.1. Yapı İncelemesi

Resim: 2. 22.

Feengeschichten adlı kitabın kapağı

*Namen, los!*⁴² adlı öykü 42 sayfadan oluşan *Feengeschichten*/ Peri Hikâyeleri (Bk. Resim:2. 22.) adlı kitapta yer almaktadır. Kitabın dış kapağı oldukça dayanıklı, kalın kartondan yapılmıştır. Sayfalar ise yine dayanıklı kalın ve parlaktır. Kitabın

⁴² Wannessa Walder tarafından yazılmış, Betina Gotzen- Beek tarafından resimlenmiştir. Eser 2007 yılında, Leserabe serisinin Feengeschichte adlı kitapta basılmıştır. Leserabe serisi okumaya yeni başlayan çocuklar için hazırlanmış bir seridir. Bu seride yer alan Feengeschichten adlı kitap 1. Lese Stufe / Okuma Seviyesi 1 için hazırlanmıştır.

sayfaları aralandığında, oldukça parlak renklerde resimler göze çarpmaktadır. Her sayfada metin ve resimler bir arada kullanılmıştır. Metin ve resim dengesine bakıldığında ise resimlere metinden daha çok yer verildiği görülmektedir. Metinlerde seçilen büyük puntolarla okumaya yeni başlayan çocukların eseri kolayca okuyabilmesi amaçlanmıştır (Bk. Resim:2. 23.).

Resim: 2. 23.
(Walder, Gotzen- Beek, 2007: 33)

Feengeschichten adlı kitapta yer alan beş hikâyenin sonuncusu olan *Namen, los!*⁴³ Yedi sayfadan oluşmaktadır. Hikâyenin yer aldığı sayfalar kitapta bulunan diğer sayfalarla benzer özelliktedir. Hikâye küçük paragraflardan ve kısa cümlelerden oluşmaktadır. Metinde geniş zaman kipleri kullanılmıştır.

3.3.1.2. Biçim İncelemesi

Namen, los! Adlı hikâye öncelikle başlığıyla dikkat çekmektedir. Başlıkta yer alan ünlem işareti, alışagelmış hikâye isimlerinin dışında harekete yönelik bir çağrışım yapmaktadır. Hikâyenin başlığı, hikâye metninde yer alan harflerden daha

⁴³ Eserin tam metni Ek:3 'de yer almaktadır.

büyük ve koyu harflerle yazılmıştır. Harfler oldukça büyük ve kolay okunabilir boyutlardadır. Kelimeler okur kitlesine, okumaya başlayan çocukların kelime dağarcığına uygun olarak seçilmiştir. Cümleler kısa ve anlaşılırdır:

“Ich mache so was ständig”.

(Ek 3: s. 34)

Noktalama işaretleri sıkça kullanılmış, çocukların bu işaretleri doğru yerde kullanmayı öğrenmesi amaçlanmıştır. Eserde yer alan konuşma cümleleri tırnak işareti içerisinde belirtilmiştir:

“Zum Beispiel Aschenputtel”, sage ich”.

(Ek 3: s. 34)

Eserde kullanılan dil çocuk diline yakın, samimidir. Eserde yer alan kız çocuğu figürünün cümlelerinde yer alan alaycı tutum ve resimler esere ironik bir katkı sağlamaktadır. Öte yandan uyaklı cümleler esere şiirsel de bir hava katmaktadır:

*“In Märchen brauchen Mädchen andauernd gute Feen.”
“Märchen sind doof” sage ich”.*

(Ek 3: s.34)

Metinlerin arasında sıkça kullanılan resimler, hikâyenin görsel bir özeti şeklinde çocukların eseri anlamasını kolaylaştırır niteliktedir. Hikâyede anlatılan her hareket resimlerle görselliğe taşınmıştır böylece eserde resim ve metin özdeşliği sağlanmıştır. Resim renkleri pembe ve mor ağırlıktadır. Kitabın bütününde olduğu gibi özellikle kız çocuklarının hoşlanacağı renkler ve figürler yer almaktadır. Resimlerde peri figürünün sihir hareketleri pembe ve mor yıldızlarla sembolize edilmiştir (Bk. Resim:2. 24.)

Resim: 2. 24.
 (Walder, Gotzen- Beek, 2007: 35)

Eserde anlatıcı peri figürüdür. Olaylar onun başından geçmekte, geniş zaman kullanılarak olayların o an oluyor hissi verilmektedir.

Eserde yer alan karakterler:

Eserde iki figür yer almaktadır. Birisi anlatıcı rolünde Peri, diğeri de Valerie adlı kız çocuğudur.

Peri: figürü sarı uzun saçlı, pembe yanaklı, bir kelebeğinkine benzer şeffaf kanatlı resmedilmiştir. Peri boyutları itibariyle, eserdeki diğerkahramana oranla daha küçüktür. Resimlerin bütününe hâkim olan pembe ve mor renkler Peri'nin kıyafetlerinde de sıkça kullanılmıştır. Peri figürü çocuksu hatlara sahip, oldukça neşeli ve sevimli betimlenmiştir. Peri karakter özellikleri açısından her şeyi bilen, hareketli ve sevecendir (Bk. Resim: 2. 25.)

Valerie: 9- 10 yaşlarında bir kız çocuğu olarak resimlenmiştir. Peri'ye benzer özellikte hareketli, neşelidir. Kıyafetleri ise eserin bütününde olduğu gibi pembe ve mor renklerdedir (Bk. Resim:2. 26.). Valerie'nin saçları hikâyenin başında düz ve sarıdır. Kitabın sonraki sayfalarında saçları sihirle, kıvrırcık ve daha bakımlı bir görüntüye kavuşur.

Resim: 2.25.
(Walder, Gotzen- Beek, 2007: 37)

Valerie zuckt mit den Schultern,
während ich ihr Locken zaubere.

36

Resim: 2. 26.
(Walder, Gotzen- Beek 2007: 35)

3.3.2. İçerik İncelemesi

Hikâye Peri'nin akşam bir baloya katılacak olan Valerie'nin giyinmesine yardım etmesiyle başlamaktadır. Valerie o baloda bir prens bulabilmek için güzel görünmek ister. Peri masallarda genç kızların iyi perilere ihtiyaç duyduğunu fakat

masalları aptalca bulduğunu belirtirken bir yandan da sihirli değneğiyle Valerie'nin isteklerini yerine getirmeye çalışmaktadır. Peri masallarda iyilik perilerinin ne denli önemli olduğunu, Sindrella masalında asıl rolün iyilik perisine ait olduğunu belirtmektedir. Bu arada Valerie iyilik perilerinin harika olduğunu ve baloya gidebilmek için iki de ata ihtiyaç duyduğunu belirtir. Peri mutlulukla Valerie'nin bu isteğini de yerine getirir. Valerie Peri'ye Sindrella masalındaki perilerin adlarının ne olduğunu sorar, fakat Peri hiç birinin adını bilmemektedir. Valerie bu kez Uyuyan Güzel masalındaki perilerin adını merak eder, fakat Peri onların adlarını da bilemez çünkü onların isimleri yoktur. Peri bu durumu şu şekilde açıklar: Uyuyan güzel evlenir evlenmez masal sona erdiği için on üç peri isimsiz kalmıştır. Valerie Peri'nin yardımcılarıyla baloya gitmek için hazır olmuştur, at arabasına binip yola koyulurken Peri'ye teşekkür eder. Peri Valerie'nin kendisine bir isim vermediğini fark eder, telaşla arkasından kendisine bir isim vermesi için seslenir, fakat Valerie O'nu duymaz, Peri isimsiz kalır.

Eserde özellikle peri masalları üzerinde durularak, aslında masallarda çok önemli bir role sahip olan perilerin isimleri dahi olmadığı vurgulanmaktadır. Bu durum bir iyilik perisinin dilinden anlatılmış, aslında her konuda başkahramana yardımcı olan perilerin kurgularda ne kadar silik kaldığı konusunda okuyucuların düşünmesi amaçlanmıştır. Eser masalsı motiflerle süslenmiştir, baloya hazırlanan genç kız, at arabası v.b. Kurguda Sindrella'nın durumu, yeni bir karaktere yansıtılarak yeni bir masal durumu yaratılmıştır. Eser masalsı öğelerle masallardaki perileri sorgulamaktadır.

Eserin geçtiği zaman ve mekân tam olarak belirtilmemiştir. Olayların günümüzde gerçekleştiğine dair bir ipucu bulunmamaktadır. Bu da eseri masalsı bir anlatıya dönüştürmüştür. Eserde başkahraman Peri'dir, fakat Peri yaptığı tüm iyiliklere karşın yine isimsiz kalmıştır. Eserde buna dair örneklemelerle tüm perilerin isimsiz kaldığına dair serzeniş söz konusudur.

3.3.3. Eserde Peri Figürü

Peri, bu kurguda alışagelmış masal perilerine, eylemleriyle çok benzemektedir. Fakat yaptığı sorgulamalarla tipik perilerden farklı bir peri motifi yaratmıştır. Masallarda her zaman başkahramana yardım eden peri yardımcı figürü bu eserde başkahraman olmuş, kendi sorunlarına ve diğer perilerin sorunlarına eğilmiştir. Tipik peri özellikleri açısından Peri yine kahramana şu olağanüstü güçlerle yardımcı olmuştur:

- sihirle Valerie'yi giydirmiştir,
- sihirle Valerie'nin saçlarını süslemiştir,
- sihirle Valerie'ye bir araba hazırlamıştır,
- sihirle Uyuyan Güzel masalındaki on üç periyi Valerie'ye göstermiştir,
- Peri sihirle uçabilmektedir.

Peri figürü bu eserde şu işlevlere sahiptir:

- Masallarda yer alan tipik motifleri belirginleştirmiştir,
- Eseri tipik masal boyutundan çıkarıp, yaptığı sorgulamalarla okuyucunun dikkatini perilerin durumuna çekmiştir,
- Diğer kahramana sihirle yardımcı olarak, onun sorunun çözmüştür,
- Peri figürü dış görünüşüyle eserde oldukça estetik görünüme sahiptir, dolayısıyla estetik bir işlevi de vardır.

Bu eserde peri figürü kullanılarak, iyilik yapan peri figürlerinin de yardıma ihtiyacı olabileceği, başkahramana karşılıksız iyilik yapan perilerinin nasıl görmezden gelindiğine dair esprili motifler kazandırılmıştır. Peri figürüyle çocuk okuyucuların bu konuda sorgulama yapması ve kendilerine iyilik yapanlara karşı daha nazik ve duyarlı olmaları gerektiği örtük bir biçimde vurgulanmıştır.

3.4. Üç Sihirli Öpücük

Üç Sihirli Öpücük adlı hikâye biçim ve içerik bakımından incelenecek, eserde yer alan peri figürünün olağanüstü güçleri ve kurguya yaptığı katkıları belirlenmeye çalışılacaktır.

3.4.1. Yapı ve Biçim İncelemeleri

3.4.1.1. Yapı İncelemesi

Resim: 2. 27
Üç Sihirli Öpücük adlı kitabın kapağı

*Üç Sihirli Öpücük*⁴⁴ adlı hikâye 16 sayfadan oluşan bir kitapta⁴⁵ yayımlanmıştır. Kitabın dış kapağı karton ciltten, sayfalar ise beyaz kâğıttan

⁴⁴ Aytül Akal tarafından yazılmış, Esin şahin tarafından resimlenmiştir. Eserin 1998’de ilk basımı, 2006’da üçüncü basımı yapılmıştır. Uçanbalık Yayıncılık tarafından yayımlanan eser, Aytül Akal’ın Peri Masalları dizisine ait üçüncü kitaptır.

⁴⁵ Eserin tam metni Ek: 4’de yer almaktadır.

oluşmaktadır (Bk. Resim: 2. 27.)Sayfalarda büyük puntolar kullanılarak çocukların kolay okuyabilmesi amaçlanmıştır. Sayfa düzenine bakıldığında ise resimli bir sayfayı metnin bulunduğu sayfa takip etmektedir. Metnin bulunduğu sayfalarda sıkça boşluklar yer almıştır. Hikâye tek bir bölümden oluşmaktadır. Diyalog bölümleri için ayrı paragraflar oluşturulmuştur. Eserde anlatı zamanı olarak rivayet kipi kullanılmıştır. Hikâye masalsı bir dille aktarılmıştır.

3.4.1.2. Biçim İncelemesi

Kitabın sayfalarına bakıldığında, puntoların oldukça büyük seçildiği görülmektedir. Yazı karakteri çocuklar tarafından kolay okunabilir niteliktedir (Bkz. Resim: 2. 28).

Evet... Evet, işte!.. Anneleri şöyle bir esnemiş, biraz da gerinmiş, sonra, "Hay allah, iş yaparken uyuya kalmışım çocuklar," demiş tatlı tatlı.

Çocuklar birbirlerine bakıp gülümsemişler. Yorgun Anneler Perisi'nden annelerine söz edip etmemeyi aralarında konuşup anlaşarak karar vereceklermiş.

16

Resim: 2. 28.
(Akal, Şahin, 2006: 16)

Hikâye çocuklar tarafından kolay anlaşılabilmesi için kısa ve anlaşılır cümlelerle aktarılmıştır. Sözcükler çocukların anlayabileceği şekilde seçilmiştir:

"Küçük kardeş, annesinin yanağına ikinci öpücüğü kondurmuş. Ama o da ne! Annesinde hala hiçbir değişiklik yokmuş!"

(Ek 4: s.15)

Hikâyenin tamamına yakın bölümü diyalogların yazar tarafından aktarılmasından oluşmaktadır. Eser kahramanlarının sözleri tırnak içerisinde gösterilmiştir:

*“İşte bak, beni de sevmiyormuş gördün mü?” demiş küçük kardeş ağlayarak.”
Annemiz ikimizi de sevmiyor”.*

(Ek 4: s. 15)

Eserin görsel unsurlarına bakıldığında, hikâyeye uygun olarak resimlenmiş renkli çizimler göze çarpmaktadır. Metin ve resim boyutlarının dengeli biçimde sayfalara dağıtılmıştır. Eserin kahramanları oldukça yumuşak hatlarla resmedilmiştir.

Hikâyenin anlatıcı rolünü yazar üstlenmiş, olaylara müdahale etmeyerek pasif ve doğal bir anlatım yolu tercih etmiştir. Anlatıcı olarak yazar, rivayet kipini kullanarak kurguyu masal olarak aktarmayı tercih etmiştir. Yazar anlatımına kendi görüş ve hislerini katmamış gözlemci perspektifiyle hikâyeyi anlatmıştır:

“Anne küçüğü sevse, büyüğü küser, büyüğe tatlı bir söz söyleyecek olsa, küçüğü somurturmuş. Anne ne yapacağını şaşırırılmış”.

(Ek 4: s, 5)

Eserde yer alan karakterler:

Çocuklar: Kız olan çocuk kıvrıcık sarı uzun saçlı, oldukça temiz giyimli sevimli betimlenmiştir. Erkek kardeş ise sarı kısa saçlı yine temiz ve düzgün giyimli bir erkek çocuğudur. İki kardeş de karakter olarak inatçı ve kıskanç olarak betimlenmiştir. Çocuklar eserde oldukça aktif iki başkahramanırlar. Resimlerde genellikle iki kardeşin tartıştığı ve birbirlerine bağırdıkları anlar bulunmaktadır (Bk. Resim: 2. 29.). Eserin diğer kahramanlarının sevecenliğinin aksine çocuklar gergin ve hoşnutsuz iki çocuk olarak anlatılmıştır.

Resim: 2. 29.
(Akal, Şahin, 2006: 10)

Çocukların annesi: ise çocuklara benzer şekilde sarı saçlı resimlenmiştir. Resimlerde anne figürü her ne kadar bakımlı ve temiz resmedilse de, anne sıklıkla yüzünde yorgun bir ifadeyle betimlenmiştir. Anne karakter özellikleri bakımından, hoş görülü, sabırlı ve oldukça sevecendir (Bk. Resim: 2. 30.).

Yorgun Anne Perisi: çocuksu bir yüze ve vücut yapısına sahip, kelebeğe benzer kanatları, elinde sihirli değneğiyle betimlenmiştir. Ayrıca kafasındaki koni biçimindeki şapkası, pembe elbisesi ve çıplak ayaklarıyla oldukça sevimli bir görünüşte resimlenmiştir. Peri, karakteri bakımından oldukça güler yüzlü ve sevecendir. Her ne kadar Yorgun Anne Perisi yan figür olsa da, olayları değiştirebilme gücüyle hikâyede oldukça etkin bir role sahiptir (Bk. Resim: 2. 31.).

Resim: 2. 30.
(Akal, Şahin, 2006: 4)

Resim: 2. 31.
(Akal, Şahin 2006: 6)

3.4.2. İçerik İncelemesi

Hikâye çocukların tartışma sahnesiyle açılmaktadır. Yazar iki kardeşin kavga seslerinin kendisine kadar ulaştığını belirterek, anlatımına *bir varmış bir yokmuş diye* başlamaktadır. Sürekli annelerinin sevgisi ve ilgisi konusunda tartışan çocuklar yine bir gün aynı konuda birbirlerine bağırırken bir peri çıkagelir ve kendisini Yorgun Anne Perisi olarak tanıtır. Peri çocukların annesini sihirli değneğiyle heykele dönüştürür. Peri, annelerini yeniden canlı görmek isteyen çocuklara bir şart koyar; eğer anne bir saat içinde en sevdiği çocuğu tarafından öpülmezse, sonsuza dek taş olarak kalacaktır. Çocuklar çok şaşırır ve korkar çünkü annelerine yeniden kavuşabilmek için Peri onlara yalnızca bir saatleri olduğunu hatırlatarak ortadan kaybolur. Çocuklar kendi aralarında hangisini annelerinin daha çok sevdiği konusunda tartışmaya başlarlar, o kadar çok tartışırlar ki bir saatin dolmak üzere olduğunu ancak saate baktıklarında fark ederler. Hemen kız kardeş annesini öper fakat annesi hala heykel gibidir. Bu kez erkek kardeş öper fakat annesinde hiçbir değişiklik olmadığını fark eder. Sonunda ikisi birden annelerini öperler ve anneleri eski haline döner. Anneleri uyuyakaldığını düşünerek esner. Çocuklar aralarında kimin daha çok sevildiği konusunda tartışmaktan vazgeçerler(Bk. Resim: 2. 32.).

Resim: 2.32.
(Akal, Şahin, 2006: 14)

Hikâye tümüyle evde geçmektedir. Resimlere ve kıyafetlere bakıldığında günümüzde ya da günümüze yakın bir dönemde yaşandığı anlaşılmaktadır. Eserde kardeşler arası kıskançlık konusu ana motif olarak ele alınmıştır. Yazar bu hikâyeyle çocukların anneleri tarafından eşit derecede sevildiği konusuna değinerek, çocukların bu konuda tartışmalarının yersiz olduğunu örtük bir öğreticilik yoluyla anlatmıştır. Hikâyenin anlatımında seçilen kelimeler, diyaloglarda yer verilen ifadeler tamamen çocuk dilinden seçilmiş bu da, okuyucu çocuğun eşgüdüm sağlamasına olanak vermiştir.

3.4.3. Eserde Peri Figürü

Yorgun Anneler Perisi⁴⁶ başkahramanların sıklıkla yaptığı tartışma anında ortaya çıkmıştır. Peri olağanüstü bir güç olması sonucu kurguda aniden belirivermiştir. Çocukların annesini elindeki sihirli değnekle bir heykele dönüştürmüştür.

Yorulan annenin yardımına koşan Peri, çocukları şaşırtıp korkutmuştur. Annelerinin buz gibi bir taşa dönüştüğünü anlayan çocuklar, annelerinin sıcaklığını Peri'den geri istemişlerdir.

Peri çocukların istekleri karşısında çaresiz olduğunu belirterek sorunun çözümünü çocuklara bırakmıştır.

Peri'nin gösterdiği çözüm yolu aslında çocukların arasındaki kıskançlık konusuna da çözüm getirecek bir yol olarak seçilmiştir. Annelerinin hangisini daha çok sevdiği konusunda sürekli tartışan çocukların, böylece annelerinin kimi daha çok sevdiğini de anlamış olmaları amaçlanmıştır. Eserde Peri'nin dile gelişi oldukça az olsa da Peri ilerideki sayfalarda resimlerle betimlenmiştir. Çocukların annelerini öpme ve annelerinin yeniden canlanması anında Peri seyirci konumunda eserde yer

⁴⁶ Peri, adı yönüyle de dikkat çekicidir, periler genellikle kendilerinin görevleriyle bağdaşan isimler taşırlar.

almaya devam etmiştir. Çocukların tartışma anında üzgün mimiklerle resimlenen Peri, çocukların doğru yolu bulduğu anda mutlu bir yüz ifadesiyle resimlenmiştir.

Peri olağanüstü güçleri bakımından eserde şu özelliklerle yer almıştır:

- Yer değiştirebilmesi, aniden belirip aniden ortadan kaybolması,
- Görünmez olabilmesi, çocukların kendisini görmemesi fakat O'nun çocukları seyredebilmesi,
- Sihir gücüyle anneyi heykele dönüştürmesi.

Perinin bu olağanüstü güçleri sayesinde kurguya masalsı birçok özellik katılmıştır. Peri'nin çocuklara üç öpücük hakkı ve bir saatlik süre tanınması tipik masalsı motiflerdendir. Bu motifler eserin ilk cümlesi olan; “Bir varmış, bir yokmuş” ifadesiyle birleşerek eseri masal türüne taşımıştır. Peri figürü adıyla da tipik masalsı bir motiftir, perinin yorgun anneler yardımcı olmak için var olduğu vurgulanmıştır. Peri figürünün annenin yardımına koşması masallarda yer alan iyilik perilerinin en önemli özelliklerinden biri olmuştur. Bu yönüyle peri figürü eserde olumlu bir olağanüstü güç olarak yer almış, çocuklara yol gösterici bir tutum sergilemiştir. Ayrıca peri figürü kurguyu düğümlerken sihir kullanmış fakat çözümü çocukların uzlaşmasıyla sağlamıştır.

Eserde peri figürünün işlevleri:

- Perinin hikâyeye katılmasıyla kurguyu masala yakınlaştırmıştır,
- Peri sorun noktasında ortaya çıkarak, sorunu çözme konusunda rol oynamıştır,
- Peri eser kahramanlarına bir ders verici bir tutum sergilemiştir,
- Peri sorunun çözümünü kahramanlara bırakarak, öğretici olmuştur.

Bu incelemeye göre Türk çocuk yazınından seçilen yazılı metinde yer alan peri figürü, Alman yazınına ait peri masallarındaki perilere oldukça benzer niteliktedir. Eserdeki peri figürü ve kurguya kattığı özellikler tipik peri masalları

motifleridir. Eserde peri figürü yalnızca sihri, kurguyu düğümlemek için kullanmış, çözümü eserdeki kahramanlardan beklemiştir.

4. OLAĞANÜSTÜ GÜÇLER, FANTASTİK YAZIN VE ÇOCUK

Bu bölümde öncelikle okuma ediminin toplumsallaşmasında çocukların ve çocuk yazınının rolü irdelenecektir. Fantastik ve olağanüstü güçler içeren metinlere, çocukların okuma zevki, imgelemi ve estetik algıları bakımından değinilecektir. Ayrıca çocuğa yönelik fantastik yazın ve olağanüstü öğeler içeren metinlerin çocuklara göreliği tartışılacaktır.

4.1. Çocuk ve Okumanın Toplumsallaşması

Okuma alışkanlığı konusunda Türkiye 35 ülke sıralamasında 28. sıradadır (Bk. Martin, 2004: 21)¹. Buna göre Türkiye’de okuma eyleminin toplumsal bir alışkanlık olmadığı söylenebilir. Okuma ediminin alışkanlık düzeyine ve toplumun bütününe ulaşmasındaki en önemli etken bu edimin küçük yaşta benimsenmesidir. Öte yandan okumanın zorunluluktan çok haz verici bir eylem olarak görülmesi ve gösterilmesi okuma alışkanlığının kazanılmasında önemli bir adımdır.

Okumanın toplumun yaygın bir alışkanlığı olabilmesi, bireylerin okuma alışkanlığını çocukluk yaşlarda kazanmış ve bu alışkanlığını sürdürebiliyor olmasına bağlıdır. Bu bağlamda aile daima okumanın toplumsallaşmasında başlıca etkenlerden biri olarak sunulmaktadır (Bk. Groeben, 2004: 17). “Okuma edimi küçük yaşlarda edinilir. Aile başta olmak üzere, yakın çevre okul gibi bir su halkası şeklinde giderek büyüyen bir bağlamda düşünülmelidir bu (Asutay 2007: 45)”. O halde okumanın toplumun her düzeyine yayılmış bir alışkanlığa dönüşmesinde okuyan ailelerin ve onların çocuklarının katkısı büyüktür. Buna göre çocukların alımladığı metinlerin de bu alışkanlığa katkı sağlar nitelikte

¹ Bk. PIRLS International Achievement in the Processes of Reading Comprehension Results from PIRLS 2001 in 35 Countries

olması da çocuk yazının görevlerinden biridir. Çocuk ve gençlik yazını okumaya geçişte ilk adımdır, diğer bir deyişle çocukların yetişkin birer birey olduğunda okuyacakları metinlere bir geçiş işlevi üstlenmektedir (Bk. Abraham, 1998: 94).

Çocuğun okuma alışkanlığı kazanmasında oldukça etkili olan yazılı eserlerin çocukların okuma zevkini arttırır düzeyde olması, salt bilgi vermek yerine çocukların hayal dünyalarını, estetik algılarını geliştirmelerini, sorgulamalarını, düşünmelerini, özdeşim kurmalarını, ruhsal gelişimlerini sağlar nitelikte olması oldukça önemlidir. Şirin her çocuğun okuma alışkanlığını kazanabilmesini okuma ediminin öğretilmesine bağlamaktadır (Şirin, 2007: 108). Asutay ise bu alışkanlığın çocuklara kazandırılmasında, okuma ediminin çocuklara sevdirelmesine bağlayarak bu konuda ailelerin de rolü olduğuna dikkat çekmektedir (Asutay, 2007: 54) .Bu noktada çocuk ve gençlik yazınının çift hedef kitleli bir yazın² olduğun belirtmek gerekir. Buna göre çocuk yazını eserlerinin seçimi yalnızca çocuğa değil, aynı zamanda ebeveyn, öğretmen ve çevreye bağlıdır. Neydim ise bu konudaki deneyimlerini şu şekilde aktarmış ve dayatılan bir takım yazın eserlerinin çocuklar tarafından benimsenmediğini vurgulamıştır:

“Çocuk kitabı eline almakta ve seçim hakkını kullanmaktadır. Seçme kültürü ve bilgisine henüz yeterince sahip olmasa da bu süreç onun deneysel olarak gelişmesine de katkı sağlayacaktır[.] Kendileriyle görüştüğüm bir çok edebiyat öğretmeni çocuklara önerdikleri kitapları, onlara okutamadıklarından yakınmaktadır. Bu her ne kadar bir karşı koyma olarak algılansa da, çocukların önerilen kitaplardan keyif alamadıklarını belirtmeleri onların, seçme hakkını kullandığını göstermektedir”.

(Neydim, 2003: 71)

Buna göre öğretmen, ebeveyn ve çevre yazın eserleri konusunda dayatmacı olmak yerine, yol gösterici olabilmelidir. Bu yol göstericiliğin sağlanabilmesi için de çocuğun çevresindekilerin de birer okur olması

² Çocuk yazınının resmi hedef kitlesi olan çocukların dışında, bir de gayri resmi hedef kitle olan yetişkinler söz konusudur. Yetişkinler çocuk ve çocuk kitapları arasında paylaşım, araç ve seçici işlevi görmektedir. Bu anlamda yetişkinler; ebeveyn, öğretmen, pedagog, kütüphaneci ve yazın eleştirmenleridir. Bu nedenle çocuk yazını metinleri çocukların beklentilerinin dışında bir de seçici, araç ve paylaşım işlevi gören yetişkinlerine de cevap vermelidir (Ewers 1990: 15-24)”.

gerekmektedir. Diğer bir deyişle çocuğun eser seçiminde etkili olan bireylerin çocuk yazını ürünleri hakkında bilgi sahibi olarak dayatma yerine, yol göstermesi gerekmektedir. Asutay çocuk ve gençlerin okumayı alışkanlık haline getirmesinde çocuk ve gençlere okumayı sevdirmenin, seçimi büyük ölçüde onlara bırakmanın daha doğru olacağını vurgular:

“Unutulmaması gereken bir nokta da okumayı sevmek ve sevdirmektir. Okumaktan zevk alma ilkesi göz önünde bulundurulmalıdır[...] Çocuk ve gençler her şeyden önce, sevdiği, hoşlandığı kitapları okumalıdır. Bu bağlamda kitap seçimi daha çok, çocuk ve gençlerin kendileri tarafından yapılmalıdır. Ama çocuk ve gençlerin birer okur olmalarını beklerken, her şeyden önce ana babaların okumaları gerekmektedir. Bu anlamda çocuk gençlik yazını yalnızca bir eğitim aracı olarak görülmemeli, tersine keyif almak için okunan kitaplar olarak anlaşılmalıdır”.

(Asutay, 2007: 54- 55)

Çocuk yazınının, okuma ediminin toplumun her alanına yayılmasında büyük ölçüde etkisi vardır. Çocukların zevkle ve kendi seçimleriyle edineceği yazınsal eserlerin başında olağanüstü güçler içeren metinler ve fantastik yazın eserleri bulunmaktadır. Bu nedenle fantastik çocuk yazınının çocukların okuma edimi açısından tartışmakta yarar vardır.

4.1.1. Çocuklarda Okuma Zevki Ve Fantastik Yazın

Çocukları eğlendiren yazılı ve görsel metinlerin başında, olağanüstü öğeler içeren metinler ve fantastik kurgulu metinler gelmektedir. Kaufmann, fantastik yazın ve okuma alışkanlığı ilişkisini şu şekilde ifade etmektedir:

“Çocuk ve gençlerin çoğunluğu okuma zevkinin büyümesine kapılmaktadır, ama fantastik kitapla. Bu da bize yazınsal kurgusallık bağlamında farklı gerçekliğe sahip hikâyelerin de bir ihtiyaç olduğunu gösteriyor. Günlük hayattaki zorluklarla başa çıkabilmek adına büyümekte olanlar garip ve olağanüstülerle yaşamının bir ödül olduğunu ve bunları okuma zahmetine değdiğini düşünüyorlar. Çocuk ve gençler fantastik kitapla ulaşamayan yerlere ulaşarak, hayal dünyalarına besin alıyorlar. Bu gerçeklerle kendi içsel durumlarını,

arzularını, düşüncelerini yer değiştiriyorlar. Ama bunları yaparken okuma alışkanlığını çoktan kazanmış oluyorlar”.

(Kaufmann, 2007: 15)

Fantastik yazının çocuklar tarafından neden sevilerek alınıldığına dair Neydim şu açıklamayı yapmaktadır:

“Fantastik edebiyat metinleri çocuklarla daha iyi iletişim kurarlar. Gerçek düzlemde onları rahatsız eden ve yüz yüze gelmekten kaçındıkları sorunlarla gerçek üstü düzlemde daha kolay karşılaşabilirler ve hesaplaşabilirler. Psikologlar çocukların sorunlarını daha kolay anlayabilmek için onlarla oyun oynarlar. Oyun, çocuğun gerçeküstü düzlemidir. Bu düzlemde sorunlarını daha kolay ortaya koyar. Bu sorunlarını sembolere yükledikleri anlamlarla ifade eder. Psikolog, bu anlam yüklerindeki şifreyi çözer ve sorunu belirler. Edebiyatçı da yaşamın gerçekleriyle çocuğu gerçeküstü bir düzlemde karşılaştırır ve iletişim kurmasını sağlar. Bu süreç aynı zamanda eğlencelidir ve macera yüklüdür. Çocuğu içine çeker ve sürükleyip götürür”.

(Neydim, 2003: 174)

Fantastik yazın, içerdiği fantastik kahraman ve hayali durumlarla kurgusal metinlerdir. Fantastik yazın metinleri, geleneksel masal öğeleri, mitolojik öğeleri de içine alan alışagelmış gerçekçilikten uzak kurgulamalardır. Fantastikte özellikle büyü ve büyülü öğelerle yaratılan gerçek ve gerçek dışı dünyanın bağı kurulur. Fantastik yazının, gerçek dışı dünyalara yolculuk, iki dünya arasındaki sınırlar, rüyalar veya düşler dünyasında neler olup bittiği gibi hayali dünyaların sorgulanmasını sağlayacak kurguları vardır.

Fantastik Yazının Çocuğa Göreliliği Tartışması:

Fantastik yazının çocuklara göreliliği günümüzde oldukça sık tartışılan bir konudur. Özellikle sihir ve büyü gibi masalsı öğeler içeren görsel metinler eleştiri konusu halinde gelmiştir.

Fantastik çocuk yazını, çocukları ben- merkezci bir tutuma ittiği gerekçesiyle de eleştiri konusu olmuştur (Tabbert, 2005: 197). Özellikle Pippi Langstrumpf Türkiye’deki adıyla Pipi Uzunçorap gibi çocukları bencillığe iten, kötü alışkanlıkların kazanılmasında bir etken olarak görülmüştür. Ayrıca fantastik

yazın metinlerinin çocukları gerçeklikten uzaklaştırdığı konusunda da bir takım görüşler öne sürülmektedir. Bu konuya karşılık Dilidüzgün çocuklara yönelik fantastiğin şu işlevlerini dile getirmektedir:

“Çocuk gerçeğiyle bütünüyle koşturarak kurulan bu dünya ya da fantastik yazın ürünleri, çocukta korku uyandırmaktan öte, ona masalsı olayların gerçekleştiği, düşlerin ve mucizelerin olduğu bir dünyaya girebilmesine olanak sağlar. Çocuk, böylece bilincinde olmadan; örneğin, mantıklı olan ile mantıksız olanı, düş ile gerçek olanı ayırt edebilme, aynı zamanda bu iki karşıt uç arasında bağlantılar kurma olanağını elde etmektedir. Bu yönüyle fantastik yazın, çocuğun gerçeklerden kopmasını değil gerçeklerle yüzleşmesini kolaylaştıran, korkularını yenmesini öğreten bir işleve sahiptir”.

(Dilidüzgün, 1996: 49)

Fantastik yazın öğeleri içeriğinde barındırdığı karakterlerle de eleştiri konusu olmuştur. Çirkin görümlü yaratıklar, sevimsiz kahramanların çocukların ruhsal gelişimini etkileyebileceği varsayımları fantastik yazına mesafeli bir duruş benimsenmesine neden olmuştur (Bk. Tabbert, 2005: 196) .

Fantastik yazın her ne kadar çocukların ruhsal gelişimine zararlı etkiler yapabilecek bir yazın türü olarak görülse de, bu yazından çocukların hayal gücüne katkı sağlar nitelikte olduğuna dair çıkarım yapanlar da vardır. Özellikle Almanya’da fantastik yazından drama, yazın eğitimi, çocukların okuma alışkanlığı kazandırma konusunda yararlanılmaktadır (Bk. Tabbert 2005: 197). Fantastik yazın ve öğeleri düş kurma ve bu düşsel deneyimleri rol oynama etkinlikleriyle de kullanılmaktadır.

Fantastik yazın ve olağanüstü öğeler içeren metinlerin Türkiye’de sıkça eleştirilmesinde son 10 yılda, popüler kültür metinleri olarak ekranlarda dizi halinde yayınlanmasının etkisi büyüktür. Televizyon ekranlarında, çocukların sıkça alımladığı olağanüstü güçler içeren dizilerde yer alan çocuğa göre olmayan sahneler fantastik yazının da bu görüşler doğrultusunda hedef haline gelmesine neden olmuştur. Oysa çocuklar ve gençlere yönelik hazırlanmış bu görsel metinlerin birçoğu fantastik değildir. Bunlara olağanüstü güçler içeren kurgular

demek daha yerinde olacaktır. Çünkü fantastik Todorov’a göre üç şartla meydana gelmektedir.

Todorov’un belirlediği 3 fantastik koşulu ve çocuk alımlayıcı:

- **Okuyucunun gerçeklik konusunda şüpheyne düşmesi,**
Çocuklar fantastik metinlerde yaşadıkları şüpheyne, alımladıkları metin hakkında sorgulama fırsatı bulurlar. Ayrıca bu şüphe hali çocuğu alımladığı metinde yer alan öğelere karşı bilinç geliştirir.
- **Eserde herhangi bir kahramanın şüpheyne düşmesi,** çocuğun kendisi şüphe duymasa bile kahramanın şüphesi sayesinde hayali dünya hakkında sorgulama yapmasına neden olur.
- **Metnin şiirselliğe ve alegoriye kapalı olması,** çocukların metinde yer alan düz anlamdaki öğeler sayesinde çocuk metni olduğu gibi alımlar. Alegoriyi anlamaya çalışmak yerine figürlerin davranışları hakkında fikir yürütür.

Buna göre popüler kültür metinlerinden alımlanan tüm metinlerin fantastik olmadığı görölmektedir. Fantastik yazının eleştirisi yapılırken bunları da göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Dolayısı ile fantastik yazın hakkında bilgi sahibi olmak eleştiri hedefi haline gelen fantastik yazını tanımakta fayda vardır (Bk. Bölüm 1.).

Fantastik çocuk yazınının önemli işlevlerinden biri de çocukların düş gücüne katkı sağlayabilmesidir. Dilidüzgün fantastik yazın metinlerinin çocukların düş dünyasına hitap ederken aynı zamanda da öğretici ve bilinç sağlayıcı olabileceğini ifade eder (Dilidüzgün, 1996: 61). Ayrıca Dilidüzgün otoriter yazın eğitiminin fantastik çocuk kitaplarıyla değişebileceğini belirtir:

“[...] fantastik çocuk kitaplarından yararlanarak çocuklara, en azından kendi sorunlarını görebilecekleri kitaplarla hem okuma alışkanlığı kazandırmak, hem de onlara bağımsız düşünebilmenin yolunu açıp, özgür bir birey olarak yetiştirme olanağı sağlayacak bu türün önemli yapıtlarını göz önüne sermektir. Böyle kitapları eğitim programlarına aktarabildiğimiz ya da serbest zamanlarında

çocuklara böyle kitaplar okuma olanağı verdiğimiz oranda daha bilinçli ve eleştirel olarak düşünen çocuklar yetiştirebileceğiz”.

(Dilidüzgün, 1996: 62)

Olağanüstü ve fantastik öğeler yazın eğitiminin en önemli amaçlarından biri olan okuma ediminin alışkanlığa dönüşme noktasında önemli bir yer tutmaktadır. Olağanüstü ve fantastik metinler okunma aşamasında çocuklara zevk vermektedirler. Çocukların okuma alışkanlığını kazanma aşamasında bu öğeler motivasyon işlevi görmektedir. Çocukların televizyon ekranlarında, reklam filmleri ve çizgi- animasyon filmlerinde beğenerek alımladıkları olağanüstü öğelerin kitaplarda da yer alması çocukları okumaya yöneltecek bir alternatif olarak görülebilir. Bu eserlerin okunma süreci birçok kurgusal metinde olduğu gibi alımlama zevkinden ibaret olarak görülebilir. Fakat çocukların fantastik eserlerle tattıkları okuma zevki, kitap okumanın bir alışkanlık haline gelmesinde önemli bir adımdır. Neydim fantastik yazını okuma ediminde bir keyif unsuru olarak görürken, bu yazını çocuklarda imgesel gücü geliştirmede ve yazınsal okumada ilk adım olarak görmektedir:

“Popüler kültür ürünleri çocuğa okuma keyfi vermesi ve okuma sürecinin başlaması için önemli bir işlevi yerine getirirler. Fantastik romanlar düşsel görselliğe de seslendiği için okumayı kolaylaştırır ve çocuğun imgesel gücünün gelişmesini sağlarlar. Süreç içinde çocuk, dil ve imgesel birikiminin verdiği güçle başka edebiyat ürünlerine yönelir”.

(Neydim, 2006)

Neydim’in de belirttiği gibi fantastik yazından ve olağanüstü güçlere çocuk ve imge, estetik ve imgelem ilişkisinden bahsetmek yerinde olacaktır.

4.2. Yazında Olağanüstü Güçler ve Fantastik Bağlamında Çocuk İmgelemi ve Estetik Algısı

4.2.1. İmge ve Çocuk

İnsan yaşamının ilk günlerinden itibaren algılama³ başlar. Bu algılamada kavramlar⁴ imgelerle⁵ anlaşılır, kavranır ve zihinde yer eder. İmge kavramı daha çok zihinde yer eden kavramın, zihinde yarattığı görüntüdür:

“İmge; ister “zihinde tasarlanan şey”in kendisi, isterse “tasarlananın anlaşılmasına yarayan unsurlar...” şeklinde düşünölsün, her iki halde de özneye göre “dýparýda”dır. Bu itibarla “öteki” konumundadır. “Ötekini anlama” söz konusu olunca da, ister istemez, anlamaya yardımcı görüntüler, izler, işaretler, renkler, biçimler tipler... Vb. akla gelmektedir”.

(Öçalan, 2006: 104)

İmgelemenin çocukluğun hangi döneminde başladığını belirlemek adına Piaget’nin belirlediği bilişsel gelişim dönemlerine bakmakta yarar vardır. Küçükkaragöz Piaget’nin bilişsel gelişim dönemlerini şu şekilde nakletmiştir:

*“Duyusal- Hareket Dönemi”⁶ 0- 2 yaş
İşlem Öncesi Dönem⁷ 2- 7 yaş*

³ Algılama duyu organlarını uyaran nesnelerin, niteliklerin veya olayların farkında olunmasıdır. Bk. www.aof.anadolu.edu.tr/kitap/EHSM/1024/unite04.pdf

⁴ Kavram öğrenme, bilişsel gelişim sürecinin en önemli eşiklerinden biridir. Her çocuk, yaşamın ilk günlerinden başlayarak, algıladığı uyaranların benzer yönlerini görmeye, seçmeye ve onları kavramsal olarak birleştirmeye çalışır. “Kavram öğrenme” adı altında toplanan bu uğraşlar, çocuğa, çevresi ile etkileşimi açısından büyük kolaylıklar sağlar (Bk. Öçalan, 2006: 105)

⁵İmge sözcüğünün Türkçe sözlük manası; 1, “Zihinde tasarlanan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, hayal, hülya”, 2. Genel görünüş, izlenim, imaj, 3. Duyu organlarının dıştan algıladığı bir nesnenin bilince yansıyan benzeri, hayal, imaj. 4. ruh b. Duyularla algılanan, bir uyaran söz konusu olmaksızın bilinçte beliren nesne ve olaylar, hayal, imaj” Bk. TDK Büyük Türkçe Sözlük

⁶ Piaget, bebeğin keşif çabası sırasında dış dünyayla duyu organları ve nesnelerle etkileşim kurduğu ilk döneme duysal- hareketli (sensory- motor) aşama adını verir (Küçükkaragöz 2003: 84)

⁷ İşlem öncesi dönem 2- 7 yaş arasındadır. İşlem öncesi dönem, 2- 4 yaş arası sembolik işlem dönemi ve 4-7 yaş arası sezgisel işlem dönem olarak ikiye ayrılır. “Bu devrelerde daha önce kazanılan iç temsil süreçleri daha karmaşık ve çok yönlü olmaya başlar. Çocuk bu devrede sözcük kullanmaya ve ilkel bir düzeyde ilk olarak sembol ile bu sembolün temsil ettiği simge arasındaki ilişkiyi anlamaya başlar. [...] Okul öncesi çocuğun biliş dünyası yaratıcı özgür ve düşseldir. Hayal gücü sürekli olarak çalışır. Bu yolla dünyayı kavrayışı gelişir (Küçükkaragöz, 2003: 86- 87)”.

*Somut İşlemsel Dönem 7- 14 yaş⁸
Soyut İşlemsel Dönem 11 yaş ve üstü*

(Küçükkaragöz, 2003: 84)

Piaget'in sınıflamasına göre "imge kullanımı" işlem öncesi dönemde başlar 2-7 yaş arasında başlar (Bk. Öçalan, 2006: 107). San ise bu dönemde çocukların aynı zamanda yaratıcı imgelemin başladığını şu sözleriyle belirtir:

"Ruh bilimsel açıdan yaklaşıldığında, bugün bilinen şudur ki, yaratıcılık biliş-öncesi süreçlerin özgürce ve oynasal işlemleri sonunda ortaya çıkmaktadır. Duyusal yönden sürekli almağa hazır bu ruhsal ve zihinsel katmanlar, dış dünyadan sunulan bilgisel ve bilişsel verileri işleyip, bilinç ve bilinç dışı için olmak üzere birer simgesel işlev yükleyerek depolamaktadırlar. İşte yaratıcılık, her şeyden önce biliş öncesi süreçlerde kendi başına bırakıldıklarında bambaşka ulam (kategori) ve sınıflara girebilecek bu bilgi, izlenim, deneyim ve yaşantı kalıntılarıyla oluşan imge ve simgeler arasında yepyeni ilişkiler kurabilmektir. Buna yaratıcı imgelem diyoruz".

(San, 1979: 179)

Çocukların kavramları algılamasında önemli bir rol oynayan imgelerin kullanımı 2 yaşından itibaren başlamaktadır. Kavramların zihinde bir yansıması olarak tanımlanabilecek imgeler, bu yaştan itibaren çocuğun yaratıcılığını, estetik algılarını etkilemektedir denilebilir. İmgeler çocukluktan itibaren zihinde belirerek öğrenmeye yardımcı olur. Öte yandan çocukluk yaşlarında zihinde yer eden kavramlar ve onların imgeleri ileriki yaşlarda da çağrışım yaparlar:

"İmgelerin, kavramları çağrıştırmada önemli bir işlevi vardır. Bu işlevi dikkate alarak işlem öncesi dönemde, çocuğa bir yandan algılama düzeyine göre oyun, kitap, öykü sunarken; bir yandan da çocuğun belirginleşmemiş kavramlar bakımından kalıcı korkular edinmesine yol açacak imgelerin kullanılmamasına dikkat edilmelidir".

(Öçalan, 2006: 105)

Buna göre çocuklara 2 yaşından itibaren sunulan yazılı ya da görsel metinlerindeki imgelerin çocuklardaki kavramların oluşmasına, ilerideki

⁸ Somut işlemsel dönem işlem öncesi dönemlerden iki temel özelliğin edinilmesi ile farklılaşır. Bunlar düşüncede ileri ve geriye doğru düşünebilme ile merkeziyetsizleştirmedir (Bk.Küçükkaragöz, 2003: 90- 91)

yaratıcılık eylemlerine, düşünce sistemine ve estetik gelişimlerine doğrudan etkisi vardır.

4.2.2. Çocuk Yazını ve Estetik Algısı

Estetik⁹ sözcüğünün yazın terimleri anlamı “Güzellik duygusuyla ilgili olan veya estetik biliminin kurallarına uygun bulunan” dır (Bk. TDK Türkçe Sözlük). Estetik tecrübe ise 1972’de Hans Robert Jauss¹⁰ tarafından 1972’de kullanılmış bir kavramdır. Bu kavram zamanla yazınbilimde, sanatın çeşitli dallarında kullanılmaya başlanmıştır. Estetik tecrübe kavramı genellikle sanatla ilgili olarak algılanan bir kavramdır. Fakat yazının “Düşünce, duygu ve olayları güzel ve etkili bir biçimde anlatan söz sanatı” (Bk. TDK Türkçe Sözlük) olduğu göz önüne alındığında, estetiğin yazınla sıkı bir bağı olduğu görülmektedir.

Yazın dili çocukların hayal güçlerini harekete geçirerek, henüz yaşamadıkları bir takım hislerin yaşanmasını, algılanmasını sağlar. Çocuklar estetik algılamalarını resim, yazı, konuşma, müzik v.b üretimleri aşamasında ortaya koyar. Çocukların çizim, konuşma, yorumlama, şarkı söyleme ya da bir müzik enstrümanını çalma anında zihinlerindeki imgeler harekete geçmektedir. Bu nedenle 2 ve 7 yaş arasındaki çocukların kendilerine yönelik yazınsal eserlerle buluşması oldukça önemlidir.

Yazın eserleri estetik gelişime katkıda bulunmaktadır çünkü yazın metinleri düşsel ve duyuşsal algılara hitap eder. Yazın eserleri duyuşsal algıları harekete geçirmek için nesneleri ve durumları betimler. Çocuklar çağrışım

⁹ Estetik kelimesinin sözlük tanımı: “1. Sanatsal yaratının genel yasalarıyla sanatta ve hayatta güzelliğin kuramsal bilimi, güzel duygu, bedii, bediîya, 2. sf. Güzellik duygusu ile ilgili olan. 3. sf. Güzellik duygusuna uygun olan”dır. Güzel sanatlarda ise “Güzelliği, güzelliğin insan usu ve duyuları üzerindeki etkilerini konu olarak ele alan felsefe dalı” olarak tanımlanır (Bk. TDK Büyük Türkçe Sözlük) <http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=estetik&ayn=tam>

¹⁰ Estetik tecrübe kavramını Kleinen Apologie der ästhetischen Erfahrung eserinde kullanmıştır.

yapmakta başarılı olduğundan, yazın eseriyle bağlantı kurmakta da başarılıdır(Bk. Spinner, 2004: 193).

Çocuklukta başlayan estetik algılama, ileriki yaşlarda kişinin estetiği alımlamasında, neyin estetik neyin, estetik olmadığına karar vermesinde etkilidir. Buna göre estetik kavramların zihinde estetik imgelere dönüşmesi ve orada yer etmesi çocuğun gelecekteki estetik algısında önemli bir role sahiptir. Dolayısı ile çocuklara sunulan imgelerin niteliği, nasıl sunulduğu çocukların ileriki yıllardaki seçimlerini etkileyecektir. Buna göre çocukların alımladığı yazın eserleri de çocuğun estetik birikiminde olumlu ya da olumsuz öğeler olarak yer edecektir.

Yazında imge kavramını Aksan şu şekilde ifade eder: “sanatçının çeşitli duyularıyla algıladığı özel, özgün bir görüntünün dille aktarılışı”(Aksan, 1999: 32). O halde çocuklara yönelik yapıtlarda yazarın imgelemeleri de estetik ve çocuğa göre olmalıdır. Çocukların alımladığı metinlerde yer alan figürlerin de, çocukların estetik birikimine katkı sağlar nitelikte olması oldukça önemlidir. Özellikle çocukların yaşam deneyimsizliklerine bağlı olarak etraflarındaki her sunulanı alımlıyor olması, çocuklara yönelik yazılı ya da görsel yayınların nitelikli öğeler içeriyor olmasının önemini arttırmaktadır.

4.2.2.1. Olağanüstü Güçler Ve Fantastik Bağlamında Çocuğun Estetik Algısı

Fantastik yazında yer alan olağanüstülüklerin estetik birer imge olarak dile gelmesi çocuğun estetik algısına katkı sağlar olarak görülmesinin aksine, bu öğeleri çocuğun ruhsal gelişimi bağlamında tehdit olarak gören Kara, bu konuyla ilgili şunlara dikkat çekmektedir:

“Günümüz fantastik çocuk ve ilk gençlik kitap ve filmlerinde şiddet, açık ve belirgin şiddetin bıraktığı izlerden sapar, sanatsal yollarla estetik yapıya kavuşur. Örtülü ve estetik şiddet, okuru ve izleyiciyi rahatsız etmez, toplumsal

yaşama katılır ve benimsenir. Günümüz fantastik çocuk ve ilk gençlik kitaplarında, filmlerinde, mutlu ve huzur verici bir dünya için kötülerin peşine düşen ve onları yok eden kahraman, iyilerin kahramanı kimliğiyle şiddeti yüceltir, şiddetin benimsenmesine neden olur. Asıl tehlikeyi de sözde bu olumlu görüntüler ve satırlar yaratır”.

(Kara, 2007: 64)

Olağanüstü güçler içeren metinlerin ve fantastik yazının estetik öğelerle kurgulanması ve şiddet imgelerini estetikle saklıyor olmasına karşın, olağanüstü öğe ve güçlerin çocuk yazınından izole edilmesi oldukça zor bir ihtimaldir. Dökmen bu konu hakkında şunları dile getirmektedir:

“Hayali öğelerle dolu masalın zararlı olduğu, ya da çağdaş yaşamda masalın işlevini yitirdiği, günümüz çocuklarının artık Kafkağları’na, devlere, perilere inanmadıkları yolunda giderek taraftar toplayan bir takım görüşler öne sürülmektedir. Fakat bunlara katılmak oldukça zordur. Her şeyden önce masallardaki hayal öğesinin çocuklar için zararlı olduğunu söyleyemeyiz; kendilerine masal anlatılsın ya da anlatılmasın, çocuklar zaten hayal kuracaktır”.

(Dökmen, 1984: 186)

Çocukların alımladığı görsel ve yazılı metinlerde yer alan figürlerin çocuğun zihninde iyi imgeler olarak yer etmesi o figürlerin nasıl dile geldiğine, nasıl betimlendiğine, çocuğun o figüre ait daha önce imgeleme yapıp yapmadığına göre değişir. Özellikle fantastik kurgularda yer alan olağanüstü güçler ve öğeler, soyut kavramlar olmaları nedeniyle çocuklarda önemli kavram karmaşalarına neden olabilir. Buna göre yazılı ve görsel metinlerde bu öğeler, doğru imgeleme yapacak kavramlar olarak yaratılmalıdır. Özellikle çocuğun özdeşim kuracağı olağanüstü karakterler, şiddet eğiliminden uzak, hedef yaştan zihinsel ve psikolojik gelişimine zarar vermeyen, estetik unsurlara sahip olan, çocuklara eylemleriyle olumlu örnek olan, eğlendiren karakterler olmalıdır.

Çocukların günümüzde her gün bir yenisiyle karşılaştığı olağanüstü öğeler, çocuklara okumayı sevdirecek, okuma zevkini tattırarak, okumayı alışkanlık haline getirmesinde motive edecek birer öğeye dönüşmesi, o olağanüstü karakteri yaratan yazara ve çizere bağlıdır. Özellikle yazar kurgusunda fantastik yazının hayal gücü konusunda işlevlerini göz önünde bulundurarak çocukların estetik,

ruhsal ve bilişsel gelişimine katkıda bulunacak olağanüstü öğeler yaratmalı, bu öğelerle çocukların okuma zevkini arttırabilmelidir.

Özetle fantastik yazın ve olağanüstü güçler çocuk yazının önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Çocuğa yönelik fantastik yazının ve olağanüstü güçlerin çocukların estetik algısına ve okuma zevkine yönelik işlevleri olduğu görülmektedir. Fantastik yazın ve olağanüstü güçlerin çocuğun imgelemine, estetik algısında etkileri bulunmaktadır. Bu öğeler çocuklar tarafından algılanmakta, kavrama dönüştürülürken imgelenmektedir. Ayrıca her biri birer kavramı temsil eden bu öğeler imgelem sonucu çağrışım yapmaktadır. Dolayısı ile bu olağanüstü ve fantastik öğeler çocuğun ileriki yaşlarında olumlu ya da olumsuz olarak yer etmektedir. Bu da çocuğun yetişkin birey olduğunda seçimlerine, yaratılarına yansıyabilmektedir.

Yazın eğitiminde ise çocuğa yönelik, doğru seçilmiş fantastik yazının ve olağanüstülük içeren metinlerin çocukların düş dünyalarına katkı sağlayabilme, eleştirel bilince sahip olma noktasında önemli ve olumlu katkıları olduğu yazınbilimcilerin görüşleri doğrultusunda belirlenmiştir.

5. SONUÇ

Bu çalışmanın kavram açıklaması başlığı altında, Türk yazınbilimi araştırmalarında henüz ayrımı yapılmamış olan olağanüstü güç, olağanüstü öge, fantastik öge kavramlarının açıklamasına ilişkin bir tanımlama yapılmıştır. Buna göre yazın eserlerinde yer alan akıl ve mantıkla açıklanamayan figür ve durumlar olağanüstü öğeler olarak isimlendirilmiştir. Bir olağanüstü öge ya da figür, pozitif bilimlerin açıklayamadığı bir etkiyle, güçle değişiklik yaratabiliyorsa bu olağanüstü güç ya da figür olağanüstü güç olarak nitelendirilmiştir. Olağanüstü bir öge ya da olağanüstü gücün fantastik öge olabilmesi için, olağanüstü öge ya da gücün fantastik bir kurguda yer alması gerektiği belirlenmiştir. Alman yazınına bakıldığında ise bahsedilen kavramların, Türkçeye benzer bir kullanımının olduğu, Alman yazınında da bu kavramların kesin bir ayrımının yapılmadığı bunun yerine birbirinden farklı tanımlamaların var olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmanın 1. Bölümünde, günümüzde olağanüstü güç ve öğelerin fantastik yazın başlığı altında incelendiği saptanmıştır. Yapılan taramalarda olağanüstü güç ve öğelerin insanlığın ilk çağlarından itibaren yazılı ve sözlü eserlerde yer aldığı belirlenmiştir. Olağanüstü güçlerin fantastik yazının ortaya çıkışında önemli bir rolü olduğu göz önüne alındığında, fantastik ve olağanüstü güçlerin aynı başlıklar altında incelenmesinin gerekli olduğu kanaatine varılmıştır. Fantastik yazının henüz tanımlanamayan bir tür olduğu, hala tür ayrımı noktasında tartışmaların söz konusu olduğu belirlenmiştir. Bir kurgunun fantastik olarak tanımlanabilmesi için Todorov'un belirlediği üç ölçüt olduğu anlaşılmıştır (Bk. Bölüm: 2.2.1.1.).

2.2.2. Bölümde, Dünya ve Alman yazınında olağanüstü güçlerin antik çağlarda, masallarda, mitolojik eserlerde, destanlarda yer aldığı tespit edilmiştir. Olağanüstü güçler ve öğelerin fantastik yazını ortaya çıkardığı, fantastik yazının Avrupa'da 18. Yüzyılda kabul görmeye başlayan bir tür olduğu saptanmıştır. Özellikle 18. Yüzyılın ortalarında ortaya çıkan gotik yazın eserleri içerdiği olağanüstülerle fantastik yazının yönünü belirlemede, gelecek yüzyıllarda fantastik

yazına malzeme olacak karakter yaratmasıyla bugünün fantastik yazınına temel oluşturmuştur. Alman yazarların 19. Yüzyılda kaleme aldığı fantastik eserlerin o günün diğer Avrupalı ve Amerikalı yazarlarını etkilediği görülmüştür. Fantastik yazının Tolkien tarafından yazılan Yüzüklerin Efendisi adlı eseriyle yeni bir boyut kazandığı, 21. Yüzyılda yazılan çok sayıda fantastik eserin bu yeni boyutla kaleme alındığı belirlenmiştir. Ayrıca olağanüstü güçlerin özelliklerinin ülkeden ülkeye farklılıkları olduğu, bu farklılıklardan dolayı da her ülkenin fantastik yazının farklı gelişme gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

2.2.3. Bölümde Türk yazını olağanüstü güçler ve fantastik bağlamında incelenmiştir. Bu incelemeler sonucunda Türk halk kültüründe önemli bir yer tutan olağanüstü güçlerin ilk Türk destanlarında ve masallarında önemli bir yer tuttuğu ortaya çıkmıştır. İslamiyet sonrası Türk yazınında ise olağanüstü güçlerin İslamiyet'in etkisiyle evliya menkıbelerinde, mesnevi tarzı eserlerde yer aldığı belirlenmiştir. 19. Yüzyılda roman türünün Türk yazınına gelişyle, olağanüstülükler roman türüne dâhil olmaya başlamıştır. Fakat bu olağanüstü içerikli romanların ve yazarlarının, o dönemde etkisini sürdüren gerçekçilik akımının etkisiyle küçümsendiği ve alay konusu edildiği tespit edilmiştir. Bu dönemden sonra yazılan olağanüstüler içeren eserlerin ise halkın batıl inançlarını alay konusu ettiği, fantastikten çok halkı bilinçlendirmeye yönelik eserler olduğu belirlenmiştir. Cumhuriyet sonrası Türk yazınında da gerçekçilik akımı etkisini sürdürmüş, fakat olağanüstü güçler ruh- beden sorunsallığı içerisinde işlenmiştir. Akıl yoluyla açıklanamayan olayların romanlarda işlenmesi bu eserleri fantastiğe yaklaştırmıştır. 1980'lerden sonra Türkiye'de etkisini göstermeye başlayan postmodern romanlar sayesinde gerçekçilik akımının etkisinden kurtulan yazarların olağanüstülükler içeren, fantastiğe yakın eserler vermeye başladığı belirlenmiştir¹. 1980'ler ve 2000'li yıllarda fantastik yazına örnek olabilecek eserler verildiği saptanmıştır. Türk yazınında fantastiğin gelişiminin batı ülkelerine oranla daha yavaş seyretmesinde roman türünün Türk yazınına geç dâhil olması ve gerçekçilik akımının Türk yazarlar tarafından uzun süre benimsenmesinin etkisi olduğu kanaatine varılmıştır.

¹ Nazlı Eray, Latife Tekin, Barış Müstecaplıoğlu...

2.3. Bölümde çocuk ve gençlik yazınında olağanüstü güçler ve fantastik konusu ele alınmıştır. Çocuk ve gençlik yazınında olağanüstü güçler bağlamında fantastiğin yetişkin yazınından farklı bir gelişim süreci olduğu ortaya çıkmıştır. Avrupa’da bilhassa Alman yazınında olağanüstü güçlerin çocuklara yönelik olmayan fakat çocuklar tarafından da alımlanan halk masallarında yer aldığı belirlenmiştir. Çocuklara yönelik fantastiğin ise Romantizm dönemiyle ortaya çıktığı, fakat olağanüstü güçlerin çocukları korkutma ve onları terbiye etme amaçlı kullanıldığı tespit edilmiştir. 2. Dünya savaşı sırasında çocuk gençlik yazınında bir duraklama dönemi olmuş ve bu dönemde yerli halk masallarına bir dönüş yaşanmıştır. Bu masal öğelerinin etkisiyle Almanya’da 1930’larda ilk fantastik çocuk eserleri yazılmaya başlanmıştır. Almanya ve Avrupa’da fantastik ÇGY 1945’lerden itibaren tanınmıştır. Fantastik ÇGY’nın ortaya çıkışında önemli etkenlerden biri de Grimm Kardeşler ve Perrault’un derlediği masallardır. Bu masallarda yer alan olağanüstü öge ve güçler çocuğa yönelik fantastik yazının ilk adımlarından biri olmuştur. 1945’lerde çocuğa yönelik fantastiğin bu masalların yazarlara ilham vermesiyle ortaya çıktığı belirlenmiştir. Almanya ve Avrupa’da ortaya çıkışından itibaren büyük yankı uyandıran fantastik çocuk eserlerinde yer alan fantastik öğelerin birçoğunun yetişkin yazınından alınarak, çocuğa uygun bir hale getirildiği saptanmıştır. Ayrıca fantastik yazının ve olağanüstü güçlerin yazılı eserlerden ayrılarak görsel popüler kültür metinlerde de önemli bir yer tuttuğu tespit edilmiştir.

Türk ÇGY ‘da ise olağanüstü güçlerin öncelikli olarak halk masallarında yer aldığı, çocukların bunları dinleyerek alımladığı belirlenmiştir. Türk ÇGY ilk yazılı eserlerini Tanzimat döneminde kazanmıştır. Bu eserlerin yazılış amacının terbiye ve eğitim amaçlı olduğu tespit edilmiştir. Türk yazınında gerçekçilik akımının etkisi kendisini ÇGY ‘da göstermiş, olağanüstü güç ve öge içeren çocuk kitaplarının ortaya çıkmasını geciktirmiştir. Türk çocukları 20. Yüzyıla dek çoğunlukla çeviri eserler alımlamıştır. 1900’lerin başında ÇGY’da şiir kitapları yayımlanmaya başlanmıştır. 1930’larda ise Türk yazınında ivme kazanan hikâye ve roman türü ÇGY’nda da etkisini göstermeye başlamıştır. 1930’larda yazılan bazı kitaplarda olağanüstü güçlerin yer aldığı tespit edilmiştir. 1950’lerden sonra ise toplumsal ahlaka yönelik hikâyeler çocukların beğenisine sunulmuş, olağanüstü güçler yine halk masallarından

alınlanmaya devam etmiştir. 1980’lerde ise ilk fantastik ve bilimkurgu türünde ÇGY eserleri yazılmaya başlanmıştır. Fakat 1980’ler ve 2000’li yıllar arasında ÇGY’da fantastik tür adına az sayıda eser kaleme alınmıştır. 2000’li yıllarda filmlerden alınlanan fantastik öğeler çocukların olağanüstü güçlere ve fantastiğe olan ilgisini arttırmıştır. Son yıllarda ÇGY’da fantastik ya da olağanüstü güç içeren metinlerin Alman ÇGY’na oranla oldukça az olduğu tespit edilmiştir.

2.4. Bölümde drama ve çoklu ortam metinleri ilişkisi, çocuğa yönelik medya metinlerinde olağanüstü güçler ve fantastik çocuk filmleri bağlamında irdelenmiştir. Çocuğa yönelik medya metinlerinde yer alan fantastik ve olağanüstü öğelerin özellikle medya sektörü tarafından yeni bir pazar haline dönüştürüldüğü belirlenmiştir. Bu nedenle Almanya’da çocuklara yönelik fantastik hikâyelerin ve masalların çok kez filmleştirildiği tespit edilmiştir. Ülkemizde ise Türk sinemasında çocuklara yönelik filmlerin çok az sayıda olduğu dolayısı ile fantastik ve olağanüstü güçlerin sık kullanılmadığı belirlenmiştir. Fakat ülkemizde gittikçe önem kazanan dizi filmlerde olağanüstü güçlerle sıkça karşılaşmaktadır. Bu dizilerin en çok kullandığı figürün peri olduğu saptanmıştır.

Çalışmanın 2.5. bölümünde peri kavramı yazınsal bağlamda ele alınmıştır. Bunun sonucunda peri kavramının Türk ve Alman kültüründe oldukça benzer şekillerde yer aldığı ortaya çıkmıştır. Alman yazın eserlerinde yer alan peri figürünün Kelt kültürü kökenli olduğu, peri figürünün Avrupa toplumlarında bir halk inancı olarak yer ettiği tespit edilmiştir. Peri figürü halk masalları dışında 16. Yüzyılda drama metinlerinde de yer almaya başlamıştır. Peri masallarının derlenmesiyle peri figürü bu günkü özelliklerine ulaşmıştır. Ayrıca Alman yazınında sıkça olumlu özelliklerle dile gelen perilerin, bazı mitolojik kökenli eserlerde kötülük yapabildiği de belirlenmiştir. Alman yazınında peri figürünün en sık yer aldığı eserlerin çocuklara yönelik eserler olduğu görülmüştür. Ayrıca Avrupa’da çocuklar için filmleşen masalların birçoğunda peri figürü olduğu belirlenmiştir. Alman yazınında peri figürünü içeren güncel çocuk kitaplarında peri figürünün okumaya ve öğrenmeye yöneltme amacıyla kullanıldığı belirlenmiştir. Özellikle çocukların düş gücünü kullandırmaya yönelik bu kitaplardaki perilerin çocukların ahlaki, dilsel ve

zihinsel- motor gelişimine katkı sağlayacak nitelikte kullanıldığı tespit edilmiştir. Türk yazın eserlerinde peri figürünün destanlarda ve masallarda sıkça kullanıldığı görülmüştür. Perilerin Alman halk inanışlarında olduğu gibi Türk halk inanışlarında da yer aldığı görülmüştür. Türk toplumun İslamiyet'i kabulünden sonra diğer Müslüman toplumlarla, özellikle Arap toplumlarıyla ilişkilerinin sıklaşması sonucu doğu kökenli masallar Türkler tarafından alınılanmıştır. Bu masallarda yer alan peri figürleri zaten bir halk inancı olarak yer eden perinin Türkler tarafından daha da benimsenmiştir. Peri kavramı her ne kadar Türk halk inanışlarında ve İslamiyet öncesi Türk sözlü yazın eserlerinde yer alıyor olsa da, İslamiyet'in kabulünün ardından Türk yazılı eserlerinde peri figürünün sık yer almadığı görülmüştür. Buna neden olarak bu çalışmada üç varsayım sunulmuştur (Bk. Bölüm:2.5.3). Cumhuriyet'in ilanını takip eden yıllarda da Türk yazınında peri figürü sık yer almamıştır, ÇGY'da ise bu durumun aksine peri çocuk eserlerinde oldukça sık görülmüştür. Bunda batıdan Türkiye'ye çeviri yoluyla giren peri masallarının etkisinin büyük olduğu görülmüştür. Bu yolla çocukların peri figürünü benimsemiş olması ÇGY yazarlarını harekete geçirmiş peri figürü içeren birçok ÇGY eseri ortaya konulmuştur. Bunda perilerin bir takım olumlu nitelik ve işlevleri oldukça etkin olmuştur. Özellikle kurguya masalsı motifler katma hususunda peri figürünün Türk ÇGY'da sıkça kullanıldığı belirlenmiştir.

3. Bölümde Türk ve Alman yazarların kaleme aldığı, iki görsel, iki yazılı olmak üzere toplam dört adet ÇGY metni incelenmiştir. Bu bölümde Türk ve Alman ÇGY eserlerinde peri figürlerinin işlevleri ve kurguya kattığı değişiklikler belirlenmiştir. Bu belirlemeler sonucunda peri figürünün olağanüstü bir güç olması nedeniyle ÇGY'da olumlu mesajlar iletebilme konusunda etkin olduğu saptanmıştır.

4. Bölümde, ÇGY'da yer alan figürlerin çocuklarda imgelem ve estetik algı boyutunda önemli etkileri olduğu tespit edilmiştir. Buna göre olağanüstü güçlerin ve öğelerin okumanın toplumsal bir alışkanlık haline gelmesinde oldukça önemli olduğu saptanmış, çocukların okuma alışkanlığı kazanabilmesi açısından fantastik yazının ve olağanüstü güçlerin okuma ediminde motive edici işlevi olduğu belirlenmiştir.

İNCELENEN VE YARARLANILAN YAZIN ESERLERİ

Abedi, Isabel (2002): “*Kleine Hexen Geschichten zum Vorlesen*”, Barbara Scholz (Illustrator), Heinrich Ellermann Verlag, Hamburg.

Akal, Aytül (2006): “*Üç Sihirli Öpücük*”, Esin Şahin (Resimleyen), 3. Basım, Uçanbalık Yayınları, İstanbul

Akal, Aytül (2007): “*Okuma Perisi*”, Ayşin Delibaş Eroğlu (Resimleyen), 4. Basım 2008, Uçanbalık Yayınları, İstanbul

Boie, Kirsten (2005): “*Nee! Sagte Die Fee*”, Jutta Tim (Illustrator), Friederich Oetinger Verlag, Hamburg, s.1

Campos, Pilar (.....) : “*Cadılı Masallar*”, Pilar Campos (Resimleyen), Fatih Erdoğan (Redaksiyon), Çev. Jülide Denizci, Çiçek Yayıncılık, İstanbul, s.26

Doherty, Gillian (2007): “*Zauberhaftes Feenland Ein Such- und Wimmelbilderbuch*”, Teri Gower (Illustrator), Übers. Eva Hierteis, Gondrom Verlag, Bindlach, s. 13- 15

Gaudriot, Claire (2008): “*Küçük Peri Mine İş Başında*”, Çev. Aydan Sümercan, Lal Kitap, İstanbul.

Rees, Geyneth Rees (2007): “*Zauberhaftes Feengold*”, Sigrid Gregor (Illustrator), Übers. Stefanie Mierswa, Ars Edition, München

Sangelhoff, Barbara (2008): “*Der Bücherbär Mein Lese- und Schreibtrainer, Die Kleine Fee Ameli*”, Corina Baumeister (Illustrator), 1. Aufl., Arena Verlag, Würzburg, s.8

Walder, Wanessa (2007): "*Namen, Los!*" In "*Feengeschichten*", Betina Gotzen- Beek (Illustrator), Ravensburger Buchverlag, Deutschland, s.33- 40

KAYNAKÇA

- Abraham, Ulf (1998): “*Übergänge, Literatur, Sozialisation und Literarisches Lernen*”. Der Westdeutsche Vrlg, Opladen, Wesbaden, s.102
- Akın, Mazlum (2009): “*Türk Çocuk Edebiyatında Bilimkurgu*”, Bizim Kitaplar, İstanbul
- Aksan, Doğan (1999): “*Şiir Dili ve Türk Şiir Dili*”, 3. Baskı, Engin Yayınları, Ankara
- Arıkan, Yılmaz (2002): “*Uygulamalı Tiyatro Eğitimi*”, 7. Basım, Pozitif Yayınevi, İstanbul
- Arkılıç Songören, Sevgi (2006): “*Muzaffer İzgü Gözüyle Çocuk Kitapları ve Çocuk Edebiyatımız*”, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Yazınında Muzaffer İzgü Sempozyumu 19- 21 Ekim 2005, Editör Doç. Dr. Ali Gültekin, Bilgi Yayınevi, Eskişehir, s. 251- 261
- Asutay, Hikmet (2007): “*Çocuk ve Gençlik Yazını ve Okuma Edimindeki İşlevi*”, Dil Kültür ve Eğitim, Eğitim Yayınları, Konya, s. 50- 57
- Asutay, Hikmet (2004): “*Türkçe Okuma Derslerinde Gençlik Yazını*”, Dil Kültür ve Gençlik, Türk Kütüphaneciler Derneği Edirne Şubesi Yayınları, Edirne, s.155- 165
- Bengi, Yiğit Değer (2004): “*İblisi durduran buse*”
<http://www.pergefsaneleri.com/index.php?id=10>, 17.04.2008
- Bertschi-Kaufmann, Andrea (2007): “*Computer oder Buch? Beides! Leseförderung im Spannungsfeld zwischen traditionellen Textarten*”

und multimedialen Formaten” In Mitzlaff, Hartmut (Hrsg.), *Internationales Handbuch Computer (ICT)*, Grundschule, Kindergarten und Neue Lernkultur. 2 Bände. Hohengehren: Schneider, s. 529–535.

Burdorf, Dieter; Fasbender Christoph Hrsg. (2007): “*Metzler Lexikon Literatur*”, 3. Aufl., J. B. Metzler Vrlg, Stuttgart

Caillois, Roger (1974): “*Das Bild des Phantastisches: Vom Maerchen bis zur Science Fiction*” in Reinzongergelde (Hrsg.), *Phaicon: Almanach der phantastischen Literatur*, Frankfurt a. M., s. 46

Durst, Uwe (2007): “*Theorie der phantastischen Literatur*”, LIT. Ve Vrlg, Berlin, s. 32

Castex, Pierre- Georges(1951): “*Le conte fantastique en France de Nodier a Maupassant*”, Paris

Durst, Uwe (2007): “*Theorie der phantastischen Literatur*”, LIT. Vrlg, Berlin, s. 31.

Çelikten, Mustafa/ Yeliz Çelikten (2007): “*Televizyon Programlarında Çizilen Öğrenci, Öğretmen ve Yönetici Profilleri*”: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2007/2 Sayı, 23, Kayseri, s.373

Çiftçi, Ayşe (2009): “*Aytül Akal’ın Perileri ve Çocukların Okuma Alışkanlığı*”, Uluslararası 5. Balkan Kongresi 1-3 Ekim 2009, Kongre Tam Metin Kitabı, Cilt:2, Edirne, s.35- 40

Dilidüzgün, Selahattin (1996): “*Çağdaş Çocuk Yazını – Yazın Eğitiminde İlk Adım*”-, Doğan Kardeş Kitaplığı – 92, 1. Basım Mayıs 1996, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, s. 49- 66

Donuk, Abdülkadir (2007): “*Türk Destanları II*”

http://www.tdtkb.org/index.php?option=com_content&task=view&id=77&Itemid=5, **12.12.2008**

Durst, Uwe (2007): “*Theorie der phantastischen Literatur*”, Bd. 9, LIT Vrlg, Berlin

Duvarcı, Ayşe (2005): “*Türklerde Tabiatüstü Varlıklar ve Bunlarla İlgili, Kabuller, İnanmalar, Uygulamalar*” Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi, No: 32, Kış 2005, s.125- 144

Duymaz, Ali (1998): “*Anadolu ve Balkan Türklerinin Halk Anlatımlarında Mitolojik Bir Kuş: Zümrüdü Anka*”, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 1, Sayı 2, Temmuz 1998, Balıkesir, s.91- 95

Duymaz, Ali (2002): “*Türk Halk Serinde Gerçeküstü Destanlar Üzerine Bir Değerlendirme*”, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 5, Sayı 8, Aralık 2002, s.108- 120

Düzgün, Oğuz (.....): “*Evliya Menkıbelerinden Türk Fantastik Edebiyatına*”

<http://www.izedebiyat.com/yazi.asp?id=60694>, **03.06.2009**

Ecevit, Yıldız (2006): “*Türk Romanında Postmodernist Açılımlar*”, İletişim Yayınları, İstanbul

Ewers, Hans Heino (1990): “*Das Doppelsinnige Kinderbuch*” In *Kinderliteratur- Literatur auch Für Erwachsene? Zum Verhältnis von Kinderliteratur Erwachsenenliteratur*”, Hrsg. Grenz Dagmar, Wilhelm Fink Verlag, München, s. 15- 24

Ewers, Hans Heino (1984): *Einleitung In Kinder und Jugendliteratur der Romantik Eine Textsammlung*, Stuttgart, Reclam, s. 7- 58

Gökalp, G. Gonca (1999): “*Osmanlı Dönemi Türk Romanının Başlangıcında Beş Eser*”, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Yıl 1999, Özel Sayı, s: 185- 202

Grebing, Katrin (2007): “*Magisch, menschlich, machtvoll- Die Figur der Fee und die Darstellung ihres Reiches im Wandel der Zeit, Magister Arbeit*”, Grin Verlag.

Gün, Kerem (2002): “*Peyami Safa’nın Yalnızız Romanında Ruh ve Beden Sorunsalı*”, Bilkent Üniversitesi Türk Edebiyatı Bölümü Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Yrd. Doç. Dr. Süha Oğuzterem, Ankara, s. 5

İnci, Handan (2005): “*Aziz Efendi’nin Reddedilen Mirası Türk Romancısının ‘Gerçeklikle Savaşı’*”, kitap-lık, No:80, Şubat 2005, s. 73- 83

Kalem, Aylin (2008): “*Divan Edebiyatının Çağdaş Bir Yorumu ‘Hüsn- ü Aşka Dair’*”, Radikal Gazetesi Kültür Sanat 22.01.2008
<http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=245121>, **25.06.2008**

Kaminski, Winfred (1988): “*Kinder- und Jugendliteratur in der Zeit von 1945- 1960, In Hrsg. Klaus Doderer Zwischen Trümmern und Wohlstand. Literatur der Jugend 1945- 1960*”, Weinheim, Basel, s. 17- 206

Kara, Şükran (2007): “*Fantastik Çocuk Kitaplarında Uzamın İmgesel İşlevi ve Şiddet*”, Çankaya Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Journal of Arts und Sciences, Editör Prof. Aysu Erden, Mayıs 2007, Sayı 7, Ankara, s.61- 72

- Kartal, Seda Gül (2007): “*Cumhuriyet Dönemi Türk Çocuk Roman ve Hikâyelerinde Fantastik Öğeler (1923- 1960)*”, Danışman Prof. Dr. Kazım Yetiş, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Kırcı, Mustafa (2007): “ *Fantastik, Modern Bir Habname Yahut Nazlı Eray’ın “Yoldan Geçen Öykü”sü*”, Uluslar arası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Sayı: 1, Kış 2007, s. 149- 156
http://www.sosyalarastirmalar.com/cilt1/sayil/sayilpdf/kirci_mustafa.pdf, **24.10.2009**
- Krichbaum, Jörg (1979):”*Einige Gedanken zur Phantastik*”, In: Franz Rottensteiner (Hrsg.), Quarber Merkur: Aufsätze zur Science Fiction und Phantastischen Literatur (1979), s.177- 182.
 Durst, Uwe (2007): “Theorie der phantastischen Literatur”, LIT. Vrlg, Berlin, s. 27
- Küçükkaragöz, Hadiye (2003): “*Bilişsel Gelişim ve Dil Gelişimi*”, Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi, (Editör: Binnur Yeşilyaprak), 4. Baskı 2003, Pegem Yayıncılık, Ankara, s. 83- 94
- Le Guin, Ursula (2002): “*Çocuk ve Gölge, Kadınlar, Rüyalara, Ejderhalar*”, Haz. Deniz Erksan vd., 2. Basım, Metis Yayınları, İstanbul s. 32
- Lem, Stanislaw (1973): “*Tzvetvan Todorovs Theorie des Phantastischen*”. In Rein A. Zondergeld (Hrsg.). Phaicon: Almanach der phantastischen Literatur I, Frankfurt a. M. 1974, s. 92- 122
 Durst, Uwe (2007): Theorie der Phantastischen Literatur, LIT Vrlg, Berlin.
- Lovecraft, Howard Philipps (1995): “*Die Literatur der Angst: zur Geschichte der Phantastik Suhrkamp Taschenbuch*”, Suhrkamp Vrlg, Frankfurt am Main, s.13

- Luserke- Jaqui, Matthias (2002): “*Grundlagen der Textinterpretation*”,
Einführung in die Neuere Deutsche Literaturwissenschaft,
Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen, s. 66
- Mann, Julia (2002): “*Phantastische Elemente der Kinder- und
Jugendliteratur im Vergleich zur Erwachsenen Literatur
Magisterarbeit*”, Grin Vrlg, München
- Martin O. Michael, Eugenio J. Gonzales, V.S Ina Mulis (2001):
“*International Achievment in the Processes of Reading
Comprehension Results from PIRLS 2001 in 35 Countries*”,
International Study Center Lynch School of Education, Boston
College, U.S.A, s. 1- 37
- Monaco, James (2009): “*Bir Film Nasıl Okunur?*”, Çev. Ertan Yılmaz, 11.
Basım, Oğlak Yayıncılık, İstanbul
- Moran, Berna (2007):” *Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış 3*”, Haz. Nazan
Aksoy- Oya Berk, 12. Basım, İletişim Yayınları, İstanbul
- Neydim, Necdet(2003): “*Türkiye’de 80 Sonrası Çocuk Edebiyatında
Değişmeye Başlayan Temel Anlayış Çocuk Edebiyatı, İnceleme-
Araştırma- Eleştiri*,” Bu Yayınevi, İstanbul, s. 68- 73
- Öçalan, Muharrem (2006): “*Çocuk Algılamasında İmgelerin Önemi,
Eğitimbilimsel Açıdan Çocuk Edebiyatında İmge Kullanımı*” II.
Uluslararası Karşılaştırmalı Edebiyatbilim Kongresi "Kuram,
Alımlama Estetiği, Yeni Yaklaşımlar" 07-08 Eylül 2006 Kongre
Bildirileri Kitabı, Haz. Doç.Dr. Binnaz Baytekin, Yrd. Doç.Dr. T.
Fatih Uluç II. Cilt, Sakarya Üniversitesi Yayınlar, s. 101- 112

Öztürk, Yaşar Nuri (1993): “*Kur’an-ı Kerim Meali (Türkçe Çeviri)*”, Yeni Boyut Yayınları, İstanbul

Patzelt, Birgit (2001): “*Phantastische Kinder- und Jugendliteratur der 80er und 90er Jahre*”, Hrsg. Hans Heino Ewers, Bd. 16, Peter Lang Vrlg, Frankfurt am Main

Pfister, Manfred (2001): “*Das Drama*”, 11. Aufl., W. Fink UTB Vrlg, Stuttgart

Roeder, Caroline (2006): “*Phantastisches im Leseland Kinder- und Jugendliteratur, - literatur und- medien Theorie- Geschichte- Didaktik* Bd. 44, Peter Lang Vrlg, Frankfurt a. M.

Sahr, Michael (2004): “*Verfilmte Kinder- und Jugendliteratur Der Literarische Kinderfilm- ein vernachlässigtes Unterrichtsmedium*” Schneider Vrlg, Stuttgart

San, İnci (1980): “*Yaratıcılık, İki Düşünce Biçimi ve Çocuğun Yaratıcılığı*”, TRT Çocuk Yayınları Semineri, Ankara 1980, s. 47- 55

Schreiber, Heinrich (1842): “*Die Feen in Europa Eine Historisch-Archäologische Monographie*”, Freiburg im Breisgau, Universitäts-Buchdruckerei der Gebrüder Groos, Freiburg

http://books.google.com.tr/books?id=ObfYAAAAMAAJ&dq=die+feen+in+europa&printsec=frontcover&source=bl&ots=lmrFzYPvHk&sig=Mm238h9Ls3OutcymbKCdUgU63Ys&hl=tr&ei=dnpgS4a6BMSi4Qbw69j0Ag&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=1&ved=0CAoQ6, 01.03.2009

Scognamillo, Giovanni; Metin Demirhan (2005): “*Fantastik Türk Sineması*” 2. Basım, Kabalcı Yayınevi, İstanbul

Silverberg, Robert (.....) : “*Fantezinin Kısa Hikâyesi*”,

<http://yazi.frpnet.net/Makaleler/62-Fantazinin-Kisa-Hikayesi-Robert-Silverberg.html> **05.03.2009**

Spinner, Kaspar (2004): “*Literarästhetische Interpretation von Kindertexten*”

in *Ästhetische Erfahrung in der Kindheit Theoretische Grundlagen und Empirische Forschung*, Hrsg. Constanze Rora, Juventa Verlag, Weinheim und München, s.185- 195

Stecher, Christine (2005): “*Das Kleine Buch der Feen und Elfen*”, 3. Aufl.

Mosaik Verlag, München

Steinlein, Rüdiger (1987): “*Die Domestizierte Phantasie Studien zur*

Kinderliteratur, Kinderlektüre und Literaturpädagogik des 18. Und frühen 19. Jahrhunderts”, Heidelberg, s. 103

Steinmetz, Jean Luc (2006): “*Fantastik Edebiyat*”, Çev. Hasan Fehmi Nemli,

Dost Kitabevi Yayınları, Ankara

Şirin, Mustafa Ruhi (2007): “*Okuma Alışkanlığı ve Medya Sarmalı*”, Kök

Yayınları, İstanbul

Tabbert, Rainbert (2005): “*Phantastische Kinder- und Jugendliteratur*”, In

Taschenbuch der Kinder- und Jugendliteratur Grundlagen Gattungen
Band 1. Hrsg.Günter Lange, 4. Veränderte Auflage 2005, Schneider
Verlag, Baltmannsweiler, s.187- 200

Todorov, Tzvetan (2004): “*Fantastik Edebi Türe Yapısal Bir Yaklaşım*”, Çev.

Nedret Öztokat, Metis Yayınları, İstanbul

Tolkien, J.R.R (1999): “*Peri Masalları Üzerine*”, Altı Kırkbeş Yayınları, İstanbul

Tülücü, Süleyman (2004): “*Binbir Gece Masalları Üzerine (Seçilmiş Bir Bibliyografya İle)*”, Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, sayı 22, 2004, Erzurum, s. 1- 55

Uçar, Aslı (2005): “*Hayalin Derinliklerinde: Fantastik, Edebiyatın Hiç Büyümeyen Çocuğu*”
<http://www.edebiyatankara.org.yazilar/asli/fantastikamaki.pdf>,
16.11.2008

Ünlü, Sezen (2001): “*Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Önlisans Programı Psikoloji*”, Editör Prof. Dr. Ayhan Hakan, Anadolu Üniversitesi Yayın No 1288
<http://www.aof.anadolu.edu.tr/kitap/EHSM/1024/unite01.pdf>,
01.03.2010

Vax, Louis (1960): “*Die Phantastik*” in Rein Zondergeld (Hrsg.), Phaicon: Almanach der Phantastischen Literatur, Frankfurt a. M., 11- 43
 Durst, Uwe (2007): “*Theorie der phantastischen Literatur*”, LIT. Verlag, Berlin, s. 31

.....: Ana Britannica 17. Cilt, Ana Yayıncılık 2004, İstanbul

.....: Türkçe Sözlük, 9.bs., Türk Dil Kurumu Yayınları, 1998, Ankara

.....: Meydan Larousse, 10. Cilt, Meydan Yayınevi 1990, İstanbul

.....: Wahrig Deutsches Wörterbuch, 2000, Bertelsmann Lexikon Vrl. München 2000

Titel: Irreale Figuren in den Türkischen und Deutschen Werken der populäre Literatur der Kinder- und Jugendliteratur in den Letzten Jahren

Autor: Ayşe ÇİFTÇİ

(ALMANCA ÖZET) ZUSAMMENFASSUNG

In dieser Studie wurde in den zwischen 2006 und 2009 von Türkischen und Deutschen Autoren für Kinder verfassten zwei visuellen und zwei schriftlichen Texten als wunderbare Macht der Begriff der Fee untersucht.

Im ersten Teil der Arbeit werden wunderbare Mächte und phantastische Sachbücher behandelt und wie sich wunderbare Sonderfaktoren der Phantasie-Welt auf der Welt, in Deutschland und in der Türkei entwickeln vorgestellt. Die Medien haben die Texte auf wunderbare Mächte und Phantastische Literatur hinterfragt. Als eine wunderbare Macht wurde der Begriff Fee erörtert und es wurde überprüft in welcher Häufigkeit der Begriff in Europäischen, Deutschen und Türkischen Schriften verwendet wird. Im zweiten Teil wurde gezeigt welche Funktion die Fee-Figur in türkischen und deutschen Kinder und Jugend Büchern hat und in wieweit die Figur in dem Werk für Veränderungen sorgt. Im dritten Abschnitt wurden die Vorstellungskraft und ästhetische Wahrnehmung der Kinder im Zusammenhang mit der Phantasie und der wunderbaren Mächten diskutiert.

Im Ergebnis wurde eine Auswertung über die aus den während der Studiendauer gewonnenen Informationen resultierenden wunderbaren Mächte, Phantastische Literatur und Fee Figur gemacht.

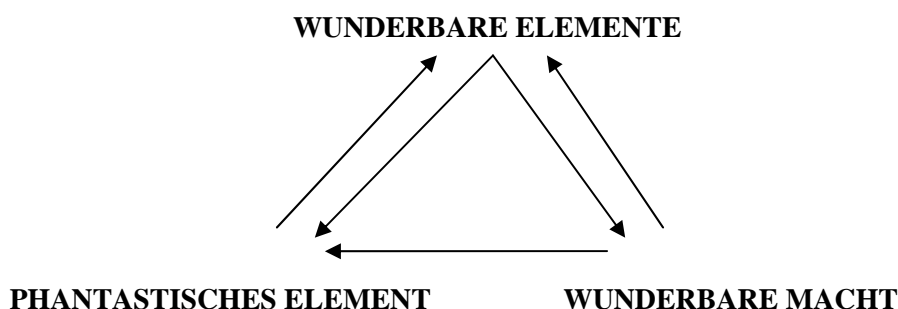
Schlüsselwörter: Kinder Jugend Literatur, wunderbare Macht, Phantastische Literatur, Medien Schriften, Leseakt, Schriften und Literatur Unterricht

Einleitung: In Literaturtexten tragen wunderbare Mächte mit einer Reihe von wunderbaren Mächten die Fiktion von Wirklichkeit zur Einbildung. Wunderbare Kräfte wie Gespenster, Vampire, Hexen und Feen, die man im täglichen Leben nie begegnet, fügen der Fiktion eine wirklichkeitsfremde Dimension bei. Diese in Märchen, Legenden, in Phantastischen und Fantasie Literatur oft wirkenden Mächte

sorgen für neue Phantasie welten und Situationen, in denen sich der Empfangende befindet. Die wunderbaren Mächte und Elemente wurden dank der Medien Technologie noch abwechslungsreicher, was dazu führte, dass die Nachfrage nach wunderbaren Mächten/Elementen gestiegen ist.

Begriffsdeutung: Wunderbare Mächte und Faktoren haben Phantastische Literatur herausgebracht. Die Phantastische Literatur jedoch hat die wunderbaren Mächte und Faktoren in ihrer Fiktion verändert und Phantastische Faktoren herausgebracht. Als Ergebnis dieser Transformation sind imaginäre Begriffe wie Phantastische Elemente, wunderbare Elemente- Macht entstanden. In dieser Studie hat die Türkische Literatur Forschung trotz der noch nicht getrennten Begriff wunderbare Macht, wunderbares Element, Phantastisch Element erklärt. (S. Art: 1. 1). Danach gelten alle in Literaturwerken vorkommenden mit Logik und Verstand nicht erklärbaren Figuren und Situationen als wunderbare Elemente. Wenn ein wunderbares Element oder eine Figur die Kraft ändern kann, was die Naturwissenschaften nicht erklären können, wird diese wunderbare Macht oder wunderbare Figur als wunderbare Macht genannt. Damit ein wunderbares Element oder eine wunderbare Figur eine phantastisch wunderbare Macht werden kann, sollte das wunderbare Element oder die wunderbare Macht in einer Phantastisch-Fiction sich abspielen. Eine Untersuchung der Begriffe in die Deutsche Literatur zeigt, dass sie ähnliche Verwendung wie in der Türkischen Sprache aufweist. Auch in der deutschen Sprache gibt es keine klare Trennung voneinander, sondern nur unterschiedliche Definitionen.

Art: 1.1:

Phantastisches Element und Wunderbare Macht:

Element+Phantastik = Fantastisches Element

Element+Macht= Wunderbare Macht

Wunderbare Macht+Fantasie=Fantastisches Element

Im zweiten Teil **wurden wunderbare Mächte und Phantastische Literatur** behandelt. Es wurde festgestellt, dass heutzutage wunderbare Macht und Elemente unter phantastischem Titel untersucht wurden. Die Recherchen haben ergeben, dass wunderbare Macht und Elemente seit den Anfängen der Menschheit schriftlich und mündlich in den Werken festgehalten wurden. Phantastische Literatur ist eine Art, die noch nicht definierbar ist. Immer noch wird diskutiert, wenn es um Trennung der Arten geht. Um eine Fiktion als eine Phantastische Fiktion definieren zu können, sollten die drei Kriterien von Todorov beachtet werden. Diese sind zusammengefasst: Verdachtsfälle von Lesern, Verdachtsfall des Helden und Sinnbild und Dichtung der Schriften. Zweifel des Lesers angesichts der Geschehnisse sind eines der Kriterien des Phantastisch bestimmt. Demnach wird ein Text als Phantastisch oder nicht gekennzeichnet, wenn der Leser unentschlossen ist. (S. Teil: 2.2.1.1).

2.2.2. In diesem Teil wurden wunderbare Mächte und Phantastische Texte aus der Welt und Deutschland behandelt. Dementsprechend wurden wunderbare Mächte in alten Zeiten, in Märchen, in Mythologischen Werken, in Saga ermittelt. Steinmetz BC 2. Es wurde festgestellt, dass das Werk mit dem Titel L'Ane d'or der Fantasie-Genre zugehört. Das im 9. Jahrhundert in den östlichen Ländern begonnene Tausend und Eine Nacht wurde zwischen dem 8. und 16. Jahrhunderte übersetzt und gelangen nach Europa und haben Europa sehr beeindruckt. Es wurde festgestellt, dass wunderbare Mächte in vielen westlichen Werken Ähnlichkeiten mit den wunderbaren Mächten aus Tausend und Einer Nacht Märchen aufweisen. Wunderbare Mächte und Elemente der fantastischen Geschichten haben in Europa im 18. Jahrhundert Anerkennung gefunden. In der Zeit der Romantik wurden

moderne fantastische Faktoren entdeckt. Insbesondere in der Mitte des 18. Jahrhunderts entstehen die Gothik Werke und bestimmen mit ihrem wunderbaren die Richtung der fantastischen Literatur der nächsten Jahrhunderte und dienen als Grundlage für die Phantastischen Charaktere heute.

Die deutschen Autoren haben sich in der Romantik Zeit der deutschen Volksmärchen gewandt. Diese Strömung in der Romantik dient in Deutschland als Beginn der phantastischen Literatur und modernen phantastischen Elemente. Vor allem E.T.A. Hoffmann hat unter den deutschen Autoren im 19. Jahrhundert mit seinen phantastischen Werken die Europäischen und Amerikanischen Schriftsteller beeinflusst. Mit dem Werk "Herr Der Ringe" von Tolkien bekam die phantastische Literatur eine neue Dimension, im 21. Jahrhundert wurden viele fantastische Werke in dieser Dimension geschrieben. Außerdem waren die wunderbaren Mächte von Land zu Land etwas anders - diese Unterschiede trugen dazu bei, dass die phantastische Literatur in jedem Land sich anders entwickelt hat.

2.2.3. In diesem Bereich wurde die Türkische Literatur der wunderbaren Mächte und Phantastik hinterfragt. Es hat sich herausgestellt, dass in der Türkischen Volkskultur in den ersten türkischen Sagen und Märchen wunderbare Mächte eine wichtige Rolle gespielt haben. In der türkischen mündlichen Literatur haben Epic of Creation, Bozkurt Odyssey, Epic of Ergenekon, Epic of Uyghur und Alp Manas Epen die türkischen Heldentaten mit wunderbarem geschmückt erzählt. Festgestellt wurde, dass eines der wunderbaren Elemente der Türkischen und nah östlichen Werke die Krähe Zümrüd-ü Anka ist. Nach der Islamisierung der Türken wurden wunderbaren Elemente mit religiösen Motiven zusammen verwendet. Nach der Islamisierung wurden in der Türkischen Literatur wunderbare Mächte mit dem Islam Einfluss in Heiligen Legenden und im mesnevi Stil verwendet. In dem Divan Literatur angehörige Seyh Galip Werk Hüsn-ü Ask findet man wunderbare sufi Symbole. Im 19. Jahrhundert kam die Roman Art in die Türkei und das Wunderbare wurde im Roman eingebracht. Allerdings führte die Wirkung des Realismus dazu, dass diese wunderbaren Romane unterschätzt und zum Spott wurden. Nach dieser Periode wurden derart Werke nur geschrieben, um über den Aberglauben des Volkes

zu spotten. Es war mehr Sensibilisierung der Öffentlichkeit als Phantastik. Nach der Republik Gründung hatte der Realismus immernoch Einfluss, aber die wunderbaren Mächte wurden im Bereich Geist-Körper Problematik angewandt. Unerklärliche Ereignisse in den Romanen haben diese Werke dem fantastischen genähert. Seit den 1980'er Jahren wird die Türkei von postmodernen Romanen beeinflusst. somit haben sich die Autoren vom Realismus befreit und bringen nur mehr Werke mit wunderbaren Merkmalen. In den 1980'er und 2000'er Jahren gibt es beispielhafte Werke für phantastische Literatur. Der Fortschritt des fantastischen in der Türkischen Literatur ist im Verhältnis zu den westlichen Ländern langsam, da die Roman Art verspätet in der Türkei begonnen hat und der Realismus viel länger von den Autoren bevorzugt wurde.

2.3. In diesem Teil wurden wunderbare Mächte und phantastische Kinder und Jugend Literatur behandelt. Kinder und Jugend Literatur wurde im Verhältnis zur Erwachsenen Literatur später begonnen. In Europa wurde dem Kind und dem Kind-Sein ab der Romantik Periode Wert zugeordnet. In dieser Zeit wurde das erste Mal für Kinder Märchendichtung geschrieben. Als Ausgangspunkt für die Demonstration in die Welt der Phantasie wird die KJL angesehen. Wunderbare Mächte und Phantastik in der Kinder und Jugend Literatur hat sich anders entwickelt als in der Erwachsenen Literatur. In Europa, vor allem in Deutschland, waren wunderbare Mächte nicht den Kindern gewidmet, wurden aber von Kindern in Volksmärchen empfangen. Das Phantastik für Kinder wurde in der Romantik hervorgebracht, aber nach dieser Periode wurden wunderbare Mächte zum Zwecke der Einschüchterung für Kinder gebraucht. (S. Teil: 2.3.1) Während des 2. Weltkrieges kam es in der Kinder und Jugend Literatur zu einer Pause und man wandte sich zu den Volksmärchen zurück. Mit dem Einfluss der Märchen Elemente wurden in Deutschland 1930 die ersten Phantastischen Kinder Werke geschrieben. In Deutschland und in Europa wurde die KJL ab 1947 bekannt. Die Gebrüder Grimm und Perrault Geschichten waren wichtige Einflüsse auf die Fantastische KJL. Die wunderbaren Elemente, die in diesen Märchen vorkommen, waren die ersten Schritte in Richtung Phantastische Kinder Literatur. 1945 wurden die Autoren von diesen Märchen inspiriert. Seit dem Erscheinen der phantastischen Kinderwerke in Europa

und Deutschland wurden fantastische Elemente aus Erwachsenen Literatur übernommen und kindergerecht verwendet. Außerdem gewannen die fantastische Literatur und wunderbare Mächte der schriftlichen Werke einen wichtigen Platz in der populären visuellen Kultur.

2.3.2. In diesem Teil wurden wunderbare Mächte und phantastische Literatur aus türkischen KJL hinterfragt. Türkische KJL wunderbare Mächte fanden als erstes in Volksmärchen Platz, welche Kinder hörten. Die Türkische KJL hat ihre ersten Werke zu Reformzeit gewonnen. Diese Texte wurden zum Zwecke der Einschüchterung und Bildung geschrieben. In der Türkischen Literatur hat sich der Realismus in der KJL gezeigt, und das Erscheinen von Büchern mit wunderbaren Mächten und Elementen verzögert. Türkische Kinder haben bis zum 20. Jahrhundert meist übersetzte Werke empfangen. Anfang 1900'er begann die KJL Dichtungswerke zu veröffentlichen. In den 1930'ern beschleunigte sich die Märchen und Roman Art und begann die KJL zu beeinflussen. In den 1930'ern wurden wunderbaren Mächte in einigen geschriebenen Büchern entdeckt. Ab den 1950'ern wurden den Kindern gesellschaftliche Moral Märchen vorgelegt, wunderbare Mächte wurden weiterhin in Volksmärchen erzählt. 1980 begannen die ersten phantastischen und science-fiction artigen KJL Werke geschrieben zu werden. Aber zwischen 1980 und 2000 wurden von der KJL sehr wenige fantastische Werke geschrieben. In den 2000'ern wurden die Kinder von den phantastischen Elementen in Filmen beeindruckt und das Interesse an wunderbaren Mächten und am Phantastischen stieg. In den letzten Jahren sind die Werke mit phantastischem oder mit wunderbaren Mächten im Verhältnis zur Deutschen KJL sehr wenig. Die Gründe, warum die Türkische KJL nicht so oft die phantastische und wunderbare Art verwendet, sind dargelegt worden.

2.4. In diesem Teil werden wunderbare Mächte und Phantastische Literatur in Medien für Kinder behandelt. In diesem Abschnitt wurden, vor allem im Kontext der Populärkultur, Beziehungen zwischen Drama und Multimedia-Texten bearbeitet. Das Drama ist in den Anfängen der Menschheit als natürlicher Akt des Menschen entstanden. Das Drama diente dem Theater, das Theater jedoch den Medien als

Quelltext. Mit der Entwicklung der Medien wurde die Darstellung der wunderbaren Elemente vereinfacht. Vor allem die Filmindustrie hat eine unendliche Vielzahl an wunderbaren Elementen erstellt und visualisiert. Die heutzutage in der Phantasie der Menschen geschaffenen wunderbaren Elemente werden im Fernsehen, im Kino oder an Computern dargestellt. Hinterfragt wurden die Medien mit ihren Darstellungen des Phantastischen und der wunderbaren Elemente. Vor allem wurde über die Filme für Kinder mit wunderbaren Elementen diskutiert. Demnach entstanden die ersten Kinderfilme im Jahre 1910 mit Verfilmung der Märchen. Daher gab es seit dem ersten Kinderkino bis heute wunderbare Elemente für Kinder in Filmen. Danach entstand der Zeichentrick, in diesen Filmen gab es nur Helden mit wunderbaren Kräften. In Deutschland wurden die Filme für Kinder meist aus phantastischen Kinderbüchern gewonnen. Herr der Ringe und Harry Potter wurden auch von Kindern und Jugendlichen gerne gesehen und nach diesen Filmen wurden für Kinder viele Filme und Serien gestartet. Das Kinderkino lebt von wunderbaren Mächten, wunderbare Mächte heutzutage jedoch vom Kino. Anders gesagt wurden früher schriftliche Elemente verfilmt, nun werden vom Kino geschaffenen Elemente in schriftlichen Materialien dem Leser vorgelegt. In der Türkei jedoch wurden Filme in den 1960'ern und 1970'ern gedreht, aber heute werden keine Kinderfilme mehr gedreht. 1960'er und 1970'er wurden Fee Märchen für Kinder gefilmt. Nur die Keloglan Figur wurde in Film übertragen. Außerdem wurden in den Jahren auch phantastische Filme gedreht, die nicht für Kinder geeignet waren, die dennoch von Kindern gesehen wurden. Aber in den 2000'er Jahren wurden in der Türkei viele Kinder Serien gedreht, in diesen Filmen wurden vor allem wunderbare Elemente verwendet. Diese Serien beinhalten meist Fee Figuren und haben hohe Einschaltquoten.

2.5. In diesem Teil wird die Fee Figur als wunderbare Macht behandelt. Aus kultureller Sicht hat der Fee Begriff sowohl in der türkischen als auch in der deutschen Kultur ähnliche Formen. Die Fee Figur, die in deutschen literarischen Werken vorkommt, ist aus keltische Kultur entstanden, die Fee Figur gilt in den europäischen Gesellschaften als Volksglauben. In den ältesten europäischen Epen, Legenden und Märchen, in den Fee Figuren vorkommen, sind diese die ältesten

wunderbaren Mächte. Fee Figuren wurden außer Volksmärchen im 16. Jahrhundert auch in Dramen dargestellt. Mit den Zusammenstellungen der Fee Märchen hat die Fee Figur die heutige Gestalt eingenommen. Außerdem können die Feen, die in der deutschen Literatur oft nur positive Eigenschaften haben, in einigen Werken mythologischen Ursprungs Schlechtes tun. In der deutschen Literatur wird die Fee Figur meist nur in Werken behandelt, die den Kindern zugeordnet werden. Außerdem werden in den meisten europäischen Kinderfilmen Fee Figuren dargestellt. In der deutschen Literatur wird die Fee Figur in aktuellen Kinderbüchern zum Zwecke des Lesens und Lernens verwendet. Speziell zur Stärkung der Kinder Fantasie eingesetzte Feen sollen der moralischen, sprachlichen und geistig-motorischen Entwicklung der Kinder beitragen. In der türkischen Kultur wurden Fee Figuren in Epen und Märchen verwendet. Wie beim deutschen Volk sind Feen auch beim Türkischen Volk mit einem Glauben verbunden. Nach der Islamisierung der Türken mit der Festigung der Beziehungen mit den übrigen moslemischen Gesellschaften, speziell mit den arabischen Gesellschaften, wurden Märchen östlicher Herkunft übernommen. Die Fee Figuren, die in den Märchen Volksglauben hatten, wurde im Türkischen Glauben mit aufgenommen. Der Fee Begriff fand zwar in der Türkei Volksglauben und wurde vor der Islamisierung in literarischen Werken verwendet, aber nach der Islamisierung wurde die Fee Figur in den schriftlichen Werken nicht mehr so oft behandelt. Drei Gründe wurde hierbei genannt (S. Teil: 2.5.3). Die Jahre nach der Gründung der Republik wurde die Fee Figur in der Türkischen Literatur nicht oft behandelt, bei CGT sah es genau umgekehrt aus, diese verwendeten die Fee Figur sehr oft. Beeinflusst war man dabei auch von den übersetzten Fee Märchen aus dem Westen. Auf diesem Wege haben die KJL Autoren die Fee Figur sich angeeignet und viele Fee Figuren beinhaltende Werke hervorgebracht. Dabei war die positive Art und Funktionalität der Feen wirkungsvoll. Speziell zum Hinzufügen von Märchen Motiven in die Fiktion wurde die Fee Figur verwendet. Die Funktionen der Fee Figuren in der KJL wurde so gereiht: Wunder-Funktion, Aufregung Funktion, Ästhetik Funktion, die Funktion des Rechts, Funktion der Lehre, Freundschaft Funktion, visuelle Funktion.

In den Werksuntersuchungen zwischen 2006 und 2009 wurden zwei Veröffentlichungen der deutschen KJL und zwei der türkischen KJL gewählt. In diesem Teil wurde der deutsche populäre Werk *Zwerg Nase* (Autor: Wilhelm Hauff, 1826, Regie: Felicitas Darchin 2008) Film und die Geschichte *Namen, Los!* (Wanessa Walder, Betina Gotzen- Beek 2007) behandelt. Aus der Türkei wurde die populäre Kinder und Jugend Serie *Selena* (Autor: Gani Müjde, Regie: Bora Onur 2008) und das Märchenbuch *Üç Sihirli Öpücük* (Aytül Akal 2006) erörtert. Die Werke wurden in Bezug auf die Struktur und Form geprüft, die Charaktere wurden vorgestellt und es wurde ermittelt, für was für Änderungen die Fee Figuren in den Werken gesorgt haben und welche Eigenschaften diese haben. Bei diesen Überprüfungen hat sich ergeben, dass die deutschen und türkischen schriftlichen Fee Figuren ähnlich visualisiert und beschrieben wurden. In Bezug auf populäre Kultur Werke ist die Fee Figur im türkischen Film eine modernere Fee Figur. Die gewählte deutsche Fee Figur hat Hexenmerkmale und daher etwas anders dargestellt als die übliche Fee. Außerdem wurde in dem Werk die Fee Figur nicht in der typischen Ästhetik dargestellt. In allen Werken haben die Fee Figuren Zauberkräfte, mit denen sie bei den anderen Helden Änderungen hervorrufen können. In den erörterten vier Werken haben die Fee Figuren folgende Funktionen:

- Ausgleichen von Gut und Böse,
- Zauberkräfte Wirkung auf Helden,
- die gute Fee Figur hübsch und niedlich, die böse Fee hässlich dargestellt,
- speziell das Auflösen der Knotenpunkte oder die Knotenbildung der Funktion,
- die richtige Einhaltung bewahren aufgrund der Nachahmung der Kinder,
- das was in dem Werk übermittelt werden soll, wird von der Fee übermittelt
- das Tragen des Werken ins Fantastische oder Wunderbare,
- das Zufügen von Märchen Motiven.

4. In diesem Teil wurde zusammen mit der Vergesellschaftlichung des Lesesozialisation wunderbare Mächte und Phantastische Kinder Jugendliteratur hinterfragt. Demnach wurde die Funktion des Kindes bei der

Vergesellschaftlichung des Lesens diskutiert, es wurde festgestellt, dass das Lesen eine Gewohnheit aus den Kindesjahren ist. Die Eltern tragen eine wichtige Rolle bei dem Erlernen der Lese-Gewohnheit. Die KJL ist eine Literatur mit Doppelziel: die Eltern, Lehrer und Erwachsene haben nicht nur auf die Kinder sondern auch auf ihre Werk Auswahl Einfluss. Bei der Wahl der Werke sollten Eltern und Erwachsene nicht bestimmend sondern wegweisend sein, damit die Kinder zum lesen motiviert werden. Danach wurden Kinder Autoren und Pädagogen Ansichten untersucht bezüglich des Interesses der Kinder an fantastischen Werken und wunderbaren Elementen. Den Kinder Autoren und Pädagogen zufolge bevorzugen Kinder Werke, die ihre Fantasie ansprechen. Darum wurde die Wirkung der phantastischen und wunderbaren Elemente auf Kinder behandelt. Es wurde das Kind und sein Vorstellungsvermögen untersucht und dabei festgestellt, dass literarische Elemente von Kindern richtig aufgenommen werden. Die Begriffe, während sie von den Kindern erlernt werden, haben in den Geistern ein Abbild. Diese werden in späteren Jahren seiner ästhetischen Wahrnehmung beitragen. Bei diesen Hinterfragungen wurde festgestellt, dass Kinderliterarische Elemente bei der Erlernung des Lesens eine wichtige Rolle spielen. Phantastische Literatur fördert die Lesegehnheit des Kindes.

Ergebnis: Während der Studiendauer wurden wunderbare Elemente, Phantastische Literatur, KJL, Informationen über die Fee Figur erworben und bewertet. Die KJL hat festgestellt, dass wunderbare und fantastische Elemente zur Lesegehnheit motivieren. Außerdem wurde erörtert, dass diese Elemente die Vorstellungskraft und die ästhetische Wahrnehmung der Kinder beeinflusst - daher sollten alle visuellen oder schriftlichen Werke sorgfältig ausgewählt werden.

RESİM KATALOĞU

İKİNCİ BÖLÜM RESİMLERİ VE KAYNAKLARI

Resim: 1.1.
(Claudia Sophie Anderson: 1823- 1903)

Kaynak:

<http://femmeeffemme.wordpress.com/category/sophie-anderson-1823-1903/>, 17.07.2009

Resim: 1.2.
(The Fairy Circle Idylls of the King Gustave Dore: 1856)

Kaynak:

<http://ebooks.adelaide.edu.au/t/tennyson/alfred/idylls/complete.html>, 17.07.2009

Resim: 1.3.

(Illustration of Connla and Fairy Maiden, John Dickson Batten 1892)

Kaynak:

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/d/dc/Connla_and_the_Fairy_Maiden_Illustration.png/87pxConnla_and_the_Fairy_Maiden_Illustration.png&imgrefurl=http://en.wikipedia.org/wiki/John_Dickson_Batten&usg=__SiYkOTY79XkEDiyEo2zMIF6aXHA=&h=119&w=87&sz=19&hl=tr&start=1&sig2=1vNvzcDyQkVWszUEOaSbTA&um=1&tbnid=faLxGJuuyJLeHM:&tbnh=88&tbnw=64&prev=/images%3Fq%3DIllustration%2Bof%2BConnla%2Band%2BFairy%2BMaiden,%2BJohn%2BDickson%2BBatten%26hl%3Dtr%26rlz%3D1C1CHNG_trTR331TR331%26sa%3DN%26um%3D1&ei=TPBCS9HqNdSFjAfc_vmSDQ, 17.07.2009

PHILLIP MEDHURST. THE EARLY LIFE OF CHRIST IN THE BOWYER BIBLE

BOWYER BIBLE VOLUME 32 PRINT 4269
ANGELS MINISTER TO CHRIST
BERNARDINO PASSERI (FL. 1577-1585)

Resim: 1.4.
(Bowyer İncili: 1577)

Kaynak:

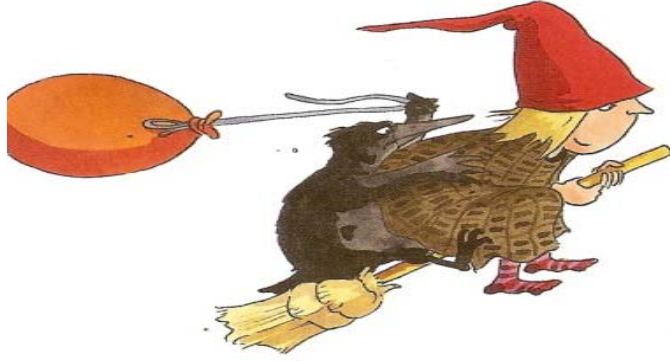
http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/8a/Early_life_of_Christ_in_the_Bowyer_Bible_print_17_of_21._angels_ministr_to_Jesus_in_the_wilderness._Passeri.gif, 17.07.2009

Resim: 1.5.
(Disney, Snow White and Seven Dwarfs: 1937)

Kaynak:

<http://www.alexross.com/dbID/213.html>, 17.07.2009

Resim: 1.6.

Kaynak:

Abedi, Isabel (2002): "*Kleine Hexen Geschichten zum Vorlesen*", Barbara Scholz (Illustrator), Heinrich Ellermann Verlag, Hamburg, s. 1

Resim : 1.7.

(Primrose Fairy Brian Froud: 2005)

Kaynak:

http://www.trippystore.com/brian_froud_primrose_fairy_poster.html, 20.07.2009

Resim: 1.8.
(Disney, Peter Pan: 1953)

Kaynak:

<http://eu.art.com/products/p12547953sai2814338/posters.htm?ui=6D17DE7008544F2599FFAE2CC7380E34>, 21.07.2009

Resim: 1.9.
(Bir Yaz Gecesi Rüyası için Sir Joseph Noel Paton The Quarrel of Oberon and Titania: 1846)

Kaynak:

<http://hubpages.com/hub/Midsummer-Nights-Dream--the-Tempest--and-other-Fairy-Illustrations-and-Fairies-in-Art>, 21.07.2009

Resim: 1.10.
(Fee Melusine Bernhard Richel: 1473)

Kaynak:

http://images.google.com.tr/imgres?imgurl=http://www.uni-erlangen.de/infocenter/meldungen/images/02/Blatt_49.jpg&imgrefurl=http://www.unierlangen.de/infocenter/meldungen/2008/forschung/06.shtml&usq=__YNN8m28ZKtWVL6eSpLWIQXad0s=&h=285&w=200&sz=25&hl=tr&start=3&um=1&tbnid=UTmYy5_hOPlv6M:&tbnh=115&tbnw=81&prev=/images%3Fq%3Dfee%2Bmelusine%2Bbernhard%2Brichel%26hl%3Dtr%26sa%3DG%26um%3D1, 22.07.2009

Resim: 1.11.
(Disney Pinocchio: 1940)

Kaynak:

<http://vibgyor.tripod.com/Pinocchio/pinocchi.jpg>, 23.07.2009

Resim: 1.12.
(Disney Tinker Bell: 2008)

Kaynak:

http://www.bestdisneysites.com/joomla/index.php?option=com_content&view=article&id=14:tinkerbelle-movie&catid=1:latest-news, 23.07.2009

Resim: 1.13.

Kaynak:

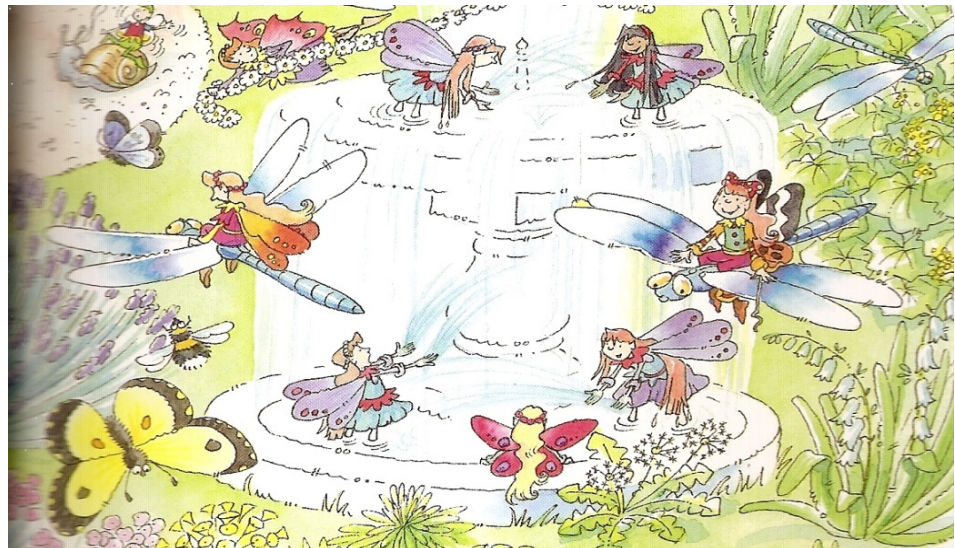
Sangelhoff, Barbara (2008): “*Der Bücherbär Mein Lese- und Schreibtrainer, Die Kleine Fee Ameli*”, Corina Baumeister (Illustrator), 1. Aufl., Arena Verlag, Würzburg, s.8

Resim: 1.14.

Kaynak:

Boie, Kirsten (2005): *"Nee! Sagte Die Fee"*, Jutta Tim (Illustrator), Friederich Oetinger Verlag, Hamburg, s.1

Resim: 1.15.

Kaynak:

Doherty, Gillian (2007): *"Zauberhaftes Feenland Ein Such- und Wimmelbilderbuch"*, Teri Gower (Illustrator), Übers. Eva Hierteis, Gondrom Verlag, Bindlach, s. 13- 15

Resim: 1.16.

Kaynak:

Walder, Wanessa(2007): *“Feengeschichten”*, Betina Gotzen- Beek (Illustrator), Ravensburger Buchverlag, Deutschland, s.17

Resim: 1.17.

Kaynak:

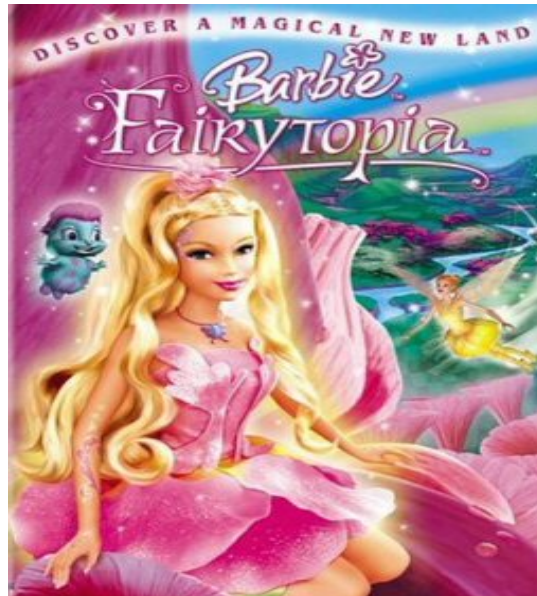
Rees, Geyneth Rees (2007): *“Zauberhaftes Feengold”*, Sigrid Gregor (Illustrator), Übers. Stefanie Mierswa, Ars Edition, München

Resim: 1.18.
(Winx Fairies Ignio Straffi: 2004)

Kaynak:

<http://img1.blogcu.com/images/9/8/1/98layla98/winx.jpg>, 30.07.2009

Resim: 1.19.
(Duane Barbie Fairytopia:2005)

Kaynak:

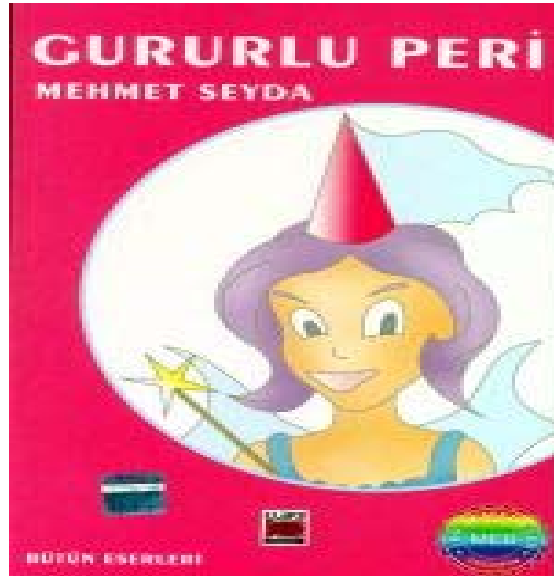
http://www.amazon.com/gp/product/images/B0006ZXJIE/ref=dp_image_0?ie=UTF8&n=130&s=dvd, 30.07.2009

Resim: 1.20.

Kaynak:

Akal, Aytül (2007): “Okuma Perisi”, Ayşin Delibaş Eroğlu(Resimleyen), 4. Basım 2008, Uçanbalık Yayınları, İstanbul, s.8

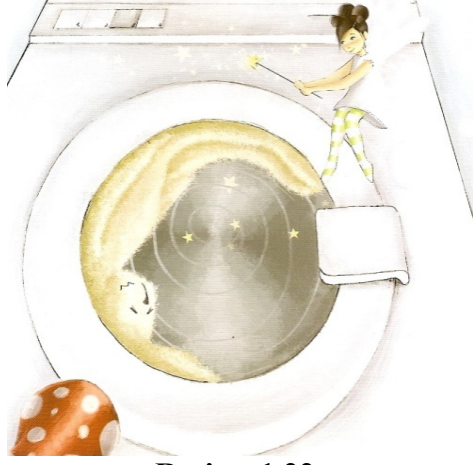

Resim: 1.21.

(Seyda, Gururlu Peri: 2005)

Kaynak:

http://images.google.com.tr/imgres?imgurl=http://kapak.netkitap.com/170zk/G/gururlu_peri_2009_3_5_85443.jpg&imgrefurl=http://www.netkitap.com/kitap-gururlu-peri-mehmet-seyda-bilge-kultur-sanat.htm&usg=__s-Iw1cMFY-WknHe8Aks71VotTIg=&h=277&w=170&sz=15&hl=tr&start=6&um=1&tbnid=ZETOxZY0ReN4SM:&tbnh=114&tbnw=70&prev=/images%3Fq%3Dmehmet%2Bseyda%2Bgururlu%2Bperi%26hl%3Dtr%26sa%3DG%26um%3D1, 30.07.2009

Resim: 1.22.

Kaynak:

Gaudriot, Claire (2008): “*Küçük Peri Mine İş Başında*”, Çev. Aydan Sümercan, Lal Kitap, İstanbul.

Resim: 1.23.

Kaynak:

Campos, Pilar (.....) : “*Cadılı Masallar*”, Pilar Campos (Resimleyen), Fatih Erdoğan (Redaksiyon), Çev. Jülide Denizci, Çiçek Yayıncılık, İstanbul, s.26

Resim: 1.24.
(Disney Sleeping Beauty: 1959)

Kaynak:

http://images.google.com.tr/imgres?imgurl=http://thisdistractedglobe.com/wp-content/uploads/2007/02/Sleepingbeauty5.jpg&imgrefurl=http://thisdistractedglobe.com/2007/02/03/sleeping-beauty-1959/&usg=__SSo4ng7f79OXzvY_Ec1V0VbzZiY=&h=540&w=960&sz=52&hl=tr&start=1&um=1&tbnid=lsJGpwFTLqn-nM:&tbnh=83&tbnw=148&prev=/images%3Fq%3Ddisney%2Bsleeping%2Bbeauty%2Bfair%26hl%3Dtr%26sa%3DN%26um%3D1, **14.01.2010**

Resim: 1.25.
(Disney Cindrella: 1950)

Kaynak:

http://images.google.com.tr/imgres?imgurl=http://billsmovieemporium.files.wordpress.com/2009/08/cinderella2.jpg&imgrefurl=http://billsmovieemporium.wordpress.com/2009/08/06/review-cinderella-1950/&usg=__S5qIzXk34ReVocS_oXDip_Cb-8U=&h=302&w=439&sz=36&hl=tr&start=68&um=1&tbnid=VQj5wR7la7XYmM:&tbnh=87&tbnw=127&prev=/images%3Fq%3Ddisney%2Bcinderella%2B1950%26ndsp%3D18%26hl%3Dtr%26sa%3DN%26start%3D54%26um%3D1, **14.01.2010**

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM RESİMLERİ VE KAYNAKLARI

Resim: 2.1.

Kaynak:
(15.01. 2008, Bora Onur)

Resim: 2.2.

Kaynak:
<http://img379.imageshack.us/i/bscap002kn4.jpg/>, 16.08.2009

Resim: 2.3.

Kaynak:

<http://selena96.blogcu.com/>, 16.08.2009

Resim: 2.4.

Kaynak:

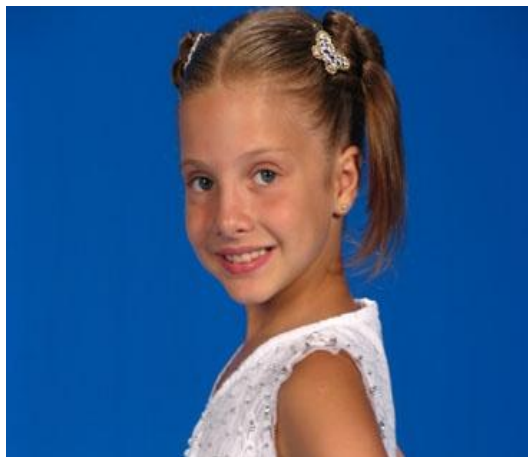
<http://www.cicicee.com/cocuk-ozel-dosya.aspx?menuId=29&icerikId=24&sayfaId=37>,
16.08.2009

Resim: 2.5.

Kaynak:

<http://www.forumalev.net/komik-seyler-yazi-eklenebilir/338754-forum-uyeleri-selenada.html>, **20.08.2009**

Resim: 2.6.

Kaynak:

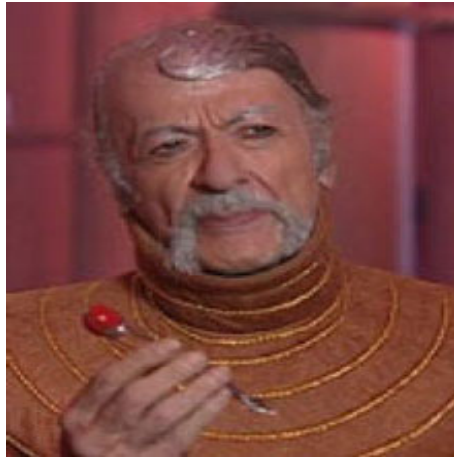
<http://eglenceseyler.azbuz.com/photoAlbum.jsp?albumID=16000000000702148&photoID=17000000006065424>, **20.08.2009**

Resim: 2.7.

Kaynak:

<http://www.minik.tv/wp-content/uploads/2008/12/selena1.jpg>, 21.08.2009

Resim: 2.8.

Kaynak:

<http://www.diziler.com/gallery/488bd4df092758f81a3504c3b86315d199d6d4cfm.jpg>, 21.08.2009

Resim: 2.9.

Kaynak:

<http://www.minik.tv/wp-content/uploads/2008/12/afrodit.jpg>, 21.08.2009

Resim: 2.10.

Kaynak:

<http://eglenceseyler.azbuz.com/resim/16000000000702148/170000000006065300/5&slideShow=1#p>, 21.08.2009

Resim: 2.11.

Kaynak:

http://images.google.com.tr/imgres?imgurl=http://www.majowski.com/site/de/logte/television/1/photos/data/logte/zwerge_nase/zwerge_nase_1.jpg&imgrefurl=http://www.majowski.com/site/de/logte/television/1/photos/&usq=__cVTHtveRFyZz3VdtnMbg1ImKuew=&h=300&w=450&sz=52&hl=tr&start=2&um=1&tbnid=XiI1ssILd2jf8M:&tbnh=85&tbnw=127&prev=/images%3Fq%3Dzwerge%2Bnase%2Bfilm%26hl%3Dtr%26sa%3DG%26um%3D1,12.01.2010

Resim: 2.12.

Kaynak:

http://www.monstersandcritics.de/downloads/downloads/articles2/109971/article_images/image5_1225496086.jpg, 10.09.2009

Resim: 2.13.

Kaynak:

http://images.google.com.tr/imgres?imgurl=http://www.ottokinzer.de/portfolio/zwergnase/fee_k.jpg&imgrefurl=http://www.ottokinzer.de/portfolio/zwergnase/zwergnase.html&usg=__qOR7J35YuxCT99RZxzlmNNn9Ni4=&h=120&w=160&sz=8&hl=tr&start=30&um=1&tbnid=W8Dm4rkCg9aG9M:&tbnh=74&tbnw=98&prev=/images%3Fq%3Dzwerg%2Bnase%2Bfilm%2Bkamera%26gbv%3D2%26ndsp%3D18%26hl%3Dtr%26sa%3DN%26start%3D18%26um%3D1, 10.09.2009

Resim: 2.14.

Kaynak:

<http://www.br-online.de/br/jsp/seitentyp/bildergalerie.jsp;jsessionid=QOMJOLRPTKANICSBUKUCM4Q?idx=5&id=1227018442609>, 10.09.2009

Resim: 2.15.

Kaynak:

http://www.majowski.com/site/de/logtelevision/1/photos/data/logtelevision/zwerg_nase/zwergnase_2.jpg, 10.09.2009

Resim: 2.16.

Kaynak:

<http://www.bronline.de/br/jsp/seitentyp/bildergalerie.jsp;jsessionid=QOMJOLRPTKANICSBUKUCM4Q?idx=11&id=1227018442609>, 11.09.2009

Resim: 2.17.

Kaynak:

<http://www.br-online.de/br/jsp/seitentyp/bildergalerie.jsp;jsessionid=QOMJOLRPTKANICSBUKUCM4Q?idx=1&id=1227018442609>, 11.09.2009

Resim: 2.18.

Kaynak:

http://images.google.com.tr/imgres?imgurl=http://www.br-online.de/content/cms/Bildergalerie/2008/11/18/cumulus/BR-online-Publikation--238485-20081118141431.jpg&imgrefurl=http://www.br-online.de/br/jsp/seitentyp/bildergalerie.jsp%3Fidx%3D12%26id%3D1227714826921&usg=__nom45n8NRmGUnACvY0geFOBBZVc=&h=450&w=600&sz=54&hl=tr&start=5&um=1&tbnid=BVfkXdxbaXhVKM:&tbnh=101&tbnw=135&prev=/images%3Fq%3Dzwerger%2Bnase%2Bausschnitt%26gbv%3D2%26hl%3Dtr%26sa%3DX%26um%3D1, 15.09.2009

Resim: 2.19.

Kaynak:

http://images.google.com.tr/imgres?imgurl=http://www.cinefacts.de/newsbilder/2008-09-16/klein/bild1.jpg&imgrefurl=http://www.cinefacts.de/tv-news/13607-kika-tv-premiere-des-maerchenfilms-zwerg-nase.html&usg=__9rXYt2w-wk_Q-OUXT11iDXfq5S8=&h=128&w=192&sz=18&hl=tr&start=8&um=1&tbnid=2Ri2sxlmb_oYNM:&tbnh=69&tbnw=103&prev=/images%3Fq%3Dzwerg%2Bnase%2Bfilm%2Bkika%26ndsp%3D18%26hl%3Dtr%26sa%3Dg%26um%3D1, **16.09.2009**

Resim: 2.20.

Kaynak:

http://images.google.com.tr/imgres?imgurl=http://www.majowski.com/site/de/logtelevision/1/photos/data/logtelevision/zwerg_nase/zwernase_1.jpg&imgrefurl=http://www.majowski.com/site/de/logtelevision/1/photos/&usg=__cVTHtveRFyZz3VdtnMbg1ImKuew=&h=300&w=450&sz=52&hl=tr&start=2&um=1&tbnid=XiI1ssILd2jf8M:&tbnh=85&tbnw=127&prev=/images%3Fq%3Dzwerg%2Bnase%2Bfilm%26hl%3Dtr%26sa%3Dg%26um%3D1, **16.09.2009**

Resim: 2.21.

Kaynak:

<http://medien.filmreporter.de/images/18631.jpg>, 17.09.2009

Resim: 2.22.

Kaynak:

Walder, Wanessa (2007): "Namen, Los!" In "Feengeschichten", Betina Gotzen- Beek (Illustrator), Ravensburger Buchverlag, Deutschland

Resim: 2.23.

Kaynak:

Walder, Wanessa (2007): *“Namen, Los!”* In *“Feengeschichten”*, Betina Gotzen- Beek (Illustrator), Ravensburger Buchverlag, Deutschland, s.33

Resim: 2.24.

Kaynak:

Walder, Wanessa (2007): *“Namen, Los!”* In *“Feengeschichten”*, Betina Gotzen- Beek (Illustrator), Ravensburger Buchverlag, Deutschland, s.35

Resim: 2.25.

Kaynak:

Walder, Wanessa (2007): *“Namen, Los!”* In *“Feengeschichten”*, Betina Gotzen- Beek (Illustrator), Ravensburger Buchverlag, Deutschland, s.37

Resim: 2.26.

Kaynak:

Walder, Wanessa (2007): *“Namen, Los!”* In *“Feengeschichten”*, Betina Gotzen- Beek (Illustrator), Ravensburger Buchverlag, Deutschland, s.36

Resim: 2.27.

Kaynak:

Akal, Aytül (2006): “Üç Sihirli Öpücük”, Esin Şahin (Resimleyen), 3. Basım, Uçanbalık Yayınları, İstanbul

Evet... Evet, işte!.. Anneleri şöyle bir esnemiş, biraz da gerinmiş, sonra, "Hay allah, iş yaparken uyuya kalmışım çocuklar," demiş tatlı tatlı.

Çocuklar birbirlerine bakıp gülümsemişler. Yorgun Anneler Perisi'nden annelerine söz edip etmemeyi aralarında konuşup anlaşarak karar vereceklermiş.

16

Resim: 2.28.

Kaynak:

Akal, Aytül (2006): “Üç Sihirli Öpücük”, Esin Şahin (Resimleyen), 3. Basım, Uçanbalık Yayınları, İstanbul, s. 16

Resim: 2.29.

Kaynak:

Akal, Aytül (2006): “Üç Sihirli Öpücük”, Esin Şahin (Resimleyen), 3. Basım, Uçanbalık Yayınları, İstanbul, s. 10

Resim: 2.30.

Kaynak:

Akal, Aytül (2006): “Üç Sihirli Öpücük”, Esin Şahin (Resimleyen), 3. Basım, Uçanbalık Yayınları, İstanbul, s. 4

Resim: 2.31.

Kaynak:

Akal, Aytül (2006): “Üç Sihirli Öpücük”, Esin Şahin (Resimleyen), 3. Basım, Uçanbalık Yayınları, İstanbul, s.6

Resim: 2.32.

Kaynak:

Akal, Aytül (2006): “Üç Sihirli Öpücük”, Esin Şahin (Resimleyen), 3. Basım, Uçanbalık Yayınları, İstanbul, s.14

EK: 1**SELENA 58. BÖLÜM SENARYOSU**

“SeLeNa”...058

SAHNE -1

BİR YER / DIŞ / GÜN

Gazetede ki haberi gören Selena’nın
şokundan açıldık.

Selena yüksek sesle okur haberi.

SELENA- Ünlü şarkıcı Kuzey dün akşam yeni
sevgilisiyle gazetecilere yakalandı... Ama... ama bu
nasıl olur?

BURAK- Ne tesadüf... ben de sana bu soruyu sormak
için gelmiştim. Pijama partisi numarasıyla beni atlattın
ama anlaşılan yeni sevgilinle paparazzileri
atlatamamışsınız...

SELENA- Burak...

Selena ne söyleyeceğini bilemez...

SELENA- (kafa sesi) Offf... bir bu eksikti... nasıl
açıklayacağım şimdi ben bunları Burak’a...

Son çare zaman kazanmak için zamanı
durdurmaya karar verir.

SELENA- Her şey donsun.

Burak donakalır...

SELENA- Bu bana biraz zaman kazandırır. Şimdi
sakince düşünüp Buraka ne söyleyeceğimi bulmam
gerek.

Odada dolaşır bir iki...

SELENA- Ah selena nasıl düşürdün kendini bu
duruma. (es) kızlar... kızlara danışayım. Dışarıdan
bakan bir göz faydalı olabilir böyle durumlarda.

Selena ışınlanır ve yok olur.

SAHNE - 2

BİR YER / DIŞ / GÜN

Donmuş hayattan çeşitli görüntüler görürüz.
Basket oynarken havada asılı kalmış bir genç.
Sabah trafiğinde donup kalmış araçlar ve insanlar.
Markette donmuş insanlar ve çalışanlar.
Belki Fitnat'ı okulda Behlül'e cetvel fırlatırken...
Sanayi'yi kantini süpürüp güne hazırlanırken...
Zülfikar'ı arabayı silerken... vs.

SAHNE - 3

EV SALON/ İÇ / GÜN

Selena salonda belirir.
Aslı Müstesna'yı rencide ederken donup
kalmıştır.

SELENA - Kızlar yok ortalıkta. Kızlar burada değil.
Daha kahvaltıya inmemişler demek ki.

Sihirle kaybolur.

EK SAHNE – 1

ÜTOPYA / DIŞ / GÜN

Fonda müzik, Ütopya genel...

EK SAHNE - 2

ÜTOPYA / İÇ / GÜN

Havada asılı duran “Yasak Bahçe” yazısını
görürüz.
Boşlukta yanan sönen harflerden oluşmaktadır.
Yazıların altından Hades yasak bahçeye doğru
giriş yapar.
Hemen Hadesin önünden bir ağaç görürüz.
Bir sürü meyveyi aynı gövdede barındıran
bir ağaçtır.

HADES- Ne güzel meyve salatası ağacıymış bu?
AĞAÇ- Sağol.

HADES- Konuşan bir ağaç. Şaşırdığım şeye bak. Dünyada ağaç olup da konuşabilen o kadar çok canlı var ki. Hee hee hee...

AĞAÇ- Burası yasak bahçe.

HADES- Eeee. Madem öyle burada ne işin var?

Ağaçlar da canlıdır. Seni yüce Honos'a şikayet edicem.

AĞAÇ- Tekrar ediyorum burası yasak bahçe.

Buradan çıkmalısın.

HADES- Çıkacağım ama önce yapmam gereken küçük bir iş var.

Meyvelerine doğru elini uzatır.

Ağacın tiki vardır.

AĞAÇ- Annassssssstım.

HADES- Ne oluyo be?

Hades tekrar elini uzatır.

AĞAÇ- Ananasssstım.

HADES-İllllginç!!! Tiki olan bir ağaç.

Hades meyveyi koparır.

AĞAÇ- Bunu yapman yasak.

HADES- Biliyorum. Ama huyum böyle.

Ne yapacaksın beni kovalayacak mısın?

HADES- Acele edip koşmaya başlayım.

Slow motion kaçıyormuş gibi yapar.

HADES- Haa haa haa!... Selena yasak bahçenin meyvesinden bir ısırık alınca her tarafı şişim şişim şişecek.

AĞAÇ- Bunu senin yanına bırakmazlar.

HADES- Buraya girmek yasak olduğu için kimseye söyleyemeyeceksin. Şimdi gitmem lazım. Bir

arkadaşımla buluşcam. Onu orada ağaç etmeyim.

Haa haa haa!...

Hades uzaklaşırken keseriz.

Selena kızların odasında belirir.

Kızlar geç kalkmışlar.

Telaş içinde hazırlanırken donakalmışlar.

SELENA- Hah.. işte buradalar.

Selena kızlara bir sihir gönderir. Sadece onlar çözülür.

Çözülünce kaldıkları yerden devam ederler.

Selin çalar saati kontrol ediyor.

Selena'yı görmezler henüz.

SELİN- Bu saatin pili yok.

LEYLA- Off ya. Kesin Kıvılcım çıkarmıştır geç kalalım diye.

Selena'yı görürler.

KORO- Selena...

SELİN- Sen ne zaman geldin Selena.

SELENA - Az önce.

LEYLA- Ama biz niye fark etmedik.

SELENA- Çünkü gelmeden önce zamanı durdurmuştum.

NAZLI- Zamanı mı durdurdun?

SELİN- Niye?

SELENA- Çok zor durumdayım kızlar. Zamanı durdurup sizden fikir almaya geldim.

SELİN- Ne oldu ki?

NAZLI- Hades bir şey mi yaptı yine?

SELENA- Hayır... keşke öyle olsaydı. Şu anda içine düştüğüm durumda olmaktansa Hades'in bütün kötülüklerine aynı anda maruz kalmayı tercih ederdim.

LEYLA- Selena bizi, korkutuyorsun. Ne oldu ki? Sorun ne?

SELENA- Sorun... (elinde getirdiği gazeteyi uzatır)
sorun bu...

Selin haberi okur biraz...

SELİN- Aaa.. bu yanındaki Kuzey değil mi?

SELİN- Ünlü popçu Kuzey, dün akşam yeni sevgilisiyle paparazzilere yakalandı. Nasıl yani? Selena?

LEYLA- Burak hocayla ayrıldınız mı?

SELENA- Hayır kızlar olur mu öyle şey...

LEYLA- Ama bu daha kötü Selena... Yani Burak hocayla birlikteyken.

SELENA- Leylacım ne dediğinin farkında mısın sen?

Ben öyle bir şey yapar mıyım sence...

LEYLA- Yapmazsın...

SELİN- Peki gazetede niye öyle yazıyor.

LEYLA- Üstelik fotoğraf da var...

SELENA- Tamam.. her şeyi baştan anlatıyorum... Bu Kuzey denen serseri tanıştığımızdan beri bana ilginç bir şekilde yakınlık gösteriyordu...

SELİN- Yakınlık derken?

SELENA- Yani bilirsiniz.. iltifatlar, ara ara manalı manalı bakışlar filan... ilk başlarda pek ciddiye almadım. Herhalde arkadaşının sevgilisi olduğum için kendince sıcak davranmaya çalışıyor diye düşündüm.

SELİN- Eee?

SELENA- Eeesi bu sıcak davranışlar zamanla kur yapmaya dönüştü...

SELİN- Nasıl yani? En yakın arkadaşının sevgilisi olduğun halde sana kur mu yapıyordu?

SELENA- Evet... ben yanlış anlıyorumdur diye kendimi kandırdıkça Kuzey işi iyice abartmaya başladı. Sürekli telefon açmalar, mesajlar filan...

LEYLA- Peki Burak öğretmen ne dedi?

SELENA- Bir şey demedi çünkü ona bundan bahsetmedim... dahası olan biteni saklamak için yalan üstüne yalan söyledim. Nasıl olsa ben yüz vermeyince

Kuzey vazgeçer bu sevdadan, Burak'ı da boşu boşuna üzme yim dedim.

LEYLA- Ama vazgeçmedi...

SELENA- Hayır... En son dün tutturdu benimle buluşmazsan aramaya, mesaj atmaya devam ederim diye. Baktım olacak gibi değil, tamam dedim. Son bir kez buluşup aramızda bir şey olamayacağını yüzüne söyleyeyim istedim.

SELİN- Ve o buluşmada da paparazzilere yakalandınız...

SELENA- Maalesef öyle olmuş...

SELİN- Gerçekten kötü bir durummuş Selena...

NAZLI- Burak öğretmen görmeden bütün gazeteleri toplasak? Ben bir koşu bütün gazetecileri dolaşırım.

SELENA- Çok geç. Çünkü bu gazeteyi bana Burak gösterdi...

KORO- Hiiii!

SELENA- Daha doğrusu yüzüme çarptı. Ne diyeceğimi ne yapacağımı bilemedim kızlar. Çaresiz zamanı dondurdum ben de belki aklıma bir çıkış yolu gelir diye.. ya da sizin aklınıza...

SELİN- Bana kalırsa olan biteni Burak hocaya anlatmalısın Selena...

LEYLA- Evet Selena... bence de gerçekleri söylemelisin.

SELENA- Ya bana inanmazsa?

SELİN- Bence inanır...

NAZLI- Hem sen demez misin bize, bedeli ne olursa olsun her zaman doğruyu söyleyin diye.

SELENA- Galiba haklısınız kızlar. Daha fazla yalan söyleyemem Burak'a... Zaten zararsız sandığım yalanlar yüzünden bu hale düştüm ya... İşe bak. Size örnek olmam gerekirken...

SELİN- Kendini bu kadar yıpratma Selena. O yalanları kendine çıkar sağlamak için değil Burak hocayı üzmemek için söylemişsin.

LEYLA- Evet Selena. Söylemesen daha iyi olurmuş belki ama şimdi düşünme bunları. Burak hocaya git ve olan biteni olduğu gibi anlat.

SELENA- Öyle yapacağım... teşekkür ederim kızlar. İyi ki varsınız.

Sarılr kızlara...

SELİN- Asıl sen iyi ki varsın Selena.

SELENA- Neyse... Ben de Burak'ın yanına gidip zamanı işleteyim...

LEYLA- Selena. Zamanı işletmeden önce biraz bekleyebilir misin?

SELENA- Niye?

LEYLA- Kıvılcım saatimizin pilini çıkarmış da, hazır donmuşken ufak bir ders verebilirim belki diye düşündüm.

SELİN- Leyla sırası mı şimdi. Selena'Nın derdi başından aşkın.

SELENA- Önemli değil Selincim. Eminim Kıvılcım hak etmiştir bu dersi. Hadi hemen ama.

LEYLA- Tamam. gelin kızlar.

Hep birlikte odadan çıkarlar.

SAHNE – 5

BANYO/ İÇ / GÜN

Banyoda diş fırçasına macun sıkarken

donmuş

Kıvılcım'dan açılırız.

Kızlar banyoya girerler.

Selena da yanlarında.

Leyla Kıvılcım'ın elindeki diş macununu alıp

Kıvılcım'ın yüzüne boca eder. Bütün yüzü

diş macunu olur.

Kızlar gülüşüyorlar arkada.

Sonra diş macunu tüpünü tekrar eline
yerleştirir. Fakat hayat aktığında tüpten
çıkan macun diş fırçasına
değil de yüzüne gelecek şekilde elini
düzeltir.

LEYLA- Tamamdır. Teşekkür ederim Selena.

Gidebilirsin.

SELENA- Görüşürüz kızlar. Bana şans dileyin.

SELİN- Merak etme. her şey yoluna girecektir.

Selena gider sihirle. Birkaç saniye sonra

hayat akmaya başlar.

Kıvılcım elindeki tüpü sıkar hayat akınca.

Sıkınca macun yüzüne boşalır.

Leyla'nın sürdüğü macunu da kendisinin
boşalttığını zanneder.

KIVILCIM- Offf yaaa... ne oluyor? ne kadar sakarım
ben böyle. yüzüm gözüm macun oldu.

Kızlar yeni gelmiş gibi girerler banyoya.

LEYLA- Aaa Kıvılcım. Bütün macunu bitirmişsin ama
olmuyor.

KIVILCIM- Susun be ezikler. Siz geç kalkmanın
hesabını nasıl vereceğinizi düşünün.

Kıvılcım sinir olmuş yüzünü yıkarken

kızlar gülerek giderler. Geçeriz.

SAHNE - 7

BİR YER / DIŞ / GÜN

Selena Burak'ın yanında

Burak canlanmış...

SELENA- Burak. İnan bana Kuzeyle aramda
düşündüğün gibi bir şey yok.

BURAK- Her şey bu kadar ortadayken bile yalan söylemeye devam ediyorsun demek... Demek en azından ayrılırken bile şu kadarcık dürüstlüğü hak edecek kadar değerim yokmuş gözünde...

SELENA- Aşkım lütfen beni dinle...

Gazeteyi Selena'nın elinden alıp
resimdeki Kuzey'i göstererek...

BURAK- Aşkına söylemek istediklerini aşkına söyle Selena... Bir anlık sinirle kalktım buraya geldim ama şu an fark ettim ki seni ne dinlemek, ne de görmek istiyorum bundan sonra.

Burak döner ve kapıya doğru ilerler..

Selena arkasından

SELENA- Burak dur... beni dinlemek zorundasın.

Burak...

Burak dinlemez ve gider kapıyı çarparak....

Selena'nın Burak'ın arkasından bakakalmasından
geçtik...

EK SAHNE - 3

ÜTOPIYA / İÇ / GÜN

Hades elinde yasak bahçeden çaldığı
elma ile Ütopya'da dolaşmakta.

HADES- Hahaha... Şimdi sıra bu yasak elmayı
Selena'ya yedirmeye geldi. Ama nasıl? Dur
bakayım... Hımmm... Acaba şu şekil işe yarar mı?

Sihirle Pamuk Prenses'deki kötü kraliçenin
kılığına girer.

(Pamuk prensese elma verdiği bölümdeki
yaşlı çirkin kadın kılığı, uzun çirkin burun,
kambur duruş vs),
Yaşlı cadıyı taklit eder kendi kendine...

**HADES- Pamuk prenses. Bak sana elma getirdim.
Bu yaşı teyzeni kırmayıp yersin değil mi ayvayı ee
yani elmayı(es) yok ya.. bu olmaz. Çok klişe...**

Sihirle Hades haline gelir.

**HADES- Neyse... bulurum nasıl olsa bir yolunu...
acaba Selena nerede?**

O sırada ötede bir yere Selena ışınlanır.

**Üzgün, perişan bir halde... Hades
görür ötedeki Selena'yı...**

**HADES- Vay be... kötülük yapacak Hades'in
Selena ayağına gelirmiş. Selena'yı yerde ararken
gökte buldum.**

Yanına gider.

HADES- Selam Selena? Nasılsın?

**SELENA- Hades hiç seninle uğraşacak halim yok
lütfen gider misin başımdan.**

**HADES- (kafa sesi) hahaha.. anlaşılan Burak Hoca
gazete haberini görüp şutlamış bunu. Birinci
operasyon başarıyla sonuçlandı yani. Şimdi sıra
ikincide.. bu elmayı yiyince değil Burak, dünyadaki
en çirkin erkek bile**

yüzüne bakmayacak Selena...

**HADES- yapma Selena. Seni böyle üzgün görmek
beni de üzüyor.**

**SELENA- Hades gerçekten seninle
uğraşamayacağım. Yalnız bırakır mısın beni...**

**HADES- Dünyada olmaz... Dünyada olmadığı gibi
Ütopya'da da olmaz. Sonuçta sen benim rakibimsin.**

**Sen böyle üzgün üzgün dolaşıp işini yapamazsan
seni çok kolay yenerim, bu da bana zevk vermez.**

SELENA- Hades ve yarışma ahlakı ha... hayret...

**HADES- E öyle tabii... o yüzden izin ver sana
moralini düzeltecek bir şey vereyim...**

SELENA- Neymiş o?...

HADES- (elmayı çıkartır) Bu!...

SELENA- Elma mı?...

HADES- Elma deyip geçme. Hakiki Amasya elması. Buzhane. Sulu sulu... her derde deva. Kendime saklamıştım ama madem canın sıkın, al bunu ye. Bilirsin elma yemek şey yapar.. neşelendirir insanı.

Selena bir hinlik sezer gibi olur, daha cevap vermeden Afrodit çıkar gelir.

AFRODİT- Aaa selam millet burada mıydınız? Naber nasıl gidiyor?... Selena?... Saçların ne şeker olmuş kız. Ben de kakül kestireyim diyorum. Ne dersin? Yakışır mı? Aaa bu ne güzel elma böyle!...

Hades'in engel olmasına fırsat tanımadan elinden alıp hart diye ısırır elmayı.

HADES- Afrodit dur ne yaptın o elma Selena içindi.

AFRODİT- Ay ne olacak. Zaten Selena dal gibi. Benim elma yiyip biraz incelmem lazım değil mi şeker.

Çiğner çiğner elmayı... yüzü ekşir. Bir takım gariplikler hissetmektedir.

AFRODİT- Haydaa... ne oluyor bana?

SELENA- Ne oldu Afrodit?

AFRODİT- Bilmem.. böyle bir garip hissetmeye başladım kendimi...

HADES- kahretsin... Eee... neyse. Size doyum olmaz. Ben kaçayım.

Hades gider...

Afrodit karnını filan tutar...

AFRODİT- Çok garip... Elma hafif şişkinlik yapar derler ama ondan mı acaba?

SELENA- Olabilir.

AFRODİT- Neyse... Ben manikür yaptırmaya gidiyorum.. Görüşürüz şeker...

Afrodit gider. Selena kalır yalnız başına..

Üzgün... Geçeriz

SAHNE - 8

EV / İÇ / GÜN

Ekrem Aslı ve Kıvılcım sofradalar.

Müstesna servis yapmaktadırlar.

EKREM- Kızlar hala niye inmediler aşağıya Aslı.

ASLI- Zamanında uyananamışlar Ekrem...

EKREM- Kalktılar mı bari?

KIVILCIM- Kalktılar kalktılar. Daha demin Leyla dişlerini fırçalıyordu. Hatta diş macununu da ortasından sıktı.

MÜSTESNA- Ben gidip bir bakayım isterseniz .

ASLI- Sen dur durduğun yerde. Aile işlerimize karışma demedim mi ben sana?

MÜSTESNA- Ama Aslı hanım.

ASLI- Sensin hanım. Git çay getir sen. Rencide etmeyeyim seni sabah sabah.

MÜSTESNA- Nasıl emrederseniz Aslı hanım?

ASLI- Böyle ederim. Hadi çabuk çay getir.

Müstesna mutfağa gider.

EKREM- Ben işe geç kaldım . Gitmem lazım Aslı.

ASLI – Tamam kocacım. Bol bol paralar kazan .

Başarıdan başarıya koş.

EKREM- Kendi arabamla gidiyorum . Söylerim kızları Zülfikar bıraksın.

ASLI- Sen bak işine Ekremcim. Ben çocuklarla ilgilenirim.

EKREM- Hadi görüşürüz.

Ekrem çıkar .

KIVILCIM- Bu eziklerin saatlerinin ayarlarını ben bozdum. Bu yüzden uyanamadılar.

ASLI- Aferim güzel kızıma. Annesinin kuzusu. Nasıl da ince düşünürmüş?

Bu sırada kızlar derme çatma okul giysileriyle
inerler.

ASLI- Neredesiniz bakım siz? Kahvaltıyı kaldır
müstesna. Geç kalana kahvaltı yok artık...

KIVILCIM- Ben okula geç kalıyorum Aslı. Bu ezikleri
bekleyemem.

ASLI- Bekleme güzel kızım. Sen git okuluna.

NAZLI- Biz ne yapcaz?

ASLI- Biz ne yapcazmış? Tıpış tıpış yürüyeceksiniz.
Ne yapacaksınız?

KIVILCIM- Okulda görüşürüz ezikler. Eğer
yetişebilirsiniz tabii.

Kıvılcım gülerek gider.

Kızlar odalarına giderlerken keseriz.

SAHNE - 10

SOKAK / DIŞ / GÜN

Selin Leyla ve Nazlı yolda yürümektedir.

SELİN- İnanmıyorum bu Kıvılcıma okula geç kalalım
diye saati bozmuş.

LEYLA- Hayır üşenmiyor da.

NAZLI- Keşke sizin de benim gibi hızlı koşabilme
gücünüz olsa.

SELİN- Gerekirse ben de bir at bulur onla giderim
Nazlı.

LEYLA- Ben de tele kinetik yeteneğimle bir sürü
metalden kendime uçan bir kayak yapardım.

SELİN- Ama insanlar bizi öyle görürlerse bizden
korkarlar. Di mi Nazlıcık?

LEYLA- O yüzden Aslı teyzenin dediği gibi tıpış tıpış
yürüyecez mecburen.

Bu sırada yanlarından Kıvılcım İrem su
ve Dilara arabanın camından kafalarını
çıkarmış bir şekilde geçerler.

KIVILCIM- Yürrüyünnnn taş arabaları.

İREMSU- Artık okulda görüşürüz ezikler.

DİLARA- Onlar niye yürüyor?

Araba yanlarından geçer gider.

SELİN- Sinir oluyorum bunlara sinir.

LEYLA- Bi de bizim yerimize İremsu ile Dilarayı almış.

NAZLI- Yaptığı kötülüğü göstermek için yolu bile uzattı.

SELİN- Bırak bize de spor olur en azından.

LEYLA- Aslı teyze harçlıklarımızı da vermedi.

Minübüse de binemiyoruz.

SELİN- Güne ne muhteşem bir başlangıç yaptık değil mi ablalar?

NAZLI- En azından kimse rahatsız etmeden yürüyoruz.

Ve birlikteyiz.

SELİN- Kusura bakma Nazlı okula geç kalıyoruz.

Olaya iyi tarafından bakacak durumda değilim.

LEYLA- Hadi hızlanalım biraz.

Kıvılcımlar yine geçer yanlarından

KIVILCIM- Yürrrrrrrrrrü. Sizin bu ezik halinizi görmek için üşenmedik bir tur daha attık. Valla çok eğlenceli.

ZÜLFİKAR- Yazıktır küçük hanım. Hava soğuk kızları da alsaydık.

KIVILCIM- Sen karışma Sebastiyân. Önüne bak.

Yoksa gevezelik ettiğini Aslıya söylerim. Yürü sen de yürrüüü Sebastiyannnnnn. Siz de yürüyün ezikler.

Herkes yürüsün. Nihahahahaha.

Uzaklaşan arabanın gözünden kızların yüz ifadelerini görürüz. Keseriz.

SAHNE – 11

OKUL / DIŞ / GÜN

Fonda müzik... Okul genel...

SAHNE - 12

OKUL / DIŞ / GÜN

Alamet okulun hemen giriőinde kimseyi
sokmuyor içeri.

ALAMET- Giremezsiniz beynamazlar.

ÖĞRENCİ- Ama hocam yok yazılıcaz.

ALAMET - Sen olsan ne olur olmasan ne olur
beynamaz? Őu suratın haline bak. Erzincan
peyniri gibi. Ekőimsi ve yoğun.

ÖĞRENCİ -2- Niye giremiyoruz okula?

ALAMET- Buraya ben nasıl geldim? Sor bakalım nasıl
geldim?

ÖĞRENCİ- Nasıl geldiniz hocam?

ALAMET- Güzel , değişik bir soru. Aferin beynamaz.
Buraya diőimle dırnakhımla geldim. Görüyor musun bu
tırnakların pisliğini.

Tırnaklarını ortaya gösterir.

Pislik içinde olduğunu görürüz.

KORO- Iyyyyyyyyy.

ALAMET- Iyy yaa. Kaldırın bakım elleri
beynamazlar. Dırnakh kontrolü yapacağım.

Kaldır. Bu el çok temiz olmaz öyle şey.

Yr pislet de gel. Kaldır bakım. Güzel pislik içinde
geçebilirsin. Sen kaldır bakım. Ne bu elin hali?

Utanmadan yeni manikür yaptırmıő bi de okula girmeye
alıőıyor . Git elini çamura mı sokacaksın ne
yapacaksın. Yr beynamaz. Sen!!! Bakalım.

Tırnaklardan iki tanesi temiz. Hadi bu seferlik geç. Bi
daha tırnaklarını o halde görürsem velini ağırtırım.

Yr. Sen!!! Bakma yle sen.

Alamet Ėrencilerin arasına dalar.

Keseriz.

SAHNE – 13

FİTNAT ODA / İÇ / GÜN

Fitnat odasında bilgisayar başındadır.

Bir yandan da odasında televizyon
açıktır...

FİTNAT – Hıhhh!... Suç bendeki sabah sabah fala
bakıyorum!... Tabi açılmaz fallar, daha saat kaç ayol?...
Neyse öğlene doğru bakayım.

Bu sırada televizyonda Tarık Mengüç'ün
Şakşuka şarkısı çıkar... Fitnat sinirli
Bir şekilde televizyona dönerek...

FİTNAT – Aaaa!?!... Ay hayatta en nefret ettiğim en
tahammül edemediğim şarkı çıktı!... Bana direkt
boşandığım kocamı hatırlatıyor!... Körolasıcının en
sevdiği şarkıydı bu!... Git hadi git gittt!!!...

Fitnat hemen uzaktan kumandayla
kanal değiştirir... Geçeriz...

SAHNE - 14

ÜTOPYA / İÇ / GÜN

Honos, arkası dönük çiçekleri sulamaktadır.

HONOS – Yanlış anlaşılma, üstelik bu yanlışla inanan
birini inandığı şeyin yanlış olduğuna inandırmak sadece
dünyanın değil... Tüm evrenin en zor şeyidir sevgili
Selena...

Plan genişlediğinde Selena'yı arkasında
görürüz...

HONOS – Ne demiş ünlü bir dünyalı bilim adamı;
“İnsanların önyargıları yok etmek, atomu
parçalamaktan bile daha zordur.” demiş...

SELENA – (Üzgün) Haklısınız efendim... Burak bana
inanmıyor... Ama ben daha önce ona hiç yalan

söylemedim ki?... Şimdi niçin doğru söylediğime
inanmıyor?... Hatta beni dinlemiyor bile?...

HONOS – Seni dinlemez ama onu dinleyebilir.

SELENA – O dediğiniz?...

HONOS – Şarkıcı çocuk!...

SELENA – Kuzey’i mi?...

HONOS – Evet, Burak’la onu yüzleştir bence. Çünkü
Burak şu anda belki de senden çok ona inanacak
durumda...

SELENA – Emin misiniz yüce Honos?...

HONOS – (Alaycı, tebesümle) Biz bu yüceliği
Tahtakale’den almadık sevgili Selena...

SELENA – Özür dilerim efendim, onu demek
istememiştim aslında...

HONOS – (Muzip, alaycı) Ohooo, sen daha ne demek
istediğini bana bile anlatamadıktan sonra... Neyse ben
gidip biraz Ütopyanet ten feysbuka girip, Yücelik
Okulu’ndaki sınıf arkadaşlarımı bulmaya çalışayım...

Honos gider...

SELENA – Haklı... Demek istediğimi daha Yüce
Honos’a bile anlatamadıktan sonra... Burak’a nasıl
anlatabilirim ki?...

Selena cep telefonunu çıkartır...

SELENA – Telefonla?...

Selena telefonun tuşlarına basıp kulağına
götürür... Geçeriz...

SAHNE – 15

OKUL / İÇ / GÜN

Burak öğretmenler odasındadır. Telefonu
Çalmaya başlar. Ekranda “Aşkım Arıyor”
Yazısı yanıp sönmektedir.
Burak telefonun “No” tuşuna basar.

SAHNE – 16

ÜTOPYA / İÇ / GÜN

Selena'yı kulağındaki telefonu indirirken
görürüz...

SELENA – Red etti?!...

Selena tekrar telefonun tuşlarına basarken...

SELENA – Bi daha deneyelim bakalım...

Kulağına götürür telefonu...

SAHNE – 17

OKUL / İÇ / GÜN

Burak'ın telefonunu yine aynı şekilde

çalarken görürüz...

Burak yine “No” tuşuna basar telefonun.

SAHNE – 18

ÜTOPYA / İÇ / GÜN

Selena telefona bakıp...

SELENA – Yine red etti... Açmıyor... Yok... Bu
böyle olmayacak... En iyisi yanına gidip yüzyüze
konuşmak...

Selena kaybolur efekte...

Geçeriz...

SAHNE - 19

OKUL-ÖNÜ / İÇ / GÜN

Ozan ve Erdem okulun önünde üşüyerek
beklemektedirler.

OZAN- Gelirse karşıla. Giderse uğurla. Kalırsa sarıl.

Bu mudur sevgililik hafız?

ERDEM- Maalesef budur hafız. En son bir çim adamım
vardı. Onu bu kadar sevmiştim. Ben kendimi bile bu
kadar sevmiyorum ki .

OZAN- Doğru ya. Kendim gelecek olsam bu soğukta

kendimi bile beklemem.

Bu sırada Kıvılcımların içinde olduğu
araba yanaşır okulun kapısının önüne.

ERDEM- Ahha geldiler hafız.

OZAN- Eh sonunda.

Arabadan Kıvılcım İrem su ve Dilara
iner.

KIVILCIM- Ozaaannnnnnnn.

İREMSU- Erdemmmmm...

KIVILCIM- Beni karşılamaya mı geldin?

Ölürümmm.

Direkt sarılır boynuna.

İrem su da Erdeme...

OZAN- Selinler nerde Kıvılcım?

KIVILCIM- Selinler biz inicez yürüycez dediler.

ERDEM- Burada beklediğimizi bile bile.

İREMSU- Yolda bir çocuk gördüler. Eski okullarından
arkadaşlarıymış. Tutturdular inicez diye.

KIVILCIM- Çocuk nasıl yakışıklıydı kızlar?

DİLARA- Hangi çocuk?

KIVILCIM- Sen sus Dilara.

OZAN- Eski okullarından mı? İnsan bi haber verir en
azından.

KIVILCIM- Valla bize de çaktırmayın dediler.

Ağzımızdan kaçtı.

İREMSU- Beklemeyelim o zaman okula girelim .

OZAN- Ehh madem öyle. Beklemenin bir anlamı da
yok di mi hafız?

ERDEM- Yani.

KIVILCIM- (Fatih Ürek'in şarkısındaki gibi) Hadi hadi
hadi...

Kol kola girerler.

Okula geçerlerken keseriz.

Burak okulun bir köşesinde. Üzgün ve düşünceli.

İçerideyse kantinde oturuyor belki tek başına.

Selena okula girer ve Burak'ı görüp onun yanına doğru gelir ve masaya oturur.

Burak kalkmak için davrandığında Selena ellerini tutup bırakmaz.

SELENA- Burak lütfen kalkma. Konuşmamız gerek.

BURAK- Benim seninle konuşacak bir şeyim yok.

SELENA- O zaman sadece dinle. Sabahtan beri seni arıyorum telefonla ama açmıyorsun.

BURAK- Tanımadığım numaraları cevaplamıyorum. Şimdi müsaadenle derse gitmem gerek.

Burak Selena'nın ellerinden kurtulup sınıfa doğru yönelir.

Selena bir anlık duraksamadan sonra peşinden gider ve önüne geçer.

SELENA- Burak beni dinlemek zorundasın. Eğer burada dinlemeyeceksen gerekirse sınıfa gelir ve öğrencilerinin önünde anlatırım anlatacaklarımı.

BURAK- Sen bilirsin ama gerek yok. Öğrencilerim de eminim magazin sayfalarından öğrenmiştir öğretmenlerinin ne kadar aptal olduğunu.

SELENA- Burak lütfen. Sana yemin ediyorum Kuzeyle aramızda bir şey yok.

BURAK- Bak Selena... Bu fotoğrafı gazetede görünceye kadar Kuzeyle ilişkinizin farkına varamamam aptallık olabilir ama inan bana aşık bir adamın aptallığının bile bir sınırı var. O yüzden yalan söylemeyi kes artık.

SELENA- Ama doğru söylüyorum.

BURAK- Ha canın illa birilerine bir şeyler anlatmak istiyorsa, Kuzeyle buluşurken şüphelenmemem için eve çağırdığın fakülte arkadaşlarını bul ve onlara anlat.

SELENA- Burak tamam. Biliyorum aptalca yalanlar söyledim ama hepsinin bir nedeni vardı. Kuzey tanıştığımızdan beri bana kur yapıyordu.

BURAK- Bir gün ilişkinizin nasıl başladığını merak edersem inan bana sana söylerim Selena.

SELENA- İlişki filan yok Burak. Ben Kuzey'e karşı en ufak bir şey hissetmedim ve hissetmiyorum. Kuzey bana kafayı takmış durumda. Sürekli arayıp mesajlar atıyordu. Bir tatsızlık çıkmasın diye sana söylemeden kendim halletmeye çalıştım meseleyi. O fotoğraf da Kuzey'e peşimi bırakmasını söylerken çekilmiş.

BURAK- Peşini bırakmasını söylerken ha. Peşini bırakmasını söylediğin insanların elini mi tutarsın.

SELENA- Hayır tabii ki. Kuzey zorla elimi tutmuştu, o sırada çekilmiş olmalı.

BURAK- Ne tesadüf!

SELENA- Burak yapma. Bak.. bana inanmıyorsan Kuzey'e sor. Eminim utanıp itiraf edecektir yaptıklarını.

BURAK- Sanmıyorum. Kuzey bundan böyle dünyada yüzünü görmek istemediğim iki kişiden biri. Diğerinin kim olduğunu söylememe gerek yok herhalde.

SELENA- Burak yalvarırım. Aşkımızın en ufak bir hatırı varsa Kuzeyle konuş. Yalvarırım Burak...

Burak duralar. Düşünür...

BURAK- Pekala... Kuzeyle konuşacağım. Ama hiçbir şeyin hatırı için değil, sadece beni rahat bırakman için.

Geçeriz...

SAHNE - 21

KANTİN / İÇ / GÜN

Sanayi’yi görürüz kantinde...

Radyonun başındadır...

SANAYİ – Sanki bütün şarkılar benim aşkıyı anlatıyor
gibi vallahi!... Oofff hanımağam oofff!...

Behlül’de yine kantinde paspas yaparken

Paspasa bir sevgili muamelesi yaparak

Dans eder gibi hareketler yapmaktadır.

BEHLÜL – Nereye baksam seni görüyorum Fitnat...

Sanki her an seninleyim gibi

Bir şeyler atıştırmış halde kantindeki

Masasından kalkan Alamet’i görürüz.

ALAMET – Salaklar, aşk sihirine balıklama atladılar.

Sanki onlar için yaptık?... Neyse bir ara Hades’ken

bozayım da bunların sihirini Fitnat’ta havalara

girmesin...

Alamet çıkarken, Behlül’de uzaklaşır

gibi olur kantinden...

Tam bir şarkının sonu çalarken Dj’in

Sesi duyulur radyodan...

DJ SES – Az önceki şarkı Zeytinburnu’ndan Nuri’nin

biricik prensesi için gelmişti... Evet sevgili

dinleyenlerimiz, “Hoppala yavrum Ayhan’ın Sevgi

Kuburu” programı tam gaz devam ediyor. “İsteyin

çalalım!...” istekleriniz için telefonlarınızı bekliyoruz!...

0599 6909090’ı arıyorsunuz, biz de aynen istek

şarkınızı çalıyoruz!...

Sanayi heyecanla, hevesle cep telefonunun

tuşlarına basarken...

SANAYİ – Sıfır beşyüzdoksan dokuuuuz!...

Altıyüzdoksan,doksan doksan!...

Sanayi telefonu kulağına götürür.

SANAYİ – (Heyecanla) Aha çalıyo valla!!!... (es)

Selamın aleyküm Hoppala Ayhan ağam!... Ben bi

istekte bulunucuydum da!?... (es) Kim için mi?...

Pirenses Fitnat için!... Heee!... Pirenses Fitnat!... Özel Fitnat Koleji hanımağası olur kendileri!... Onun için şu türküyü istiyom; “Şakşuka!...” Tamam Hoppidik Ayhan ağam, sağolasın!...

Sanayi telefonu kapatır...

SANAYİ – Ahhh aaahhhh, hanım pirenses Fitnatım için sadece Urfanın olsa gene iyi, tüm Türkiye’nin hatta bu dünyanın en güzeli desem zerre mübalağa etmiş olmam vallaha!...

Geçeriz...

SAHNE - 22

KANTİN –BİR KÖŞE / İÇ / GÜN

Kamera kantinin ölü bir köşesine
Kayar... O köşeyi Sanayi görememektedir.
Behlül’ü yüzünde pis bir sırıtma ifadesiye
Görürüz...

BEHLÜL – Allahın salağıııı... Bekle sen bekle...
Urfalıymış ezelden, kerizsin sen ezelden!...

Behlül cep telefonunun tuşlarına basıp
Kulağına götürür. Karşı taraf telefonu
Açtığında sesini Sanayi’nin sesi gibi
taklit ederek konuşmaya başlar...

BEHLÜL – Şeyy ben az önce sizden istekte
bulunduydum ya hani?... Hani Şakşuka’yı istediydim
Fitnat koleji pirensesi Fitnat için!?... (es) Hahh!...
Adımı söylemeyi unutmuşum da heyecandan... İsmim
Behlül!... Behlül istedi deyin oldu mu ağam?... Ha
Allah razı olsun!...

Behlül hain bir sırıtışla telefonu kapatır,
geçeriz...

EK SAHNE - 4

ÜTOPYA / İÇ / GÜN

Her tarafı şişmiş olan Afrodit'i görürüz.

Göğüsleri, poposu balon gibi şişmiş, çok komik bir hal almıştır.

Havada asılı duran bir sihirli aynanın karşısında.

AFRODİT- Olamaz ya inanmıyorum... bu nasıl olur? Şu basenlere bak. Dünyalı Afrodit'te bile bu kadar basen yok.

Öteden geçmekte olan Hades'i görür.

Yanına gider hemen.

AFRODİT- Hades... Hades...

Hades bunu görünce panik yapar ama kaçamaz. Cevap verir mecburen.

HADES- Aa Afrodit!?... Selam. Nasılsın?

AFRODİT- Hades sorma başıma geleni? Baksana halime.

Hades suçu açığa çıkacak diye tırsıp geçiştirmek ister.

HADES- Eee ne var canım halinde? Gayet formdasın işte. Maşallah fıstık gibisin.

AFRODİT- Ay Hades kör müsün. Şu göğüslerimin, basenlerimin haline bak. Balon gibi oldum...

Durduk yerde ne oldu bana anlamıyorum? Acaba yüce Honos'a mı danışsam.

HADES- Yüce Honos'a mı? Yok canım ne gerek var yani.. Biraz basen yapmışsın ama o kadar da abartma... Sonuçta ne demişler. Yemeğin salçalısı kadının kalçalısı... Hem erkekler balık etinde kadınları beğenir.

AFRODİT- Ayol ne balık eti? Böyle balık eti mi olur?

HADES- Tamam belki biraz tonbalığı olabilir... ama boşver.. Biraz spor yaparsan eritirsin.

AFRODİT- Yaa? Aslında haklısın galiba. Ne zamandır spor salonuna takılmıyorum... Hemen gidip spora başlayayım.. Sağol Hades... Çok iyisin...

Afrodit gider...

Hades arkasından.

HADES- Sensin iyi. Terbiyesiz.. Laflarına dikkat et. Koca popolu ne olacak... Bahçelerde dit dit... Koca popolu Afrodit.

SAHNE – 23

OKUL-BAHÇE / DIŞ / GÜN

Selena okul kapısından çıkar.

Bahçeden çıkış kapısına doğru yürümektedir.

Bu sırada bahçede bir köşede üzgün bir şekilde oturmuş Nazlı'yı görür...

SELENA – Nazlı?...

Selena, Nazlı'nın yanına gider...

SELENA – Nazlıcım, naapıyorsun burda?...

NAZLI – Ha?... Selena abla!... Ben mi hiiiç ablamları bekliyordum...

SELENA – Beraber gelmediniz mi?...

NAZLI – Hayır, onlar daha gelemediler. Kıvılcım kötülük olsun diye bizi Zülfikar abinin arabasına bindirtmedi... Biz de yürümek zorunda kaldık...

SELENA – (Anlamış olarak başını sallayarak) Sen hızlı yürüme yeteneğine sahip olduğun için ablanlardan daha önce geldin di mi?...

NAZLI – Evet... Keşke herkes her türlü sihirli güce sahip olsaydı... Ablacıklar da şimdi burada olmuş olurdu.

SELENA – Herkes aynı şekilde sihirli güce sahip değil ama...

NAZLI – Yeryüzünde herkes sihir gücüne sahip olsa

İstediğimiz her şeye sahip olurduk ne güzel...

Selena düşünceli bir ifadeyle...

SELENA – O kadar emin olma bence...

NAZLI – Hayır, eminim hayat çok daha güzel olurdu...

SELENA – Yaaa, demek çok eminsin?...

NAZLI – Hı hı...

SELENA – Dersinin başlamasına ne kadar zaman var

Nazlıcım?...

NAZLI – Yarım saat!...

SELENA – Hımmm vaktimiz var o zaman... Gel hadi benimle!...

Nazlı şaşkın, meraklı itaat eder Selena'ya...

Selena, Nazlı'yı ya kucağına alır ya da

Sarılr. Ve birlikte efektle kaybolurlar.

Geçeriz...

SAHNE -24

KANTİN / İÇ / GÜN

Kantinde sanayi yoktur ama radyo açıktır.

Bir şarkı çalmaktadır...

Birkaç saniye sonra sanayi yanında Fitnat'la

Kantine gelir...

FİTNAT – Ne gösterecekmişsin bana çok merak ediyorum?... Umarım beni buraya kadar getirdiğine degecek bişeydir?!...

SANAYİ – (Hevesli) Degecek degecek hiç merak etme hanım ağam...

Sanayi radyonun yanına götürür Fitnat'ı...

SANAYİ – Gelin böyle!...

FİTNAT – Eeee?... N'oolmuş, bu bildiğimiz radyo?...

SANAYİ – Azıcık bekleyin... Bakalım bu radyodan ne gibi bir sürpriz çıkacak ha?...

FİTNAT – Sürpriz mi?... Ayol radyodan ne sürprizi çıkar, kafayı mı üşüttün sen?... Dur b'akiim, yoksa sen

radyonun içinde küçük küçük insanlar var da onları
dışarı mı çıkacak zannediyorsun?...
SANAYİ – Olur mu hanım ağam, daha neler?... O
kadar da cahil miyiz?... Hee hee hee... Bekle...

Bu sırada Behlül çıkar ortaya saklanıp
Beklediği yerden... Kendinden emin
havalarda onların yakınlarında takılmaya
başlar.
Bu sırada radyodaki şarkı biter, Vj
Sesi devreye girer...

VJ SES – Evet sevgili dinleyenler, “Hoppala yavrum
Ayhan’ın Sevgi Kuburu” programı tam gaz devam
ediyor. Şimdi sırada bir istek şarkı geliyor!...
“Şakşuka... Şaka da şuka...” Şarkıyı Behlül bey, Özel
Fitnat Kolejinin güzel prensesi Fitnat hanım için
istemiş!... Biz de bu isteği yerine getiriyoruz!...

Sanayi şaşkınlık içindedir...

SANAYİ – Behlül’ mü?!... Ne Behlülü yaaa?!!!...

Behlül kasım kasım kasılmaktadır...
Fitnat öfkeyle, Behlül’e yönelir...

FİTNAT – Bu şarkı benim boşandığım kocamın
şarkısıydı!... Onu yatak odasında sevgiliyle şakşuka
diye göbek atarlarken yakalamıştım!...

BEHLÜL – (Korkuyla) Ama Allah çarpsın şarkıyı ben
seçmedim!...

FİTNAT – Gel buraya kaçma!...

Fitnat oradan bir yerden bulduğu vileda,
Paspas sopasıyla filan Behlül’ü kovalamaya
başlar.
Behlül dışarı kaçır, Fitnat elinde sopayla
Peşinden koşmaktadır...

BEHLÜL – Anaaa, kabak benim başıma patladı!...

FİTNAT – Başında kabak değil bu sopa patlayacak!...
Kaçma diyorum sana!!!!...

Sanayi'nin “ucuz atlattık” ifadesinden
geçeriz...

SAHNE - 25

GÖKYÜZÜ / DIŞ / GÜN

Selena ile Nazlı'yı bulutların üzerinde
görürüz...

Saçları ve elbiseleri uçuşmaktadır...

Nazlı şaşkınlık, heyecan içindedir...

NAZLI – Bulutların üzerindeyiz değil mi Selena
abla?...

SELENA – Evet Nazlıcık. Şu anda yerden 6 bin metre
yukarda bulutların üzerindeyiz...

NAZLI – Sihir ne güzel şey... Sihir olmasa buraya
ancak uçakla uçabilirdik değil mi?...

SELENA – Evet dediğin gibi tatlım ama bir çok insan
sihir kullanırsa dünya nasıl olurdu esas sana onu
göstermek istiyorum.

NAZLI – Buradan aşağıyı nasıl görecez ki?...

SELENA – İşte böyle!...

Selena'nın yaptığı bir sihir hareketiyle

Bulutların arasında dev bir ekran oluşur.

NAZLI – Aaaa!?... Dev ekran!?...

SELENA – Bu ekrandan şu anda aşağıda neler olup
bittiğini aynen izleyeceğiz Nazlıcım... Şu anda
dünyada sihir gücü hakim. Bakalım bazı insanlar sihir
gücüne sahipken neler oluyor?...

Sırasıyla dünyadaki çeşitli görüntüleri
ekrandan görmeye başlarız...

Gelen ilk görüntüde iki obez gibi şişman
çocuk sihir yaparak dev büyüklükte iki
adet kocaman (Çapı 50 cm gibi) hamburger
yaparlar. Ve o hamburgerleri yiye
yürümeye koyulurlar...

NAZLI – Vay be?!... Gördün mü Selena sihirle
kocaman dev gibi hamburger yaptılar kendilerine?...
SELENA – Bu kadar büyüklükte hamburger yemeye
devam ederlerse yakında yürüyemeyecek kadar şişman
hale gelecekler... Bakalım başka neler oluyor sihir dolu
dünyada?...

Bu kez de ekranda yine birkaç çocuğu
sihirle bir sürü rengarenk şekerler yaparken
görürüz.
Bu şekerleri yapan çocukların dişlerini
görürüz daha sonra hepsi çürük içindedir...

NAZLI – Ay çok fenaaa, dişleri çürümüş çocukların!...
SELENA – Evet, maalesef çok şeker yemekten
Nazlıcım. Sihirle sürekli şeker yapıp yiyorlar...
NAZLI – Bilinçli olmayan insanların elinde sihir
olması çok iyi olmuyor galiba?...
SELENA – (Gülümseyerek) Galiba... Şimdi istersen
sizin eve gidip bir bakalım mı?...
NAZLI – Bakalım Selena abla...

Efektle ikisi de kaybolurlar...
Geçeriz...

EK SAHNE - 5

ÜTOPYA / İÇ / GÜN

Ütopyadaki fitness salonundan açılırız.
Boşlukta barfiks çekenler görürüz.
Yine boşlukta baş aşağı duran bir adamın
mekik çekmesi.
Havada asılı duran koşu bantları vardır.
Simülasyon kondisyon bisikletleri görürüz.
Bir köşede şişmiş bir şekilde Afroditi görürüz.
Üzerinde eşofmanları, kafasında bandı koşu
bandında koşmaktadır.
Hades de hemen yanında boynunda atkısı

Boks koçları gibi gaza getirmektedir .

HADES SES- (ROCKY'nin müziğini söyler) Dırı dınnı. Dırı dınnı. Dırı dınnı. Dırır dırrr. Dırı dırı dırt Dırı dıt dıt dıt.

AFRODİT- Bu müzikle koşamıyorum Hades.

HADES- Koşacaksın. O kiloları vermen lazım Afrodit. Koskoca Afrodit . Sen aşkın ve güzelliğin tanrıçası . Bu halde ortalıkta gezemezsin di mi?

AFRODİT- Sen de kötülüğün savaşçısı Hadessin. Ama bana yardım ediyorsun.

HADES- Kötü bir dönemden geçiyorum diyelim.

AFRODİT- Bu kiloları nerden aldıysam durup dururken?

HADES- Çereze birden yüklendiysen.

AFRODİT- Yooo. Gayet de düzenli beslendim.

HADES- Bu kiloları bu şekilde vermen imkansız Afrodit . Biraz hızlanman lazım.

AFRODİT- Ne kadar hızlanmam lazım?

HADES- Bu kadar.

Hades koşu bandının ayarını sonuna getirir.

Afrodit hızlı çekimde son sürat koşmaya başlar.

Ayağından dumanlar çıkmaktadır.

HADES- Nihahahahaha. Bazen yardım ederek de insanlara kötülük edebilirsin Afrodit.

AFRODİT- Durdururun. Yardım edinnnnnnnnn.

HADES- Neeeeee? Duyamıyorum seni.

AFRODİT- Durdurrrrrrrrrrr.

HADES- Dur?

AFRODİT- Durrrrrrrr.

HADES- He durduruyım. Nasıl istersen?

Hades aleti birden durdurur.

Afroditi görürüz.

Saçları dimdik olmuş.

Ayakta zor durabilmektedir.

AFRODİT- Tut. Elimi tut.

HADES- Çok isterdim ama benim gitmem lazım.

Fazla kilo başa bela. Nihahaahaa..

Hades ışınlanır. Keseriz.

SAHNE - 26

EV / İÇ / GÜN

Ekremlerin evinden açılırız...

Selena ile Nazlı eve ışınlanırlar sihirle...

Aslı'yı görürüz salonda...

Aslı sihirle tam karşısında havada duran
bir gazeteyi sayfalarını sihirle çevirerek
okumaktadır...

NAZLI – Aaa, Aslı teyze!!!...

SELENA – O şu anda bizi görmüyor Nazlıcım...

ASLI – Üffff sıkıldım gazete okumaktan...

Aslı sihirle gazeteyi kendi kendine
buruşturup kapının o tarafa atarken
tam bu sırada içeri Ekrem girmektedir...
Gazete erkemin kafasına gelir...

EKREM – Ahh!... N'ooluyor bu nerden geldi böyle!?!...

ASLI – Ah kusura bakma canım... Çöpe
gönderiyordum sana çarptı...

EKREM – Ekrem amca?!... O da mı bizi görmüyor şu
anda?...

SELENA – Bizi şu anda hiç kimse göremez
Nazlıcım...

Ekrem kravatını düzeltirken...

EKREM – (Aslı'ya) Trafik nasıl acaba şu anda...

ASLI - Kolay, yap bir sihir öğren hayatım... Yani ilahi
Ekrem, sihir devrinde yaşıyoruz artık...

EKREM – Doğru, haklısın canım...

Ekrem bir sihir hareketi yapar ve havada

bir ekran belirir...

Ekranada sıkışık trafik görüntüsü vardır...

EKREM – Hımmm... Bayağı bir trafik var... Ben iyisi mi işe bugün sihirle gideyim canım...

ASLI – Tabii ki öyle yap... Sen aslında her gün işe niye sihirle gitmiyorsun onu anlamıyorum?...

EKREM – Ne bileyim, alışkanlık işte... Hadi ben kaçtım...

Ekrem sihir efektiyle kaybolur, gider...

Bu sırada Müstesna elinde kahve tepsisiyle içeri girer...

MÜSTESNA – Kahveniz Aslı hanım!...

ASLI – (Bakar kahveye önce) E Bunun köpüğü nerde?...

MÜSTESNA – Köpüğü getirene kadar yarısı eridi Aslı hanım...

ASLI – Ay şimdi delirecem!... Ben yapınca niye köpük erimiyor ha?!... Bak!...

Aslı sihirle bol köpüklü bir kahve yapar.

ASLI – Gördün mü nasıl da oluyormuş köpüklü kahve ha?!...

MÜSTESNA – Ama siz onu sihirle yaptınız. Ben ellerimle yapıyorum?...

ASLI – Sussss!... Rencide ederim seni!... Madem ben sihirle senin yaptığından daha iyi yapıyorum bu durumda sana gerek yok!... Hatta Ekrem de işe sihirle gidip gelebileceği için oğluna da gerek yok!...

MÜSTESNA – Ama Aslı hanım ben sadece kahve değil, yemek de yapıyorum, evi de temizleyip topluyorum?...

ASLI – Ne var?... Onları yapmak çok mu zor sanki?...

Aslı sihir hareketi yaparak süpürgeyle

Evi temizlerken dağınıklıkları da uçuşturarak

toparlar. Yine sihirle masanın üzerini

bir sürü yemeklerle doldurur...

ASLI – Al işte!... Eeee?... Senin yaptığın benim de sihirle yapamadığım ne kaldı?...

Bu sırada Zülfikar girer içeri...

MÜSTESNA – Sihirle yapılan yemekle insan eliyle yapılan yemek bir olmaz Aslı hanım...

ASLI – İşten atılmamak ne uyduracağını şaşırdın artık... Hadi canım hadiiii!... Duydun ne dediğimi, oğlunun da senin de işinize son veriyorum!...

ZÜLFİKAR – Tamam anne... Daha fazla ısrar etme...

İstenmediğimiz yerde durmak bize yakışmaz...

MÜSTESNA – (Üzgün) Peki... Tamam Aslı hanım...

Gidiyoruz...

ASLI – Anca gidersiniz!...

Müstesna ile Zülfikar üzgün bir şekilde giderlerken Aslı sihirle arkalarından sihirle havada bir borazan var edip alaycı bir şekilde “Züürrrrttt!...” diye çaldırır. Sonra kahkahalarla gülmeye başlar... Nazlı bu gördükleri karşısında üzülür...

NAZLI – Aslı teyze Zülfikar abi çok üzüldüler... Yazık onlara ama... Aslı teyze sihirle her şeyi yapabiliyor diye onlara kovdu...

Selena başını sallayarak...

SELENA – Evet... Ama göreceklein daha bitmedi Nazlıcık... Hadi bakalım şimdi de başka bir yere gidiyoruz!...Herkes sihir yapma gücüne sahip olsa neler yaşanırdı bi gör bakalım...

Selena ile Nazlı efektle oradan yok olurlar. Geçeriz...

EK SAHNE- 6

ÜTOPYA / İÇ / GÜN

Afrodit daha da şişmiş.

Son çare Honos’a gitmeye karar vermiş.

**Bir yerde kitap vs okuyan Honos’a
yaklaşmakta...**

**AFRODİT- Yok yok.. başka çaresi yok... Ütopya
yörüngesi kadar koştum yine de fayda etmedi...
bana etse etse Yüce Honos yardım eder.**

Yaklaşır Honos’a.

AFRODİT - Yüce Honos.

**Honos başını çevirir. Afrodit’i görünce
gözleri yuvalarından fırlar.**

HONOS- Afrodit! Ne oldu sana böyle?

Kestik...

SAHNE – 27/ A

SOKAK / DIŞ / GÜN

Hades efektle bir caddede var olur...

HADES – Birazdan Alamet olarak okula gidip, derse
girecem... Ama biraz kötülük yapacak kadar vaktimiz
var... Hee hee hee!... Sabah sabah kötülük yapmanın da
ayrı bir zevki var be!...

Hades etrafına bakınır. İşe gitmek için
durakta bekleyen kadınlı erkekli, öğrencili
insanları görür. Bir otobüs yanaşır...
(NOT : Eğer otobüs zor olursa minibüs
Yada midibüs olsun...)

HADES – Bu sabah soğuşunda duraklarda araba
beklemek ne kötöööö!... Neyse işe gideceğiniz arabanız
geldiiii!... Geldi ama?... Bakalım binebilecek
misiniz?... Hee hee hee!...

Durakta bekleyenler tam binmek üzere
Hareketlenirlerken Hades sihir yapar ve
Minibüsün (veya otobüsün) kapısında
Manyetik ışın gibi bir perde oluşur.
Hiç kimse binememektedir. Herkes

O perdeye takılmakta kapıdan geçememektedir.

RABARBA – Allah Allaaah, ne var burda böyle?!... –
Kapıdan geçilmiyor?...

ŞÖFÖR – (Sıkılır.) Eeehhhhh, iki saat sizi mi
bekleyecem be!?... Binmezseniz binmeyin!...

Şöför gaza basıp gider...

HADES – Buna binemediniz bakalım bir sonrakine
binebilecek misiniz?... Makus talihiniz dönecek
miiii?... Hee hee hee!...

Bir otobüs (Veya minibüs) daha gelir.

Durur, kapılarını açar. Duraktaki yolcular

Tam harekete geçeceklerken, Hades'in

Yaptığı sihirle bu sefer de durağın etrafından

Dolanan bir halat yolcuların duraktan çıkmasını

engeller. İp birkaç tur atarak durağı çepeçevre

sarar...

RABARBA – Neler oluyor bugün böyle?...- Bişey
değil işe geç kalıyoruz?...

HADES – Oooo, evet ben de işe kalacam biraz daha
şamataya takılırsam... Artık Alamet olma zamanı
geldi... Hee hee hee!...

Hades sihirle Alamet olur ve yürürken,
geçeriz...

SAHNE - 27

KANTİN / İÇ / GÜN

Selena ile Nazlı bu kez de okul kantinine
ışınlanırlar.

NAZLI – Aaa?!... Kantiiiiin!... Bizim okulun kantini!...

SELENA – İzle bakalım Nazlıcım, herkesin sihir gücü
olursa kantinde neler oluyormuş?...

Kantinde öğrenciler masalarda sihirler
yaparak İskenderler, dondurmalar,
pastalar, kızarmış tavuklar, görünüşü

güzel yiyeceklerden bolca yemektedirler...

SANAYİ – Çok güzel tostlar yaptım size gençler,
küçümenler!... Sucuhunu, gaşarını bol bol koydum...

Önündeki kiloluk pakette dondurma yiyen
bir öğrenci...

BİR ÖĞRENCİ – Amaaaaaan napalım tostı sanayi abi
yaaa!?... Burada kilo kilo dondurma yemek varken...

SANAYİ – (Acıklı bir şekilde...) Ama bakın kampanya
bile yapıyom size ha!... Bir tost alana, yanında bir tane
gazoz!... Gazoz bedavaya geliyor!...

Kimse umursamaz... Bir öğrenci sihirle
kocaman bir şişe (veya kutu) gazoz yapar...

BAŞKA BİR ÖĞRENCİ – İstedğin bedava gazoz
olsun be Sanayi abi... Al sana gazoz!...Hee hee hee!...
SANAYİ – (Daha da acıklı bir şekilde...) Peki yanında
bir de goflet versem en beleşinden?...

Yine kimse umursamamaktadır...
Bir öğrenci sihirle dev kocaman bir
metrelik çikolata yapar.

DİĞER BİR ÖĞRENCİ – O kadarcık gofret kime
yeter?... Bak da gözün çikolata görsün!... Hee hee
heel!...

Sanayi üzgün bir şekilde...

SANAYİ – Hiçbir şey satamıyorum... Battım, bittim
ben ağam...

Nazlı üzülür...

NAZLI – Ay yazınık...

SELENA – Evet Nazlıcım, herkes sihir gücüne olunca
Sanayi'den hiç kimse alışveriş etmiyor...

Bu sırada Behlül gelir elinde paspasla
oraya... Tam paspasa başlar ki Fitnat
görünür...

Fitnat hemen sihir yaparak, paspasın
kendi kendine temizlik yapmasını sağlar...

BEHLÜL – Ama bu iş benim görevimdi müdüranım?...

FİTNAT – Görüyorsun ki artık sana gerek yok

Behlül... Küçük bir sihir senin yaptığın işi fazlasıyla yapıyor... Ayrıca kantine ve kantinciye de gerek yok...

Nazlı daha da üzülür...

NAZLI – Sihir yüzünden işlerinden oldular...

SANAYİ – Yani artık... Biz buradan... Gidek mi hanım ağam?...

FİTNAT – Benim tarafımdan kovulmayı istemezseniz, istediğiniz kadar gidebilirsiniz...

BEHLÜL – Hoşça kal bunca yıl paspas yaptığım okul...

SANAYİ – Hoşçakal sevgili tost makinem... Artık senin sıcaklığını hissetmeyeceğim...

Sanayi ile Behlül başları önde eğik,
fonda acıklı bir müzik eşliğinde kentinden
çıkarlarken Nazlı üzgün bir şekilde...

NAZLI – Behlül abiyle Sanayi abi artık yoklar mı okulda?... Hiç geri gelmeyecekler mi?...

SELENA – Maalesef tatlım... İşlerine son verildi...

NAZLI – Hep sihir yüzünden...

SELENA – Aynen öyle...

NAZLI – Bence herkesin sihir gücüne sahip olması hiç iyi bir şey değil Selena abla...

SELENA – (Onaylar anlamda başını sallayarak) bence de tatlım... Sihirsiz dünyaya geri dönelim mi?...

NAZLI – Dönelim!!!...

Selena sihir yapar ve kantini şimdiki zamana çevirir. Sanayi kantinde tost yapmakta, Behlül ise yerleri paspaslamaktadır...

SELENA – İşte döndük!...

NAZLI – (sevinir) Yaşasın!...

SELENA – Senin dersin başlamak üzere hadi artık sınıfına git istersen Nazlıcım...

NAZLI – Tamam... Sağol Selena ablacık, bana
gösterdiklerin için teşekkür ederim...

Selena tamam anlamında mimik yapar...
Nazlı sınıfına doğru giderken Selena onun
arkasından güzel bir ders vermiş öğretmen
edasıyla gülümser... Geçeriz...

SAHNE - 28

SINIF / İÇ / GÜN

Alamet elinde iki kova su ile girer sınıfa.

ALAMET- Oturun beynamazlar.

OZAN- O elinizdeki kovalar ne için hocam?

ALAMET- Küresel ısınma var ne olur ne olmaz diye
yanımda su taşıyorum. (es) Sanane
beynamaz. Sana hesap mı verecem? Ben kendi anama
babama hesap vermiyorum. Yaş gelmiş
otuza. Hazır mama çocuğu. Kalk git lan. Kalk git . Çık
dışarı.

Ozan kalkar.

ALAMET- Şaka şaka. Otur. Beynamaz Yüzde renk
nasıl gitti ama? Yedin di mi?

OZAN- Valla yedim hocam.

ALAMET- Benim şakalarım meşhurdur. Daha
tanıyacak birbirimizi? Şimdi gelelim derse. Ders
zamanı ders sohbet zamanı sohbet. Şimdi ne zamanı?
Ders zamanı. O zaman ne yapacaz ders. Bitti . Şimdi .
Sizlere havuz problemlerini anlatacaktım. Sınıfa da
havuz getirecek değilim değil mi beynamazlar?

Sınıf listesini eline alır.

ALAMET- Bu uygulamalı ders için aranızdan iki kişi
seçicem. Ama rastgele.

Gözünü kapatır . Seçer.

Parmağını biraz daha yukarı çeker.

ALAMET- Birinci talihlimiz , Selin ...

Tekrar gözlerini kapatır.

Parmağını bir daha koyar listeye.

Yine beğenmez. Kaydırır parmağını .

ALAMET- Diğer talihlimiz de Leyla ...

Tesadüf işte. Yine berabersiniz. Şimdi havuzumuz olmadığı için sizlere temizlik problemlerinden sorucam.

OZAN- Temizlik problemi diye problem var mı ki?

ALAMET- Sana mı soracam maviş? Bakma bana mavi gözlerinle kalk git. Nazar değdirecek bana. Maşallah de maşallah , göz etme. Şimdi. İki temizlikçi bir sınıfa giriyor. Ama sınıfta her taraf toz. Alıyorlar bezi ellerine. Alın ellerinize bezleri. Alın alın.

Kızlar kovalardaki bezleri çıkarırlar.

ALAMET- Başlıyorlar temizlemeye. Başlayın temizlemeye. Sen kapıları camları çerçeveleri siliyorsun beynamaz. Ama elinin ucuyla diil. Ova ova temizliyorsun. Yarısını bizim deterjanla diğer yarısını da arap sabunuyla. Hadi bakalım. Sen de . Sıraları temizle bakım. Ne kadar zamanda temizleyeceksiniz. Hadi.

SELİN- Ama hocam bunun dersle ilgisi yok ki.

ALAMET- Sınavda sorunca var mı yok mu görürsün beynamaz. Hadi ovala ovala .

Selin ve Leyla temizliğe başlarlar.

Kızlar sınıfı temizlerken keseriz.

SAHNE -29

İSTANBUL / DIŞ / GÜN

Fonda müzik, İstanbul genel...

SAHNE - 30

BİR YER / İÇ / GÜN

Burak bir kafede oturuyor yalnız başına.

Gergin. Gazetedeki fotoğrafa bakıyor belki.

Kafeye Kuzey girer az sonra.

Burak'ın yanına gelir.

KUZEY- Selam kardeşim. Arayınca bütün işlerimi iptal edip geldim...

Burak ciddi ifadesini hiç bozmadan direkt konuya girer.

BURAK- Neden yaptın böyle bir şeyi Kuzey?

Çocukluk arkadaşını nasıl arkasından vurdun.

KUZEY- Bir dakika bir dakika. Bana bu habere inandığını söylemeyeceksin değil mi kardeşim?

Burak yakasından tutar...

BURAK- Sakın... Sakın bana Kardeşim deme bir daha

Bırakır yakasından...

Gazeteyi çarpar suratına.

BURAK- Bu fotoğrafa rağmen hala inkar mı ediyorsun Selenayla ilişkiniz olduğunu...

KUZEY- Evet... çünkü ilişki olması için iki tarafında birbirinden hoşlanıyor olması lazım...

BURAK- Yani?

KUZEY- Selena bana aşık olmuş...

BURAK- Yani sen Selena'ya karşı bir şey

hissetmiyorsun ama o sana aşık öyle mi?

KUZEY- Senin arkadaşın olduğum için gösterdiğim nezaketi yanlış anladı muhtemelen...

Burak'ın gardı düşmüştür.

Söyledikleri acı da olsa mantıklı gelmektedir.

KUZEY- Aslına bakarsan dün buluşmamızın sebebi de buydu. Ona son kez aramızda bir şey olamayacağını, zaten kendisini çok seven bir sevgilisi olduğunu söyledim... Üzüldü, ağladı, ellerimi tutup yalvardı... ki sanırım fotoğrafı da o sırada çekmişler.

Burak bir şey diyemez... Kalakalır öylece.. geçeriz...

Honos Afrodit'in durumunu düşünüyor.

HONOS- Demek çok fazla fast food da tüketmiyorsun?

AFRODİT- Hayır Yüce Honos kesinlikle. Tamam biraz saf olabilirim ama zararlarını bile bile hamburgerle ketçapla filan beslenecek kadar da saftirik değilim.

HONOS- Hmmm... anlattıklarını düşününce aklıma tek bir mantıklı açıklama geliyor.

AFRODİT- Nedir Yüce Honos. Ne olur söyle? Bu halde hiçbir erkek bakmaz bana. Zaten şimdiden Afrodit değil Afrika fili diye dalga geçmeye başladılar.

HONOS- Bu şekilde şişmene sebep olabilecek tek şey, yasak bahçedeki meyveler.

AFRODİT- Yasak bahçedeki meyveler mi?

HONOS- Evet... o yüzden açık açık söyle. Yasak bahçeye girip meyve kopardın mı ağaçlardan.

AFRODİT- Ay yok yüce Honos. Ben yasak bahçenin yerini bile bilmem. Üstelik tüm meyvelerimi de Şen Ütopya manavından alırım.

HONOS- Doğru söylüyorsun değil mi?

AFRODİT- Şuradan şuraya makyaj yapamayayım ki doğru söylüyorum Yüce Honos. Haa bir de Hades'in elmasından yedim sabah.

HONOS- Hades'in elmasından mı?

AFRODİT- Evet.. Aslında Hades Selena'ya ikram ediyordu ama öyle kırmızı, öyle güzel bir elmaydı ki dayanamadım, ben yedim.

HONOS- Ah Hades! Hiç akıllanmayacaksın değil mi?

AFRODİT- Niye ki? Hiii! Yoksa o elma...

HONOS- Yaa... Anlaşılan Hades o elmayı yasak bahçeden koparmış, selenâ'ya yedirmek için.

AFRODİT- Olamaz.. Alçak Hades. Bir de o kadar jimnastik yaptırdı bana. Peki ne yapacağız? Ben böyle 96 beden mi kalacağım.

HONOS- Yasak elmanın sihirini engellemenin tek bir yolu var.

AFRODİT- Nedir?

HONOS- Elmayı koparan kişi, yani Hades yasak bahçeye gidip kopardığı ağaçtan özür dilemeli.

Sonra da sihirli fidanı dikip sihirli su ile sulamalı.

Ancak bu şekilde eski haline dönebilirsin.

AFRODİT- Ama ya kabul etmezse. Hades biraz şeydir bilirsiniz.

HONOS- Sen merak etme. Ben Hades'i ikna etmene yardım ederim. Ama önce Hades'i bulmalıyız.

Geçeriz...

SAHNE - 31

OKUL / DIŞ / GÜN

Zülfikar arabanın başında beklemektedir.

Adamın birisi gelir aynasında saçlarını düzeltir.

ZÜLFİKAR- Hop ne oluyor birader?

ADAM- Saçlarımı düzeltiyorum.

ZÜLFİKAR- Ben senin suratını tamamını düzeltmeden uza lan. İbiş.

ADAM- Ne yaptım ki ?

ZÜLFİKAR- Yürü lan. Yengeç. Kuaför mü lan burası? Bi de jöle veriyim sana.

Adam uzaklaşır.

ZÜLFİKAR- İki tel saçı var. O kadar araba içinden geldi bizim arabayı buldu .

Bu sırada Kıvılcım İrem ve Dilara
koşarak yanaşır arabaya.

KIVILCIM- Binin kızlar. Eziklere yer kalmasın.

ZÜLFİKAR- Selin Leyla ve Nazlı nereye binecek.

KIVILCIM- Bana ne ? Bagaja koy istersen.

Selin önden gelir.

SELİN- Zülfikar abi. Biz hep beraber yürüyerek
gideceğiz. Bizi bekleme.

ZÜLFİKAR- Dikkat edin kendinize.

SELİN- Merak etme Ozanlar var.

ZÜLFİKAR- Tamam balım evde görüşürüz.

Kıvılcım arabanın önünde Ozan ile Selin
konuşurken onları duymaktadır.

SELİN- En güzeli. Hep böyle yürüyerek gelip gidelim
aslında.

OZAN- Olur. Sabahları da beraber geliriz. Ben
köşedeki tuhafiyenin önünde beklerim seni.

Diğer tarafta kendi aralarında konuşmakta
bir yandan önden önden yürüyen Leyla
ve Ozana doğru.

SELİN- Leyla . Yarından itibaren okula hep yürüyerek
gidip geleceğiz.

LEYLA- Olur valla.

Uzaklaşırlar.

KIVILCIM- Nefret ediyorum bu eziklerden nefret.

Zülfikar abi şunları ezsene giderken.

Kıvılcım arabanın içinden Ozan Erdem
Selin Leyla ve Nazlının mutlu hallerine
bakar. Yanaklarını şişirir. Keseriz..

SAHNE - 32

BURAK-EV / İÇ / GÜN

Burak evinde, üzgün.

Konusu ayrılık, ihanet olan duygulu bir

şarkı çalıyor teypte.

(Sezen Aksu'nun "İhaneti sende gördüm" sözleri olan Tutsak isimli şarkısı...

Elinde gazete haberi...

Belki Selena'nın aldığı bir biblo vs hediye.

Üzerinde "Bu kalp sonsuza kadar senin için atacak"

yazılı kalp şeklinde bir biblo belki.

(Selena fotoğrafta çıkma özelliğini yeni

kazandığı için fotoğraf kullanamıyoruz)

Bir süre gazeteye baktıktan sonra bibloyu fırlatır duvara.

Duvarda parçalanıp dağılışını görürüz ağır çekimde. Kapı çalar.

Kalkar kapıya gider. Dürbünden bakar.

Selena vardır kapıda.

Açmaz kapıyı. Bekler.

Selena zile basmaya devam eder.

SELENA- Burak lütfen aç kapıyı. Evde olduğunu biliyorum.

Burak biraz tereddütten sonra açar kapıyı.

Soğuk bir sesle.

BURAK- Ne var?

SELENA- Şey... ben Kuzeyle konuşup konuşmadığımı merak ettim de.

BURAK- Evet konuştum. (kapıyı kapatmak üzere hazır bekler şekilde) başka sorun var mı?

SELENA- Burak bir dakika. Ne konuştunuz Kuzeyle. Ne söyledi?

Burak aynı soğuk tavırla.

BURAK- Gerçekleri...

SELENA- Gerçekleri?

BURAK- Evet. Başka bir şey yoksa içeri girmem gerekiyor. Çöpe atmam gereken bazı hatıralar ve unutmam gereken yalan bir aşk var...

SELENA- Burak...

Burak dinlemeden kapıyı kapatır.

SAHNE - 33

BURAK EV -KAPI ÖNÜ / İÇ / GÜN

SELENA- Burak Kuzey ne söyledi bilmem gerek.

Selena kapının önünde kalakalır...

SELENA- Olamaz ya... kimbilir ne anlattı o geri zekalı...

Selena ne yapacağını düşünürken geçeriz...

SAHNE-

İSTANBUL / DIŞ / GÜN

Fonda müzik , İstanbul genel...

SAHNE - 34

STÜDYO / İÇ / GÜN

Kuzey stüdyoda, kayıtları dinliyor.

Ya da elinde gitar beste yapmaya çalışıyor.

Selena girer stüdyoya hışımla.

KUZEY- Ooo bu ne güzel bir sürpriz. Hoş geldin prenses.

SELENA- Kes zırvalamayı Kuzey. Burak'a ne anlattığını öğrenmek istiyorum.

KUZEY- Orada tesadüfen karşılaştığımızı, gazetecilerin de üstüne geldiğini söyledim.

SELENA- (kafa sesi) Anlaşıldı. Gerçeği söyletme sihiri kullanmadan doğruları söyletemeyeceğim.

Selena bir sihir yapar.

SELENA- Tekrar soruyorum. Neler söyledim Burak'a?

KUZEY- Bana aşık olduğunu söyledim prenses.

SELENA- Bana bak çakma Don Juan. Yalan söylemenin, iftira atmanın bedeli çok ağırdır. Yemin

ediyorum sana eğer Burak’a doğruları söylemezsen,
attığın yalanlar her an ayağına dolanacak, hayatını alt
üst edecek.

KUZEY- Boş versene prenses. Yalancı çoban masalı
çocuklar içindir.

SELENA- Sen dediğimi yapma da o zaman gör
bakalım çocuklar için miymiş büyükler için miymiş?

SAHNE – 35

OKUL YOLU / DIŞ / GÜN

Alamet okul kapısından çıkar yürümektedir.

ALAMET – Ohhh, havada ne kadar güzel bir kötülük
kokusu var... Gerçi Hades değilim ama bu yine de
kötülük yapmama engel değil... Hem insanken kötülük
yapmanın da apayrı bir zevki oluyor... Haa haa haa!...

Alamet yolun karşısından diğer karşısına
Geçmek isteyen eli bastonlu bir yaşlı
Görür...

ALAMET – İşte benim kötülüğüme muhtaç durumda
olan zavallı bir ihtiyaaarcılık... Hee hee hee...

Alamet yaşlının yanına gider. Koluna
girer hemen...

ALAMET – Yardım edeyim efendim?...

YAŞLI – Ah çok teşekkür ederim evladım. Yolun
karşısına geçecektim...

ALAMET – Ne demek, ben şimdi sizi geçiririm
efendim...

Fonda müzik... Alamet ile yaşlı tam yolu
yarılamış bir şekilde yolun ortasına gelirler
ve Alamet durup, yaşlının kolundan çıkar...

ALAMET – Aaa!... Benim acele bir işim çıktı kusura
bakma... Hadi eyvallah!...

Yaşlı şaşkındır...

YAŞLI – Kaldım burda!?... Evladım gel, geçirsene
beni!...

ALAMET – Ben sana yarım iyilik yaptım, benim kadar
daha yarım iyilik yapacak birini bul... Hee hee hee!...

Alamet yürümeye devam eder... İhtiyarın

Sağından solundan arabalar geçmektedir...

ALAMET – (keyifli) Kötülük yaparken genç, yaşlı,
kadın, erkek ayrımı asla yapmam... Herkese eşit
mesafedeyim!... Haa haa haa!...

Geçeriz...

SAHNE - 36

BURAK-EV / İÇ / GÜN

Burak evde arkadaşı Koray'la dertleşiyor.

KORAY- Abi inan ne söyleyeceğimi bilemiyorum...
daha doğrusu inanamıyorum. Selena nasıl olur da
Kuzey gibi bir adama aşık olur ki...

BURAK- Olmuş işte. Gözümün içine bakarak bana
sevdiğini söylerken aklında, kalbinde Kuzey varmış. ve
daha da kötüsü ben bunca zaman bunu fark etmemişim.

KORAY- Bilemiyorum abi ya... yani tamam kızlar
ünlü birilerine aşık olurlar filan ama...

BURAK- Ama Selena olmaz diyeceksin değil mi?

KORAY- Yani...

BURAK- Oluyormuş işte. Daha kötüsü... yaşadığımız
bunca şeye rağmen bunu bana dürüstçe söyleyecek
kadar bile saygı duymuyormuş ilişkimize. Offfff... içim
öyle bir acıyor ki Koray... kalbimi yerinden söküp
çıkarsalar da şu çektiğim acıdan kurtulsam.

Koray elini omzuna atıp teselli eder Burak'ı...

Geçeriz...

SAHNE - 37

İSTANBUL / DIŞ / GÜN

Fonda müzik , İstanbul genel....

SAHNE - 38

BİR YER / İÇ / GÜN

Kuzey alışveriş merkezi gibi bir yerde.

Basın toplantısı düzenleyecek. Başında

hayranları var albüm imzalatmak için birbirlerini

eziyorlar. Basın da soru soruyor...

RABARBA- Kuzey... Kuzey ne olur özel bir şeyler yaz. Kuzey bir fotoğraf lütfen. Kuzey seni çok seviyorum. Sana aşığım Kuzey.

GAZETECİ 1- Kuzey bey gazetede çıkan haberle ilgili bir şey demeyecek misiniz?

GAZETECİ 2- O bayan gerçekten sevgiliniz mi?

Kuzey pişkin bir şekilde...

KUZEY- Zaten o haberdeki fotoğraf kendi kendini anlatıyor değil mi?

O sırada gazetecilerin arkasında transparan

vaziyette olan biteni izlemekte olan Selena'yı

görüyoruz.

SELENA- Demek o fotoğraf kendi kendini anlatıyor ha? Pekala Kuzey efendi. Seni uyarmıştım. Bakalım naylon karizman çizilince de böyle pişkin pişkin gülebilecek misin?

Selena bir sihir yapar Kuzey'e doğru

MENAJER- Soruları alabiliriz. Buyrun.

GAZETECİ 3- Yeni çıkacak albümünüzdeki şarkıların söz ve müzikleri size mi ait?

Kuzey sihirin etkisiyle saçmalamaya başlar.

KUZEY- Valla albümde öyle yazacak tabii ama aslına bakarsan hepsi arak.

Menajer, gazeteciler ve hayranlar şok.

Kuzey de şaşkın...

RABARBA- Ne! Arak mı? Nasıl yani? Çalıntı mı hepsi?

MENAJER- Kuzey abi ne diyorsun?

KUZEY- Yalan mı abi. Uydudan yabancı şarkıları kaydediyorum. Sonra oradaki melodileri araklıyorum. Sözleri desen. Bir sürü şiir kitabım var evde. Oradan bir cümle, buradan bir imge... karıştırıp karıştırıp yazıyorum. Aha bu salaklar da ben yazdım zannedip tapınıyor bana...

Salonda uğultular.

MENAJER- Kuzey neler söylüyorsun abi...

Hayranlar çıkıyor.

RABARBA- Rezalet. Bu muymuş sevdiğimiz adam. Sarhoş herhalde.

MENAJER- Arkadaşlar.. arkadaşlar nereye.. Kuzey bey şaka yapıyor.

KUZEY- Aman boşver İlhan. Gitsin salaklar. Albüm alıp beni zengin etmekten başka ne işe yararlar zaten...

Herkes salonu terk ederken Selena'ya döneriz...

SELENA- Yaaa. Dur bakalım Kuzey efendi. Bu daha bir şey değil...

Geçeriz...

SAHNE - 39

EV / İÇ / GÜN

Nazlı ablaları Selin ve Leyla'ya odalarında heyecanla o gün yaşadıklarını anlatmaktadır...

LEYLA – Demek taa bulutların üstüne çıktınız ha?...

NAZLI – En tepesine!... Sonra Selena sihirle kocaman bir ekran yaptı. Bir çok insan sihir gücüne sahip olursa neler olacağını gösterdi bana...

SELİN – Peki nasıl oluyor bir çok insanın sihir gücüne sahip olması?...

NAZLI – Hiç iyi olmuyor... İyiki dünyada sihir gücü yokmuş ablacıklar. Yoksa her şey çok kötü olurmuş...

LEYLA – Niçin ama?... Herkes her şeyi ne güzel sihirle yapmıyor mu?...

NAZLI – Yapıyor ama hiç de güzel olmuyor. Sihir gücü olanlar yüzünden sihir gücü olmayanlar işsiz kalıyor. Kovuluyorlar...

SELİN – (Düşünür...) Evet... Doğru ya... Öyle olur tabii...

LEYLA – Hadi Müstesna teyzenin yanına gidelim kızlar. Bize bugün kurabiye yapıp ayıracaktı... hepsi bitmeden yetişelim...

NAZLI – Mmmhhh bayılıyorum kurabiye!...

NAZLI – Kurabiye canavarı seni...

Gülüşerek odadan çıkarlar... Onlar
Çıktıktan birkaç saniye sonra Kıvılcım
Girer odaya... Kıvılcım gizlice dolabın
İçine girer kapısını da çeker kapatır.
Geçeriz...

SAHNE - 41

İSTANBUL / DIŞ / GECE

Fonda müzik, İstanbul genel...

SAHNE - 42

KIZLAR-ODA / İÇ / GECE

Selin, Leyla ve Nazlı ders çalışmaktadırlar.
Sessizlik hakimdir odada.
Bu sırada elbise dolabından ya da yatağın
altından Kıvılcım çıkar.

KIVILCIM- Ufff çok sıkıcısınız.

SELİN- Senin o dolapta ne işin var?

LEYLA- Bizi mi dinliyorsun gizli gizli?

KIVILCIM- Bu benim eski dolabım. Ne var dolabımı

özleyemez miyim?

NAZLI- Kıvılcım abla gizli gizli bizi dinliyor. Çok komik.

KIVILCIM- Sen benim yaşıma geldiğinde seni de görücez kültür mantarı.

LEYLA- Öğrenmek istediğin şeyi bize sorsan bu kadar zahmete girmene gerek kalmazdı.

KIVILCIM- O kadar yol yürüdünüz ayaklarınız hiç ağrımadı mı? Ayakkabılarınızı da ayakkabıcıda bir numara küçülttürmüştüm oysa. Ayağınıza vursun diye.

SELİN- İnsan yanında sevdikleri ile yürüdüğü sürece o ağırlar bize masaj gibi gelir Kıvılcım.

LEYLA- Bu arada ayakkabılar zaten bize bol geliyordu. Senin eski ayakkabın olduğu için.

Şimdi tam oturuyor sağ ol.

KIVILCIM- Sinir oluyorum size biliyor musunuz? Sinir. Eziksınız ezik.

Kıvılcım odadan çıkar.

SELİN- İki saattir dolapta bizi dinliyormuş.

KIVILCIM SES- İki buçuk saattir. Çok sıkıcısınnızzzzz çokkkk.

Kızlar gülerken keseriz.

SAHNE - 43

ÜTOPYA ODA/ İÇ / GECE

Selena Burak'ı arıyor cebinden.

Açılmıyor telefon.

SELENA- Offf... hadi ama Burak aç şunu...

Duralar.. mesaj çekmeye karar verir.

Yazdığı mesajı görürüz.

“aşkım ne olur. İnan bana hep seni sevdim, sadece seni sevdim”

gönderir mesajı.

Cevap gelecek mi diye heyecanla beklerken

Bir sihir yapar duvarda ekran oluşur...
Kuzey, canlı yayında bir bayan spikerin
konuğudur.
Selena televizyona bakarken mesaj gelir.
Hevesle açar gelen mesajı.
Okur dışından.

SELENA- “Sanırım mesajı yalnız kişiye gönderdiniz.
Rehberinizin K harfine basarsanız doğru kişiyi
bulursunuz. Lütfen beni bir daha rahatsız etmeyin.”

Yıkılır...Televizyona bakar.

SELENA- Hepsi senin yüzünden. Görürsün sen şimdi.

Selena koltuğundan yok olur...

SAHNE - 46

STÜDYO / İÇ / GECE

SUNUCU- Pekala.. bu konuyu açıklığa
kavuşturduğumuza göre biraz da yeni albümünüzden
bahsedelim.

Selena gelmiştir...

SELENA- Görürsün sen albümünü...

Kuzey yine cozudur sihirin etkisiyle.

KUZEY- Hangi albüm. Fotoğraf albümümü. Huaaa...

Sunucu şaşkın.

SUNUCU- Eee yok.. yeni çıkacak albümünüzü
kastediyorum.

KUZEY- Pop ve rock müzik severlerin hoşlanacağı
bir albüm oldu...Özellikle çekirge şarkısını çok içten
okudum...Bakın şimdi bi dehe okuyucam...

Çekirgeyi salıverdim... Çayıra çayıra...

Hoplayıver çekirge...Zıplayıver çekirge...

Bidi bidi bidi çekirge...

Menejer yüzünü kapatır...

Selena gülmektedir...

Selena bir sihir daha gönderir.

Sihirle birlikte dekor devrilir Kuzey'in
üstüne.

SELENA- Oh canıma değsin. Belki bu sefer aklın
başına gelir.

Yayın kesilir... Geçtik.

SAHNE - 50

İSTANBUL / DIŞ / GECE

Fonda müzik, İstanbul genel...

SAHNE - 51

ARABA / İÇ / GECE

MENAJER- Ne bileyim abi. İnsanın başına bu kadar
aksilik durduk yerde gelmez ya.

Kuzey'in yüzü değişir o an. Selena'nın

stüdyoda söyledikleri gelir aklına.

Flashbacte Selena'nın "Hayatta bildiğim
bir şey varsa, hiçbir kötülüğün yapanın
yanına kar kalmadığıdır.

Bir gün işlerin öyle bir ters gider, öyle hızlı
düşüşe geçersin ki sen bile anlayamazsın
ne olduğunu..." repliğini.

Kuzey'in düşünceli ifadesinden geçeriz.

SAHNE - 52

İSTANBUL / DIŞ / GÜN

Fonda müzik, İstanbul genel...

SAHNE - 53

EV / İÇ / GÜN

Aslı, Selin Leyla ve Nazlı kahvaltı
masasındadırlar. Ekrem iner aşağıya.

EKREM- Ben kahvaltıya kalamıycam Aslıcım.
Erkenden olağan toplantımız var. Çıkmam lazım.

ASLI- Kahvaltı yapsaydın hayatım.

EKREM- Ofiste yaparım.

ASLI- Sen bilirsin.

EKREM- Günaydın kızlar.

KIZLAR- Günaydın Ekrem amca.

EKREM- Kıvılcım nerde?

ASLI- Çok güzel uyuyordu kuzum. Uyandırmaya kıyamadım.

EKREM- Okula geç kalmasın.

SELİN- En son yüzünü yıkıyordu.

EKREM- Uyandıysa sorun yok. Benim acelem var.

Zülfikar sizi bıraksın kızlar. Hadi görüşürüz.

KIZLAR- Görüşürüz Ekrem amca.

Ekrem çıkar.

Onun çıkmasıyla Kıvılcım üzerinde pijamalarla aşağıya iner.

KIVILCIM- Saatimin pillerini çıkarmışlar Aslı.

ASLI- Neeee?

SELİN- Benim haberim yok kızlar. Sizin pillerden haberiniz var mı?

LEYLA- Benim de yok.

NAZLI- Ben de almadım.

SELİN- (Yüzünde tebessümle) Düşmüştür heralde Kıvılcım.

KIVILCIM- Bunu yanınıza bırakmıycam. Bu evde kötülükleri ben yaparım tamam mı?

ASLI- Sen hiç merak etme kızım. İstersen ceza olarak onları yine yürüyerek gönderirim okula.

KIVILCIM- Yok yok yürümesinler. Ben yürümek istiyorum bu gün. Onlar arabayla gitsinler.

Selin diğerleriyle göz göze gelir.

Başta şaşırırlar.

Selin siz bana bırakın gibilerinden mimik yapar.

ASLI – Yürümek istediğine emin misin güzel kızım?
İstersen arabanın arkasına bağlayalım koşsunlar
arkandan.

KIVILCIM- Yok ben yürümek istiyorum. Bana da spor
olur. (İÇ SES) Ben Ozanla yürürken bu ezikler de
okulda otursun inekler gibi ders çalışsın.

Keseriz.

EK SAHNE- 8

ÜTOPYA / İÇ / GÜN

**Honos, Hades ve şişmiş Afrodite yasak
bahçeye gelir.**

**HADES- Yüce Honos yargısız infaz yapıyorsunuz.
Yemin ederim ben o elmayı Kadıköy’de manavın
birinden aldım.**

**Tam o sırada elmayı kopardığı ağaç
konuşur.**

**AĞAÇ- İşte burada. Elmalarımın birini koparan
adam. Utanmıyorsun değil mi?**

Hades pişkin.

**HADES- Eee... Sanırım beni birine benzetiyorsunuz
ağaç bey.**

**HONOS- Saçmalama Hades. Ağaç tanıdı işte seni.
Hadi uzatma da özür dile...**

AFRODİT- Evet Hades hadi...

**HADES- Sen sus be dobiş. Bakın yüce Honos size
saygım sonsuz ama koskoca Hades bir odundan
özür diler mi?**

**AĞAÇ- Öhö öhö... Yerinde olsam laflarıma dikkat
ederdim.**

**HADES- Ne var be yalan mı? Odunsun işte. Odun
geldin odun gideceksin.**

**AĞAÇ- En azından senin gibi Ütopyalı gelip odun
gitmeyeceğim.**

**Hades hariç diğerleri ve diğer ağaçlar
gülüşürler...Hades bozulur.**

**HADES- Şımar şımar... Yarın Honos burada
olmayacak... Bak bakalım bir tane meyven kalacak
mı?**

**HONOS- Hades... şaka yaptığımı mı
zannediyorsun? Ya ağaçtan özür dilersin, ya da
cezalardan ceza beğenirsin.**

**HADES- Ceza mı? Yüce Honos bir elma için ayıp
olmuyor mu ama... Bir elma ya... Kabzımal
Erman'a söyleyeyim kasayla yığar şuraya.**

**HONOS- Konuyu değiştirme. Söz konusu olan
yasak elma... Şimdi özür diliyor musun dilemiyor
musun?**

**Hades biraz tereddüt eder ama mecburen
özür diler.**

**HADES- Şey... Sevgili ağaç... Elmanı kopardığım
için çok özür dilerim.**

AĞAÇ- Odun dediğin için?...

HADES- Ee abartma lan sen de...

HONOS- Öh öh... öh öh...

**AĞAÇ- Eee tabii.. odun dediğim için de özür
dilerim.**

**HONOS- Güzel... Şimdi de şu sihirli fideyi dikip
sihirli suyla sula bakayım...**

**Hades istemeye istemeye dediğini
yaparken...**

**HADES- Off ya... Koskoca kötülükler prensi Hades
fidan dikeyor. Utanmasa fakir çocuklar yararına
kermes düzenletecek...**

**Hades fidanı dikince Afrodit normale
döner.**

AFRODİT- Yaşasın... şişlerim indi... Yine eskisi gibi fıstık gibiyim. (abartıp Honos’a sarılır öper) teşekkürler Honos. Sen bir tanesin.

Honos utanır.

HONOS- Öhö... Eeee... Bir şey değil...

AFRODİT- Bak ne diyeceğim... bu akşam seni yemeğe götüreyim mi teşekkür için.

HADES- Oo yüce Honos, hayırlı işler...

HONOS- Eee... Yok teşekkür ederim... Akşama işlerim var biraz...

AFRODİT- Pekala.. başka zaman öyleyse tamam mı şeker? Hadi ben kaçayım. Gidip bir solaryuma filan gireyim. Oh be!... Yeniden güzelim artık...

Afrodit’in sevinçle gidişinden geçeriz.

SAHNE - 55

SOKAK / İÇ / GÜN

Kıvılcım hızlı adımlarla yürümektedir.

Yaşlı bir teyze seslenir.

TEYZE- Kızım . Şu elimdeki torbalara köşeye kadar yardım etsene.

KIVILCIM- Yok daha neler? Sen beni iyi birine benzetti heralde. Kendin taşı . Uşağın mı var?

TEYZE- Gençlik bitmiş.

KIVILCIM- Gençlik burada biten sensin teyze. Aç gözünü açççç...

Hızla yürümeye devam eder.

KIVILCIM- Köşedeki tuhafiyenin önünde buluşacaklardı. Selinlerden kurtulduğuma göre artık Ozanla birlikte ben yürüyeceğim. Çok başarılı bir plan . Kendimle gurur duyuyorum. Şu köşeyi döner dönmez Ozanım ile buluşucam. Beni görünce çok sevinecek.

Köşeyi döner.

Ozan ve Erdemi Selin Leyla ve Nazlının

İçinde bulunduğu araca binerken görürüz

KIVILCIM- Olamaz. Ozaannnnnnnnnn.

Ozan araca biner.

KIVILCIM- Ozaannnnnn. Bekle beraber yürüyelim
okula .Ozaannnnnn. Beni bekleyinnnnnn...

Kıvılcım arabanın arkasından koşturur.

Selin Leyla ve Nazlı arabanın içinden

Kıvılcımın komik koşuşuna gülerlerken

keseriz.

SAHNE - 56

OKUL / DIŞ / GÜN

Fonda müzik, Okul genel...

SAHNE - 57

OKUL / DIŞ / GÜN

Burak okula girmek üzereyken Kuzey
çıkarak karşısına.

Burak olanlardan dolayı Selena'nın suçlu
olduğuna inandığı için Kuzey'e küs değil.

Ama yine de çok hevesli değil konuşmaya.

Kız arkadaşı ona aşık olduğu için ezik
biraz.

KUZEY- Burak...

Burak şaşırır.

BURAK- Kuzey?

KUZEY- Burak seninle konuşmam lazım.

BURAK- Şimdi mi?

KUZEY- Hıı hı.

BURAK- Şey.. derse girecektim ama...

KUZEY- Burak çok önemli. Sana bir şey itiraf etmem
lazım.

BURAK- İtiraf?

KUZEY- Evet. Bak kardeşim. biliyorum bu söyleyeceklerimi duyduğumda bana çok kızacaksın. Ama söylemem lazım çünkü bu yalanla daha fazla yaşayamayacağım.

BURAK- Kuzey konuya gelir misin?

KUZEY- Ben.. Ben Selena hakkındda sana yalan söyledim...

BURAK- Ne.. ne demek yalan söyledin. Nasıl yani?

KUZEY- Selena'nın bana aşık olduğunu söylemişim ya.

BURAK- Evet...

KUZEY- Aslında ben ona aşık olmuşum. Ya da aşık olduğumu sandım bilemiyorum. Bunun adilik olduğunu biliyorum ama, benim çevremde Selena gibi saf temiz kızlar pek yok. Kendime engel olamadım kardeşim, en yakın arkadaşımın sevgilisi olduğu halde ona kur yaptım, telefonlar açtım, mesajlar gönderdim.

Burak şaşkın...

BURAK- Peki... peki ya Selena... yani o sana...

KUZEY- Hayır... O bana en ufak bir karşılık vermedi. Bu beni daha da kamçıladi. Daha da üstüne gittim. O yüz vermedikçe hırs yaptım.

BURAK- Ya o haber...

KUZEY- O haberdeki fotoğrafın çekildiği akşam Selena bana son kez aramızda bir şey olmayacağını söylemek için buluşmayı kabul etmişti.

BURAK- Demek Selena doğru söylüyordu. Allahım ben ne yaptım?

KUZEY- Kardeşim inan çok üzgünüm. Hem Selena'ya hem sana bunları yaşattığım için kendimi hiç affetmeyeceğim.

Burak pis bakıyor.

KUZEY- Bak.. istersen bana yumruk atabilirsin.
Hadi... vur bir tane suratımın ortasına. Ben bunu
çoktan hak ettim.

Burak çok pis bakar kuzey'e.

Bakar... bakar.

Vuracak mı vurmayacak mı gerginliği...

Az sonra bir şey demeden devam eder
yoluna...

Birkaç adım atar. Durur. Biriki saniye
düşünür, geri, dönüp kuzey'in yanına
gelir.

BURAK- Aslına bakarsan, sanırım sen haklısın?

KUZEY- Ben mi haklıyım? Ne konuda?

Burak bir yumruk yapıştırır Kuzey'in
suratına. Kuzey yere yığılır.

BURAK- Bu konuda...

Geçeriz...

SAHNE - 58

SINIF / İÇ / GÜN

Alamet ders anlatmaktadır.

ALAMET- Kırk adet tavuk. Bunun gibi turuncu kafalı
beynamaz tavuklar. Kırk tane. Sabah temiz hava.
Yeşillik. Yımirtan hazır. Yanında kırk tane de inek.
(Leylayı göstererek) Hepsinin de bunun gibi mavi gözleri
var. Yurt dışından ithal. Avrupada herkeş mavi gözlü
zaten. Oraya bi gittim esmerim ya . Beynamazlar nasıl
ilgi gösteriyorlar. Yollar da tersten. Direksiyon
normalde burada ya orada arkada direksiyon. Neyse?
Benim özelim kimseyi ilgilendirmez. Ne diyordum?
Kırk tavuk var. Kırk tane de koyun. Bu koyunun sütü
var , derisi var . Günde çok değil yirmi kilo süt verse.
Ayda ne etti? 600. Bunun salami var sosisi var. Peyniri
var. Dondurmasını yaparsın. Tavuğun yumurtasından

civciv çıkar. İnek üç ayda bir yavrular. Karlı iş.
Eniştemgile kurban bayramı minasebetiyle
toplatıyom. Kurban günü çıkıcam pazara.

Bu sırada kapı çalar.

ALAMET- Allah Allah kim acaba? Sabahtan beri de
sağ gözüm nasıl seyiriyor? Geliniz.

Kıvılcım girer içeri.

Nefes nefese kalmıştır.

Kızlar gülerler.

ALAMET- Ne oldu kıvırcık? Nefes nefese kalmışsın?

KIVILCIM- Koştum hocam.

ALAMET- İyi ettin de. Derse niye geç kalıyorsun?

Neyse bu seferlik görmezden geliyorum. Sen benim
gözde öğrencilerimdensin. Bu beynamazlar gibi
tavuktan inekten değilsin. Sağlam kafa sağlam vücutta
bulunur otur beş.

Keseriz.

SAHNE - 59

İSTANBUL / DIŞ / GÜN

Fonda müzik, İstanbul genel...

SAHNE - 60

BİR YER / DIŞ / GÜN

Selena daha önce de Burakla sıkça buluştukları,
deniz kenarında, güzel resim veren
kafelerden birinde yalnız başına oturuyor.
Denize dalıp gitmiş, üzgün.
Burakla o mekanda ya da benzer mekanlarda
geçen duygulu anlarını hatırlar kısa flashbacklerle.
İlanı aşkta bulunduğu sahneler, evlenme
teklif ettiği sahneler vs.
Gözlerinden bir damla yaş süzülür.
Garson gelir o sırada elinde bir demet,

gösterişsiz ama güzel çiçekle.

GARSON- Afedersiniz hanfendi. (Selena'nın arkasına denk gelen birkaç masa ötesini işaret ederek) Çiçekleri beyefendi gönderdi.

Seyirci henüz görmez gönderenin kim olduğunu.

Daha başını o yöne çevirmeden çiçeği gönderenin Kuzey olduğunu zannedip yüzünde sinirli bir ifade belirir. Söylenmeye başlar.

SELENA- Yeter artık ya. Senin yüzünden sevdiğim adam beni terk etti, sen hala...

Dediği anda o yöne dönmüştür.

Donakalır.

Baktığı yere döner kamera. Buraktır ötede bekleyen.

SELENA- Burak!

Birkaç saniye bakıştıktan sonra birbirlerine doğru koşup kucaklaşırlar. Sarılmalarında görüntü donar, jenerik akar.

EK: 1.1.

“SELENA” 58. BÖLÜM REYTING SONUÇLARI

BASIN BÜLTENİ

30.01.2008

Haftanın en çok reklam alan yerli dizileri...

Geçtiğimiz haftanın en çok reklam alan yerli dizileri belli oldu. Haftanın gözde dizisi, ATV ekranlarında sevenleriyle buluşan Hatırla Sevgili'ydi. En çok reklam alan 10 diziden 8'inin sahibi ATV, reklamveren nezdindeki çıkışını bu hafta da sürdürdü. İşte araştırmanın diğer ayrıntıları...

Medya Takip Merkezi'nin (MTM), düzenli olarak her hafta hazırladığı "haftanın en çok reklam alan yerli dizileri" araştırmasının sonuçlarına göre, reklamverenin bu haftaki gözdesi, geçmişten günümüze bir aşk hikayesi örgüsü içinde siyasal gelişmelere de ışık tutan Hatırla Sevgili dizisi oldu. Yayımlandığı günün en çok izlenen ikinci yapımı olan dizi, 58 markanın reklam spotunu, 41 dakikayı aşkın süreyle izleyicileriyle buluşturdu. Tüketicileriyle buluşmak için bu diziyi en çok tercih eden markalar ise Avea, Yedigün ve Maximum Kart oldu.

Reklamverenin ikinci tercihi, komedi...

ATV ekranlarının beğeniyle izlenen ve temposu hiç düşmeyen sit-com'u Avrupa Yakası, geçtiğimiz haftanın en çok reklam alan ikinci yerli dizisiydi. Avrupa Yakası dizisinde yayımlanan 59 reklam, 38 dakikaya yakın süreyle izleyiciyle sunuldu. Diziyi en çok reklamı ise Head Shoulders, Turkcell ve Maximum Kart verdi.

MTM'nin aynı araştırmasına göre, yine ATV'de yayımlanan Sinekli Bakkal, reklamverenin en çok tercih ettiği üçüncü yapımı. 24 Ocak'ta yayınlanan beşinci ve son bölümüyle ekranlara gelen Sinekli Bakkal, bütün hafta, son bulmasıyla ilgili çeşitli tartışmalara konu oldu. Sinekli Bakkal; 52 markanın reklamını 37 dakikayı aşkın süre tüketicinin ilgisine sundu. 21-27 Ocak haftasında en çok reklam alan diğer dizileri sırasıyla Kuzey Rüzgarı, Elveda Rumeli, Görgüsüzler ve Selena oldu.

21 Ocak-27 Ocak Haftasında En Çok Reklam Alan Yerli Diziler			
No	Dizi Adı	Yayın Tarihi	Spot Süresi (sn.)
1	Hatırla Sevgili (ATV)	25.01.2008	2.463
2	Avrupa Yakası (ATV)	23.01.2008	2.271
3	Sinekli Bakkal (ATV)	24.01.2008	2.241
4	Kuzey Rüzgarı (Show TV)	26.01.2008	2.239
5	Elveda Rumeli (ATV)	21.01.2008	2.231
6	Görgüsüzler (ATV)	27.01.2008	2.200
7	Selena (ATV)	26.01.2008	2.199
8	Karayılan (ATV)	22.01.2008	2.093
9	Sessiz Gemiler (ATV)	23.01.2008	2.075
10	Vazgeç Gönülüm (Star)	26.01.2008	2.039

Kaynak: MTM Medya Takip Merkezi (Dizilerin aynı hafta içinde yayımlanan yeni bölümleri ölçümlenmiştir.)

Kurtlar Vadisi Pusu, popülaritesini yitirdi mi?

En çok reklam alan yerli diziler sıralamasında haftalarca birinci sırada yer alan ve bir süre ara verilmesi sebebiyle son haftalarda ilk 10'da yer bulamayan Kurtlar Vadisi Pusu, 24 Ocak Perşembe akşamı, yeni bölümüyle izleyicinin karşısına çıktı. En çok reklam alan yerli diziler listesinde 20. sıraya gerileyen yapıma; her ne kadar reklamveren çok ilgi göstermese de, dizi rating sıralamasında ilk sırayı kimseye bırakmadı.

ATV Rekora Koşuyor...

Önceki hafta "ilk 10'a yedi dizisi ile giren ATV, 21-27 Ocak haftasında bu sayıyı sekize çıkardı. Listenin neredeyse tamamını oluşturan ATV dizileri reklamda olduğu kadar rating sıralamasında da üst sıralarda yer aldı ve kanalının yüzünü güldürdü. İlk onda yer alan diğer iki dizinin biri Show TV diğeri ise Star TV ekranlarından izleyicileri ile buluştu.

Detaylı bilgi için:

SEDA BACAKSIZ

MTM Medya Takip Merkezi

Kurumsal İletişim

s.bacaksiz@medyatakkip.com

Tel: 0212 442 20 82

www.medyatakkip.com

26.01.2008 tarihli TÜM Grubu Rating Raporu

26.01.2008 tarihli AB Grubu Rating Raporu

	Program Adı	Tiploji	Kanal	Saat	RT	SH
1	VAR MISIN YOK MUSUN-PT [NET]	TV Games	SHOW	20:04	14,1	35,1
2	KANAL D ANA HABER BULTENI [NET]	Newscast	KAND	18:57	6,4	19,4
3	ATV ANA HABER BULTENI [NET]	Newscast	ATV	18:54	6	18,1
4	GENCO [NET]	Serials Turkish	KAND	20:00	6	15,2
5	AVRUPA YAKASI (TKR)-OPT [NET]	Serials Turkish	ATV	17:11	4,7	17,9
6	SHOW TV ANA HABER BULTENI [NET]	Newscast	SHOW	18:58	4,7	14,1
7	MENEKSE ILE HALIL [NET]	Serials Turkish	KAND	22:15	4,5	11,4
8	SPOR SAYFASI	Sport News	SHOW	19:55	4,2	12,2
9	SPOR GÜNDEMİ	Sport News	KAND	19:51	4	11,7
10	SELENA [NET]	Serials Turkish	ATV	20:08	4	10
11	ATV SPOR HABERLERİ	Sport News	ATV	19:58	3,9	11,1
12	HEPSİ 1 [NET]	Serials Turkish	ATV	22:24	3,5	9,2
13	JIMMY NEUTRON 'DAHI ÇOCUK' (Y.S) [NET]	Film Foreign	FOX	19:58	3,3	8,7
14	STAR ANA HABER BULTENİ [NET]	Newscast	STAR	18:51	3,2	9,7
15	KUZEY RUZGARI [NET]	Serials Turkish	SHOW	23:19	3,1	11
16	ANINDA GÖRÜNTÜ SHOW [NET]	Music/Entertainm	FOX	23:57	3	14,2
17	ASK ADASI (Y.S) [NET]	Film Foreign	KAND	17:04	3	12,1
18	STADYUM (CUMARTESİ) [NET]	Studio Programs	TRT1	21:45	2,9	7
19	MAKSAT MUHABBET [NET]	Talk Show	ATV	24:32	2,6	14,5
20	DOKUNMAYIN SABANIMA (T.S) [NET]	Film Turkish	TRT1	20:04	2,5	6,4
21	SELENA (TKR) [NET]	Serials Turkish	ATV	10:30	2,4	12,6
22	SAMANYOLU ANA HABER BULTENİ [NET]	Newscast	STV	18:28	2,4	7,8
23	TRT ANA HABER BULTENİ	Newscast	TRT1	19:29	2,4	7
24	VAZGEÇ GÖNLÜM [NET]	Serials Turkish	STAR	21:35	2,4	5,9
25	HAYATIN İÇİNDEN .	Newscast	STAR	18:36	2,3	7,7
26	AHMET ÇAKAR'LA SANSABA [NET]	TV Games	FOX	21:41	2,3	5,7
27	SEVİMLİ KAHRAMANLAR (ÖĞLE)	Cartoons	KAND	14:08	2,2	13,4
28	KANAL 7 HAFTASONU HABERLERİ [NET]	Newscast	KAN7	18:27	2,2	7
29	MAGAZİN D [NET]	Weekly Magazines	KAND	09:58	2,1	11,6
30	STAR LIFE [NET]	Weekly Magazines	STAR	16:17	2,1	9,1
31	TOM VE JERRY (ÖĞLE)	Cartoons	FOX	12:21	2	12,2
32	SORUMSUZ ANNE (TV FİLMİ) [NET]	Film Turkish	STV	16:42	2	9
33	CEMBERİN DISİNDİ [NET]	Serials Turkish	STAR	19:54	2	5,3
34	BEZ BEBEK (TKR) [NET]	Serials Turkish	FOX	09:15	1,9	14,3
35	GENCO (TKR) [NET]	Serials Turkish	KAND	14:50	1,9	10,8
36	SASIRTICI MAGARALARA YOLCULUK [NET]	Documentary	TRT1	23:39	1,9	5,7
37	YABAN 'ORTAK TOPRAKLAR' [NET]	Documentary	STV	18:01	1,8	6,5
38	MUCİZELER GECESİ [NET]	TV Games	K1	21:37	1,8	4,3
39	KOPRU (TKR) [NET]	Serials Turkish	STAR	23:47	1,7	6,6
40	ATES BOCEĞİ [NET]	TV Games	K1	23:16	1,7	5,6
41	GÖSTERİSİ ÜGRUNA (TV FİLMİ) [NET]	Film Turkish	STV	12:05	1,6	9,6
42	ELİF NAGME [NET]	Weekly Magazines	ATV	15:17	1,6	8,8

43	YOKSUL (T.S) [NET]	Film Turkish	FOX	17:11	1,5	5,7
44	FOX SPOR	Sport News	FOX	19:41	1,5	4,6
45	AYNA (TKR) [NET]	Documentary	STV	23:07	1,5	4
46	YILDIZ GECIDI [NET]	Serials Foreign	TRT1	22:31	1,5	3,8
47	HIZLI VE OFKELI (Y.S) [NET]	Film Foreign	K1	19:37	1,4	3,7
48	BEYAZ SHOW	Talk Show	KAND	02:00	1,3	17,1
49	YASAM KOCU [NET]	Health/Service E	ATV	13:23	1,3	8
50	BORCUM BORC AMA NAH ALIRSIN	Theatre/Cabaret/	STAR	25:26	1,2	9,2
51	ASIK OLDUM (T.S) [NET]	Film Turkish	K1	12:56	1,2	7,3
52	CILGIN COCUKLAR 3 (Y.S) [NET]	Film Foreign	SHOW	15:11	1,2	7
53	FOX ANALIZ	Newscast	FOX	19:21	1,2	3,6
54	HAKKINI HELAL ET [NET]	Serials Turkish	STV	19:45	1,2	3,3
55	CINE 5 ANA HABER BULTENI (TKR)	Newscast	CN5	23:30	1,2	3,3
56	MAVI KORKU (Y.S) [NET]	Film Foreign	STV	21:14	1,2	2,8
57	GUN ORTASI HABERLERI	Newscast	ATV	12:59	1,1	7,1
58	IS DUNYASI	Economics	KAND	12:29	1,1	6,5
59	HAYAT BILGISI (TKR) [NET]	Serials Turkish	SHOW	10:10	1,1	6,1
60	ARKA SIRADAKILER (TKR) [NET]	Serials Turkish	FOX	14:34	1,1	6,1
61	SIYAH GELINLIK (T.S) [NET]	Film Turkish	TRT1	15:11	1,1	6
62	SINIF (TKR) [NET]	Serials Turkish	SHOW	16:54	1,1	4,4
63	STAR SPOR	Sport News	STAR	19:44	1,1	3,3
64	SAYISAL LOTO CEKILISI	Magazines	TRT1	22:18	1,1	2,8
65	MAHMUT TUNCER SHOW [NET]	Music/Entertainm	KAN7	21:48	1,1	2,8
66	MY FRIENDS TIGGER AND POOH	Cartoons	KAND	09:22	1	9,7
67	IKI AILE (TKR) [NET]	Serials Turkish	STAR	09:30	1	6,7
68	CINEMANIA [NET]	History/Literatu	KAND	12:59	1	6,2
69	KULTUR ASI [NET]	Women	ATV	14:19	1	5,9
70	CEDRIC	Cartoons	CN5	10:14	1	5,8
71	GUNDEM	Newscast	FOX	11:58	1	5,1
72	GUNUN ARDINDAN	Newscast	TRT1	24:27	1	4,4
73	CICI ANNEM (TV FILMI) [NET]	Film Turkish	KAN7	16:33	1	4,2
74	FOX ANA HABER BULTENI [NET]	Newscast	FOX	18:44	1	3,3
75	HABER 13	Newscast	TRT1	12:59	0,9	5,4
76	OFKENIN BEDELI (T.S) [NET]	Film Turkish	STV	13:49	0,9	5,3
77	ANDRE (Y.S) [NET]	Film Foreign	K1	10:05	0,9	5,1
78	SESSIZ FIRTINA (TKR) [NET]	Serials Turkish	KAND	24:11	0,9	4
79	FLASH HABER BULTENI	Newscast	FLAS	19:34	0,9	2,5
80	BENIM PARAM SENIN PARAN (TKR) [NET]	TV Games	STAR	02:00	0,8	11,2
81	KOTU KIZLAR (Y.S)	Film Foreign	KAND	25:37	0,8	7
82	SINIF (TKR.) [NET]	Serials Turkish	SHOW	25:36	0,8	6,7
83	POKEMON	Cartoons	K1	09:39	0,8	6,7
84	AYNA (TKR)-GUNDUZ [NET]	Documentary	STV	08:58	0,8	6,3
85	AFACAN DENNIS	Cartoons	CN5	09:29	0,8	6,2
86	VAZGEC GONLUM (TKR) [NET]	Serials Turkish	STAR	14:12	0,8	4,4
87	KAR TATILI (Y.S) [NET]	Film Foreign	STAR	11:10	0,8	4
88	GECEMISIN IZLERI (Y.S) [NET]	Film Foreign	TRT1	10:36	0,8	3,9
89	SEKSI HAYVAN (Y.S)	Film Foreign	CN5	24:07	0,8	3,7

90	MAHMUT TUNCER'LE BİR ASK HİKAYESİ [NET]	Reality Show	KAN7	19:38	0,8	2,1
91	CİN MEHTABİ (Y.S) [NET]	Film Foreign	TRT1	24:52	0,7	4,2
92	DEKODİZAYN [NET]	Women	FOX	13:11	0,7	4,1
93	TURKSOY'LA İPEK YOLU [NET]	Documentary	KAN7	24:04	0,7	2,8
94	ASK YENİDEN (TKR) [NET]	Serials Turkish	TRT1	18:04	0,7	2,2
95	MENEKSE İLE HALİL (TKR.) [NET]	Serials Turkish	KAND	02:07	0,6	13,6
96	SCOOBY VE SCRAPPY	Cartoons	K1	09:13	0,6	6,6
97	TURİST ÖMER ARABİSTAN'DA (T.S) [NET]	Film Turkish	ATV	08:45	0,6	5,5
98	GÜN ÖRTASİ HABERLERİ	Newscast	SHOW	12:58	0,6	4
99	DERİN KÖKLER	Documentary	TRT1	12:50	0,6	3,6
100	BASKIN (Y.S) [NET]	Film Foreign	K1	14:57	0,6	3,6

	Program Adı	Tiploji	Kanal	Saat	RT	SH
1	VAR MISIN YOK MUSUN-PT [NET]	TV Games	SHOW	20:04	13	30,4
2	SHOW TV ANA HABER BÜLTENİ [NET]	Newscast	SHOW	18:58	6,6	17,9
3	GENCO [NET]	Serials Turkish	KAND	20:00	6,6	15,6
4	KANAL D ANA HABER BÜLTENİ [NET]	Newscast	KAND	18:57	6	16,2
5	SELENA [NET]	Serials Turkish	ATV	20:08	5,9	13,8
6	MENEKSE İLE HALİL [NET]	Serials Turkish	KAND	22:15	5,5	14
7	KANAL 7 HAFTASINI HABERLERİ [NET]	Newscast	KAN7	18:27	4,8	13,4
8	ATV ANA HABER BÜLTENİ [NET]	Newscast	ATV	18:54	4,6	12,6
9	SÖRÜMSÜZ ANNE (TV FİLMİ) [NET]	Film Turkish	STV	16:42	4,2	15,9
10	KÜZEY RÜZGARİ [NET]	Serials Turkish	SHOW	23:19	4	15,4
11	ATV SPÖR HABERLERİ	Sport News	ATV	19:58	4	10,2
12	SAMANYOLU ANA HABER BÜLTENİ [NET]	Newscast	STV	18:28	3,8	10,6
13	HAKKINI HELAL ET [NET]	Serials Turkish	STV	19:45	3,7	9
14	SELENA (TKR) [NET]	Serials Turkish	ATV	10:30	3,6	17
15	YÖKSÜL (T.S) [NET]	Film Turkish	FOX	17:11	3,6	11,7
16	SPÖR SAYFASI	Sport News	SHOW	19:55	3,6	9,5
17	SPÖR GÜNDEMİ	Sport News	KAND	19:51	3,5	9,2
18	VAZGEÇ GÖNLÜM [NET]	Serials Turkish	STAR	21:35	3,5	8,2
19	AVRUPA YAKASI (TKR)-OPT [NET]	Serials Turkish	ATV	17:11	3,4	10,7
20	STAR ANA HABER BÜLTENİ [NET]	Newscast	STAR	18:51	3,4	9,4
21	ASK ADASI (Y.S) [NET]	Film Foreign	KAND	17:04	3,3	10,8
22	YABAN 'ÖRTAK TOPRAKLAR' [NET]	Documentary	STV	18:01	3,2	9,3
23	FOX ANA HABER BÜLTENİ [NET]	Newscast	FOX	18:44	3,2	8,8
24	HEPSİ 1 [NET]	Serials Turkish	ATV	22:24	3,2	8,7
25	HIZLI VE ÖFKELİ (Y.S) [NET]	Film Foreign	K1	19:37	2,8	6,8
26	MAHMUT TUNCER SHOW [NET]	Music/Entertainm	KAN7	21:48	2,7	6,6
27	JIMMY NEUTRON 'DAHI ÇÖKÜK' (Y.S) [NET]	Film Foreign	FOX	19:58	2,7	6,5
28	BEZ BEBEK (TKR) [NET]	Serials Turkish	FOX	09:15	2,5	15,5
29	TÖM VE JERRY (ÖGLE)	Cartoons	FOX	12:21	2,5	12,8
30	STADYUM (CUMARTESİ) [NET]	Studio Programs	TRT1	21:45	2,5	5,6
31	SEVİMLİ KAHRAMANLAR (ÖGLE)	Cartoons	KAND	14:08	2,4	13,2
32	AHMET ÇAKAR'LA SANSABAK [NET]	TV Games	FOX	21:41	2,4	5,8

33	SINIF (TKR) [NET]	Serials Turkish	SHOW	16:54	2,3	7,5
34	HAYATIN ICINDEN .	Newscast	STAR	18:36	2,3	6,3
35	DOKUNMAYIN SABANIMA (T.S) [NET]	Film Turkish	TRT1	20:04	2,3	5,5
36	MAVI KORKU (Y.S) [NET]	Film Foreign	STV	21:14	2,3	5,3
37	ANINDA GORUNTU SHOW [NET]	Music/Entertainm	FOX	23:57	2,2	11,6
38	STAR LIFE [NET]	Weekly Magazines	STAR	16:17	2,2	7,9
39	CICI ANNEM (TV FILMI) [NET]	Film Turkish	KAN7	16:33	2,2	7,9
40	MAHMUT TUNCER'LE BIR ASK HIKAYESI [NET]	Reality Show	KAN7	19:38	2,2	5,4
41	MUCIZELER GECESI [NET]	TV Games	K1	21:37	2,2	5
42	ARKA SIRADAKILER (TKR) [NET]	Serials Turkish	FOX	14:34	2,1	10,4
43	AYNA (TKR) [NET]	Documentary	STV	23:07	2,1	6,3
44	STAR SPOR	Sport News	STAR	19:44	2,1	5,5
45	KOPRU (TKR) [NET]	Serials Turkish	STAR	23:47	2	9
46	TRT ANA HABER BULTENI	Newscast	TRT1	19:29	2	5,3
47	GOSTERIS UGRUNA (TV FILMI) [NET]	Film Turkish	STV	12:05	1,9	9,9
48	ZULME UGRAYAN KIZ (TV FILMI) [NET]	Film Turkish	STV	15:20	1,9	9,4
49	CILGIN COCUKLAR 3 (Y.S) [NET]	Film Foreign	SHOW	15:11	1,9	9,2
50	FOX SPOR	Sport News	FOX	19:41	1,9	5
51	CEMBERIN DISINDA [NET]	Serials Turkish	STAR	19:54	1,9	4,5
52	ASIK OLDUM (T.S) [NET]	Film Turkish	K1	12:56	1,8	10
53	GENCO (TKR) [NET]	Serials Turkish	KAND	14:50	1,8	9,1
54	MAGAZIN D [NET]	Weekly Magazines	KAND	09:58	1,7	8,5
55	HAYAT BILGISI (TKR) [NET]	Serials Turkish	SHOW	10:10	1,7	8
56	OFKENIN BEDELI (T.S) [NET]	Film Turkish	STV	13:49	1,6	8,8
57	SESSIZ FIRTINA (TKR) [NET]	Serials Turkish	KAND	24:11	1,6	8,5
58	KAR TATILI (Y.S) [NET]	Film Foreign	STAR	11:10	1,5	6,7
59	FOX ANALIZ	Newscast	FOX	19:21	1,5	4,1
60	GUN ORTASI HABERLERI	Newscast	ATV	12:59	1,4	7,5
61	ELIF NAGME [NET]	Weekly Magazines	ATV	15:17	1,4	6,9
62	TOM VE JERRY	Cartoons	FOX	08:43	1,3	12
63	MAKSAT MUHABBET [NET]	Talk Show	ATV	24:32	1,3	8,4
64	KULTUR ASI [NET]	Women	ATV	14:19	1,3	7,2
65	IKI KEKLIK BIR KAYADA OTUYOR (TV FILMI)	Film Turkish	KAN7	09:33	1,3	7,2
66	BIRLESEN YOLLAR (TV FILMI) [NET]	Film Turkish	STV	11:16	1,3	5,8
67	FLASH HABER BULTENI	Newscast	FLAS	19:34	1,3	3,3
68	VAZGEC GONLUM (TKR) [NET]	Serials Turkish	STAR	14:12	1,2	6,1
69	AFACAN DENNIS (OGLE)	Cartoons	CN5	16:23	1,2	5,2
70	BORCUM BORC AMA NAH ALIRSIN	Theatre/Cabaret/	STAR	25:26	1,1	10,6
71	ANA YUREGI (TV FILMI) [NET]	Film Turkish	FLAS	14:38	1,1	5,7
72	SPORDA BUGUN	Sport News	STV	19:30	1,1	3
73	BEYAZ SHOW	Talk Show	KAND	02:00	1	14,1
74	TURIST OMER ARABISTAN'DA (T.S) [NET]	Film Turkish	ATV	08:45	1	7,5
75	SARI ALI (TV FILMI) [NET]	Film Turkish	FLAS	14:01	1	5,8
76	IKI AILE (TKR) [NET]	Serials Turkish	STAR	09:30	1	5,7
77	DEKODIZAYN [NET]	Women	FOX	13:11	1	5,6
78	HABER 13	Newscast	TRT1	12:59	1	5,4
79	CEDRIC	Cartoons	CN5	10:14	1	5,1
80	GUNDEM	Newscast	FOX	11:58	1	4,6

81	ATES BOCEGI [NET]	TV Games	K1	23:16	1	3,6
82	KANAL 7 DE SABAH [NET]	Newscast	KAN7	07:29	0,9	13
83	MY FRIENDS TIGGER AND POOH	Cartoons	KAND	09:22	0,9	6,6
84	AYNA (TKR)-GUNDUZ [NET]	Documentary	STV	08:58	0,9	6
85	IKI GOZUM CIKSIN (TV FILMI)	Film Turkish	FLAS	13:32	0,9	5
86	HEATHCLIFF (OGLE)	Cartoons	CN5	14:49	0,9	5
87	SIYAH GELINLIK (T.S) [NET]	Film Turkish	TRT1	15:11	0,9	4,6
88	CEDRIC (OGLE)	Cartoons	CN5	15:32	0,9	4,3
89	SASIRTICI MAGARALARA YOLCULUK [NET]	Documentary	TRT1	23:39	0,9	3,2
90	RUMUZ SEV BENI (T.S) [NET]	Film Turkish	K1	16:57	0,9	3,1
91	YILDIZ GECIDI [NET]	Serials Foreign	TRT1	22:31	0,9	2,3
92	SAYISAL LOTO CEKILISI	Magazines	TRT1	22:18	0,9	2
93	KOTU KIZLAR (Y.S)	Film Foreign	KAND	25:37	0,8	8,5
94	YASAM KOCU [NET]	Health/Service E	ATV	13:23	0,8	4,7
95	CINEMANIA [NET]	History/Literatu	KAND	12:59	0,8	4,5
96	GUN ORTASI HABERLERI	Newscast	SHOW	12:58	0,8	4,3
97	IS DUNYASI	Economics	KAND	12:29	0,8	4
98	BASKIN (Y.S) [NET]	Film Foreign	K1	14:57	0,8	4
99	UCAN KAZ	Cartoons	KAN7	12:28	0,8	3,8
100	ALAGEYIK (TV FILMI) [NET]	Film Turkish	KAN7	11:26	0,8	3,8

EK: 2.

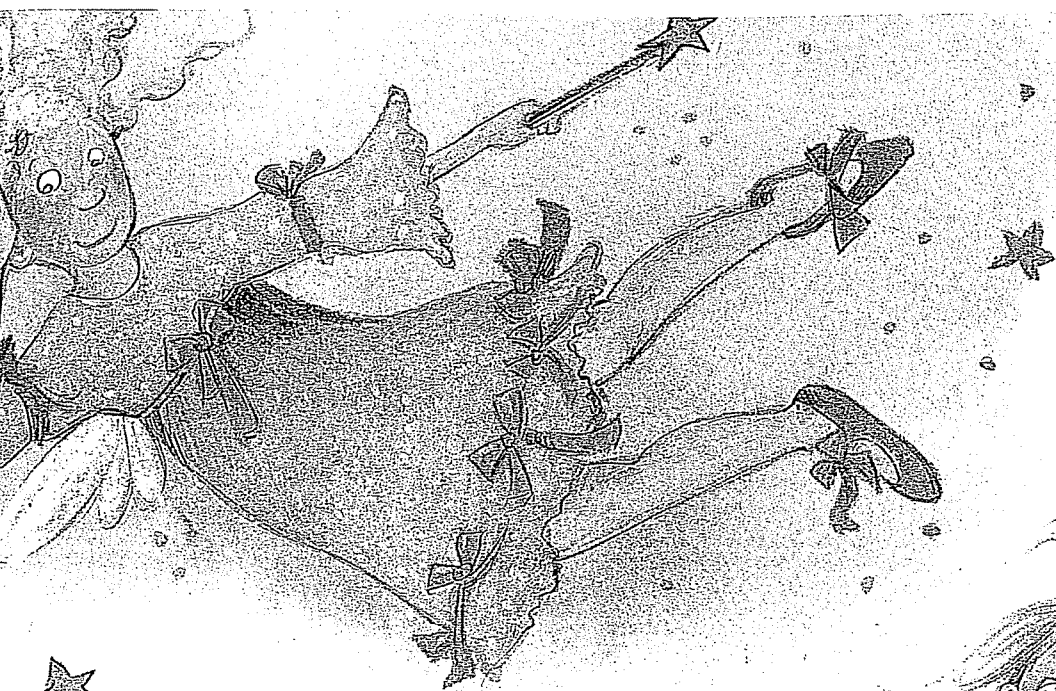
“NAMEN LOS!” ADLI ÖYKÜNÜN METNİ

Namen, los!

Valerie schlüpft
in das Kleid,
das ich für sie gezaubert habe.

Heute findet der Ball statt,
auf dem sie ihren Prinzen trifft.
Damit das alles klappt,
braucht sie eine Fee: mich.

Ich mache so was ständig.
In Märchen brauchen Mädchen
andauernd gute Feen.
„Märchen sind doof“, sage ich.

Valerie nickt lächelnd
und streicht ihr Kleid glatt.
„Und was ist mit den Schuhen?“, fragt sie.
Ich wedle mit dem Zauberstab.

„Zum Beispiel Aschenputtel“, sage ich.

„Wer spielt die Hauptrolle?

Wer rettet die ganze Geschichte?

Richtig: die gute Fee!“

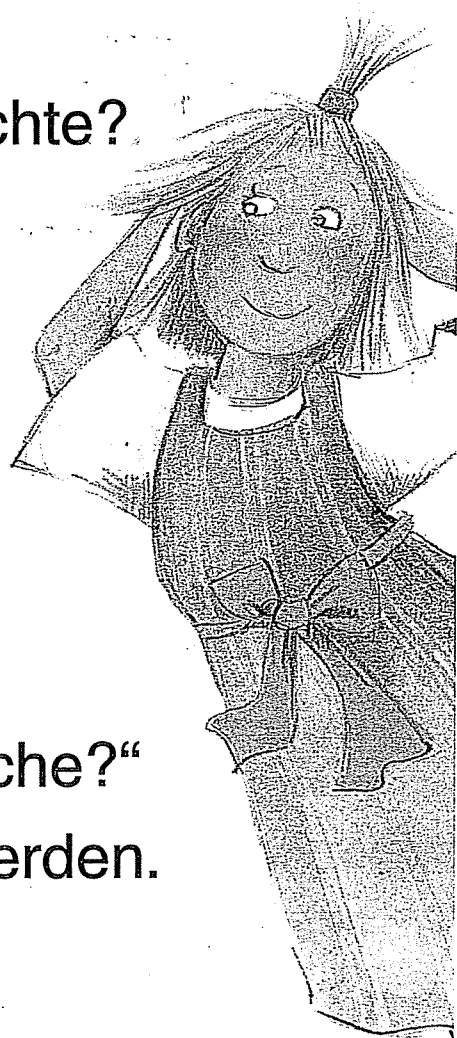

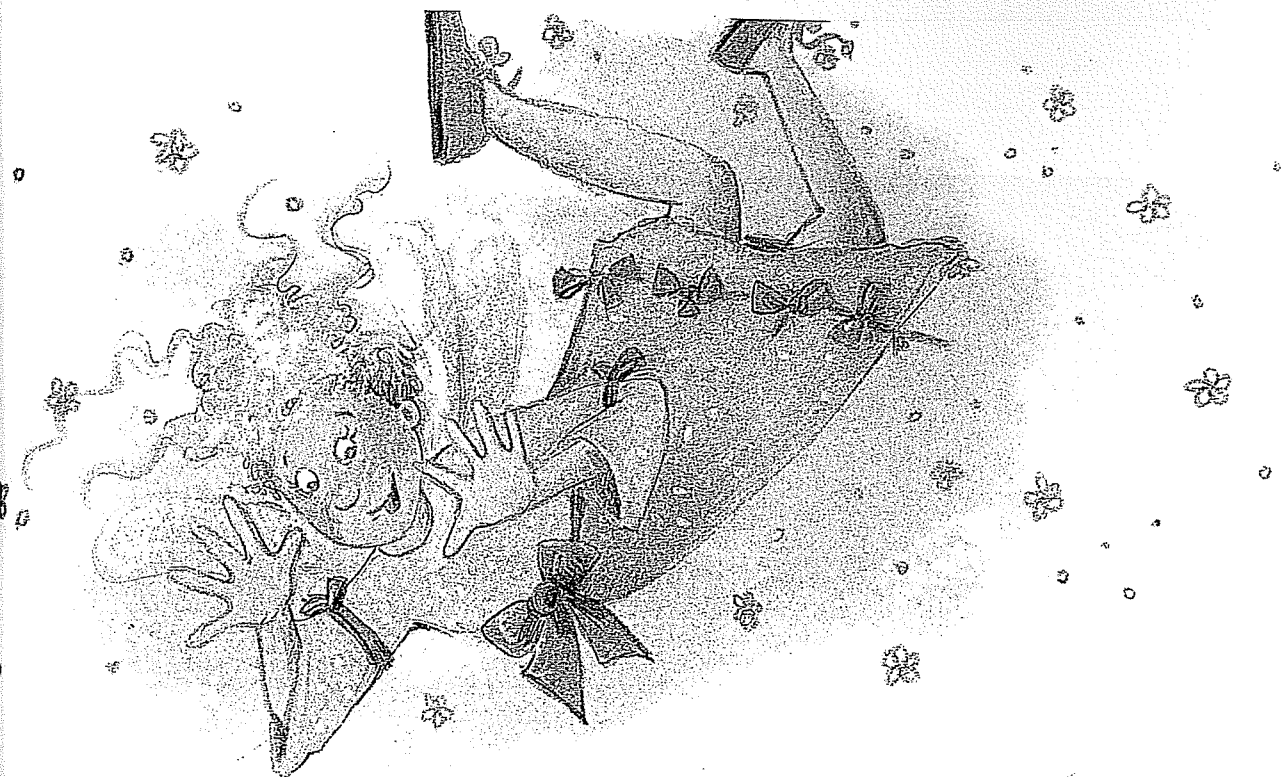
„Genau“, trällert Valerie.

„Gute Feen sind toll!

Bekomm ich noch eine Kutsche?“

Ich zaubere eine mit zwei Pferden.

„Und ihr Name?“, rufe ich.

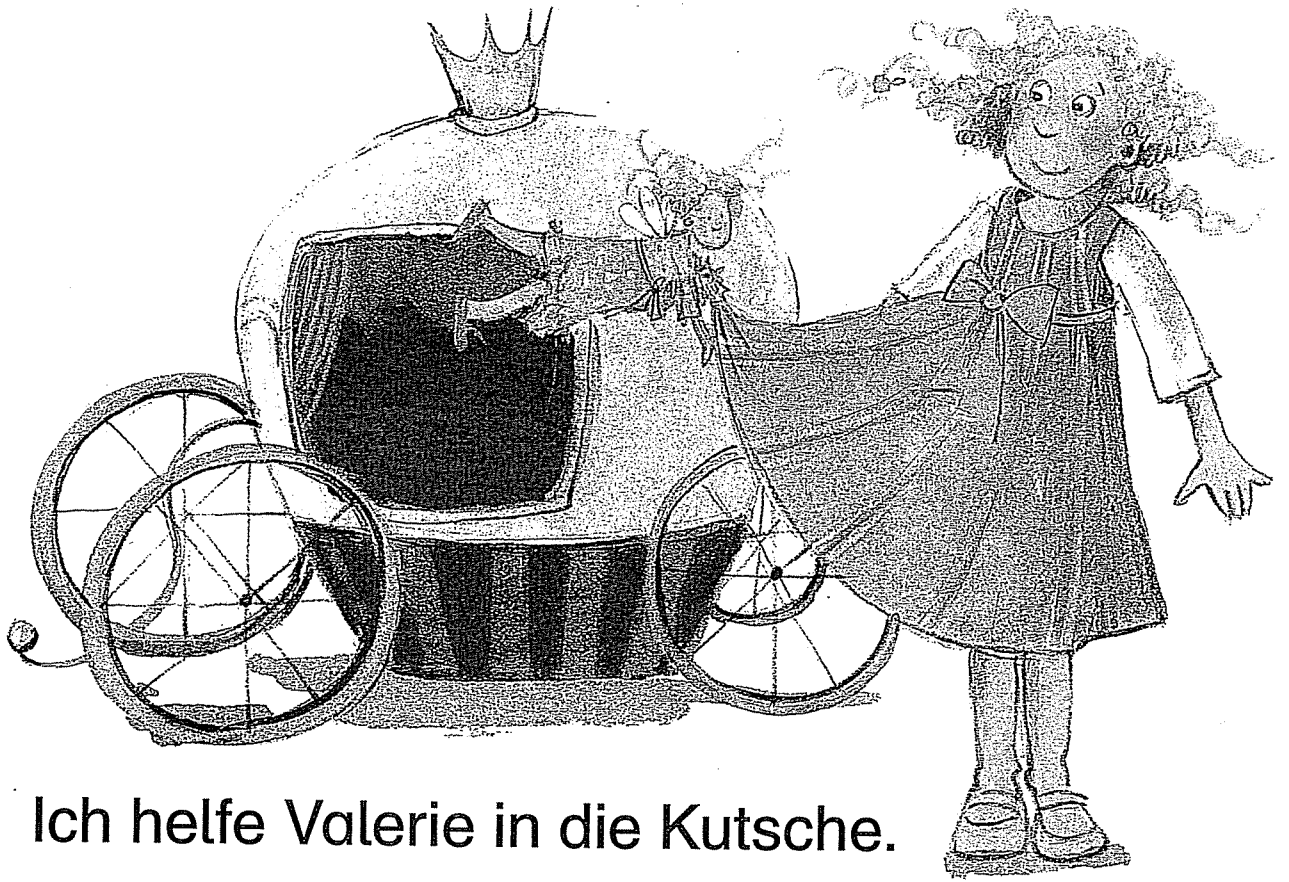
„Wie heißt Aschenputtels Fee?“

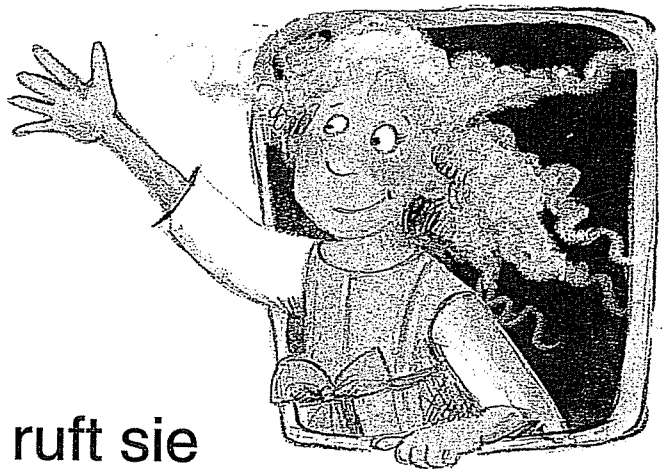
Valerie zuckt mit den Schultern,
während ich ihr Locken zaubere.

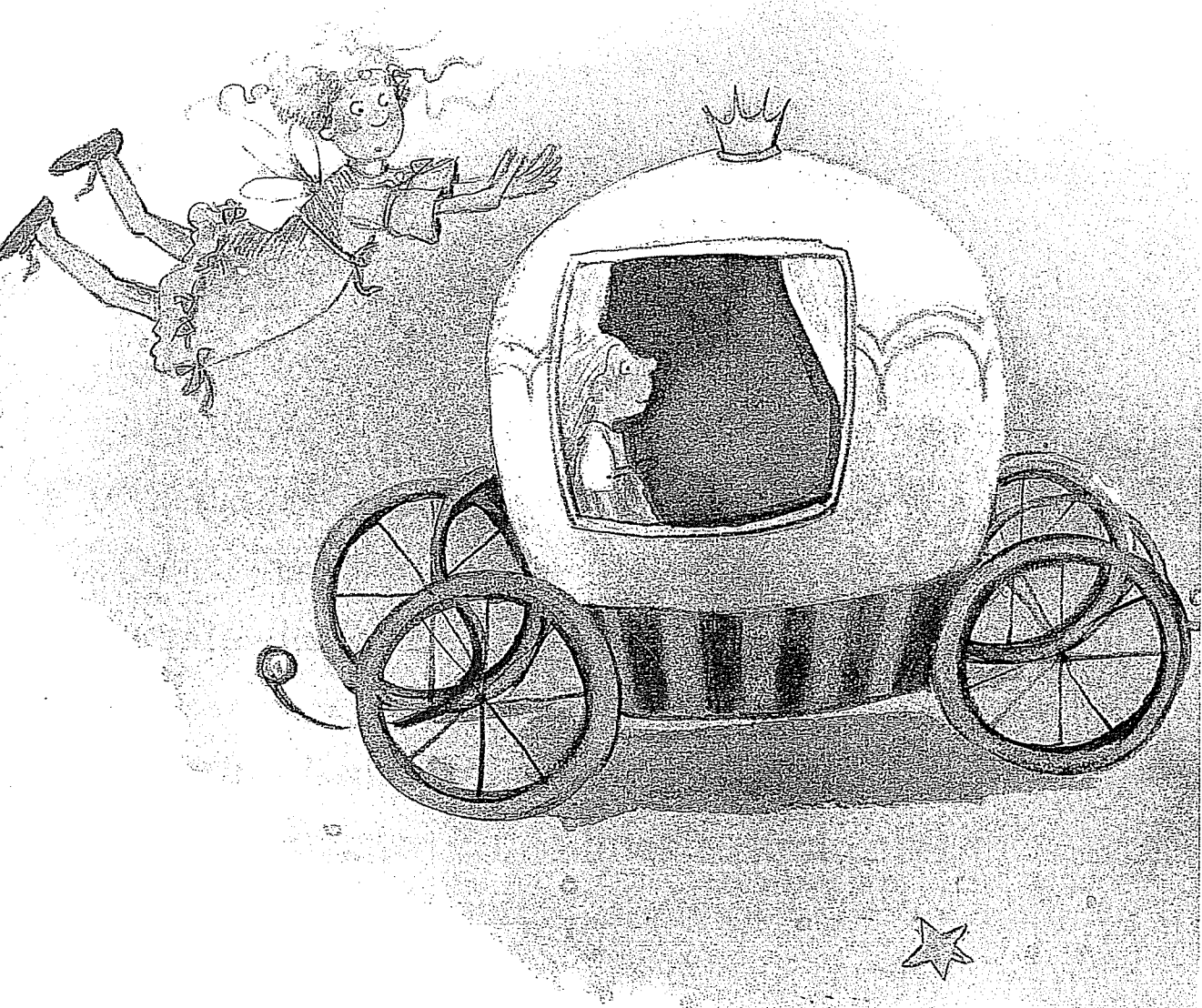
„Das weiß keiner“, sage ich.
„Weil die Geschichte endet,
sobald das Mädchen heiratet.
Bei Dornröschen gibt es
dreizehn Feen ohne Namen.“

Ich helfe Valerie in die Kutsche.
„Fein siehst du aus“, sage ich.
„Der Prinz wird sich sofort
in dich verlieben.“

„Danke, gute Fee!“, ruft sie
und winkt aus dem Fenster.

„Hey, warte mal, Valerie!“

Ich fliege der Kutsche nach.

„Ich hab noch keinen Namen!

Schnell, sag meinen Namen, los!

Sonst endet die Geschichte und
keiner erfährt meinen Namen.

Valerie, warte doch ...!“

Vanessa Walder wurde 1978 in Heidelberg geboren. Sie begann bereits während ihres Jurastudiums zu schreiben, arbeitete außerdem als freie Journalistin. Irgendwann hängte sie ihr Studium an den Nagel und war drei Jahre Chef vom Dienst der österreichischen Jugendzeitschrift TOPIC. Inzwischen lebt und arbeitet sie als freie Schriftstellerin in Wien.

Betina Gotzen-Beek zählt derzeit zu den beliebtesten Kinderbuchillustratorinnen. Mit ihren pfiffigen Zeichnungen hat sie schon zahlreichen Erstlesetiteln und Bilderbüchern einen unverwechselbaren Charme verliehen. Seit 1996 ist sie als freiberufliche Illustratorin tätig. Vorher hat sie Grafikdesign studiert und zeitweise auch als Restaurateurin, Floristin, Köchin und Verkäuferin gearbeitet.

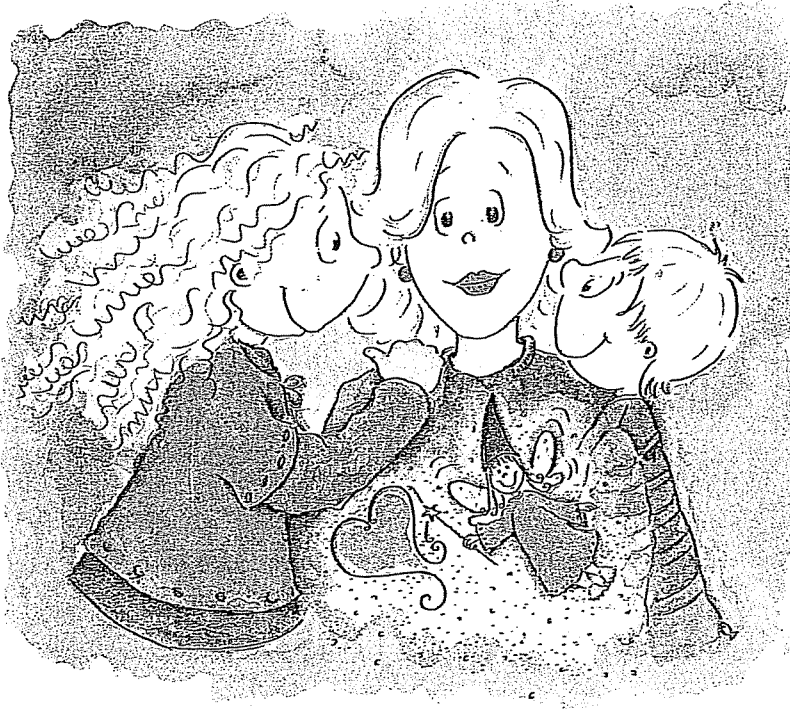
EK: 3.**“ÜÇ SİHİRLİ ÖPÜCÜK” ADLI ÖYKÜNÜN METNİ**

PERİ MASALLARI - 3

ÜÇ SİHİRLİ ÖPÜCÜK

Aytül Akal

Resimleyen: Esin Şahin

Uçanbalık Yayınları

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkındaki Yönetmeliğin 5. Maddesinin 2. Fıkrası çerçevesinde bandrol taşıması zorunlu değildir.

ÜÇ SİHIRLİ ÖPÜCÜK

Bir varmış bir yokmuş. İki küçük kardeş varmış. Bizim sokağımızdaki evlerden birinde yaşarlarmış. Bu iki kardeş, birbirlerini çok severlermiş. Çok severlermiş ama, birbirleriyle tartışmaktan da geri kalmazlarmış. Bakın, sesleri buraya kadar geliyor:

"Sana alınan oyuncak benimkinden pahalı. Annem seni benden çok seviyor, anladım."

"Hiç de bile. Asıl geçen gün birlikte çarşıya çıktığınızda sana dondurma aldı. Fark etmedim mi sanıyorsun?"

"Evet ama, sen de, fazladan bir çikolata yemiştin. Dondurma onun karşılığıydı, akıllım."

Çocuklar aralarında tartışmakla da kalmaz, durmadan, "Hangimizi daha çok seviyorsun?" diye sorarak annelerini güç durumda bırakırlarmış. Anneleri, "İkinizi de çok seviyorum," dermiş ama, ona inanmazlarmış.

Anne küçüğü sevse, büyüğü küser, büyüğe tatlı bir söz söyleyecek olsa, küçüğü somurturmuş. Anne ne yapacağını şaşırırmış.

Günlerden bir gün, anne meyve soyarken, çocuklar gelmiş yanına.

"İşte bak," demiş büyük kardeş küçüğüne, "annemin seni daha çok sevdiği nereden belli. Senin en sevdiğin meyvelerden almış."

"Hiç de bile!" demiş küçük kardeş. "Asıl senin en sevdiklerin onlar!"

Onlar böyle tartışırken, birden elinde sihirli değneği, bir peri belirivermiş odanın ortasında. Sihirli değneğiyle annelerinin başına yıldızlar serpivermiş.

"Ben, Yorgun Anneler Perisiyim!" demiş peri, çocuklara. "Çok yorulan annelerin yardımına koşarım. Sizin anneniz de, tartışmalarınızdan çok yorulmuş. Ben de annenizi bir heykele dönüştürdüm."

Çocuklar annelerine dokunmuşlar...
Olamaz! Gerçekten de, taştan yapılmış
bir heykelden farkı yokmuş.

"Biz annemizi taştan istemiyoruz!"
diye bağırmış çocuklar. "Onu yine
sıcak, tatlı ve yumuşacık annemiz yap!"

"Size yardım etmek isterdim ama
bunu artık ben yapamam," demiş
Yorgun Anneler Perisi. "Ancak siz
yapabilirsiniz."

"Biz mi?"

"Evet," demiş peri. "Anneniz ancak
en çok sevdiği çocuğun öpücüğü ile
yeniden canlanabilir. Eğer annenizi
üç öpücükle uyandıramazsanız,
bundan böyle hep heykel olarak kalır.
Unutmayın, tam bir saatiniz var!
Sonra öpücük de işe yaramaz."

Peri ortadan kaybolmuş!

Şimdi ne olacak? Çocuklar annelerini nasıl uyandıracaklar?

"Neyse," demiş büyük kardeş küçüğe. "Bu çok kolay bir şey. En sevdiği çocuğu sensin ya! Bütün gün kucağına alıp okşadığı sensin. Annemi yanağından öpüver, uyansın."

"Hiç de bile!" demiş küçük kardeş. "En çok seni seviyor. Kaç kez gördüm, şapur şupur yanaklarından öptü, saçlarını okşadı. Sen öp!"

"Ya sana aldığı oyuncaklara, şekerlere ne demeli?"

"Asıl sana aldığı kalemler, güzel renkli kitaplar?"

Çocuklar tartışırken zamanı unutmuşlar. Oysa ne demişti peri?

"Tam bir saatiniz var! Sonra öpücük de işe yaramaz," dememiş miydi?

Neyse ki, zamanın bitmesine az kala, çocuklar birden saatin farkına varmışlar. "Eyvah, çabuk olmalıyız!" demişler.

Büyük kardeş tartışmayı bırakıp hemen annesinin yanağına bir öpücük kondurmuş. Ama annesinde hiçbir değişiklik olmamış. Bir heykelden farksızmış.

"İşte gördün mü?" demiş büyük kardeş ağlamaklı. "Sana hep söylemez miydim? Annem seni daha çok seviyor. Eğer beni sevmiş olsaydı, şimdi uyanmış olurdu. Haydi, sıra sende, çabuk ol!"

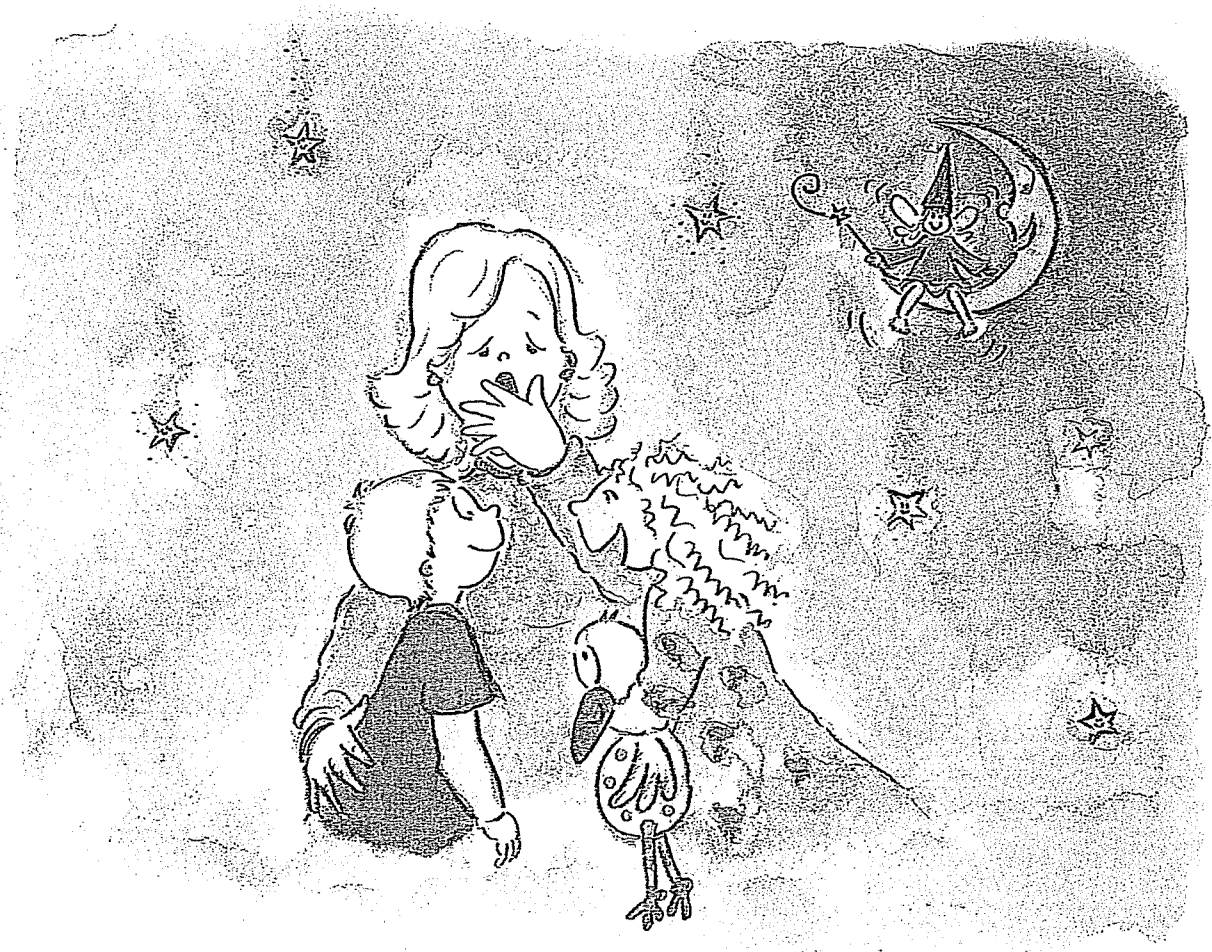

Küçük kardeş, annesinin yanağına ikinci öpücüğü kondurmuş. Ama o da ne! Annesinde hâlâ hiçbir değişiklik yokmuş! Uykuda gibi mışıl mışıl uyuyormuş.

"İşte bak, beni de sevmiyormuş, gördün mü?" demiş küçük kardeş ağlayarak. "Annemiz ikimizi de sevmiyor!"

"Bir dakika!" demiş büyük kardeş. "Ben şimdi anladım! Annem her zaman ne söylerdi, hatırlasana. İkinizi de çok seviyorum demez miydi?"

İki kardeş el ele tutuşmuşlar ve biri sağından, biri solundan, annelerinin yanağına son hakları olan üçüncü öpücüğü birlikte kondurmuşlar.

Evet... Evet, işte!.. Anneleri şöyle bir esnemiş, biraz da gerinmiş, sonra, "Hay allah, iş yaparken uyuya kalmışım çocuklar," demiş tatlı tatlı.

Çocuklar birbirlerine bakıp gülümsemişler. Yorgun Anneler Perisi'nden annelerine söz edip etmemeyi aralarında konuşup anlaşarak karar vereceklermiş.